

***МНОГОГОДИШЕН
НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА
КОНТРОЛ
НА Р БЪЛГАРИЯ***

1 януари 2024 г. – 31 декември 2026 г.

Съдържание:

0. Единен орган за връзка

I. Въведение

II. Стратегически цели на МНПК

II.1. Общи стратегически цели

II.2. Специфични цели

III. Определяне на компетентни органи

III.1. Определяне на компетентни органи, национални референтни лаборатории

III.1.1. Компетентни органи

III.1.2. Национални референтни лаборатории

III.2. Делегиране на задачи на органи с делегирани правомощия или на физически лица

IV. Обща организация и управление на официалния контрол

IV.1. Компетентни органи

IV.2. Системи за контрол

IV.2.1. Здравеопазване на животните

IV.2.2. Хуманно отношение към животните

IV.2.3. Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии (ТСЕ) и странични животински продукти (СЖП)

IV.2.4. Въвеждане на животни и храни от животински произход, растения, растителни продукти и други обекти и храни

IV.2.5. Храни и хигиена на храните

IV.2.5.1. Храни и хигиена на храните (с изключение на бутилирани натурални, минерални, изворни и трапезни води)

IV.2.5.2. Бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води

IV.2.6. Хигиена на фуражи и храни за животни

IV.2.7. Ветеринарни лекарствени продукти (ВЛП) и остатъци от ВЛП

IV.2.8. Продукти за растителна защита (ПРЗ) и остатъци от пестициди

IV.2.9. Растително здраве

IV.2.10. Храни с традиционно специфичен характер, защитени географски указания и защитени наименования за произход

IV.2.11. Биологично производство

IV.2.12. Генетично модифицирани организми

IV.2.13. Контрол на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки

IV.2.13.1. Контрол при производството на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати от земеделски произход и спиртни напитки

IV.2.13.2. Контрол при търговия на дребно с бутилирани спиртни напитки

IV.2.14. Контрол в лозаро-винарския сектор

V. Управление на инциденти/извънредни ситуации

V.1. Планове за действие в извънредни ситуации

V.2. Разпоредби за взаимопомощ

VI. Преразглеждане на МНПК

СЪКРАЩЕНИЯ

AAC	Система за административна помощ и сътрудничество
EFSA	Европейски орган по безопасност на храните
EUROPHYT	Системата за бързо оповестяване за установени огнища от карантинни вредители
FFN	Мрежа за измами с храни
IMSOC	Система за управление на информацията относно официалния контрол
PPPAMS	Система за управление разрешаването на продуктите за растителна защита
RASFF	Система за бързо предупреждение за храни и фуражи
SCPAFF	Постоянен комитет по растения, животни, храни и фуражи
TRACES	Информационна система за проследимост на търговията с животни, суровини и храни от животински произход
AM	Агенция „Митници“
АУАН	Акт за установяване на административно нарушение
БА	Българска армия
БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
ВЛП	Ветеринарни лекарствени продукти
ВМА	Военномедицинска академия
ВО	Вътрешен одит
ВУ	Ветеринарен участък
ГДЗИ	Главен държавен здравен инспектор
ГДКК	Главна дирекция „Контрол и координация“
ГДСАС	Главна дирекция „Сортоизпитване, апробация и семеконтрол“

ГИП	Граничен инспекционен пункт
ГКПП	Граничен контролно-пропускателен пункт
ДГК	Дирекция „Граничен контрол“
ДКХ	Дирекция „Контрол на храните“
ДООЗЗКПП	Дирекция „Опазване на общественото здраве, здравен контрол и права на пациентите“
ДПАВ	Дирекция „Политики по агрохранителната верига“
ЕК	Европейска комисия
ЖО	Животновъден обект
ЗВД	Закон за ветеринарномедицинската дейност
ЗВСН	Закон за виното и спиртните напитки
ЗЖ	Здравеопазване на животните
ЗЗР	Закон за защита на растенията
ЗИХОЖ	Дирекция „Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните“
ЗКНВП	Закон за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите
ЗПООПЗПЕС	Закон за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз
ЗППМ	Закон за посевния и посадъчен материал
ЗУАХВ	Закон за управление на агрохранителната верига
ЗХ	Закон за храните
ИАСАС	Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол
ИАСРЖ	Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството
ИЖВД	Идентификация на животните и ветеринарномедицинска дейност
КВЛПИДВМС	Контрол на ветеринарни лекарствени продукти и инвитро диагностични ветеринарномедицински средства

КЗП	Комисия за защита на потребителите
ККРД	Контрол и координация на развъдната дейност
КФСЖП	Дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“
КХ	Контрол на храните
ЛК	Дирекция „Лабораторен контрол“
МВР	Министерство на вътрешните работи
МЗ	Министерство на здравеопазването
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МИИ	Министерство на икономиката и индустрията
МКРЗ	Международна конвенция по растителна защита
МНПК	Многогодишен национален план за контрол
МО	Министерство на отбраната
НАССР	Система за анализ на опасностите и критичните контролни точки
НДНИВМИ	Национален диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт
НМПКО	Национална мониторингова програма за контрол на остатъци
НПЦВЕХ	Научноприложен център по военна епидемиология и хигиена
НРЛ	Национална референтна лаборатория
НЦОЗА	Национален център по обществено здраве и анализи
ОВЛ	Официален ветеринарен лекар
ОДБХ	Областна дирекция по безопасност на храните
ОУГК	Организация и управление на граничния контрол
ПРЗ	Продукти за растителна защита

ПРЗТК	Продукти за растителна защита, торове и контрол
РВЛ	Регистриран ветеринарен лекар
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗККППЗ	Дирекция "Растителна защита и контрол на качеството на пресните плодове и зеленчуци"
СЖП	Странични животински продукти
СЗО	Световна здравна организация
СОЗЖ	Световна организация по здравеопазване на животните
СОП	Стандартна оперативна процедура
СПМО	Структури на пряко подчинение на министъра на отбраната
ТЗ	Териториално звено
ТСЕ	Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии
ФАО	Организация по прехрана и земеделие
ФСК	Фитосанитарен контрол
ЦЛВСЕЕ	Централна лаборатория за ветеринарно-санитарна експертиза и екология
ЦЛКР	Централна лаборатория по карантина на растенията
ЦЛХИК	Централна лаборатория за химични изпитвания и контрол
ЦОРХВ	Център за оценка на риска по хранителната верига
ЦУ	Централно управление

ЕДИНЕН ОРГАН В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА ОБМЕН НА ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО МНОГОГОДИШНИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА КОНТРОЛ

Министерство на земеделието и храните	
Адрес:	Дирекция „Политики по агрохранителната верига“ бул. „Христо Ботев“ № 55 София 1040
Е-мейл адрес:	GKostadinova@mzh.government.bg
Телефон:	00359 2 985 11 301
Факс:	00359 2 981 67 32
Уебсайт:	https://www.mzh.government.bg/bg/

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Многогодишният национален план за контрол (МНПК) на Р България е изготвен в съответствие с изискванията на чл. 109-113 от Регламент (ЕС) № 2017/625¹ и чл. 48, ал. 1 от Закона за управление на агрохранителната верига².

Планът обхваща период от три години - от 1 януари 2024 година до 31 декември 2026 година.

II. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА МНПК

II. 1. Общи стратегически цели

Общите цели на многогодишния националния план за контрол на Република България са:

- постигане на високо ниво на защита на здравето на потребителите, чрез осигуряване на ефективно прилагане на европейско и национално законодателство на всички етапи на производство, преработка, съхранение, внос, транспорт и търговия по агрохранителната верига;
- подобряване на официалния контрол по агрохранителната верига чрез ефективно прилагане на европейското и националното законодателство и в частност на Регламент (ЕО) № 2017/625;
- подобряване на ефективността на националната система за официален контрол и наблюдение върху изпълнението на правилата за безопасност на храните и фуражите, здравеопазване на животните, хуманно отношение към тях и здраве на растенията;
- осигуряване на гъвкав и пропорционален подход за защита здравето на хората, животните и растенията, отчитайки интересите на консуматора;
- защита интересите на потребителите на биологични продукти и храни, чрез осигуряване на ефективно прилагане на основните изисквания към всички дейности, свързани с производството и контрола за спазване правилата на биологичното производство;
- защита на потребителите срещу рискове от придобиване на продукти, които не съответстват на установените изисквания, гарантиране на право на информация за стоките и защита срещу рискове от придобиване на стоки, които могат да застрашат живота или здравето им.

¹ Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 година относно официалния контрол и другите официални дейности, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита, за изменение на регламенти (ЕО) № 999/2001, (ЕО) № 396/2005, (ЕО) № 1069/2009, (ЕО) № 1107/2009, (ЕС) № 1151/2012, (ЕС) № 652/2014, (ЕС) 2016/429 и (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета, регламенти (ЕО) № 1/2005 и (ЕО) № 1099/2009 на Съвета и директиви 98/58/ЕО, 1999/74/ЕО, 2007/43/ЕО, 2008/119/ЕО и 2008/120/ЕО на Съвета, и за отмяна на регламенти (ЕО) № 854/2004 и (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 89/608/ЕИО, 89/662/ЕИО, 90/425/ЕИО, 91/496/ЕИО, 96/23/ЕО, 96/93/ЕО и 97/78/ЕО на Съвета и Решение 92/438/ЕИО на Съвета (Регламент относно официалния контрол), ОВ, L 95/1 от 7 април 2017 г.

² Закон за управление на агрохранителната верига, в сила от 20.06.2020 г., обн. ДВ. бр.51 от 2020 г.

С оглед изпълнението на горепосочените цели се следват принципите на пропорционалност, подотчетност, постоянство, прозрачност и планиран резултат. Прилагат се предписани планове за действие, които са съобразени със задълженията на Р. България, съгласно законодателството на ЕС.

Изпълнението на МНПК се осъществява от съответните компетентни органи със съдействието на централните органи на изпълнителната власт и органите на местното самоуправление на територията на страната. Осъществява се координиран подход на всички институции, осъществяващи контролни дейности.

II. 2. Специфични цели

II. 2.1. Здравеопазване на животните

- Предпазване на територията на страната от проникване на инфекциозни и инвазивни заболявания и възникване на огнища и здравето на селскостопанските животни и на хората съгласно Регламент (ЕС) 2016/429³;
- Функциониране на ефективна система за контрол по здравеопазване на животните;
- Защита на здравето и благосъстоянието на животните.

II. 2.2. Хуманно отношение към животните

- Осигуряване на функционална и ефективна система за официален контрол и наблюдение върху изпълнението на правилата за хуманно отношение към животните в Република България.

Стратегическа цел МНПК 2024-2026 г.	Оперативна цел	Индикатори за целево състояние	Индикатори за текущо състояние в края на периода
Осигуряване на функционална и ефективна система за официален контрол и наблюдение върху изпълнението на правилата за хуманно отношение към животните, отглеждани в	Прилагане на по-високи стандарти за защита и хуманно отношение към животните, отглеждани в животновъдни обекти и по	1. Стриктно спазване и прилагане на разпоредбите на действащото европейско и националното законодателство в сферата на хуманното отношение към животните; 2. Повишение в броя на обучения (компетентния)	1. Намален процент на констатираните несъответствия в сравнение с предходния отчетен период, по отношение на стандартите за защита и хуманно отношение към

³ Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година за заразните болести по животните и за изменение и отмяна на определени актове в областта на здравеопазването на животните (Законодателство за здравеопазването на животните) (ОВ L 84, 31.3.2016, р. 1–208)

Република България	време на транспортирането им	персонал, работещ с животни, с оглед предотвратяване и/или ограничаване болката и страданието на животните при: отглеждането им, транспортирането им и клането. 3. Увеличение в броя на обучените оператори за правните норми, задължения и санкции при неспазването им. 4. Проведени семинари и разяснителни кампании за информиране на обществеността и популяризиране на правилата за защита и хуманно отношение към животните; 5. Създадени стимули за стопаните за планиране на правилата за защита и хуманно отношение към животните и наложени санкции при неизпълнението им.	животните; 2. Намаляване на броя на сигналите за нехуманно отношение към животните при тяхното отглеждане и транспортиране; 3. Увеличен процент на операторите, които са повишили своята квалификация и прилагат по-високи стандарти за защита и хуманно отношение към животните.
--------------------	------------------------------	--	--

II.2.3. Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии (ТСЕ) и странични животински продукти (СЖП)

- Предпазване на преживните животни в България от възникване на ТСЕ;
- Предпазване на хората от възникване на прионові заболявания чрез отстраняването на специфично рисковите материали;
- Постигане висока степен на защита на здравето на хората, здравето на животните и околната среда посредством провеждане на ефективен контрол на всички етапи от производство, преработка, съхранение, внос, транспортиране, разпространение чрез прилагането и изпълнението на европейското право и националното законодателство относно СЖП и производни продукти.

II.2.4. Внос на животни, растения и храни от растителен и животински произход

- Опазване територията на страната и ЕС от проникване и разпространение на остри заразни заболявания по животните и зоонози и вредители по растенията, чрез осъществяване на ефективен граничен ветеринарномедицински и фитосанитарен контрол и спазване на изисквания при внос, износ и транзитно преминаване.

II.2.5. Храни и хигиена на храните

- Опазване на здравето на хората чрез осъществяване на ефективен официален контрол в областта на храните;
- Намаляване на случаите на кризи, свързани с консумацията на храни и предпазване на потребителите от измами и незаконни практики с храни;
- Гарантиране правото на потребителите за информиран избор, чрез осигуряване на системен контрол върху изпълнението на изискванията на законодателството относно предоставяне на информация за храните от бизнес операторите с храни, съгласно определените им отговорности;
- Осигуряване на информиран избор на потребителите чрез провеждане на ефективен контрол върху генетично модифицирани храни, контрол на пускането на пазара, проследяването и етиктирането на храни, които съдържат или са произведени от ГМО;
- Гарантиране на безопасността на предлаганите продукти при електронната търговия с храни, добавки в храните, хранителни добавки и материали и предмети, предназначени за контакт с храни;
- Гарантиране на защита на правата на интелектуална собственост на регистрираните наименования с географски означения;
- Гарантиране на защита на производителите на храни с регистрирани наименования срещу нелоялна конкуренция с цел ефективно функциониране на европейския пазар.

II.2.6. Фуражи и хранене на животните

- Постигане висока степен на защита на здравето на хората, здравето на животните и околната среда чрез провеждане на ефективен контрол на всички етапи от производство, преработка, съхранение, внос, транспортиране, разпространение, включително хранене на животни чрез прилагането и изпълнението на европейското право и националното законодателство по фуражите;
- Предпазване на потребителите от измами, заблуди и незаконни практики с фуражи;
- Ефективно прилагане на фуражната забрана, свързана с трансмисивни спонгиформни енцефалопatii, с оглед да не се допусне риск за здравето на хора и животни;
- Ефективно прилагане на фуражната забрана във връзка с храненето на сухоземни животни от даден вид с преработени животински протеини, получени от животни от същия вид;

- Ефективно прилагане на забраната за хранене на селскостопански животни, различни от животните с ценна кожа, с кухненски отпадъци или с фуражни суровини, съдържащи кухненски отпадъци или получени от кухненски отпадъци.

II. 2.7. Ветеринарни лекарствени продукти (ВЛП) и остатъци от ВЛП

Постигане на отговорна, безопасна и ефективна употреба на ветеринарни лекарствени продукти, чрез осъществяване на контрол на ВЛП по цялата верига от производител/вносител и търговец до краен потребител чрез:

- контрол върху производители/вносители на ВЛП за спазване изискванията за Добра производствена практика;
- контрол върху търговците на едро с ВЛП;
- контрол върху търговците на дребно с ВЛП;
- контрол върху употребата на ВЛП;
- прилагане на програма за ефективен надзор на пазара, по отношение качеството на предлаганите ВЛП.

II.2.8. Продукти за растителна защита (ПРЗ) и остатъци от пестициди

- Осигуряване на висока степен на защита на здравето на хората, животните и околната среда чрез осъществяване на ефективен контрол при производството, пускането на пазара, преупаковането, съхранението и употребата на ПРЗ;
- Постигане на устойчива употреба на ПРЗ при производството на растения и растителни продукти, предназначени за храна или за фураж, спазвайки изискванията на Добрата растителнозащитна практика (ДРЗП) и внедряване на принципите на интегрираното управление на вредителите.

II.2.9. Растително здраве

- Защита на Република България и Европейския съюз от проникване и разпространение на нови вредители по растенията;
- Защита на растителните ресурси на Република България и ЕС, чрез предварително проучване на нови рискове и пътища за пренасяне, ранно откриване при внос или на територията на страната и успешно ликвидиране на възникналите огнища с вредители;
- Намаляване въздействието на изменението на климата върху здравето на земеделските култури, горите и околната среда;
- Запазване на биологичното разнообразие и околната среда на Р България.

II.2.10. Биологично производство

- Гарантиране на високо равнище на прилагане на правилата за биологично производство;
- Повишено търсене на биологични храни и продукти и гарантиране на доверието на потребителите;
- Увеличаване делът на биологичното производство на земеделски продукти;
- Подобряване на приноса на биологичното земеделие за благосъстоянието на околната среда и биологичното разнообразие.

II.2.11. Генетично модифицирани организми

- Осъществяване на ефективен контрол на пазара на семена и посадъчен материал, в съответствие с разпоредбите на Закона за посевния и посадъчен материал и Закона за генетично модифицирани организми;
- Прилагане на добри практики при осъществяване на контрол върху етикетирането на ГМО като продукти или съставка на продукти при пускането им на пазара.

II.2.12. Контрол на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки

- Гарантиране на висока степен на защита на потребителите, чрез производство и предлагане на безопасни за човешкото здраве продукти;
- Прилагане на най-добри практики при осъществяване на всеобхватен контрол върху предлаганите за продажба спиртни напитки в търговските обекти.

II.2.13. Контрол в лозаро-винарския сектор

- Прилагане на ефективна система за контрол и координация на контрола в лозаро-винарския сектор, която да гарантира изискванията в европейското и националното законодателство в областта на производството на лозаро-винарските продукти, ароматизирани лозаро-винарски продукти, плодовите вина, продукти на основата на плодови вина и оцета.

III. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КОМПЕТЕНТНИ ОРГАНИ

III.1. Определяне на компетентни органи, национални референтни лаборатории

III.1.1. Компетентни органи

Официалният контрол по агрохранителната верига на територията на Р. България се извършва на базата на териториално-административното разделение на страната в 265 общини, разположени в 28 области. Официалният контрол се извършва на всеки етап от агрохранителната верига.

Източник: Сп. „Геомедия”, Публикувано м. май 23, 2008

Съгласно чл. 7 от Закона за управление на агрохранителната верига, компетентни органи по смисъла на чл. 4 от Регламент (ЕС) 2017/625, осъществяващи официален контрол и други официални дейности, са:

1. Българската агенция по безопасност на храните;
2. Регионалните здравни инспекции;
3. Министерството на икономиката и индустрията;
4. Министерството на околната среда и водите;
5. Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол;
6. Изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството;
7. Изпълнителната агенция по лозата и виното;
8. Комисията за защита на потребителите.

Компетентните органи, контролните органи за биологичното производство и органите с делегирани правомощия организират обучение на служителите, които извършват официален контрол и други официални дейности в областите по чл. 1, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2017/625. Обучението се провежда от висши училища, центрове за професионално обучение и от съответните ведомства по чл. 7, включително когато техни служители са преминали курс на обучение за съответната дейност. На лицата, преминали обучението, се издава документ. Програмите за обучение се одобряват от съответния министър по чл. 2 или ръководител на ведомство

по чл. 7 от ЗУАХВ в съответствие с процедурата по Глава втора, Раздел трети от Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига⁴.

III.1.1.1. Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ)

Българската агенция по безопасност на храните осъществява официален контрол по реда на законите и подзаконовите нормативни актове, дадени в Приложение I.

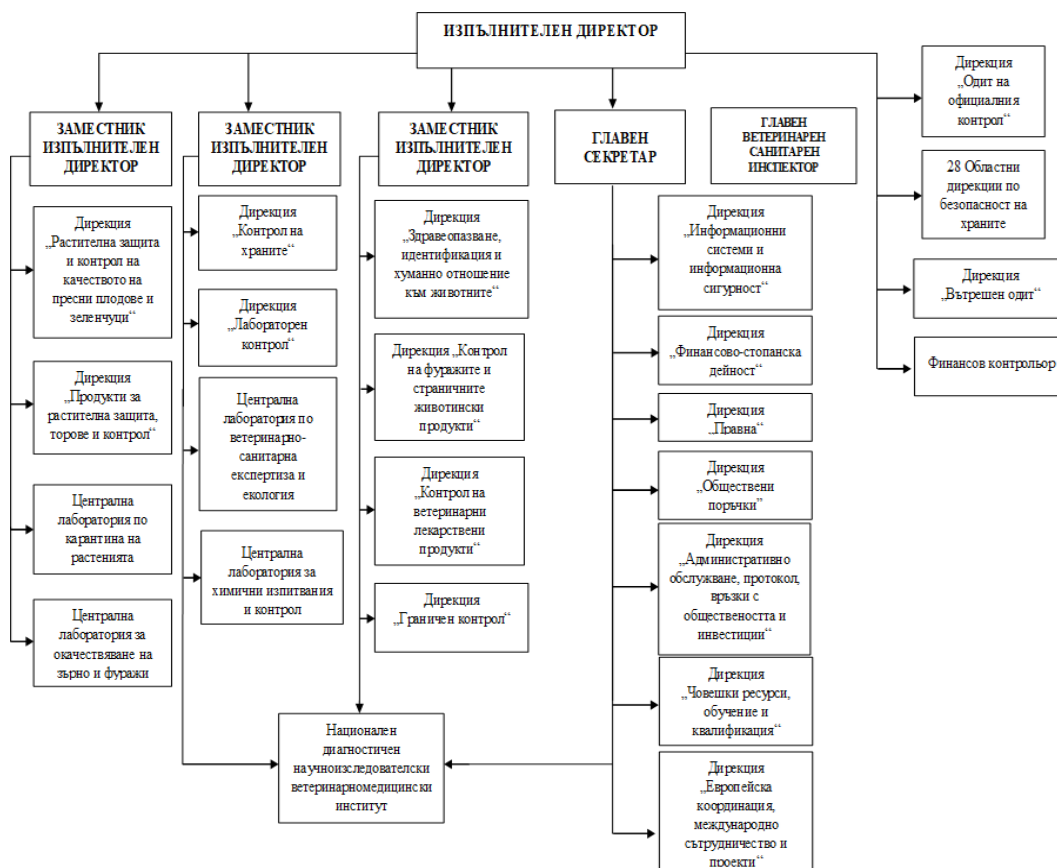
Областите на компетентност и обхвата на отговорности за дейностите по официалния контрол са разписани в Устройствения правилник на Българската агенция по безопасност на храните⁵. С правилника се уреждат структурата, функциите, съставът и числеността на Българската агенция по безопасност на храните.

Съгласно чл. 2 от правилника, БАБХ е юридическо лице със седалище София и е компетентният държавен орган за официален контрол по отношение на качеството и безопасността на храните по цялата хранителна верига.

Официалният контрол се осъществяват при условията и по реда на специалните закони. Министърът на земеделието и храните осъществява контрол върху дейността на агенцията. Издръжката на агенцията се формира от бюджетна субсидия и приходи от собствена дейност съгласно чл. 12 от Закона за Българската агенция по безопасност на храните.

⁴ Закон за Центъра за оценка на риска по хранителната верига В сила от 10.06.2016 г., Обн. ДВ. бр.44 от 10 юни 2016г., изм. ДВ. бр.58 от 18 юли 2017г., изм. ДВ. бр.51 от 5 юни 2020 г.

⁵ Устройствен правилник на БАБХ, Приет с ПМС № 35 от 14.02.2011 г., посл. изм. и доп., ДВ бр. 59 от 2.08.2011 г., в сила от 26.01.2024 г., <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/about.bfsa/administration/organizational.rules.bfsa>

III.1.1.2. Регионални здравни инспекции (РЗИ)

Съгласно чл. 12 от Закона за здравето, органи на държавния здравен контрол са главният държавен здравен инспектор на Република България, регионалните здравни инспекции и Националният център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ).

Държавният здравен контрол се извършва от държавни здравни инспектори в Министерството на здравеопазването, регионалните здравни инспекции и НЦРРЗ. Държавните здравни инспектори в Министерството на здравеопазването и регионалните здравни инспекции са държавни служители. Държавните здравни инспектори не могат да упражняват под каквато и да е форма дейност, която подлежи на държавен здравен контрол.

Държавният здравен контрол се извършва систематично - без предварително уведомяване, и насочено - при постъпили сигнали от граждани, държавни и общински органи и организации, както и при наличие на други данни за възникнали инциденти. При провеждането на държавния здравен контрол държавните здравни инспектори имат право:

1. на свободен достъп до обектите, продуктите, стоките, дейностите и лицата, подлежащи на контрол;
2. да изискват сведения и документи и да получават копия от тях на хартиен и/или електронен носител;

3. да вземат проби и образци за лабораторни анализи в количества, необходими за извършване на изследвания;

4. да разпореждат извършване на прегледи и изследвания за оценка на здравословното състояние на лицата по чл. 34, ал. 3 от Закона за здравето;

5. да предписват отстраняване от работа на лица, които са болни или заразноносител и представляват опасност за здравето на околните;

6. да предписват провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мерки, като определят срокове за тяхното изпълнение;

7. да спират експлоатацията на обекти с обществено предназначение, на части от тях или на съответната дейност в случаите по чл. 38, ал. 3 от Закона за здравето, като уведомят незабавно директора на регионалната здравна инспекция;

8. да спират реализацията на продукти и стоки със значение за здравето на човека в случаите по чл. 39, ал. 1, т. 1 от Закона за здравето;

9. да поставят удостоверителни знаци в случаите по чл. 38 и 39 от Закона за здравето;

10. да съставят актове за установяване на административни нарушения;

11. да предлагат на органите на Дирекцията за национален строителен контрол при въвеждане в експлоатация на строежите в Република България решение за отказ за приемане на обекти с обществено предназначение, когато установят съществени нарушения на нормите и изискванията, определени с нормативен акт;

12. да издават хигиенни заключения за съответствието на обектите с обществено предназначение, на продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека и на максимално допустимите нива на факторите на жизнената среда със здравните изисквания;

13. да правят предложения за принудителни административни мерки, предвидени в закон.

Принудителните административни мерки се налагат със заповед на директорите на регионалните здравни инспекции. Условията и редът за упражняване на държавен здравен контрол се определят с Наредба № 36 от 21 юли 2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол⁶.

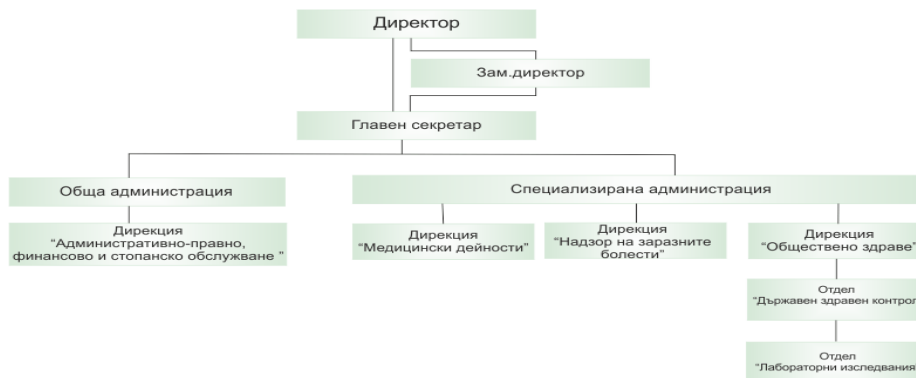
Наименованието и броят на дирекциите в общата и специализираната администрация на всяка регионална здравна инспекция, техните функции и числеността на персонала в тях се определят в Устройствен правилник на регионалните здравни инспекции⁷ издаден от министъра на здравеопазването. С този правилник се уреждат организацията на дейността, функциите, областите на компетентност/обхвата

⁶ Наредба № 36 от 21 юли 2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол, Обн. ДВ. бр.63 от 7 август 2009г., изм. ДВ. бр.38 от 17 май 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.82 от 3 октомври 2014г.

⁷ Устройствен правилник на регионалните здравни инспекции, Обн. ДВ. бр.6 от 18 януари 2011г., пос. изм. и доп. ДВ. бр.69 от 20 август 2021г., <https://rzi-sfo.bg/wp-content/uploads/2021/09/%D0%A3%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%9E%D0%99%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%95%D0%9D-%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%98%D0%9B%D0%9D%D0%98%D0%9A-%D0%9D%D0%90-%D0%A0%D0%95%D0%93%D0%98%D0%9E%D0%9D%D0%90%D0%9B%D0%9D%D0%98%D0%A2%D0%95-%D0%97%D0%94%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9D%D0%98-%D0%98%D0%9D%D0%A1%D0%9F%D0%95%D0%9A%D0%A6%D0%98%D0%98.pdf>

на отговорности, каналите за докладване и обмен на информация, структурата и числеността на персонала на регионалните здравни инспекции.

Органиграма на РЗИ (източник: официален сайт на МЗ)

III.1.1.3. Министерство на икономиката и индустрията

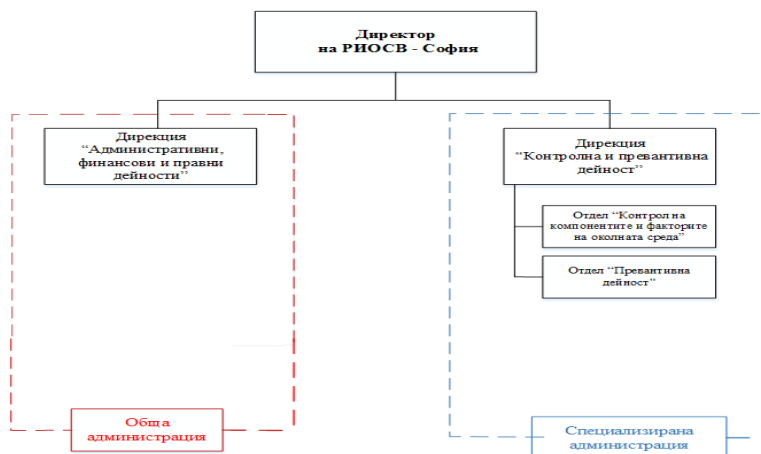
Министърът на икономиката и индустрията осъществява държавната политика по отношение на производството на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати от земеделски произход и на спиртните напитки съгласно Закона за виното и спиртните напитки (ЗВЧН), обн. ДВ, бр. 45 от 2012 г. МИИ е компетентен орган, отговарящ за гарантиране на съответствието с Регламент (ЕС) 2019/787 на европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 година за определението, описанието, представянето и етикетирането на спиртни напитки, за използването на наименованията на спиртните напитки при представянето и етикетирането на други храни, за защитата на географските указания на спиртни напитки, за използването на етилов алкохол и дестилати от земеделски произход в алкохолните напитки и за отмяна на Регламент (ЕС) № 110/2008. Осъществява надзор по отношение процесите на отлежаване на дестилати от земеделски произход и на спиртни напитки в съответствие с изискванията на чл. 13, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2019/787.

Министърът на икономиката и индустрията е национален компетентен орган по прилагането на Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година относно географските означения за вина, спиртни напитки и селскостопански продукти, както и за храните с традиционно специфичен характер и незадължителните термини за качество за селскостопанските продукти, за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013, (ЕС) 2019/787 и (ЕС) 2019/1753 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1151/2012 по отношение на спиртните напитки.

III.1.1.4. Министерство на околната среда и водите (МОСВ)

Министерството на околната среда и водите чрез регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ) осъществява контрол върху освобождаването на ГМО в околната среда.

Органиграма на РИОСВ (източник: РИОСВ – София)

III.1.1.5. Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол (ИАСАС)

Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол осъществява официален контрол по реда на следните закони и подзаконовите актове по прилагането им:

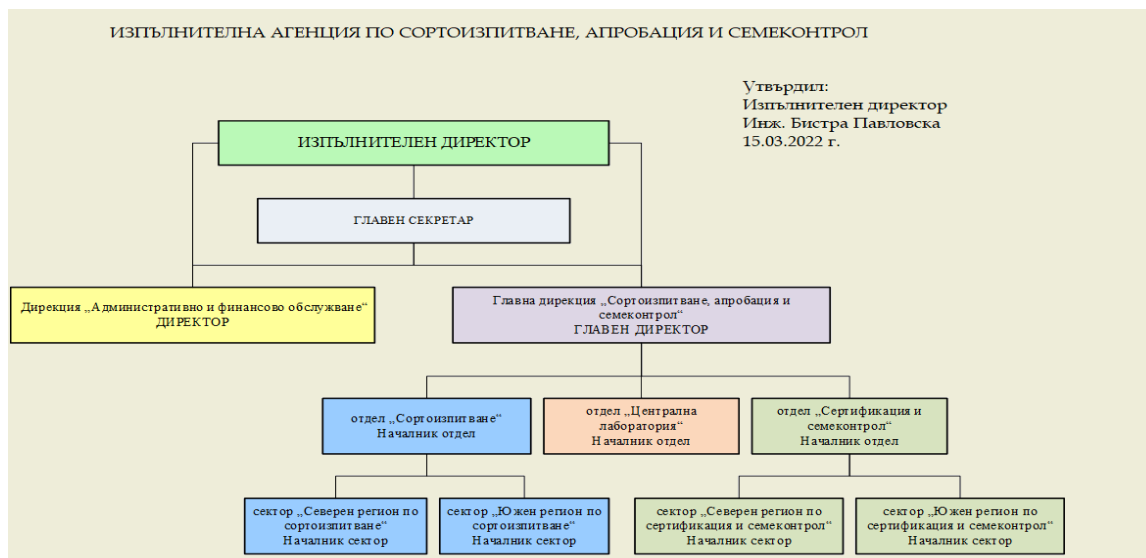
1. ЗУАХВ;
2. Закон за посевния и посадъчния материал (ЗППМ)⁸ по отношение на контрола на посевния и посадъчния материал;
3. Закон за генетично модифицирани организми по отношение пускането на пазара на генетично модифицирани семена и посадъчен материал. В рамките на своите компетенции осъществява контрол върху провеждането на полски опити с ГМО, използването на генетично модифицирани продукти за растителна защита и торенето на биологична основа и пускането на пазара на генетично модифицирани семена и посадъчен материал, растения и животни, фуражи и фуражни добавки и генетично модифицирани продукти за растителна защита.

Наименованието и броят на дирекциите в общата и специализираната администрация, техните функции и числеността на персонала в тях се определят в Устройствен правилник на Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол⁹, издаден от министъра на земеделието и храните. С правилника се уреждат дейността, структурата, организацията на работа и съставът на ИАСАС.

Структура на ИАСАС

⁸ Закон за посевния и посадъчния материал, Обн. ДВ. бр.20 от 4 Март 2003г., пос. изм. ДВ. бр.102 от 8 Декември 2023г., https://www.mzh.government.bg/media/filer_public/2020/06/10/zakon_za_posevniia_i_posadchniia_material.pdf

⁹ Устройствен правилник на Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол Приложение № 2 към чл. 2 на ПМС № 85 от 17.05.2000 г., обн., ДВ, бр. 43 от 26.05.2000 г., пос. изм. и доп., бр. 29 от 21.04.2015 г., в сила от 21.04.2015 г., <https://iasas.government.bg/att/USTROYSTVEN%20PRAVILNIK%20NA%20IASAS.pdf>

източник: официален сайт на ИАСАС

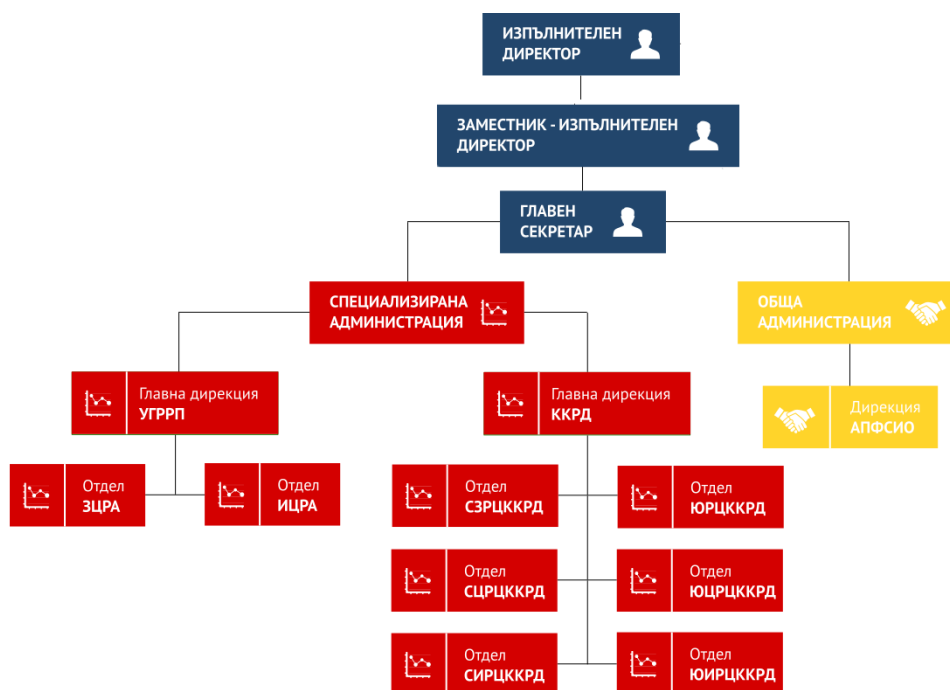
Съгласно чл. 4 от ЗППМ Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол:

1. извършва сортоизпитване с цел признаване и вписване на сортовете земеделски растения в официалната сортова листа;
2. води регистър на заявените за изпитване и на признатите сортове земеделски растения и издава официалната сортова листа на страната;
3. контролира лицата, получили разрешение за сортоизпитване;
4. извършва сертификация на посевния материал чрез полска инспекция и лабораторни анализи;
5. извършва лабораторен анализ на търговските семена;
6. извършва последващ контрол за проверка на сортовата автентичност и сортовата чистота на семената;
7. извършва сертификация на посадъчния материал чрез полска инспекция и окачествяване;
8. контролира посевния и посадъчния материал, който се произвежда, заготвя, съхранява, търгува, внася и изнася;
9. контролира инспекторите по отношение на извършваната от тях полска инспекция;
10. контролира дейността на лабораториите, по отношение на извършените от тях лабораторни анализи за определяне посевните качества на семената;
11. извършва контролни официални лабораторни анализи на семена, съответно посадъчен материал в случаите по ЗППМ; контролните лабораторни анализи се извършват от Централната лаборатория на Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол.

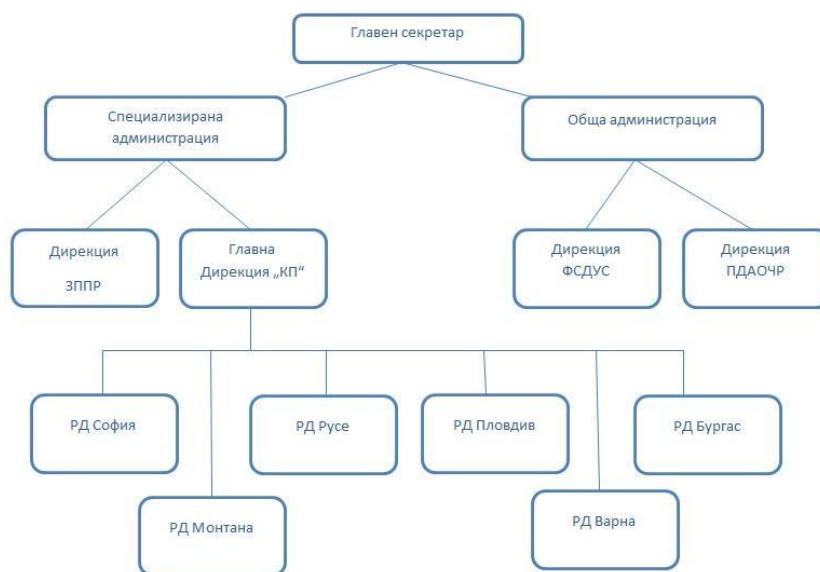
III.1.1.6. Изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството (ИАСРЖ)

Изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството осъществява официален контрол по реда на законите и подзаконовите нормативни актове по прилагането им, дадени в Приложение I. Изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството:

- подпомага министъра на земеделието и храните при провеждането на държавната политика в областта на развъдната дейност, управлението и съхраняването на генетичните ресурси;
- управлява и поддържа националната генетична банка;
- управлява държавните станции за изкуствено осеменяване и предоставя услуги, свързани с репродукцията на селскостопанските животни;
- управлява държавните лаборатории за анализ на качествените показатели на животинските продукти за нуждите на селекцията и предоставя услуги на фермери, развъдни и други организации;
- управлява Националната референтна лаборатория за генетични анализи в животновъдството;
- осъществява контрол върху дейността на развъдните организации и развъдната дейност;
- изпълнява и други функции, възложени от министъра на земеделието и храните.

Източник: официален сайт на ИАСРЖ

Източник: официален сайт на КЗП

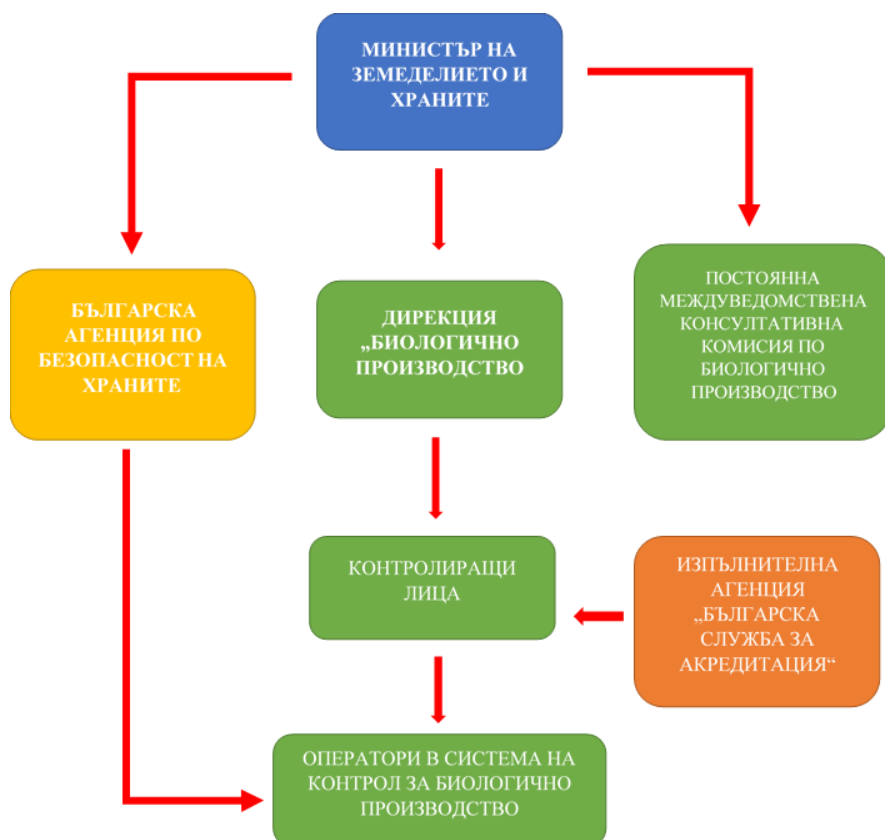
III.1.1.9. Министерство на вътрешните работи (МВР), Министерство на правосъдието (МП) и Министерство на отбраната (МО)

Официалният контрол в структурите на Министерството на вътрешните работи, Министерството на правосъдието и Министерството на отбраната се делегира от ръководителите на компетентните органи по чл. 7, ал. 1 от ЗУАХВ на специализирани за целта звена. Служителите от тези звена отговарят на изискванията на чл. 5, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2017/625.

III.1.1.10. Министерството на земеделието и храните

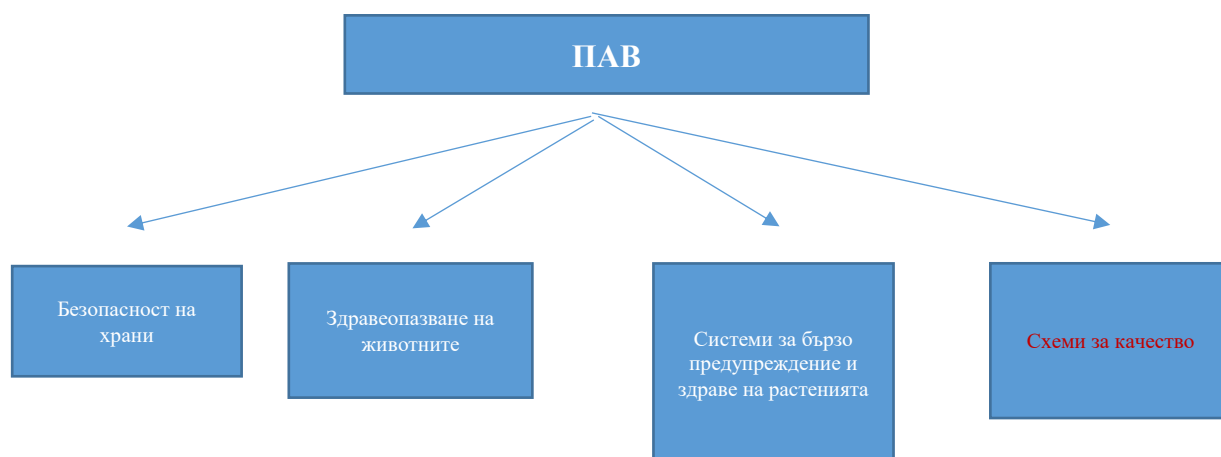
III.1.1.10.1. Дирекция „Биологично производство“

Структура на контрол и надзор в биологичното производство

III.1.1.10.2. Дирекция „Политики по агрохранителната верига” – отдел „Схеми за качество”

Дирекцията е структурирана в четири отдела:

Отдел „Схеми за качество” изпълнява функциите на национален компетентен орган съгласно европейското законодателство за земеделски продукти и храни със защитени географски означения и традиционно специфичен характер.

Източник: дирекция ПАВ, МЗХ

III.1.2. Национални референтни лаборатории

Съгласно чл. 52, ал. 1 от Закона за управление на агрохранителната верига, министърът на земеделието и храните, в рамките на своята компетентност, определя със заповед национални референтни лаборатории за изследване на елементите на агрохранителната верига, които отговарят на изискванията на чл. 100, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС) № 2017/625. Националните референтни лаборатории (НРЛ) са определени със Заповед № РД 09-941/23.11.2016 г. на министъра на земеделието и храните, изменена и допълнена със Заповед № РД 09 - 531/06.06.2018 г. на министъра на земеделието, храните и горите, Заповед № РД 09 - 305/22.03.2019 г. на министъра на земеделието, храните и горите, Заповед № РД 09 - 976/18.10.2019 г. на министъра на земеделието, храните и горите, Заповед № РД 09-92/05.02.2020 г. на министъра на земеделието, храните и горите, № РД 09-5/07.02.2020 г., Заповед № РД 09-572/17.07.2020 г. на министъра на земеделието, храните и горите, Заповед № РД 09-760/24.09.2020 г. на министъра на земеделието, храните и горите, Заповед № РД 09-908/16.11.2020 г. на министъра на земеделието, храните и горите, Заповед № РД 09-560/02.06.2023 г. на министъра на земеделието и Заповед № РД 09-1192/22.11.2023 г. на министъра на земеделието и храните.

Националните референтни лаборатории са акредитирани съгласно стандарт БДС EN ISO/IEC 17025 и имат изградена и функционираща система за управление на качеството. Лабораториите са оборудвани с необходимата аналитична апаратура, разполагат с висококвалифициран персонал и прилагат стандартите и методите, съгласно действащото европейско и национално законодателство, в съответната област на изпитване.

Съгласно чл. 101, ал. 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) № 625/2017, НРЛ организират и провеждат междулабораторни изпитвания на лабораториите за изпитване на храни, в своята област на компетентност. НРЛ са признат организатор на междулабораторни сравнения от българския национален орган за акредитация - Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“.

НРЛ сътрудничат с референтните лаборатории от ЕС, на която съответстват в своята сфера на компетентност, участват в организираните от нея сравнителни изпитвания и обучения.

Освен референтна дейност, НРЛ извършват и конвенционални изпитвания, в обхвата на акредитацията си.

НРЛ за храни, фуражи, здраве на животните и здраве на растенията в структурата на БАБХ

В НДНИВМИ „Проф. д-р Г. Павлов“ са определени следните НРЛ:

Национален център по здравеопазване на животните (НЦЗЖ): за опазване здравето на животните

- НРЛ „Бяс и Антракс“;
- НРЛ „Бруцелоза“;
- НРЛ „Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии (ТСЕ)“;
- НРЛ „Паразитозоозии – трихинела, ехинококус и анизакис“;
- НРЛ „Лептоспироза“;
- НРЛ „Туберкулоза“;
- НРЛ „Ензоотична левкоза по говедата“;

за храни и фуражи:

- НРЛ „Животински протеини във фуражи“.

„Аквакултури и болести по водни животни и пчели“: за опазване здравето на животните

- НРЛ „Болести по риби, двучерупчести мекотели и ракообразни“;
- НРЛ „Болести по пчелите“;

ИЛ „Екзотични и особено опасни инфекции“: за опазване здравето на животните:

- НРЛ „Класическа и Африканска чума по свине и Каприпоксвируси“
- НРЛ „Шап и Чума по дребните преживни животни“;
- НРЛ „Африканска чума по коне и Сура“;
- НРЛ „Инфлуенца А и Нюкясълска болест по птици“;
- НРЛ „Син език по преживните и Треска от долината Рифт“.

Национален център по безопасност на храни (НЦБХ): за храни и фуражи:

- НРЛ „Салмонела, Кампилобактер, Стафилококи и Антимикробна резистентност“;
- НРЛ „Листерия и Ешерихия коли“;
- НРЛ „Морски биотоксини и вируси в храни“;
- НРЛ „Водно съдържание на птиче месо“.

В ЦЛХИК са определени следните НРЛ за храни и фуражи:

- НРЛ за еднокомпонентни методи за анализ на остатъци от пестициди, включително и от биологично производство;
- НРЛ за анализ на остатъци от пестициди в плодове и зеленчуци, включително продукти с високо водно и киселинно съдържание, включително и от биологично производство;
- НРЛ за анализ на микотоксини в храни от растителен произход, включително и от биологично производство;

- НРЛ за анализ на тежки метали в храни от растителен произход, включително и от биологично производство и в храни за животни от растителен произход, включително и от биологично производство;
- НРЛ за анализ на микотоксини във фуражи, включително и от биологично производство.

В ЦЛВСЕЕ са определени следните НРЛ за храни и фуражи:

- НРЛ за остатъци от субстанции с хормонално и тиреостатично действие и бета-агонисти, забранени за употреба, съгласно Директива 96/22/ЕО на Съвета – група А1 от Приложение I на Делегиран Регламент (ЕС) № 2022/1644 на Комисията, включително и от биологично производство;
- НРЛ за остатъци от забранени субстанции вписани в таблица 2 на Анекс към Регламент (ЕС) № 37/2010 на Комисията – група А2 от Приложение I на Делегиран Регламент (ЕС) № 2022/1644 на Комисията, включително и от биологично производство;
- НРЛ за остатъци от фармакологичноактивни субстанции /ФАС/, не включени в табл. 1 на Анекс към Регламент (ЕС) № 37/2010 на Комисията или неразрешени за употреба субстанции във фуражи - група А3 от Приложение I на Делегиран Регламент (ЕС) 2022/1644 на Комисията, включително и от биологично производство;
- НРЛ за остатъци от фармакологичноактивни субстанции /ФАС/, разрешени за употреба при животни, отглеждани за производство на храни, от табл. 1 на Анекс към Регламент (ЕС) № 37/2010 на Комисията - група В от Приложение I на Делегиран Регламент (ЕС) № 2022/1644 на Комисията, включително и от биологично производство;
- НРЛ за остатъци от замърсители в храни от животински произход - халогенирани устойчиви органични замърсители – PCBs, метали, микотоксини, радионуклиди в съответствие с изискванията на Делегиран Регламент (ЕС) № 2022/931 на Комисията, включително и от биологично производство и тежки метали в храни за животни от животински произход, включително и от биологично производство;
- НРЛ за остатъци от гама-емитиращи радионуклиди във води, напитки, фуражи, суровини и храни;
- НРЛ за остатъци от пестициди във и върху храни от животински произход включително и от биологично производство и в храни за животни от животински произход, включително и от биологично производство;
- НРЛ „Безопасност и качество на пчелен мед и пчелни продукти“.

В Централна лаборатория по карантинна на растенията са определени следните НРЛ за здраве на растенията:

- НРЛ за насекоми и акари;
- НРЛ за нематоди;
- НРЛ за бактерии;
- НРЛ за гъби и оомицети;
- НРЛ за вируси, вироиди и фитоплазми.

НРЛ „Мляко и млечни продукти към отдел „Безопасност и качество на храни“ при Областна дирекция по безопасност на храните София-град.

Национални референтни лаборатории за храни и фуражи, извън структурата на БАБХ:

Към Национален център по общественото здраве и анализи, Дирекция „Аналитични и лабораторни дейности“:

- към отдел „Приложна геномика и ГМО“: НРЛ за генетично модифицирани организми (ГМО) в храни, включително и от биологично производство;
- към отдел „Микробиологични фактори“: НРЛ за мляко и млечни продукти, относно някои микробиологични причинители (*Bacillus cereus*, *Cronobacter* spp.), опасни за храни за кърмачета и малки деца;
- НРЛ за материали, предназначени да влизат в контакт с хранителни продукти.

Към „СЖС България“ ЕООД:

- НРЛ за Генетично модифицирани организми (ГМО) във фуражи;
- НРЛ за диоксини, диоксиноподобни полихлорирани бифеноли и недиоксиноподобни във фуражи.

Към Австрийската агенция за здраве и безопасност на храните (AGES):

- НРЛ за анализиране на фуражни добавки в проби от фуражи

III.2. Делегиране на задачи на органи с делегирани правомощия или на физически лица

Съгласно чл. 2 от ЗУАХВ министърът на земеделието и храните, министърът на здравеопазването и министърът на икономиката и индустрията провеждат държавната политика по агрохранителната верига. Министърът на околната среда и водите и министърът на земеделието и храните провеждат държавната политика в областта на генетично модифицирани организми (ГМО) по Закона за генетично модифицирани организми и координират дейността на контролните органи, свързани с прилагането на закона.

Съгласно чл. 8 от ЗУАХВ, министрите по чл. 2 и ръководителите на съответните ведомства по чл. 7, ал. 1, т. 3 - 8 от ЗУАХВ, могат да делегират изпълнението на дейности, свързани с официалния контрол, на един или повече органи с делегирани правомощия или на физически лица, които отговарят на условията на чл. 29, параграф 1, буква "б", съответно на чл. 30, параграф 1, буква "б" от Регламент (ЕС) 2017/625. Делегирането се извършва със заповед или договор при спазване на чл. 28 – 33 от Регламент (ЕС) 2017/625. В заповедта или договора се посочват и задълженията на органите с делегирани правомощия или на физическите лица по ал. 1, както и начинът на финансиране на делегираните дейности. При делегиране по ал. 1 съответният министър или ръководител на ведомство писмено уведомява Европейската комисия. В уведомлението се посочват дейностите, които се делегират, органите с делегирани правомощия или физическите лица, на които е делегирано изпълнението на дейности, свързани с официалния контрол.

Контролът върху изпълнението на делегираните дейности, свързани с официалния контрол, както и за спазване на чл. 29 - 32 от Регламент (ЕС) 2017/625 се

осъществява от съответния министър или ръководител на съответното ведомство по чл. 7, ал. 1, т. 3 – 8 от ЗУАХВ.

Когато се делегира изпълнението на дейности по чл. 1, параграф 2, буква "и" от Регламент (ЕС) 2017/625 на един или повече органи с делегирани правомощия, съответният министър или ръководител по ал. 1 със заповед или чрез договор определя орган за тяхното одобряване и надзор.

Съответният министър или ръководител на съответното ведомство по чл. 7, ал. 1, т. 3 – 8 от ЗУАХВ може да оттегли делегирането на изпълнението на дейности, свързани с официалния контрол, при условията на чл. 33 от Регламент (ЕС) 2017/625 и при други условия, определени в заповедта или договора по чл. 8, ал. 2 от ЗУАХВ. Министърът на земеделието и храните е компетентен орган, отговорен за организацията на официалния контрол в областта на биологичното производство в Република България за целите на чл. 1, параграф 2, буква "и", чл. 3, т. 3, буква "а" от Регламент (ЕС) 2017/625 и чл. 3, т. 54 от Регламент (ЕС) 2018/848, на всички етапи на производство, обработка и разпространение. Компетентният орган може да делегира контролни задачи на един или повече контролни органи. В този случай държавите-членки определят органите, отговарящи за одобрението и надзора на такива органи.

Съгласно разпоредбите на чл. 16 от Закона за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз (ЗПООПЗПЕС), министърът на земеделието и храните провежда политика на качество съгласно Регламент (ЕС) 2018/848, както и съгласно Регламент (ЕС) № 1151/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 21 ноември 2012 г. относно схемите за качество на селскостопанските продукти и храни (заменен от Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета относно географските означения за вина, спиртни напитки и селскостопански продукти, както и за храните с традиционно специфичен характер и незадължителните термини за качество за селскостопанските продукти, за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013, (ЕС) 2019/787 и (ЕС) 2019/1753 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1151/2012). Политиката на качество обхваща правилата за биологично производство на земеделски продукти и храни по смисъла на Регламент (ЕС) 2018/848; защита на географски означения на земеделски продукти и храни по смисъла на Регламент (ЕС) 2024/1143; признаване на традиционно специфичен характер на земеделски продукти и храни; използване на незадължителния термин за качество „планински продукт“. Дейността на министъра на земеделието и храните се подпомага от Постоянна междуведомствена консултативна комисия по биологично производство и Постоянна междуведомствена консултативна комисия по географски означения и храни с традиционно специфичен характер.

Съгласно разпоредбите на чл. 2, ал. 2 от Наредба № 5 от 3.09.2018 г. за прилагане на правилата на биологично производство, етикетиране и контрол, и за издаване на разрешение за контролна дейност за спазване на правилата на биологичното производство, както и за последващ официален надзор върху контролиращите лица (Обн. ДВ. бр.75 от 2018 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.103 от 2022 г.) (Наредба № 5 от 2018 г.), компетентното звено, определено съгласно Устройствения правилник на Министерството на земеделието и храните е дирекция „Биологично производство“.

Съгласно разпоредбите на чл. 18 от ЗПООПЗПЕС, контролът за спазване правилата на биологичното производство и контролът за съответствие на земеделските

продукти и храни с традиционно специфичен характер или защитено географско означение със спецификацията на продукта или храната се осъществява от контролиращи лица. Контролиращите лица са местни и чуждестранни лица - търговци по смисъла на Търговския закон или на законодателството на държава - членка на ЕС, или на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, и получили разрешение от министъра на земеделието и храните.

Съгласно чл. 18, ал. 2 от ЗПООПЗПЕС министърът на земеделието и храните или оправомощени от него лица осъществяват надзор върху контролиращите лица, на които са делегирани контролни задачи.

Съгласно разпоредбите на чл. 48, ал.7 от Наредба № 5 от 2018 г., контролиращите лица спазват разпоредбите на Регламент (ЕС) 2018/848 и актовете по прилагането му, Регламент (ЕС) 2017/625, ЗПООПЗПЕС и Наредба № 5 от 2018 г. при изпълнение на дейностите по контрол и сертификация.

Съгласно чл. 18, ал. 2 от ЗПООПЗПЕС министърът на земеделието и храните или оправомощени от него лица осъществяват **надзор върху контролиращите лица**, на които са делегирани контролни задачи. Със заповед на министъра на земеделието и храните са оправомощени лица, които да извършват:

- проверка на съответствието на представената от кандидата за осъществяване на контролна дейност документация, с фактическите условия за извършване на контролната дейност;
- надзор върху дейността на контролиращите лица, получили разрешение от министъра на земеделието по чл. 18, ал. 1 от ЗПООПЗПЕС, който се осъществява чрез годишни надзорни проверки (одити).

IV. ОБЩА ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ НА ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ

IV.1. Компетентни органи

Компетентните органи, които осъществяват официален контрол по агрохранителната верига са посочени в т. III.1.1.

IV.1.1. Българска агенция по безопасност на храните¹²

Съгласно Устройствения правилник на БАБХ¹³, Българската агенция по безопасност на храните е юридическо лице със седалище София и е компетентният държавен орган за официален контрол по отношение на качеството и безопасността на храните по цялата хранителна верига. Официалният контрол се осъществява върху:

1. фитосанитарната дейност;
2. продуктите за растителна защита, торовете, подобрителите на почвата, биологично активните вещества и хранителните субстрати;

¹² <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/home>

¹³ Устройствен правилник на българската агенция по безопасност на храните, загл. изм. - ДВ, бр. 9 от 2024 г., изм. с Постановление № 8 от 23.01.2024 г.

3. ветеринарномедицинската дейност, идентификацията, здравеопазването и хуманното отношение към животните;
4. ветеринарни лекарствени продукти (ВЛП);
5. дезинфекцията, дезинсекцията, дератизацията и девастацията;
6. суровините и храните, с изключение на бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води;
7. страничните животински продукти, непредназначени за консумация от човека, и продуктите, получени от тях;
8. фуражите;
9. генетично модифицираните организми (ГМО), продукти, съдържащи, състоящи се или произведени от ГМО;
10. материалите и предметите, предназначени за контакт с храни, добавки в храни, ензими и ароматизанти;
11. съответствието на качеството на пресните плодове и зеленчуци със стандартите на Европейския съюз;
12. качеството на зърното.

Българската агенция по безопасност на храните извършва и:

1. оценка на съответствието на качествените характеристики на храните с международни, европейски и национални стандарти, стандарти, разработени от браншови организации и одобрени от компетентен държавен орган, и технологични документи;
2. лабораторно-диагностична, референтна и научноизследователска дейност;
3. управление и комуникация на риска;
4. обучение и квалификация.

Контролът и дейностите се осъществяват при условията и по реда на специалните закони.

Каналите за субординация, докладване и обмен на информация са разписани в Правилника, както следва:

1. Правомощия и задължения на изпълнителния директор и заместник изпълнителни директори на БАБХ – Раздел първи на Глава втора;
2. Правомощия и задължения на главния секретар на БАБХ – Раздел втори на Глава втора;
3. Администрацията е структурирана в Централно управление (ЦУ) и 34 поделения, от които териториални поделения - 28 Областни дирекции по безопасност на храните (ОДБХ) и 5 специализирани структури за научноизследователска и лабораторно-диагностична дейност – Глава трета;
4. Функции на дирекциите в ЦУ на БАБХ – Глава четвърта;
5. Функции на ОДБХ - Глава пета;

6. Специализирани структури за научноизследователска и лабораторна дейност
– Глава седма.

Министърът на земеделието и храните осъществява контрол върху дейността на БАБХ. Издръжката на агенцията се формира от бюджетна субсидия и приходи от собствена дейност съгласно чл. 12 от Закона за Българската агенция по безопасност на храните.

Българската агенция по безопасност на храните се ръководи и представлява от изпълнителен директор, който се назначава от министър-председателя по предложение на министъра на земеделието и храните. При осъществяване на правомощията си изпълнителният директор се подпомага от трима заместник изпълнителни директори.

Изпълнителният директор при осъществяване на дейността си се подпомага от администрация. Общата численост на персонала в административните звена на БАБХ е 2266 щатни бройки, както следва:

- Изпълнителен директор 1
- Заместник изпълнителни директори 3
- Главен секретар 1
- дирекция „Вътрешен одит“ 4
- Финансов контролор 1
- Обща администрация 89, в т.ч.:
 - дирекция „Финансово-стопанска дейност“ 18
 - дирекция „Правна“ 12
 - дирекция „Обществени поръчки“ 4
 - дирекция „Одит на официалния контрол“ 10
 - дирекция „Човешки ресурси, обучение и квалификация“ 7
 - дирекция „Административно обслужване, протокол, връзки с обществеността и инвестиции“ 16
 - дирекция „Европейска координация, международно сътрудничество и проекти“ 12
 - дирекция „Информационни системи и информационна сигурност“ 10
- Специализирана администрация 1954, т.ч.:
 - Областни дирекции по безопасност на храните 1697
 - дирекция „Растителна защита и контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци“ 13
 - дирекция „Продукти за растителна защита, торове и контрол“ 15
 - дирекция „Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните“ 20
 - дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ 11

- дирекция „Контрол на ветеринарни лекарствени продукти“ 28
- дирекция „Контрол на храните“ 24
- дирекция „Лабораторен контрол“ 11
- дирекция „Граничен контрол“ 135
- Специализирани структури 213, в т.ч.:
 - Национален диагностичен научноизследователски институт 113
 - Централна лаборатория по ветеринарно-санитарна експертиза и екология 41
 - Централна лаборатория за химични изпитвания и контрол 25
 - Централна лаборатория по карантина на растенията 21
 - Централна лаборатория за окачествяване на зърно и фуражи 13

Администрацията на агенцията е организирана във:

1. дирекция „Вътрешен одит“;
2. финансов контролор;
3. обща администрация;
4. специализирана администрация.

Общата администрация на агенцията включва:

1. дирекция „Финансово-стопанска дейност“;
2. дирекция „Правна“;
3. дирекция „Административно обслужване, протокол, връзки с обществеността и инвестиции“;
4. дирекция „Одит на официалния контрол“;
5. дирекция „Човешки ресурси, обучение и квалификация“;
6. дирекция „Европейска координация, международно сътрудничество и проекти“;
7. дирекция „Информационни системи и информационна сигурност“;
8. дирекция „Обществени поръчки“

Дирекция "Вътрешен одит" е на пряко административно подчинение на изпълнителния директор на агенцията. При осъществяване на своята дейност дирекция "Вътрешен одит":

1. планира, извършва и докладва дейността по вътрешен одит в съответствие с изискванията на Закона за вътрешния одит в публичния сектор (ЗВОПС), стандартите за вътрешен одит, Етичния кодекс на вътрешните одитори, статута на дирекцията, утвърдената от министъра на финансите методология за вътрешен одит в публичния сектор и специализираното законодателство, свързано с дейността на агенцията;

2. осъществява дейността по вътрешен одит на всички структури, програми, дейности и процеси в агенцията и на разпоредителите с бюджет от по-ниска степен на агенцията;

3. изготвя на базата на оценка на риска тригодишен стратегически план и годишен план за дейността си, които се одобряват и утвърждават от изпълнителния директор;

4. изготвя одитен план за всеки одитен ангажимент, който съдържа обхват, цели, времетраене и разпределение на ресурсите за изпълнение на ангажимента;

5. оценява процесите за идентифициране, оценяване и управление на риска, въведени от изпълнителния директор, и дава независима и обективна оценка за състоянието на одитираните системи за финансово управление и контрол;

6. проверява и оценява: съответствието на дейностите със законодателството, вътрешните актове и договори; надеждността и всеобхватността на финансовата и оперативната информация; създадената организация по опазване на активите и информацията; ефикасността и икономичността на дейностите; изпълнението на задачите, договорите, поетите ангажименти и постигането на целите;

7. подпомага и консултира изпълнителния директор по негово искане с цел да се подобрят процесите на управление на риска и контролът, без да поема управленска отговорност за това;

8. докладва и обсъжда с изпълнителния директор и с ръководителите на структурите, чиято дейност е одитирана, резултатите от всеки извършен одитен ангажимент и представя одитен доклад;

9. дава препоръки в одитните доклади за подобряване на адекватността и ефективността на системите за финансово управление и контрол, подпомага изпълнителния директор при изготвянето на план за действие и извършва проверки за проследяване изпълнението на препоръките;

10. изготвя и представя на изпълнителния директор годишен доклад за дейността по вътрешен одит в съответствие с чл. 40 ЗВОПС;

11. оценява дали насоките на дейност и процедурите на вътрешен контрол, изградени в агенцията и в разпоредителите с бюджет от по-ниска степен в състава на агенцията, са адекватни срещу измами;

12. предлага на изпълнителния директор на агенцията план за повишаване квалификацията на вътрешните одитори;

13. организира срещи и дискусии с лица на ръководни длъжности и служители от БАБХ във връзка с изпълнението на одитни ангажименти.

Дирекция "Финансово-стопанска дейност":

1. организира и осъществява финансово-счетоводната дейност на ЦУ на БАБХ в съответствие със Закона за счетоводството и действащата нормативна уредба в бюджетната сфера;

2. организира процеса по разработване и съставяне на средносрочната бюджетна прогноза и проектобюджета на БАБХ;

3. разработва методологията на счетоводната и финансовата политика съгласно Закона за счетоводството и други нормативни актове в бюджетната сфера;
4. участва в разработването на нормативната уредба по планирането и управлението на финансовите средства и бюджета в агенцията;
5. организира и анализира текущото изпълнение на утвърдения бюджет и изготвя предложения за промени по бюджета на агенцията;
6. изготвя методически указания на разпоредителите от по-ниска степен от състава на агенцията относно текущото счетоводно отчитане и прилагането на финансовото законодателство и по въпроси, свързани с бюджетния процес;
7. изготвя ежемесечните и тримесечните отчети за касовото изпълнение на бюджета и сметките за средства от Европейския съюз на ЦУ на БАБХ, както и консолидираните за системата на БАБХ;
8. изготвя тримесечни и годишни оборотни ведомости и баланси на ЦУ на БАБХ, както и консолидираните за системата на БАБХ;
9. съставя годишния финансов отчет на ЦУ на БАБХ, както и консолидирания за системата на БАБХ;
10. обобщава отчетите за изпълнение на програмния и ориентиран към резултати бюджет на структурите от системата на БАБХ и дирекциите от ЦУ на БАБХ;
11. разпределя в Системата за електронни бюджетни разплащания лимита за разходите между разпоредителите с бюджет в системата на БАБХ и одобрява плащанията в СЕБРА;
12. изготвя, обосновава и предлага за утвърждаване в съответствие с бюджетната процедура разпределението на бюджета на разпоредителите от по-ниска степен в състава на агенцията и координира дейностите по изпълнението на бюджетите им;
13. организира и координира изграждането и функционирането на системите за финансово управление и контрол върху финансовата дейност на ЦУ на агенцията, включващи системата за предварителен контрол и системата на двойния подпис, с цел законосъобразно и ефективно управление на бюджетните средства;
14. организира и извършва инвентаризациите по ред и в срокове, определени в нормативните актове, в ЦУ на агенцията;
15. изготвя поименните списъци в инвестиционната програма за капиталови разходи и обобщава данните за агенцията;
16. изготвя и съхранява ведомостите за работни заплати на служителите в ЦУ на агенцията и извършва плащанията по тях;
17. организира и осъществява материално-техническото снабдяване на ЦУ на агенцията с машини и съоръжения, резервни части, инвентар, организационна техника, консумативни материали, обзавеждане и други;
18. организира ремонта и поддръжката на материалните активи на ЦУ на агенцията;

19. следи за законосъобразното и целесъобразното разходване на паричните средства и ползването на активите на ЦУ на агенцията;

20. осъществява обмен на информация и координация с търговските банки, обслужващи сметките на ЦУ на агенцията;

21. съгласува финансовите обосновки към проекти на нормативни актове, предлагани от агенцията, и оказва помощ на останалите дирекции в ЦУ на агенцията при разработването им;

22. осигурява съхранението на счетоводните документи съгласно изискванията на Закона за счетоводството и вътрешните правила и инструкции за ЦУ на агенцията;

23. обобщава регистрите на недвижимите имоти, поддържани и предоставени на ОДБХ и специализираните структури.

Дирекция "Правна":

1. оказва правно съдействие на администрацията за законосъобразно осъществяване на нейните функции;

2. участва в разработването на проекти на нормативни актове, свързани с дейността на агенцията;

3. изготвя или участва в изготвянето на становища по проекти на нормативни актове, представени за съгласуване от други ведомства;

4. изготвя становища относно прилагането на нормативните актове;

5. разработва или участва в разработването на вътрешни правила, свързани с дейността на агенцията;

6. изготвя, участва в изготвянето или съгласува за законосъобразност проекти на административни актове, издавани от изпълнителния директор или от определени от него служители, и проекти на договори, страна по които е агенцията;

7. изготвя, участва в изготвянето или съгласува за законосъобразност проекти на инструкции, указания и становища;

8. участва във вътрешни и междуведомствени работни групи по въпроси с правен характер, свързани с дейността на агенцията, извън случаите по т. 2;

9. участва в подготовката на актове и в решаването на правни проблеми, свързани с международната дейност на агенцията;

10. разработва становища по въпроси, възникнали при изпълнението на договори, страна по които е агенцията;

11. осъществява процесуалното представителство пред съдебни, арбитражни и административни органи по правни спорове, по които страна е агенцията;

12. изготвя или съгласува изготвените отговори по постъпилите в агенцията предложения, жалби, сигнали и молби от граждани и организации с изключение на постъпилите в специализираните структури и ОДБХ;

13. оказва правно съдействие на изпълнителния директор за законосъобразно изпълнение на неговите правомощия;

14. оказва правно съдействие при издаване на наказателни постановления от изпълнителния директор и дава указания на директорите на ОДБХ, свързани с осъществяването на административнонаказателната дейност на агенцията;

15. участва в изготвянето и съгласува документации за провеждане на конкурси за назначаване на държавните служители в агенцията;

16. организира и изпълнява дейността по възлагане на обществените поръчки;

17. разработва документациите по процедурите за възлагане на обществени поръчки;

18. отговаря за разработването, изменението и допълнението на вътрешните правила за провеждане на обществени поръчки;

19. съхранява документацията по провеждането на процедурите за възлагане на обществени поръчки;

20. участва в комисиите за провеждане на обществени поръчки;

21. организира подготвянето и изпращането на информацията, предвидена за вписване в Регистъра на обществените поръчки към Агенцията по обществени поръчки;

22. изготвя и съгласува документации за търгове, провеждани от агенцията;

23. участва в проверки на дейността на ОДБХ и специализираните структури на агенцията;

24. участва в изготвянето на решения за предоставяне или за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация по Закона за достъп до обществена информация въз основа на мотивирано становище за наличието на информацията и нейния характер от съответната дирекция в ЦУ на БАБХ, с дейността на която е свързано искането за достъп до обществена информация;

25. води регистри на:

а) съдебните дела, по които страна е агенцията;

б) обществени поръчки, проведени от агенцията;

в) сключените договори;

26. предлага предприемане на действия и изготвя становища по управление и ползване на недвижимите имоти – държавна собственост, предоставени за управление на ЦУ на БАБХ;

27. организира и провежда процедури по Закона за държавната собственост и правилника за прилагането му на недвижимите имоти – държавна собственост, предоставени за управление на БАБХ;

28. води регистър на отдадените под наем имоти – държавна собственост, предоставени за управление на ЦУ на БАБХ, и съставя досиета на имотите, отдадени под наем;

29. съхранява документациите по проведените в ЦУ на БАБХ търгове и сключените договори за наем;

30. подготвя кореспонденцията с министъра на земеделието и храните и с поделенията на БАБХ във връзка с исканията за отдаване под наем, за ползване и управление на имоти;

31. подпомага от правна страна дейността на агенцията по отношение на проекти, по които БАБХ кандидатства.

Дирекция „Обществени поръчки“:

1. организира и изпълнява дейността по възлагане на обществени поръчки;
2. разработва и/или участва в комисиите за разработване на документациите и в комисиите за провеждане на процедурите за възлагане на обществени поръчки, които се провеждат по реда на Закона за обществените поръчки и ППЗОП;
3. отговаря за разработването, изменението и допълнението на вътрешните правила за управление на цикъла на обществените поръчки;
4. обобщава заявките за обществени поръчки и изготвя график за провеждането им през съответната година;
5. организира подготвянето и изпращането на информацията, предвидена за вписване в Регистъра на обществените поръчки към Агенцията по обществени поръчки;
6. дава методически указания на поделенията на БАБХ, свързани с прилагането на нормативните изисквания в областта на обществените поръчки;
7. води електронен Регистър за обществени поръчки по Закона за обществените поръчки (ЗОП) и Регистър на сключените договори за възлагане на обществени поръчки в агенцията;
8. осъществява процесуално представителство по дела, които са свързани с проведени процедури за възлагане на обществени поръчки по реда на ЗОП и Правилника за прилагане на Закона за обществени поръчки (ППЗОП);
9. изразява становища по въпроси, които са свързани със законосъобразността на обществени поръчки;
10. изпълнява и други задачи, възложени от изпълнителния директор, заместник изпълнителните директори и главния секретар на БАБХ.

Дирекция "Административно обслужване, протокол, връзки с обществеността и инвестиции":

1. осъществява деловодно обслужване в ЦУ на агенцията;
2. планира, координира и осъществява дейности за осигуряване на прозрачност и публичност на БАБХ в областта на достъпа до информация за медиите, гражданите и юридическите лица, отразяване на публични събития и публичното представяне на дейността на ръководството и служителите в БАБХ;
3. организира публичните изяви на служителите от агенцията;
4. координира връзките и взаимоотношенията с физически лица, юридически лица, ведомства и професионалните организации, имащи отношение към дейността на агенцията, както и между служителите в агенцията;

5. осъществява транспортното обслужване на администрацията на агенцията;
6. организира и осъществява ръководство при издаването на научнопопулярното списание "Ветеринарна сбирка" и информационния бюлетин, свързан с дейността на агенцията;
7. организира и координира подготовката, възлагането, управлението, наблюдението, отчитането и въвеждането в експлоатация на новостроящи се обекти, реконструкция и основен ремонт на съществуващи обекти, свързани с осъществяваната дейност на агенцията;
8. участва в провеждането на процедури за възлагане на обществени поръчки за проектиране, изграждане, реконструкция и основен ремонт на обекти, свързани с осъществяваната дейност на агенцията;
9. проучва, подготвя, организира и контролира инвеститорската дейност за изграждане на обекти, свързани с функциите на агенцията;
10. осъществява контрол по изпълнението на обектите, изготвя доклади и ежемесечни отчети и ги представя на изпълнителния директор на агенцията;
11. разработва мерки и прави анализи, свързани с провеждането на инвестиционната политика на агенцията.
12. осигурява техническото обслужване на изпълнителния директор, заместник изпълнителните директори и главния секретар;
13. координира и контролира организирането, провеждането и протоколното осигуряване на официални и работни срещи, семинари и дискусии с участието на ръководството на БАБХ;
14. отговаря за прилагането на протоколните стандарти на Република България в БАБХ;
15. осъществява преглед и анализ на публикациите в медиите, свързани с дейността на БАБХ;
16. организира проучването на общественото мнение и провеждането на информационни кампании, свързани с дейността на БАБХ;
17. изготвя анализи и доклади, свързани с постъпилите запитвания и препоръки;
18. организира подготовката и разпространението на информационни материали за повишаване осведомеността на обществото за популяризиране на дейността на БАБХ;
19. изготвя проекти на вътрешноведомствени актове на БАБХ в областта на информационно-аналитичната дейност;
20. предлага мерки за подобряване на работните процеси по предоставянето на административни услуги от БАБХ;
21. оказва методическа помощ на ОДБХ при осъществяване, прилагане стандартите и спазване на вътрешните правила за реда и организацията на административно обслужване на физическите и юридическите лица;
22. осъществява методическа дейност по предоставяне и обмен на информация във връзка с административното обслужване в агенцията;

23. участва в изготвянето и изпълнението на споразумения с областни управи, общини и ведомства за съвместна дейност при административното обслужване на физически и юридически лица;

24. проучва нагласите на заинтересованите страни в административното обслужване и съставя годишен доклад за удовлетвореността на потребителите.

Дирекция "Европейска координация, международно сътрудничество и проекти":

1. координира дейността на агенцията във връзка с ангажиментите, произтичащи от членството на Република България в ЕС, в областта, свързана с функциите ѝ;

2. участва в разработването на проекти на нормативни актове, въвеждащи правото на ЕС, свързано с дейността на агенцията;

3. осъществява взаимодействие с експерти от институциите на ЕС, с представители на европейски агенции, международни организации и институции, както и с експерти от трети държави по въпроси, свързани с дейността на агенцията;

4. осъществява взаимодействие с експерти от различни национални институции по въпроси, свързани с международната дейност на агенцията;

5. проучва условията и изискванията за изнасяне на животни, храни и растения в трети държави и предава получената информация на заинтересованите дирекции в БАБХ;

6. координира, съгласува и/или участва в изготвянето на позиции, указания, становища, споразумения, стратегии, анализи и други документи по въпроси, свързани с дейността на агенцията;

7. осъществява и/или съгласува официалната кореспонденция, свързана с международната дейност на агенцията;

8. участва в работни групи, постоянни комитети, срещи и мероприятия към институциите на ЕС, както и към международни организации;

9. координира провеждането на одити от Службата по храните и ветеринарните въпроси на ЕК и от трети държави в Република България;

10. организира и участва в семинари, симпозиуми, конференции и други срещи с международно участие;

11. организира посещения на чуждестранни делегации и координира участието на експерти от агенцията в мероприятия, провеждани в други страни;

12. подпомага протоколната дейност при официални и работни мероприятия, свързани с международната дейност на агенцията;

13. подготвя необходимите документи и организира командировките извън страната на служителите на агенцията;

14. подпомага дейността на главния ветеринарен санитарен инспектор;

15. координира дейността на агенцията по отношение изпълнението на проекти, финансирани по програми на ЕС и от трети държави при необходимост, и участва в разработването и реализацията им;

16. извършва преводите на официални писма и други документи, свързани с дейността на агенцията.

Дирекция "Човешки ресурси, обучение и квалификация":

1. методически ръководи и координира дейността на специализираните структури и ОДБХ, свързана с човешките ресурси;

2. съгласува типовите длъжностни характеристики на служителите в агенцията, които се утвърждават от главния секретар;

3. изготвя документите, свързани с възникването, изменянето и прекратяването на служебните и трудовите правоотношения на служителите в ЦУ на агенцията;

4. изготвя и актуализира длъжностното разписание и поименното разписание на длъжностите на служителите в ЦУ на агенцията;

5. дава указания на дирекциите в ЦУ на БАБХ по прилагането на Наредбата за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация (ДВ, бр. 49 от 2012 г., посл. доп. ДВ бр.29 от 2021 г.);

6. участва в разработването на програми за първоначално обучение на новоназначени служители на агенцията;

7. изготвя обобщени програми, организира и координира провеждането на курсове за обучение и повишаване квалификацията на служителите на агенцията;

8. извършва дейностите във връзка с постъпили заявления за признаване на професионална квалификация и за издаване на удостоверения, свързани с придобита професионална квалификация на територията на Република България, необходими за достъп и упражняване на регулирана професия „ветеринарен лекар“ на територията на друга държава - членка на ЕС;

9. координира провеждането на обученията с международно участие;

10. поддържа база данни относно издадените становища по програми за обучение във висши училища или научноизследователски институти и съхранява одобрените програми;

11. поддържа база данни на одобрените от изпълнителния директор програми за обучение във висши училища или научноизследователски институти;

12. осъществява взаимодействие с висшите училища и други организации във връзка с провеждането на практическо обучение на студенти в агенцията;

13. координира поддържането на база данни за проведените обучения за професионално и служебно развитие на служителите в агенцията;

14. поддържа база данни за подадените и издадените документи за признаване на професионалната квалификация за професиите ветеринарен лекар и ветеринарен техник;

15. обменя информация по Информационната система за вътрешния пазар (IMI) на Генерална дирекция "Вътрешен пазар и услуги" на ЕК и организира дейностите в БАБХ, свързани с признаване на професионалната квалификация на регулирани професии "ветеринарен лекар" и "ветеринарен техник" на територията на други държави членки, трети страни и Република България;

16. разработва образци на документи, свързани с дейността ѝ;
17. подпомага осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, като провежда начален, периодичен и извънреден инструктаж на служителите на ЦУ на БАБХ;
18. подпомага взаимоотношенията със синдикатите.

Дирекция "Информационни системи и информационна сигурност":

1. участва в разработването на стратегията и програми за развитие и прилагане на информационните и комуникационните технологии в БАБХ в съответствие със секторната стратегия за електронно управление в МЗХ;
2. проучва и анализира информационните потребности, като изготвя предложения и препоръки за разработване на нови или развитие на съществуващите информационни системи, програмни приложения и техническа инфраструктура в съответствие с целите и функциите на БАБХ;
3. планира и организира интегрирането на нови информационни системи и технологии в общата информационна среда;
4. организира техническата поддръжка и подсигурява работоспособността на приложените информационни системи и техническата инфраструктура на БАБХ;
5. проучва и съгласува доставките за нови услуги и хардуер, свързани с прилагането на съвременни технологии, с цел повишаване на сигурността и ефективността на съществуващите информационни и комуникационни системи;
6. отговаря за спазването на утвърдени политики и стандарти в областта на информационните и комуникационните технологии на национално ниво и прилагането им в техническата инфраструктура на БАБХ;
7. организира дейности, свързани с планиране, въвеждане, поддръжка и извеждане от експлоатация на програмните и техническите активи, използвани в структурата на ЦУ на БАБХ, при спазване на лицензионните изискванията на информационните продукти;
8. следи и координира обслужването с данни на управленските и технологичните процеси в БАБХ с цел реинженеринг на процесите по предоставяне на административни услуги и преминаване към предоставянето им по електронен път;
9. участва в планирането и организирането на дейности по развитието и поддръжката на услугите, предоставяни по електронен път, в съответствие с приетите стандарти и изисквания за оперативна съвместимост и информационна сигурност;
10. отговаря за цялостната дейност по оперативна съвместимост и интегрираност на използваните информационни и програмни системи и техническа инфраструктура в съответствие със Закона за електронното управление и подзаконовите нормативни актове по прилагането му;
11. методически ръководи всички структурни звена на БАБХ по отношение на използването на информационните системи, компютърната техника и комуникациите;
12. осигурява взаимодействието между информационните системи на БАБХ с аналогичните системи на други ведомства за обмен на информация и интеграция;

13. поддържа опис на всички информационни активи на БАБХ и на присъщия им риск по отношение на информационната сигурност;
14. участва в подготовката на документацията и провеждането на обществени поръчки в областта на информационните технологии за БАБХ;
15. осъществява контрол върху сключването и изпълнението на договори в областта на информационните технологии;
16. организира управлението на удостоверенията за електронни подписи в БАБХ;
17. проучва и анализира европейските и световните тенденции в развитието на електронните съобщения и в развитието на нови електронни съобщителни мрежи и/или услуги;
18. проучва и анализира европейските стандарти с цел прилагането им в областта на електронните съобщения;
19. отговаря за периодичното създаване и съхраняване на архиви на информацията от сървърите в ЦУ на БАБХ;
20. ръководи дейностите, свързани с постигане на мрежова и информационна сигурност на администрацията на агенцията в съответствие с нормативната уредба и политиките и целите за мрежова и информационна сигурност на БАБХ;
21. следи за прилагането на стандартите, политиките и правилата за мрежова и информационна сигурност и управление на риска в агенцията;
22. консултира ръководството на агенцията във връзка с мрежовата и информационната сигурност;
23. ръководи периодични оценки на рисковете за информационната сигурност и спазването на приетите политики и процедури;
24. периодично (не по-малко от два пъти годишно) изготвя доклади за състоянието на мрежовата и информационната сигурност в агенцията, и ги представя на изпълнителния директор;
25. координира обучението на ръководителите и служителите в агенцията във връзка с мрежовата и информационната сигурност;
26. участва в организирането, тренировките и анализа на резултатите от тренировките за действия при настъпване на инциденти;
27. отговаря за защитата на интелектуалната собственост и материалните активи на агенцията в областта на информационните и комуникационните технологии;
28. участва в изготвянето на политиките, целите, процедурите и метриката за оценка на мрежовата и информационната сигурност;
29. поддържа връзки с други администрации, организации и експерти, работещи в областта на мрежовата и информационната сигурност;
30. разследва и анализира инцидентите в областта на мрежовата и информационната сигурност в агенцията, реакциите при инциденти и предлага действия за подобряване на мрежовата и информационната сигурност;

31. предлага санкции за служителите от агенцията при нарушаване на правилата за сигурност;

32. разработва и предлага за утвърждаване от изпълнителния директор инструкциите, произтичащи от Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност (ДВ, бр. 59 от 2019 г., посл. изм. ДВ, бр.47 от 2022 г.), както и всички други необходими указания и процедури;

33. следи за изпълнението на утвърдените от изпълнителния директор инструкции и процедури, свързани с мрежовата и информационната сигурност;

34. актуализира списъка от заплахи и потенциални рискове за агенцията;

35. координира оценяването на финансовите и други загуби при настъпване на идентифицирана заплаха;

36. изготвя доклади и анализи за настъпили инциденти, засягащи мрежовата и информационната сигурност, и предлага действия за компенсиране на последствията и предотвратяване на други подобни инциденти;

37. следи новостите за заплахи за сигурността, отчитайки наличния в агенцията софтуер и хардуер, и организира своевременно инсталиране на коригиращ софтуер (patches);

38. при възникване на какъвто и да е инцидент, свързан с мрежовата и информационната сигурност, го документира и информира незабавно изпълнителния директор на Националния център за действие при инциденти по отношение на мрежовата и информационната сигурност в информационните системи на административните органи;

39. разработва и предлага иновативни решения и архитектури за подобряване на мрежовата и информационната сигурност на агенцията;

40. следи за появата на нови вируси и зловреден код, спам, атаки и взема адекватни мерки;

41. организира тестове за проникване, разкрива слабите места в мрежата на агенцията и предлага мерки за подобряване на мрежовата и информационната сигурност;

42. контролира и координира съответствието на въведената информация в интегрираната информационна система ВетИС и при необходимост отстранява несъответствията след одобряване на промените от изпълнителния директор на БАБХ.

Дирекция „Одит на официалния контрол“:

1. планира, организира, осъществява, документира и провежда последващи действия, свързани с одита на официалния контрол в БАБХ съгласно чл. 6 от Регламент (ЕС) 2017/625;

2. разработва процедура за извършване на одити на официалния контрол и актуализира същата при необходимост;

3. изготвя на базата на оценка на риска многогодишна програма за провеждане на одити на официалния контрол в агенцията за период, който не надвишава пет години, поддържа, актуализира и осигурява изпълнението на програмата;

4. разработва и участва при изработването на проекти на нормативни и вътрешноведомствени актове и образци на документи, свързани с одитния процес и с дейността на дирекцията;
5. изготвя и поддържа списък с одиторите на официалния контрол в БАБХ;
6. разработва годишна програма, планира и организира обучения за повишаване на квалификацията на одиторите;
7. организира и извършва одити на официалния контрол, осъществяван от агенцията, в съответствие с утвърдената от изпълнителния директор процедура;
8. дава препоръки в одитните доклади за подобряване на съответствието и ефективността на официалния контрол, изготвя план за действие, който предоставя на одитираната организация, и проследява изпълнението на препоръките;
9. докладва на изпълнителния директор и предоставя за одобрение доклада от извършения одит;
10. осъществява последващи действия след извършените одити и проследява изпълнението на планираните превантивни и корективни мерки;
11. изготвя и предоставя на изпълнителния директор ежегоден доклад с изводи и заключения от извършените одити от предходната година и анализ на постигането на целите на одитния процес;
12. участва в изготвянето на Многогодишен национален план за контрол (МНПК), предоставя данни за докладване на изпълнението му и контролира изпълнението му в частта, свързана с функциите ѝ;
13. участва или предлага за участие в експертни комисии, съвети и работни групи в страната и в чужбина по въпроси, свързани с дейността ѝ;
14. участва в одитни мисии на ЕК и други европейски и национални държавни органи и представя дейността на дирекцията при участие в тях.

Специализираната администрация на агенцията е организирана във:

1. дирекция „Растителна защита и контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци“;
2. дирекция „Продукти за растителна защита, торове и контрол“;
3. дирекция „Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните“;
4. дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“;
5. дирекция „Контрол на ветеринарни лекарствени продукти“;
6. дирекция „Контрол на храните“;
7. дирекция „Лабораторен контрол“;
8. дирекция „Граничен контрол“.

В състава на агенцията се включват и **специализирани структури**, както следва:

а) Националният диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт - София;

б) Централната лаборатория по ветеринарно-санитарна експертиза и екология (ЦЛВСЕЕ) - София;

в) Централната лаборатория за химични изпитвания и контрол (ЦЛХИК) - София;

г) Централната лаборатория по карантина на растенията (ЦЛКР) - София;

д) Централна лаборатория за окачествяване на зърно и фуражи (ЦЛОЗФ) – София.

Областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ) са:

1. областни дирекции по безопасност на храните със седалище в Благоевград, Варна, Велико Търново, Видин, Враца, Габрово, Добрич, Кюстендил, Кърджали, Ловеч, Монтана, Пазарджик, Перник, Плевен, Разград, Русе, Силистра, Сливен, Смолян, Софийска област, Стара Загора, Търговище, Хасково, Шумен и Ямбол;

2. областни дирекции по безопасност на храните с функции и на граничен контрол на храни от неживотински произход със седалище в Бургас, Пловдив и София.

Областните дирекции по безопасност на храните и специализираните структури имат банкови сметки, съставят отчет за касово изпълнение на бюджета и баланс, и са разпоредители с бюджет от по-ниска степен в структурата на БАБХ.

Областните дирекции по безопасност на храните и посочените по-горе специализирани структури са юридически лица в структурата на агенцията и са със статут на дирекции.

Дирекция "Растителна защита и контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци":

1. методически ръководи, координира и контролира дейността на ОДБХ:

а) в областта на фитосанитарния контрол и задълженията на Република България по Международната конвенция по растителна защита;

б) по наблюдение върху развитието на икономически важни вредители по земеделските култури;

в) по контрола за съответствие на обявеното качество на пресните плодове и зеленчуци с нормативно установените изисквания за качеството.

2. разработва проекти на нормативни актове, регламентиращи обществените отношения в областта на фитосанитарния контрол;

3. участва в разработването на мониторингови програми за наблюдение на карантинни вредители на територията на страната;

4. изготвя методически указания, инструкции и процедури, свързани с прилагането на фитосанитарното законодателство;

5. разработва образци на документи, свързани с дейността ѝ;

6. разработва годишни планове и контролира изпълнението на програми за провеждане на фитосанитарен контрол;

7. организира и координира система за превенция, контрол и управление при възникване на огнища от карантинни вредители;
8. организира, ръководи и контролира мероприятията по ограничаване и ликвидиране на огнища от карантинни вредители;
9. изготвя справки, становища, информации и отчети, свързани с дейността ѝ;
10. участва в разработването на програми за обучение на експертите в дирекцията и на инспекторите по растителна защита, осъществяващи фитосанитарен контрол;
11. подготвя и/или участва във вътрешни и международни обучения на инспекторите по растителна защита, свързани с изменения на българското законодателство и правото на Европейския съюз, както и по изпълнение на програмите за мониторинг за карантинни вредители;
12. участва в обучения, организирани от ЕК, в съвместни срещи и обучения с членове на националните асоциации на производители и оператори на регулирани растения и растителни продукти на национално и регионално ниво;
13. изготвя ежегодни доклади до ЕК за резултатите от проведените мониторингови програми по изпълнение на директиви и решения на ЕК за предприемане на извънредни спешни мерки;
14. участва в Постоянния комитет за растенията, животните, храните и фуражите, наричан по-нататък "Постоянния комитет", секция "Растително здраве" към ЕК, в работни групи по растително здраве към Съвета на ЕС и в други международни мероприятия;
15. участва в изготвянето на МНПК, предоставя данни за докладване на изпълнението му и контролира изпълнението му в частта, свързана с фитосанитарния контрол;
16. участва в работни групи по въпроси, свързани с фитосанитарния контрол;
17. извършва проверки на ОДБХ относно спазването на изискванията на фитосанитарното законодателство при осъществяване на фитосанитарния контрол;
18. поддържа национални регистри и списъци, посочени в Закона за защита на растенията или в подзаконовите нормативни актове по прилагането му;
19. извършва обмен на информация и анализ чрез Системата за бързо оповестяване за установени огнища от карантинни вредители в страната, задържани такива пратки от внос или пратки с установена зараза при движението им между държавите членки (EUROPHYT);
20. изготвя списъка на икономически важните вредители по земеделските култури съобразно административно-териториалното деление на Република България;
21. организира и координира изготвянето на списък на биологичните агенти, които могат да се прилагат в Република България;
22. на база на информацията от наблюдение върху развитието на икономически важни вредители по земеделските култури, подадена от ОДБХ:
 - а) обобщава данните от проведените наблюдения и диагностика;

б) анализира тенденциите в появата, разпространението, плътността, развитието и степента на нападение от икономически важните вредители;

в) разработва краткосрочни, средносрочни и годишни прогнози за появата на болестите и неприятелите по земеделските култури в различните агроекологични райони и/или области и за територията на цялата страна;

г) анализира и прогнозира тенденциите за каламитет или епифитотия от икономически важни вредители;

д) изготвя периодичен бюлетин по растителна защита за информиране на земеделските стопани за поява, разпространение, плътност, развитие, степен на нападение, срокове и начини за контрол на икономически важните вредители;

е) изготвя ежесмесечна информация и годишен отчет за здравното състояние на земеделските култури и развитието на вредителите.

23. прави предложения до изпълнителния директор на агенцията за обявяване на каламитет или епифитотия от икономически важни вредители за определен район, област или за територията на цялата страна;

24. разработва програми за специализирани обучения, свързани с дейността на дирекцията, и организира провеждането на обученията на инспекторите по растителна защита за извършване на дейностите по наблюдения, обследвания и диагностика на икономически важните вредители;

25. поддържа национален регистър на търговците на пресни плодове и зеленчуци;

26. координира лабораторно-диагностичните изследвания, анализи и експертизи, свързани със здравето на растенията;

27. разработва критерии, изготвя процедура и прави предложение до изпълнителния директор за определяне на лабораториите, които ще извършват изследвания за целите на официалния контрол;

28. участва в единното звено за контакт и обмен на информация чрез Мрежата за предупреждение и сътрудничество в случай на измамни практики с качеството на пресните плодове и зеленчуци.

Дирекция "Продукти за растителна защита, торове и контрол":

1. участва в разработването на проекти на нормативни актове, регламентиращи разрешаването на ПРЗ и торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати;

2. организира и контролира дейността по разрешаването на ПРЗ и регистрацията на торове;

3. прави предложения за изменение и отнемане на разрешенията за пускане на пазара на ПРЗ и удостоверенията за регистрация на торове;

4. координира възложените от БАБХ оценки на торове съгласно чл. 6, ал. 3 от Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига и съхранява досиетата и удостоверенията на заявените за регистрация и на регистрираните торове за пускане на пазара и за употреба;

5. ръководи и координира изпитванията на неразрешени ПРЗ с научноизследователска и експериментална цел;

6. ръководи и контролира:

а) биологичното изпитване за ефикасност на ПРЗ в базите на агенцията и в одобрените бази на физически и юридически лица съгласно принципите на Добрата експериментална практика;

б) изпитванията за остатъчни количества от ПРЗ в одобрените бази на физически и юридически лица.

7. извършва оценка на съответствието на ПРЗ с показателите, одобрени при разрешаването им, и на торовете с показателите, одобрени при тяхната регистрация;

8. създава и актуализира публични регистри съгласно чл. 6 от Закона за защита на растенията;

9. организира и координира работата на Съвета по продукти за растителна защита и Експертната комисия за разрешаване на торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати;

10. участва в работни групи към Постоянния комитет по растения, животни, храни и фуражи, секции "Продукти за растителна защита" към Съвета на ЕС и в международни мероприятия;

11. осъществява взаимодействие с други контролни органи, браншови и неправителствени организации по въпроси, свързани с дейността ѝ;

12. методически ръководи и координира дейността на ОДБХ при осъществяване на контрола:

а) при производството, пускането на пазара, търговията и употребата на ПРЗ, активни вещества, адюванти, торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати;

б) върху употребата на ПРЗ при първичното производство на земеделски култури, предназначени за храна или фураж, за спазване на общите принципи за интегрирано управление на вредителите и добрата растителнозащитна практика, на интегрираното производство на растения и растителни продукти и специализираните растителнозащитни услуги;

в) върху общите хигиенни разпоредби при първичното производство на суровини, продукти и храни от неживотински произход съгласно Приложение 1, част А от Регламент (ЕО) № 853/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно хигиената на храните, включително вземане на проби за замърсители и остатъци от пестициди;

г) на генетично модифицирани висши растения;

д) относно спазването на нормативната уредба за опазване на пчелите от отравяне.

13. изготвя и актуализира образци на документи, разработва процедури, свързани с контролната дейност върху ПРЗ и торовете;

14. изготвя национални планове и програми за осъществяване на контрол върху ПРЗ и торовете на територията на страната;

15. изготвя справки, становища, доклади, информации и отчети, свързани с контрола върху ПРЗ и торовете;

16. изготвя Годишен доклад на Република България за обхвата и резултатите от контрола върху ПРЗ до ЕК съгласно чл. 68 от Регламент (ЕО) № 1107/2009;

17. участва в изготвянето на МНПК съобразно компетенциите си;

18. извършва проверки на дейността на ОДБХ съобразно компетенциите си;

19. координира и контролира изпълнението на мерките от Националния план за действие на Република България за устойчива употреба на пестициди, който се приема с решение на Министерския съвет;

20. извършва преглед и подготвя за утвърждаване от изпълнителния директор на БАБХ програми на висши училища и институции за провеждане на обучение на професионални потребители на ПРЗ от професионална категория на употреба за получаване на сертификат по чл. 83 от ЗЗР;

21. изготвя разрешения за оползотворяване на утайки от пречиствателни станции за отпадъчни води от населени места чрез употребата им в земеделието;

22. разработва програми за специализирани обучения, свързани с дейността на дирекцията, организира и провежда обучение на инспекторите от ОДБХ, осъществяващи дейностите по контрола върху ПРЗ и торовете;

23. участва в изготвянето на Национална програма за контрол на остатъци от пестициди във и върху храни от растителен и животински произход;

24. разработва критерии, изготвя процедура и прави предложение до изпълнителния директор за определяне на лабораториите, които ще извършват изследвания за целите на официалния контрол;

25. изготвя съвместно с дирекции от специализираната администрация и специализирани структури към БАБХ програмата за контрол на остатъци от пестициди.

Дирекция „Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните“:

1. методически ръководи, контролира и координира дейността на областните дирекции по безопасност на храните по осъществяване на контрола по:

а) здравеопазване при:

аа) отглеждането на животни;

бб) добива и съхранението на зародишни продукти;

вв) пускането на пазара, търговията, обmena и транспортирането на животни и зародишни продукти;

б) спазване на правилата за защита и хуманно отношение към животните;

в) регистрация на животновъдните обекти и идентификация на животните;

г) ветеринарномедицинската дейност;

д) дезинфекцията, дезинсекцията, дератизацията и девастацията в животновъдни обекти и при ограничаване и ликвидиране на заразни болести;

е) изпълнение на мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестите по животните и предпазване на хората от зоонози;

ж) регистрация на обектите по чл. 26, ал. 1 от ЗВД.

2. анализира епизоотичната обстановка и при необходимост предлага мерки за контрол на същата и предоставя указания за прилагането им на областните дирекции по безопасност на храните;

3. извършва проверки за:

а) нарушения, свързани с контролната дейност в компетентността на дирекцията;

б) ефективността по осъществявания официален контрол от ОДБХ на БАБХ съгласно компетентността на дирекцията;

4. изготвя:

а) програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози съгласно чл. 118, ал. 1 от ЗВД;

б) отчети за извършените профилактични мероприятия при изпълнение на програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози;

в) доклади и/или уведомления до Световната организация за здравеопазване на животните (СОЗЖ), Европейската комисия (ЕК), Европейски орган за безопасност на храните (ЕОБХ) и до компетентните органи на държавите членки за епизоотичната обстановка в страната, включително доклади в областта на здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните;

г) указания, позиции и становища до Световната организация за здравеопазване на животните, Европейската комисия, Европейския орган за безопасност на храните и до компетентните органи на държавите членки по въпроси, свързани с дейността на дирекцията;

5. планира имунологични ветеринарномедицински продукти, необходими за изпълнение на програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози;

6. е компетентно звено за контакт чрез системата за управление на информацията относно официалния контрол на Европейската комисия (IMSOC) – iRASFF, ADIS, TRACES, и Световната система за информация по отношение здравето на животните (WAHIS) към СОЗЖ;

7. регистрира и обявява съгласно чл. 124 от ЗВД констатираните на територията на страната заразни болести по животните;

8. участва в заседания и работни групи на Съвета на ЕС, Европейската комисия, ЕОБХ, Световната организация за здравеопазване на животните и с други международни организации по въпросите от компетентността на дирекцията;

9. организира и участва в работата на комисията по етика към животните съгласно чл. 154 от ЗВД;

10. изготвя и/или участва в разработването и съгласуването на проекти и становища на закони, нормативни актове и стратегии, свързани с дейността ѝ;

11. изготвя и/или участва в изготвянето на проекти на становища, инструкции и образци на документи, свързани с осъществяването на дейността ѝ;

12. изготвя процедури и/или указания съгласно чл. 12, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625, свързани с дейността ѝ;

13. съгласува разрешителни за изнасяне на обектите по чл. 184, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗВД;

14. изготвя и съгласува становища по позиции, представени в Работна група 7 „Земеделие“ към МЗХ и в други работни групи, посочени в приложение № 3 към Постановление № 85 на Министерския съвет от 2007 г. за координация по въпросите на Европейския съюз (ДВ, бр. 35 от 2007 г.);

15. участва в извършване на проверки в обекти съгласно компетенциите си;

16. поддържа регистрите по чл. 7, ал. 3 от ЗВД съобразно дейността на дирекцията;

17. участва в:

а) разработването на програми за специализирани обучения, свързани с дейността на дирекцията, организира провеждането на обученията на инспекторите по здравеопазване и хуманно отношение към животните;

б) обучения, срещи и мероприятия съобразно компетентността на дирекцията;

в) изготвянето на МНПК, като предоставя данни на МЗХ за изпълнението им и ги контролира в частта, свързана с функциите ѝ;

г) разработването и/или съгласуването на схемите за национално подпомагане в областта на компетенциите ѝ в съответствие с правото на ЕС за държавните помощи, на схемите за национални доплащания, мерките по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г. и интервенциите по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 - 2027 г.

18. организира събирането, обработването и отчитането на информацията от областните дирекции по безопасност на храните и от обектите с епизоотично значение, свързана със здравеопазването на животните, идентификацията на животните, с регистрацията на животновъдните обекти и обектите по чл. 26, ал. 1 от ЗВД и хуманното отношение към животните.

Дирекция "Контрол на фуражите и страничните животински продукти":

1. методически ръководи, контролира и координира дейността на областните дирекции по безопасност на храните по осъществяване на контрола по:

а) спазване на изискванията на законодателството, свързано с качество и безопасност на фуражите, регистрация и одобряване на обекти за производство, съхранение и търговия, хигиена на фуражите и специфичните изисквания за проследяване на фуражите;

б) прилагането на мерките при наличие на нежелани субстанции и продукти във фуражите;

в) прилагане на изискванията относно производството, съхранението, транспортирането, пускането на пазара, рекламата, употребата на фуражи и тяхното етикетирание;

г) продукти, съдържащи, състоящи се или произведени от ГМО, използвани като фуражи, суровини, компоненти и съставки за тяхното производство;

д) дейността на обектите, регистрирани по чл. 229, 259 и 259а от ЗВД;

е) дейността на операторите, регистрирани по чл. 229а от ЗВД

2. участва в единното звено за контакт и обменя информация в Мрежата за предупреждение и сътрудничество в случай на измамни практики и/или на опасност за здравето на хората и животните, която/които произтича/произтичат от фуражи, странични животински продукти и продукти, получени от тях;

3. води национални списъци на одобрени и регистрирани обекти в съответствие с чл. 15а, ал. 1, чл. 17, ал. 3, чл. 17е, ал. 2, чл. 20, ал. 3 и чл. 55в, ал. 4 от Закона за фуражите и чл. 18, ал. 3 от Наредба № 109 от 2006 г. за официалния контрол върху фуражите (ДВ, бр. 84 от 2006 г.);

4. води национален публичен регистър на обектите за обезвреждане и преработване на странични животински продукти в съответствие с чл. 7, ал. 3, т. 6 от ЗВД;

5. води национален публичен регистър на търговците на странични животински продукти и продукти, получени от тях, в съответствие с чл. 7, ал. 3, т. 4 от ЗВД;

6. води национален публичен регистър на транспортните средства, с които се превозват странични животински продукти и продукти, получени от тях, в съответствие с чл. 7, ал. 3, т. 18 от ЗВД;

7. изготвя указания по изпълнението на Годишния план за контрол на фуражите;

8. изготвя процедури по изпълнението на Годишния план за контрол на страничните животински продукти и продуктите, получени от тях;

9. обобщава и анализира данните за произведените количества фуражи, от извършените проверки и резултатите от изследваните проби за целите на официалния контрол на фуражите;

10. изготвя, актуализира и поддържа Националния оперативен план за действие при кризи, произтичащи от фуражи, и го представя на министъра на земеделието и храните за одобряване;

11. методически ръководи, координира и контролира дейността по контролна система странични животински продукти (СЖП) и трансмисивни спонгиформни енцефалопatii (ТСЕ) на ниво Централно управление на БАБХ със съответните специализирани дирекции.

12. разработва процедури и/или инструкции съгласно чл. 12, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625 и документи за осигуряване прилагането на законодателството за ТСЕ и за СЖП и за извършването на официалния контрол;

13. при необходимост участва в извършването на разследващи проверки между ОДБХ и ЦУ на БАБХ в случай на съмнение или установено заболяване на спонгиформна енцефалопатия при говедата (СЕГ) или скрейпи;

14. част е от звеното за контакт на мрежата TRACES, при необходимост извършва проследяване на пратките с фуражи, СЖП и продукти, получени от тях, по системата и приключването на същите от ОДБХ;

15. организира и координира извършването на разследващи проверки между ОДБХ и ЦУ на БАБХ в случай на съмнение за измами със СЖП и продукти, получени от тях;

16. извършва внезапни проверки на извършвания контрол от ОДБХ, на дейностите и тяхното отчитане по събиране, транспортиране, съхранение и обезвреждане на СЖП;

17. обобщава приетата и проверена от ОДБХ информация за изпълнението на сключените договори и изготвя обобщен отчет, който представя в Държавен фонд "Земеделие"; изготвя по образец заявлението за изплащане на финансови средства към изпълнителите на услугите по събиране, транспортиране, съхраняване и унищожаване на мъртви животни, по държавна помощ "Помощ за компенсиране на разходите при отстраняване и унищожаване на мъртви животни";

18. участва в изготвянето на МНПК и в изготвянето на годишните доклади за изпълнението му;

19. участва в работата на работните групи към ЕК по въпросите за ТСЕ и за СЖП, както и в заседанията на работните групи на Съвета на ЕС и изготвя указания и позиции, свързани с дейността по отношение на СЖП и ТСЕ;

20. участва в изготвянето на указания и позиции за участие в работните органи към Съвета на ЕС и Европейската комисия и други международни институции по въпросите на СЖП и ТСЕ;

21. участва в разработването на програми за специализирани обучения, свързани с дейността по контролна система СЖП и ТСЕ;

22. участва в разработването на проекти на нормативни актове, свързани с дейността на агенцията;

23. изготвя или участва в изготвянето на становища по проекти на нормативни актове, представени за съгласуване от други ведомства;

24. извършва проверки по сигнали за нарушения на законодателството, свързано с дейността на дирекцията;

25. участва в работата на Постоянния комитет в секциите по здравеопазване на животните, хуманно отношение към тях и хранене на животните, на работните групи към ЕК, както и в заседанията на работните групи на Съвета на ЕС и изготвя указания и позиции, свързани с дейността на дирекцията;

26. участва в изготвянето на указания и позиции за участие в работните органи към Съвета на ЕС и Европейската комисия и други международни институции по въпросите от компетентността на дирекцията;

27. изготвя и/или участва в разработването и съгласува проекти на нормативни актове, свързани с дейността ѝ; изготвя становища при съгласуване на проекти на нормативни актове;

28. изготвя и/или участва в изготвянето на проекти на становища, инструкции и образци на документи, свързани с осъществяването на дейността ѝ;

29. изготвя становища по позиции, представени в Работна група 7 "Земеделие" към Министерството на земеделието и храните и в други работни групи, посочени в приложение № 3 към Постановление № 85 на Министерския съвет от 2007 г. (ДВ, бр. 35 от 2007 г.);

30. участва в извършване на проверки в обекти съгласно компетенциите ѝ;

31. участва във:

а) разработването на програми за специализирани обучения, свързани с дейността на дирекцията, организира провеждането на обученията на инспекторите по контрола на фуражите и поддържа архив на обученията;

б) обучения, организирани от ЕК, в срещи и обучения с членове на националните асоциации на производители и оператори, чиято дейност е свързана с компетенциите на дирекцията;

в) изготвянето на МНПК, като предоставя данни на МЗХ за изпълнението му и го контролира в частта, свързана с функциите ѝ;

г) изготвянето на проекти на съобщения до средствата за масово осведомяване с информация за дейността на дирекцията.

32. организира събирането, обработването и отчитането на информацията от ОДБХ и от обектите с епизоотично значение, свързана с контрола на фуражите и страничните животински продукти;

33. извършва самостоятелно или съвместно с други органи проверки, свързани със страничните животински продукти и безопасността и качеството на фуражите, и извършвания контрол в обектите за производство, съхранение, търговия и изхранване с фуражи;

34. координира дейността с МЗХ, с другите компетентни органи и ведомства и с браншовите организации по отношение на качеството и безопасността на фуражите;

35. анализира информацията, получена при осъществяване правомощията на дирекцията, и предлага промени в програмите, стратегиите и образците на документи съгласно компетенциите на дирекцията.

Дирекция „Контрол на ветеринарни лекарствени продукти“:

1. методически ръководи, координира и контролира дейността на ОДБХ по осъществяването на мерките за държавен контрол при търговията, съхранението и употребата на ВЛП;

2. участва в изготвянето на проекти на нормативни актове, указания, процедури, инструкции и образци на документи, свързани с осъществяването на държавния контрол на ВЛП;

3. участва в работни групи, постоянни комитети и срещи към национални и международни институции, свързани с дейността ѝ;

4. извършва валидиране на заявленията, експертна оценка на приложената към тях документация и качествата на ВЛП и хомеопатични ВЛП (ХВЛП), заявени за издаване на разрешения за търговия/сертификат за регистрация, извършва промени, за които се изисква оценка по национална процедура, процедура по взаимно признаване, децентрализирана процедура, процедура по повторно прилагане, като изготвя доклад за оценка на досието и качествата на ВЛП или становища (след промяна, изискваща оценка на данните в досието);

5. извършва оценка и дава становище по доклада за оценка на досието и документацията на референтната държава по процедури по взаимно признаване, децентрализирани процедури и процедура по повторно прилагане за издаване на разрешение за търговия с ВЛП;

6. участва в комисиите по чл. 286, ал. 1, чл. 347, ал. 1 и чл. 365, ал. 1 от ЗВД, и чл. 36а, ал. 1 от Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите;

7. изготвя публични доклади за оценка на ВЛП;

8. участва в поддържането на системата за фармакологична бдителност на Европейския съюз по отношение на безопасността и ефикасността на разрешените ветеринарни лекарствени продукти;

9. изготвя становище до изпълнителния директор при получени съобщения за предполагаеми неблагоприятни реакции от употребата на ВЛП на територията на страната, друга информация, получена по системата за фармакологична бдителност, свързана със застрашаване здравето на хората, животните и околната среда, и при отклонения в качествата на ВЛП;

10. подава в базата данни за фармакологична бдителност на Европейския съюз информация за всички съобщени предполагаеми неблагоприятни реакции, настъпили на територията на страната;

11. извършва инспекции за фармакологичната бдителност на притежатели на разрешения за търговия с ВЛП;

12. извършва проверка на документацията към заявленията за одобряване на реклама на ВЛП и изготвя становище до изпълнителния директор;

13. извършва проверка на заявленията и приложената документация за издаване или за промяна на:

а) разрешения за производство на ВЛП, за търговия на едро с ВЛП и за търговия на дребно с ВЛП;

б) лицензии за производство, преработване, съхранение, търговия, внос и износ на наркотични вещества за ветеринарномедицински цели;

14. извършва проверка на заявленията и приложената документация съгласно Регламент (ЕС) 2019/6 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година относно ветеринарните лекарствени продукти и за отмяна на Директива 2001/82/ЕО (ОВ, L 4, 07.01.2019 г.) (Регламент (ЕС) 2019/6) за:

а) регистрация на ХВЛП;

- б) търговия на дребно с ВЛП от разстояние;
- в) производство, внос и разпространяване на активни вещества;
- г) паралелна търговия с ветеринарни лекарствени продукти;

15. изготвя разрешения за търговия с ВЛП, разрешения за производство, търговия на едро и дребно с ВЛП, лицензии за дейности с наркотични вещества за ветеринарномедицински цели, сертификати за Добра производствена практика и документи, свързани с контрола на ВЛП;

16. контролира спазването на изискванията за Добра производствена практика при производството на ВЛП и активни вещества;

17. води регистри на издадените:

а) разрешения за търговия с ВЛП, сертификати за регистрация на ХВЛП, разрешения за производство, търговия на едро, търговия на дребно с ВЛП;

б) лицензии за дейности с наркотични вещества за ветеринарномедицински цели;

18. подава информация в базата данни на Европейската агенция по лекарствата (ЕАЛ) за издадените разрешения за производство на ВЛП, разрешения за търговия на едро с ВЛП и сертификати за Добра производствена практика;

19. подава информация в базата данни на Европейската агенция по лекарствата за издадените разрешения за търговия с ВЛП, промените на разрешенията за търговия с ВЛП, издадените сертификати за регистрация на ХВЛП и промените в тях;

20. прави предложения до изпълнителния директор на агенцията за:

а) спиране или прекратяване на действието, отмяна или промяна на условията на разрешенията за търговия с ВЛП, сертификати за регистрация на ХВЛП или налагане на временни ограничения с оглед на безопасността на ВЛП;

б) отмяна, изменение или спиране действието на разрешения за производство на ВЛП, разрешения за търговия на едро и търговия на дребно с ВЛП;

в) прекратяване или отнемане на лицензии за дейности с наркотични вещества за ветеринарномедицински цели;

г) забрана на употребата и търговията с определена партида ВЛП, забрана за доставката на даден ВЛП, блокиране и изтегляне от пазара на ВЛП в случаите, предвидени в ЗВД и Регламент (ЕС) 2019/6;

д) отстраняване на вносителите, производителите и разпространителите на активни вещества от базата данни за производство и търговия на едро на ЕАЛ;

21. контролира изпълнението на наложените мерки по т. 20;

22. събира, обобщава и предоставя данни за употребата на антимикробни продукти в съответствие с чл. 57 от Регламент (ЕС) 2019/6;

23. изготвя годишна инспекционна програма за държавен контрол на ВЛП и я представя за утвърждаване от изпълнителния директор;

24. разработва програми за специализирани обучения, свързани с дейността на дирекцията, и организира провеждането на обученията на инспекторите, осъществяващи контрол на ВЛП;

25. разработва критерии, изготвя процедура и прави предложение до изпълнителния директор за определяне на лабораториите, които ще извършват изследвания за целите на официалния контрол, съобразно компетенциите си;

26. участва в изготвянето съвместно с дирекции от специализираната администрация и специализирани структури към БАБХ на Националната мониторингова програма за извършване на официален контрол на употребата на фармакологично активни субстанции, разрешени като ветеринарни лекарствени продукти или като фуражни добавки, и на забранени или неразрешени фармакологично активни субстанции и остатъци от тях в живи животни и продукти от животински произход, като предоставя данни за употребата на ВЛП;

27. извършва проверки на дейността на ОДБХ съобразно компетенциите си;

28. извършва лабораторен анализ на:

а) качествения и количествения състав, физико-химичните свойства, безопасността и ефикасността на ВЛП по процедури по издаване на разрешения за търговия или промени в разрешения за търговия;

б) проби от ВЛП/ХВЛП или на активни вещества при съмнение за отклонение в качеството и във връзка с държавния контрол на ВЛП/ХВЛП;

29. участва в съвместни лабораторни изпитвания на ветеринарни лекарствени продукти, организирани от Европейския директорат по качеството на лекарствата и здравеопазване;

30. съвместно с дирекции от специализираната администрация и специализираните структури към БАБХ и ЦОРХВ участва в изпълнението на мерките за ограничаване на микробна резистентност, свързана с употребата на ВЛП;

31. участва в единното звено за контакт и обменя информация чрез Мрежата за предупреждение и сътрудничество в случай на измамни практики с ВЛП;

32. организира и осъществява контрол на електронната търговия с ВЛП съобразно действащото законодателство и като част от компетентното звено за контакт в Мрежата за предупреждение и сътрудничество взаимодейства с други държавни служби и ведомства, като уведомява за това националното звено за контакт в МЗХ;

33. участва съвместно с дирекции от специализираната администрация в оценката на заявления за клинични изпитвания на ВЛП и в изготвянето на предложение до изпълнителния директор за издаване на решение за одобрение или отказ на клиничното изпитване;

34. участва в процедурите за позоваването на интереса на Съюза, свързани с общественото здраве или здравето на животните, или на околната среда, във връзка с качеството, безопасността или ефикасността на ВЛП.

Дирекция „Контрол на храните“:

1. методически ръководи, координира и контролира дейността на ОДБХ по осъществяване контрола на:

а) спазване на изискванията на законодателството, свързано с безопасността и качеството на храните, както и материалите и предметите, предназначени за контакт с храни, добавки в храните, ензими, ароматизанти и хранителни добавки, с изключение на първичните продукти по смисъла на Регламент 852/2004;

б) хуманното отношение към животните по време на клане;

в) правомерната употреба на наименования, символи и означения на храни със защитени географски наименования, храни с традиционно специфичен характер, внос на биохрана и тяхното етикетирание и представяне на биохрана в търговската мрежа съобразно компетенциите на дирекцията;

г) електронната търговия с храни, добавки в храните, хранителни добавки и материали и предмети, предназначени за контакт с храни, съобразно действащото законодателство и като част от компетентното звено за контакт в Мрежата за предупреждение и сътрудничество, взаимодействия с други държавни служби и ведомства, като уведомява за това националното звено за контакт в МЗХ;

д) продукти, съдържащи, състоящи се или произведени от ГМО, използвани като храна, компоненти и съставки за тяхното производство, и на храни, произведени по национални стандарти и по стандарти, разработени от браншови организации и одобрени от компетентния орган;

2. поддържа национални регистри съгласно изискванията на чл. 24 от Закона за храните, национални списъци на бизнесоператорите с храни, с изключение на обектите за първично производство на храни;

3. събира, обработва и анализира информация, свързана с безопасността, качеството и контрола на храни, материали и предмети, предназначени за контакт с храни;

4. изготвя отчети, справки, становища и доклади по въпроси, свързани с безопасността, качеството и контрола на храните, материалите и предметите, предназначени за контакт с храни;

5. осъществява взаимодействие и участва във форуми и обучения с държавни органи и неправителствени организации по въпроси, свързани с дейността ѝ, включително със загубите и разхищенията на храни;

6. участва в изготвянето на проекти на нормативни актове, свързани с осъществяването на контрола за безопасност и качество на храните, материалите и предметите, предназначени за контакт с храни;

7. извършва самостоятелно или съвместно с други органи надзор, проверки и инспекции, свързани с безопасността, качеството и контрола на храните в обектите за производство, преработка и дистрибуция на храни;

8. изготвя и участва в изготвянето на образци на документи, процедури, въпросници, наръчници, указания и инструкции за осъществяване на проверки, инспекции, одити на НАССР в областта на безопасността на храните, материалите и предметите, предназначени за контакт с храни, добавки в храните и хранителните добавки;

9. участва съвместно с дирекции от специализираната администрация и специализираните структури към БАБХ в изготвянето на МНПК, предоставя данни на МЗХ за изпълнението му и го контролира в частта, свързана с функциите ѝ;

10. участва в изготвянето и контролира изпълнението на оперативни планове за действие при непредвидени случаи, като определя мерките, които да се изпълнят незабавно, при сериозен риск за здравето на хората или животните;

11. участва в единното звено за контакт и обменя информация в Мрежата за предупреждение и сътрудничество в случай на измамни практики и/или на опасност за здравето на хората и животните, която/които произтича/произтичат от храни, добавки в храните, хранителни добавки и материали и предмети, предназначени за контакт с храни;

12. оказва методическа помощ, координира и контролира дейността на регионалните звена за контакт при отдели „Контрол на храните“ при ОДБХ по осъществяване дейностите по Мрежата за предупреждение и сътрудничество;

13. част е от звеното за контакт на мрежата TRACES, извършва проследяване на пратките с храни по системата и приключването на същите от ОДБХ;

14. участва в експертни комисии, съвети и работни групи в страната и в чужбина по въпроси, свързани с дейността ѝ;

15. участва в разработването и изготвя програми за обучение по качество и безопасност на храните и организирането на периодични обучения на инспекторите, които осъществяват контрол на храните, участва в обучения на национално и международно ниво;

16. участва в изработването и актуализирането на проекти на стандарти за храни и изготвя процедури за оценка на съответствието на качествените характеристики на храните с изискванията на национални стандарти и на стандарти, разработени от браншови организации;

17. участва в разработването и контролира изпълнението, отчитането и предприемане на действия при несъответствия на програми за контрол, свързани с безопасността и качеството на храните;

18. извършва проверки на официалния контрол в областта на храните, осъществяван от ОДБХ, чрез създаване на процедури и действия с цел да се гарантира последователността и ефективността му;

19. участва в изготвянето на указания и позиции за участие в работните органи към Съвета на ЕС и Европейската комисия и други международни институции по въпросите от компетентността на дирекцията;

20. участва в работните групи към ЕК, както и в работните групи на Съвета на ЕС и други международни институции по въпросите от компетенцията на дирекцията.

Дирекция „Лабораторен контрол“:

1. координира лабораторно-диагностичните изследвания, анализи и експертизи, свързани със здравеопазването на животните, растенията, суровините, храните, материалите и предметите, предназначени за контакт с храни, фуражите, ГМО, продуктите, съдържащи, състоящи се или произведени от ГМО;

2. събира, обобщава и анализира информация относно извършването на лабораторно-диагностична дейност в системата на агенцията;
3. участва в разработването и провеждането на програми за обучение на лабораторните специалисти и на други служители от системата на агенцията и външни организации;
4. води регистър на лабораториите съгласно чл. 32, ал. 1 от ЗВД, свързани с дейностите на агенцията;
5. поддържа списък на официалните лаборатории, в които се извършват анализи, изпитвания и диагностика на елементи от агрохранителната верига, публикуван на интернет страницата на БАБХ съгласно чл. 51, ал. 2 от Закона за управление на агрохранителната верига;
6. разработва критерии, изготвя процедура и прави предложение до изпълнителния директор за определяне на лабораториите, които ще извършват анализи, изпитвания и диагностика на елементи на агрохранителната верига за целите на официалния контрол, осъществяван от БАБХ;
7. участва в проверки и одити на официалните лаборатории, в които се извършват анализи, изпитвания и диагностика на елементи от агрохранителната верига;
8. извършва проверки във връзка с получени заявления от бизнес оператори и изготвя второ експертно становище;
9. участва в изготвянето на МНПК;
10. координира и подпомага провеждането на междублабораторни сравнителни изпитвания за пригодност и ринг тестове на лабораториите, свързани с дейността на агенцията;
11. подпомага лабораториите в подготовката им за акредитация, преакредитация и разширяване на обхвата на акредитацията им;
12. участва в разработването на проекти на нормативни актове, свързани с дейността на дирекцията;
13. изготвя становища по позиции, представени в Работна група 7 „Земеделие” към Министерството на земеделието и храните и в други работни групи, посочени в приложение № 3 към Постановление № 85 на Министерския съвет от 2007 г.;
14. участва в експертни комисии, съвети и работни групи в страната и в чужбина по въпроси, свързани с лабораторните дейности в агенцията;
15. участва в разработването и поддържането на системите за управление на качеството в агенцията в съответствие с изискванията на Международната организация по стандартизация (ISO);
16. участва в изработването и актуализирането на проекти на стандарти;
17. участва в обучения по отношение на методите за контрол на качествените характеристики съгласно изискванията на национални стандарти, технологични документации, стандарти, разработени от браншови организации и одобрени от компетентния орган, както и тяхното спазване;

18. осъществява контрол по спазване на изискванията относно лабораторната дейност на наредбата по чл. 7, ал. 4 от Закона за храните;

19. планира и разпределя доставките на инвитро диагностичните ветеринарномедицински средства за извършване на лабораторно-диагностичните изследвания, необходими за изпълнение на програмата по чл. 118, ал. 1 от ЗВД;

20. съвместно с дирекции от специализираната администрация и специализирани структури към БАБХ изготвя и координира в частта анализи, изпитвания и диагностика изпълнението на програми за контрол:

а) Програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните и зоонози съгласно чл. 118, ал. 1 от ЗВД;

б) Програма за мониторинг и докладване на антимикробна резистентност на зоонози и коменсални бактерии в Република България;

в) Национална програма за контрол на остатъци от пестициди във и върху храни;

г) Национална мониторингова програма за извършване на официален контрол на употребата на фармакологично активни субстанции, разрешени като ветеринарни лекарствени продукти или като фуражни добавки, и на забранени или неразрешени фармакологично активни субстанции и остатъци от тях в живи животни и продукти от животински произход;

д) Национална програма за контрол на храни и материали и предмети за контакт с храни за добавки, химични и микробиологични замърсители и контрол на храни, обработени с йонизиращи лъчения;

е) Национална програма за контрол на генетично модифицирани храни;

ж) Национална програма за контрол на качествените характеристики на храни.

21. проучва и инициира участието с проекти в областта на лабораторните изследвания, иновациите и дейността на БАБХ по програми, финансирани със средства от националния бюджет, европейски програми и структурни фондове, международни донори и други организации.“

Дирекция "Граничен контрол":

1. координира дейностите по изпълнение на поети от Република България задължения по конвенции, споразумения и други документи, свързани с граничния контрол по безопасност на хранителната верига;

2. осъществява взаимодействие с другите органи от задължителния граничен контрол на регионално и национално равнище;

3. участва в работната група към Междуведомствения съвет по въпросите на граничния контрол, в работни групи с представители на ведомствата, които извършват задължителния граничен контрол, и в работни групи, срещи, семинари, конференции, проекти и други мероприятия в страната и в чужбина, свързани с граничния контрол;

4. изготвя предложения до изпълнителния директор във връзка с реконструкция и ремонт на сградите, съоръженията и оборудването на граничните контролни пунктове;

5. участва в изготвянето на МНПК, предоставя данни за докладване на изпълнението му и контролира изпълнението му в частта, свързана с граничния контрол;

6. участва съвместно с други дирекции от специализираната администрация и специализираните структури към БАБХ в изготвянето и координира изпълнението на:

а) Национална програма за контрол на остатъци от пестициди във и върху храни от растителен и животински произход;

б) Националната мониторингова програма за извършване на официален контрол на употребата на фармакологично активни субстанции, разрешени като ветеринарни лекарствени продукти или като фуражни добавки, и на забранени или неразрешени фармакологично активни субстанции и остатъци от тях в живи животни и продукти от животински произход и Националната програма за контрол на храни и материали и предмети за контакт с храни за добавки, химични и микробиологични замърсители и контрол на храни, обработени с йонизиращи лъчения“;

в) Национална програма за контрол на храни и материали и предмети за контакт с храни за добавки, химични и микробиологични замърсители и контрол на храни, обработени с йонизиращи лъчения;

г) Национална програма за контрол на генетично модифицирани храни 2024 година.

7. участва в разработването на програми за специализирани обучения, свързани с дейността на дирекцията, и организира провеждането на обученията на инспекторите, осъществяващи граничния контрол;

8. участва в изготвянето на указания и позиции за участие в работните органи към Съвета на ЕС и Европейската комисия и други международни институции по въпросите от компетентността на дирекцията;

9. участва в заседания на работни групи, постоянни комитети и срещи към национални и международни институции, Съвета на Европа, Съвета на ЕС и Европейската комисия, свързани с дейността ѝ;

10. обменя информация чрез системата за управление на информацията относно официалния контрол – IMSOC:

а) част е от звеното за контакт на мрежата TRACES и мрежата EUROPHYT;

б) участва в единното звено за контакт и обменя информация в Мрежата за предупреждение и сътрудничество в случай на измамни практики и/или на опасност за здравето на хората и животните, която/които произтича/произтичат от пратки от трети страни;

11. разработва и прилага стандартни оперативни процедури за извършване на официален контрол съгласно чл. 12, ал. 1 от Регламент 625/2017;

12. разработва и прилага стандартна оперативна процедура за проверка на извършвания официален контрол съгласно чл. 12, ал. 2 от Регламент 625/2017;

13. извършва проверки на граничните контролни пунктове/контролни пунктове относно ефективността на извършвания официален контрол;

14. изготвя или участва съвместно с други дирекции от специализираната администрация и специализираните структури към БАБХ в изготвянето на нормативни актове, свързани с дейността ѝ;

15. изготвя и/или участва в изготвянето на становища, инструкции и образци на документи, свързани с осъществяването на дейността ѝ;

16. изготвя справки, становища, информации и отчети, свързани с дейността ѝ;

17. предоставя информация на физически и юридически лица по въпроси, касаещи изискванията и условията за въвеждане на животни и стоки, подлежащи на официален контрол на граничните контролни пунктове/контролни пунктове;

18. извършва дейности по информиране на преминаващите през ГКПП пътници за изискванията към храните и продуктите от животински и растителен произход, съдържащи се в личния им багаж;

19. изготвя становища по заявленията за издаване на разрешителни за изнасяне на животни и зародишни продукти.

Областните дирекции по безопасност на храните осъществяват дейността си на територията на съответната област, като:

1. организират и контролират идентификацията на животните;

2. обработват и въвеждат данни в информационните системи, които се поддържат в агенцията;

3. контролират дейността на ветеринарномедицинските специалисти, които упражняват ветеринарномедицинска практика;

4. организират и провеждат противоепизоотични мероприятия при ограничаване и ликвидиране на болести по животните и хранителни отравяния при хора и животни и мероприятия за ограничаване и ликвидиране на огнища от карантинни вредители;

5. изготвят годишни имунопрофилактични планове по здравеопазване на животните и координират и контролират имунопрофилактичната дейност, изпълнението на Програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните и зоонози съгласно чл. 118, ал. 1 от ЗВД;

6. изготвят становища до изпълнителния директор по заявления за издаване на лицензи за търговия на дребно и едро с ВЛП и разрешения за дейностите за търговия, преупаковане на продукти за растителна защита и извършване на специализирани растителнозащитни услуги;

7. осъществяват контрол върху изпълнението на програмите за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони;

8. контролират и при необходимост извършват дезинфекцията, дезинсекцията, дератизацията и девастацията;

9. контролират:

а) съхранението, търговията, отпускането и употребата на ВЛП;

б) събирането, съхранението, транспортирането и обезвреждането на страничните животински продукти и продуктите, получени от тях;

в) спазването на ветеринарномедицинските изисквания и зоохигиенните параметри в животновъдните обекти;

г) спазването на изискванията за хуманно отношение към животните;

д) производството, съхранението, търговията и употребата на фуражи;

е) транспортните средства, превозващи животни, суровини и храни, странични животински продукти и продукти, получени от тях, и фуражи;

ж) безопасността и качеството на суровини и храни, фуражи, материали и предмети, предназначени за контакт с храни в обектите за производство, съхранение и търговия;

з) междинните предприятия за съхранение и предприятия за преработка на странични животински продукти;

и) производството, съхранението, пускането на пазара, търговията и употребата на ПРЗ и торове;

к) спазването на принципите на Добрата растителнозащитна практика;

л) фитосанитарните изисквания при производство и движение на растения, растителни и други продукти;

м) първичното производство на земеделски култури, предназначени за храна или фураж или за производство на храна или фураж;

н) съответствието на качеството на пресни плодове и зеленчуци;

о) интегрираното производство на растения и растителни продукти, както и специализираните растителнозащитни услуги, извършвани с авиационна техника и при фумигация;

п) обектите, подлежащи на фитосанитарен контрол и провеждането на мероприятия за ограничаване и ликвидиране на огнища от карантинни вредители;

р) генетично модифицираните организми, продукти, съдържащи, състоящи се или произведени от ГМО;

10. изпълняват Програмата за мониторинг и докладване на антимикробна резистентност на зоонози и комменсални бактерии в Република България, Националната програма за контрол на остатъци от пестициди във и върху храни, Националната мониторингова програма за извършване на официален контрол на употребата на фармакологично активни субстанции, разрешени като ветеринарни лекарствени продукти или като фуражни добавки, и на забранени или неразрешени фармакологично активни субстанции и остатъци от тях в живи животни и продукти от животински произход, Националната програма за контрол на храни и материали и предмети за контакт с храни за добавки, химични и микробиологични замърсители и контрол на храни, обработени с йонизиращи лъчения, Националната програма за контрол на генетично модифицирани храни и Националната програма за контрол на качествените характеристики на храни;

11. осъществяват лабораторни изследвания за диагностика на болести по животните и растенията, безопасност и качество на суровини, храни, фуражи, растителни продукти, хранителни среди, почви и здравното състояние на посевния и посадъчния материал;

12. одобряват, лицензират и регистрират лицата, дейностите и обектите на тяхна територия в случаите, посочени в нормативен акт;

13. събират, анализират и изпращат до ЦУ на БАБХ информация, свързана със здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, със здравето на растенията, с качеството на пресните плодове и зеленчуци, с безопасността и контрола на суровини, храни, материали и предмети, предназначени за контакт с храни, фуражи, странични животински продукти и продукти, получени от тях, ВЛП, продукти за растителна защита и торове;

14. участват в обучения в страната и в чужбина;

15. разработват, поддържат и предоставят в ЦУ на БАБХ регистри на недвижимите имоти, предоставени за управление на ОДБХ, и на съдебните дела, страна по които е съответната ОДБХ, както и списъци в случаите, посочени в нормативен акт;

16. ежегодно изготвят план за дейността си във връзка с изпълнението на МНПК и годишен доклад по изпълнението на плана;

17. ежегодно определят честотата на проверките за официален контрол във връзка с рисковете във:

- а) обектите за производство, съхранение и търговия със суровини и храни;
- б) обектите за производство, съхранение, търговия и употреба на фуражи;
- в) обектите за съхранение, търговия и употреба на ВЛП и ПРЗ;
- г) обектите с епизоотично значение по отношение на здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните.

18. осигуряват бързо и адекватно действие на регионално ниво при наличието на:

- а) уведомления в Мрежата за предупреждение и сътрудничество в случай на измамни практики и/или на опасност за здравето на хората и животните;
- б) сигнали за други извънредни ситуации, засягащи здравния статус на животните и растенията и/или контрола и безопасността на храните, фуражите, ПРЗ и торове.

19. уведомяват ЦУ на БАБХ при възникване на извънредни ситуации или кризи, свързани с дейността на агенцията, и предприемат действия по ограничаване или ликвидиране на последствията от тях в случаите, определени със закон;

20. извършват контрол на съответствието на качествените характеристики на храните с изискванията на национални стандарти, технологични документации, стандарти, разработени от браншови организации и одобрени от компетентния орган;

21. извършват биологично изпитване за ефикасност и остатъчни количества на ПРЗ, като организират и провеждат опити за ефикасност на продуктите в съответствие с методиките на Европейската и Средиземноморската организация по растителна защита (EPPO);

22. извършват наблюдение на земеделски, горски и други площи за карантинни вредители и изпълняват програмите за мониторинг на карантинните вредители;

23. контролират извършването на изпитвания с неразрешени ПРЗ с научноизследователска и експериментална цел и ограничената употреба на ПРЗ, разрешени при извънредни ситуации;

24. извършват наблюдение върху развитието на икономически важни вредители при основни земеделски култури и правят предложения за обявяване на масова проява на вредители;

25. изготвят документи и актове, свързани с дейността им;

26. осъществяват взаимодействие с други държавни органи и неправителствени организации;

27. участват в извършването на проверки за кръстосано съответствие;

28. осъществяват и други функции, възложени им с нормативен акт или със заповед от изпълнителния директор.

Областните дирекции по безопасност на храните с функции на граничен контрол на храни от неживотински произход осъществяват и функциите свързани с:

1. официален граничен контрол на храни от неживотински произход, попадащи в обхвата на Регламент (ЕС) 2019/1793 на Комисията относно временното засилване на официалния контрол и спешните мерки, уреждащи въвеждането в Съюза на някои стоки от някои трети държави за изпълнение на регламенти (ЕС) 2017/625 и (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на регламенти (ЕО) № 669/2009, (ЕС) № 884/2014, (ЕС) 2015/175, (ЕС) 2017/186 и (ЕС) 2018/1660 на Комисията (Регламент (ЕС) 2019/1793);

2. идентификационни и физически проверки, включително вземане на проби за лабораторен анализ, на продукти по т. 1;

3. обменят информация през системата TRACES – NT по отношение на осъществения официалния контрол;

4. заверяват официални документи, необходими за пускането на пазара на Общността на пратки храни от неживотински произход по т. 1;

5. предприемат мерките за пратките по т. 1 съгласно приложимото законодателство при установени несъответствия със законодателните изисквания;

6. обменят информация с Агенция "Митници" по отношение на вноса на пратките по т. 1;

7. извършват дейности по информиране на физически и юридически лица по отношение на изискванията на законодателството във връзка с въвеждането на пратките по т. 1;

8. прилагат стандартни оперативни процедури по отношение на пробовземането за съответните замърсители от пратките по т. 1.

Националният диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт (НДНИВМИ) е специализирана структура и юридическо лице в състава на агенцията. Той се ръководи и представлява от директор, който е хабилитирано лице по ветеринарна медицина. Директорът на НДНИВМИ утвърждава Вътрешни правила за развитието на академичния състав в НДНИВМИ.

Националният диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт:

1. извършва научноизследователска, диагностична, референтна и експертна дейност в областта на здравеопазването на животните и микробиологичната безопасност на суровини, храни, фуражи и обекти от околната среда;

2. обучава докторанти по научни специалности, акредитирани по Закона за висшето образование, издава дипломи за придобиване на образователна и научна степен "доктор" и научната степен "доктор на науките";

3. всяка национална референтна лаборатория (НРЛ) в структурата на НДНИВМИ извършва дейности и упражнява контрол съгласно чл. 101, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625;

4. участва в разработването и провеждането на програми за обучение на студенти, специализанти и служители от системата на агенцията и от външни организации;

5. участва в разработването на програми за профилактика и ерадикация на болестите по животните;

6. разработва методически указания за диагностика на болестите по животните и микробиологичен контрол на суровини и храни от животински произход, фуражи и обекти от околната среда, извършвани от лабораториите за официален контрол;

7. организира и провежда междулабораторни изпитвания за професионална подготовка на диагностичните и изпитвателните лаборатории за официален контрол и участва в сравнителни изпитвания за пригодност и ринг тестове в съответствие с компетенциите си;

8. събира, анализира и представя на изпълнителния директор информация за състоянието и разпространението на особено опасни и екзотични болести по животните, участва в съставянето на прогнози и планове за борбата срещу тях;

9. извършва лабораторно-диагностични, референтни, потвърдителни и арбитражни изследвания:

а) за микробиологичен и физикохимичен контрол на суровини и храни от животински произход, фуражи и обекти от околната среда;

б) за диагностика на болестите по животните;

в) свързани с изпълнението на програмата по чл. 118, ал. 1 от ЗВД;

10. изготвя експертни становища и оказва консултативна помощ в съответствие с компетенциите си;

11. разработва, адаптира и внедрява нови методи за лабораторен контрол в съответствие с международните стандарти и изисквания, включително на референтните лаборатории на ЕС в областта на диагностика и превенция на болестите по животните, контрол на суровини и храни, фуражи и обекти от околната среда;

12. участва в разработването на проекти на нормативни актове и образци на документи, свързани с дейността на БАБХ;

13. изготвя становища по проекти на нормативни актове и други документи, свързани с дейността на БАБХ;

14. изготвя и представя на изпълнителния директор на агенцията отчет за цялостната си дейност;

15. организира и координира дейността на научния потенциал на БАБХ в областта на ветеринарномедицинската наука и участва в научноизследователски и иновативни конкурси и проекти на междуинституционално, национално и международно ниво;

16. извършва изпитване за чувствителност при необходимост за инвитро диагностични ветеринарномедицински средства;

17. поддържа в електронен вид научно списание "Journal of Veterinary Medicine";

18. участва в работата на комисиите по чл. 286, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗВД;

19. участва в проверки на дейността на лабораториите в системата на БАБХ и на външни лаборатории, извършващи изследвания в областта на официалния контрол, в рамките на неговата компетентност;

20. изготвя изисквания за тестове, набори, среди, реагенти и инвитро диагностични ветеринарномедицински средства, необходими за осъществяването на програмата по чл. 118, ал. 1 от ЗВД;

21. методически ръководи и координира дейността на лабораториите за официален контрол и подпомага дирекциите от специализираната администрация на ЦУ на БАБХ в планирането и изпълнението на лабораторно-диагностичните изследвания в областта на здравеопазването на животните и контрола на храните и фуражите;

22. поддържа база данни за хабилитирани лица, преподаватели, експерти и специалисти от агенцията, притежаващи необходимата квалификация да провеждат обучение в различните направления от дейността на агенцията;

23. подпомага лабораториите в структурата на БАБХ в подготовката им за акредитация, преакредитация, разширяване обхвата на акредитацията и поддържане на акредитацията им в рамките на своите компетентности;

24. разглежда заявленията за регистрация на инвитро диагностичните ветеринарномедицински средства;

25. извършва документална и при необходимост физическа проверка за съответствието с условията за регистрация на инвитро диагностичните ветеринарномедицински средства;

26. изготвя становища до изпълнителния директор на БАБХ за съответствие с изискванията на заявленията за регистрация инвитро диагностични ветеринарномедицински средства;

27. изготвя сертификати за регистрация на инвитро диагностични ветеринарномедицински средства и ги представя на изпълнителния директор за подпис;

28. води регистър на инвитро диагностичните ветеринарномедицински средства.

Централната лаборатория по ветеринарно-санитарна експертиза и екология (ЦЛВСЕЕ) е специализирана структура и юридическо лице в състава на агенцията. Централната лаборатория по ветеринарно-санитарна експертиза и екология:

1. извършва научноизследователска, научноприложна, референтна и лабораторна дейност;
2. извършва контрол на остатъци от ВЛП и замърсители от околната среда в животни, продукти от животински произход и фуражи;
3. извършва физикохимични изпитвания и експертизи на суровини, храни, обекти от околната среда и фуражи;
4. участва в изготвянето на МНПК и на годишния доклад за неговото изпълнение;
5. участва в разработването на проекти на нормативни актове и образци на документи, свързани с дейността ѝ;
6. участва в изготвянето на Националната мониторингова програма за извършване на официален контрол на употребата на фармакологично активни субстанции, разрешени като ветеринарни лекарствени продукти или като фуражни добавки, и на забранени или неразрешени фармакологично активни субстанции и остатъци от тях в живи животни и продукти от животински произход, Националната програма за контрол на храни и материали и предмети за контакт с храни за добавки, химични и микробиологични замърсители и контрол на храни, обработени с йонизиращи лъчения, Националната програма за контрол на остатъци от пестициди във и върху храни, Националната програма за контрол на качествените характеристики на храни и Годишния план за контрол на фуражите за съответната година и на отчета за изпълнението им от предходната година;
7. извършва лабораторни анализи за изпълнение на програмите по т. 6;
8. разработва, адаптира и внедрява нови методи за лабораторен контрол в съответствие с международните стандарти и изисквания, включително и на референтните лаборатории на ЕС;
9. методически ръководи дейността на лабораториите в агенцията в областта на компетенцията си;
10. участва в обучение на студенти и докторанти и в следдипломни специализации и курсове за повишаване квалификацията на специалисти в областта на лабораторните дейности;
11. организира и провежда междулабораторни изпитвания и тестове за пригодност на изпитвателните лаборатории в качеството си на национална референтна лаборатория и участва в такива, провеждани от национални и международни организатори и от съответните референтни лаборатории на ЕС;
12. подпомага дирекциите от специализираната администрация на ЦУ на БАБХ в координацията на лабораторно-диагностичните изследвания в областта на контрола на храните, фуражите и ВЛП съобразно компетенциите си;
13. изготвя справки, становища, информации и отчети, свързани с дейността ѝ;

14. извършва потвърдителни и арбитражни изследвания, изготвя експертни становища и оказва консултативна помощ в съответствие с компетенциите си;

15. участва в национални и международни експертни комитети, работни групи, семинари, конференции и други мероприятия, свързани с дейността ѝ;

16. изготвя методически указания и инструкции, свързани с дейността ѝ;

17. всяка национална референтна лаборатория в структурата на ЦЛВСЕЕ извършва дейности и упражнява контрол съгласно чл. 101, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625.

Централната лаборатория по ветеринарно-санитарна експертиза и екология се ръководи и представлява от директор, който е хабилитирано лице по ветеринарна медицина. Тя изпълнява научноизследователски задачи, проекти, програми и други, одобрени от изпълнителния директор на агенцията.

Централната лаборатория по карантина на растенията (ЦЛКР) е специализирана структура и юридическо лице в състава на агенцията, която:

1. извършва фитосанитарна лабораторна експертиза на растения, растителни продукти и хранителни среди, окончателна диагностика и идентификация на вредители;

2. проучва вредители и изготвя становище за техния статус в страната и рисковете за разпространението им;

3. изготвя, поддържа и разпространява референтни материали за вредители;

4. участва в разработването, валидирането и стандартизацията на международни диагностични протоколи за вредители;

5. участва в национални и международни междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност и организира такива на национално ниво;

6. методически ръководи, обучава и контролира дейността на диагностичните лаборатории по растително здраве в системата на агенцията;

7. участва в разработването на методически указания, инструкции, мониторингови програми и информационни материали за карантинни вредители и обучава фитосанитарните инспектори;

8. методически ръководи и контролира фитосанитарните прегледи и обследвания; вземането и съхранението на проби, с цел надеждна диагностика, локализиране и ликвидиране на огнища от карантинни вредители;

9. разработва и участва в национални и международни проекти и работни групи, семинари, конференции и други мероприятия, свързани с дейността ѝ;

10. методически ръководи и контролира дейността по лабораторните анализи на посевния и посадъчния материал за установяване на здравното му състояние;

11. извършва арбитражни лабораторни анализи и издава необходимите документи;

12. участва в извършването на проверки в одобрените лаборатории по Закона за посевния и посадъчния материал за съответствието им с нормативноустановените изисквания;

13. изготвя справки, становища, информации и отчети, свързани с лабораторно-диагностичната дейност в съответствие с компетенциите си;

14. всяка национална референтна лаборатория в структурата на ЦЛКР извършва дейности и упражнява контрол съгласно чл. 101, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625.

Централната лаборатория по карантина на растенията е специализирана структура и юридическо лице в състава на агенцията, която:

1. извършва фитосанитарна лабораторна експертиза на растения, растителни продукти и хранителни среди, окончателна диагностика и идентификация на вредители;

2. проучва вредители и изготвя становище за техния статус в страната и рисковете за разпространението им;

3. изготвя, поддържа и разпространява референтни материали за вредители;

4. участва в разработването, валидирането и стандартизацията на международни диагностични протоколи за вредители;

5. участва в национални и международни междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност и организира такива на национално ниво;

6. методически ръководи, обучава и контролира дейността на диагностичните лаборатории по растително здраве в системата на агенцията;

7. участва в разработването на методически указания, инструкции, мониторингови програми и информационни материали за карантинни вредители и обучава фитосанитарните инспектори;

8. методически ръководи и контролира фитосанитарните прегледи и обследвания; вземането и съхранението на проби с цел надеждна диагностика, локализиране и ликвидиране на огнища от карантинни вредители;

9. разработва и участва в национални и международни проекти и работни групи, семинари, конференции и други мероприятия, свързани с дейността ѝ;

10. методически ръководи и контролира дейността по лабораторните анализи на посевния и посадъчния материал за установяване на здравното му състояние;

11. извършва арбитражни лабораторни анализи и издава необходимите документи;

12. участва в извършването на проверки в одобрените лаборатории по Закона за посевния и посадъчния материал за съответствието им с нормативноустановените изисквания;

13. изготвя справки, становища, информации и отчети, свързани с лабораторно-диагностичната дейност в съответствие с компетенциите си;

14. всяка национална референтна лаборатория в структурата на ЦЛКР извършва дейности и упражнява контрол съгласно чл. 101, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625.

Централната лаборатория за химични изпитвания и контрол (ЦЛХИК) е специализирана структура и юридическо лице в състава на агенцията, която:

1. извършва лабораторни изпитвания и референтни дейности в областта на остатъци от пестициди и други замърсители в суровини и храни от растителен произход и фуражи;
2. извършва лабораторни изпитвания за съответствието на ПРЗ, минерални торове, подобрители на почвата и хранителни субстрати с техническите спецификации и нормативните изисквания;
3. проучва, разработва и внедрява нови методи за лабораторни изпитвания в съответствие с международните стандарти;
4. участва в изготвянето и изпълнението на Национална програма за контрол на остатъци от пестициди и на програми за контрол на остатъци от пестициди, нитрати, тежки метали, микотоксини и други замърсители в суровини и храни от растителен произход и фуражи;
5. извършва потвърдителни и арбитражни анализи, изготвя експертни становища и оказва консултативна помощ в съответствие с компетенциите си;
6. участва в междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност, организирани от европейските референтни лаборатории и от съответните национални референтни лаборатории на другите държави членки;
7. участва в обучение на специалисти, в следдипломни специализации, семинари и курсове за повишаване квалификацията на специалисти в областта на лабораторните дейности в съответствие с компетенциите си;
8. участва в проверки на лабораториите за изпитвания за целите на официалния контрол в съответствие с компетенциите си;
9. участва в национални и международни работни групи, семинари, конференции и други мероприятия, свързани с дейността ѝ;
10. подпомага дирекциите от специализираната администрация на ЦУ на БАБХ в координацията на лабораторно-диагностичните изследвания съобразно компетенциите си;
11. изготвя справки, становища, информации и отчети, свързани с лабораторната дейност;
12. всяка национална референтна лаборатория в структурата на ЦЛХИК извършва дейности и упражнява контрол съгласно чл. 101, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625.

Централната лаборатория за окачествяване на зърно и фуражи е специализирана структура и юридическо лице в състава на агенцията, която:

1. извършва лабораторни изследвания и анализи, свързани с окачествяване на зърното, зърнените продукти и фуражите;
2. извършва анализи на качеството на зърно, на зърнени продукти и фуражи за целите на официалния контрол и по искане на страни по договор;
3. извършва анализи за представително окачествяване на добитата реколта от пшеница, ечемик, слънчоглед, царевица, оризова арпа, рапица и соя;

4. извършва анализи за качеството на продукти и вещества, предназначени за храна на животните, на всички етапи от производството и търговията им в страната;

5. извършва арбитражни лабораторни анализи и издава необходимите документи;

6. проучва, разработва и внедрява нови методи за лабораторни изпитвания в съответствие с международните стандарти;

7. участва в национални и международни междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност.

Организацията на работата в агенцията се осъществява съгласно Устройствения правилник на БАБХ, вътрешните правила и инструкцията за документооборота, утвърдени от изпълнителния директор на агенцията.

Дирекциите в ЦУ, специализираните структури и ОДБХ на агенцията осъществяват функциите си в съответствие с правилника. Непосредственото ръководство на дирекциите в ЦУ, ОДБХ и специализираните структури се осъществява от директор. Директорите на дирекциите в ЦУ, специализираните структури и ОДБХ на агенцията:

1. докладват на изпълнителния директор, съответния заместник изпълнителен директор или на главния секретар материалите по въпроси, включени във функциите на ръководената от тях дирекция или специализирана структура;

2. участват в съвещания при изпълнителния директор;

3. изготвят документи, свързани с дейността на ръководената от тях дирекция или специализирана структура;

4. разпределят задачите между служителите в дирекцията или структурата.

При отсъствие директорът се замества от определен със заповед на изпълнителния директор служител за всеки конкретен случай.

Лаборатории

В структурата на БАБХ функционират пет специализирани структури за научноизследователска дейност с десет самостоятелни лаборатории и девет регионални изпитвателни лаборатории, към ОДБХ.

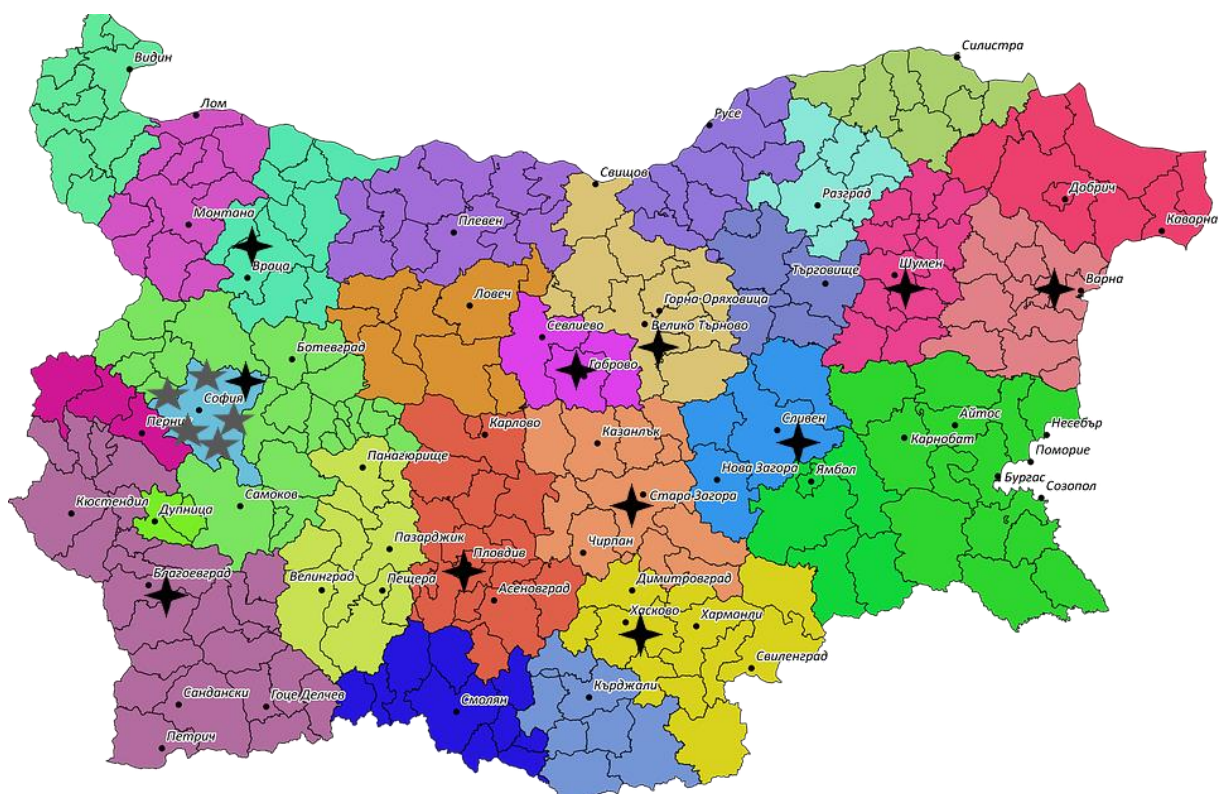
Съгласно чл. 51 от ЗУАХВ, лабораториите на БАБХ са лаборатории за официален контрол.

Специализирани структури за научноизследователска дейност са:

➤ Национален диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт „Проф. д-р Г. Павлов“ (НДНИВМИ), в чиято структура влизат следните самостоятелни лаборатории:

- ✓ Национален център по здравеопазване на животните (НЦЗЖ);
- ✓ Национален център по безопасност на храни (НЦБХ);
- ✓ Изпитвателна лаборатория (ИЛ) „Екзотични и особено опасни инфекции“;
- ✓ ИЛ „Аквакултури и болести по водни животни и пчели“;
- ✓ Регионална диагностична лаборатория към НДНИВМИ гр. Велико Търново;

- ✓ Регионална диагностична лаборатория към НДНВМИ гр. Стара Загора.
- Централна лаборатория за химични изпитвания и контрол (ЦЛХИК);
- Централна лаборатория по ветеринарно-санитарна експертиза и екология (ЦЛВСЕЕ);
- Централна лаборатория по карантина на растенията (ЦЛКР);
- Централна лаборатория за окачествяване на зърно и фуражи;
- Девет регионални лаборатории към Областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ): София – град, Благоевград, Варна, Враца, Габрово, Пловдив, Сливен, Хасково и Шумен.

Лабораториите за официален контрол извършват изпитвания на проби, взети от различни региони в страната съобразно техния лабораторен капацитет, съгласно заповеди за разпределение. Тяхната работа методологически се координира от дирекция ЛК при ЦУ на БАБХ и подлежи на контрол съгласно чл. 101, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 2017/625 от съответните национални референтни лаборатории. Лабораториите определени за официален контрол са акредитирани за всички свои дейности, съгласно изискванията на стандарт БДС EN ISO/IEC 17025, имат изградена и функционираща система за управление на качеството, оборудвани са с аналитична апаратура, осигуряваща акредитираните методи за изпитване, разполагат с високо квалифициран персонал и прилагат стандартите и методите, съгласно действащото европейско и национално законодателство, в съответната област на изпитване. Лабораториите участват ежегодно в сравнителни изпитвания с цел доказване на своята компетентност.

Българската агенция по безопасност на храните определя официални лаборатории за извършване на официален контрол в съответствие с изискванията на

член 37 от Регламент (ЕС) № 625/2017 за всички свои дейности, свързани с извършването на официален контрол. За изследвания, за които лабораториите в структурата на БАБХ нямат необходимото оборудване и капацитет, се определят външни лаборатории, разполагащи с възможност за извършването им. Изборът на външни лаборатории се извършва в съответствие със Стандартна оперативна процедура: „Процедура за определяне на външни лаборатории, за изпитвания на проби, взети за целите на официалния контрол, извършван от БАБХ“ СОП ЛК-01, утвърдена със Заповед № РД 11-1085/10.05.2023 г.

На основание чл. 51, ал. 1, 2 от ЗУАХВ и съгласно изискванията на чл. 37 на Регламент (ЕС) № 625/2017 и Регламент (ЕС) № 1375/2015, лабораториите за официален контрол към БАБХ се определят със заповед на изпълнителния директор на БАБХ. Заповедите за определяне на лаборатории за официален контрол и списъците на определените лаборатории са публикувани на интернет страницата на БАБХ в Секция „Лаборатории“, рубрика Регистър на лабораториите <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/home/bfsa.lab/lab.orders>

Одит на официалния контрол, осъществяван от БАБХ

Дирекция „Одит на официалния контрол“ (ООК) е одитен орган в структурата на БАБХ и извършва вътрешни одити по смисъла на чл. 6, параграф 1 на Регламент (ЕС) № 2017/625. Дейността ѝ е регламентирана в чл. 16 от УП на БАБХ, приет с ПМС № 8/23.01.2024 г. - <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsaweb/about.bfsa/normative.documents/bulgarian.legislation/rules>

Дирекцията извършва планиране, организиране, осъществяване, документиране и провеждане на последващи действия, свързани с вътрешния одит на официалния контрол в БАБХ. Съгласно чл. 11 от УП на БАБХ дирекция „Одит на официалния контрол“ е част от общата администрация на БАБХ. Управлението на цялостния процес на одит, планирането и докладването на одитите се регламентира със заповед на изпълнителния директор на БАБХ № РД 11 – 619/08.03.2024г. Структура и йерархична подчиненост:

Дирекция ООК се състои от директор и екип от 9 главни експерти, които притежават необходимата компетентност във всички одитни зони. Всички служители на дирекция ООК са обучени и сертифицирани одитори по БДС EN ISO 19011:2018 „Указания за одит на системи за управление на качеството и/или за управление на околната среда“,

като така се затвърждава изпълнението на основните принципи при одит от одитните екипи за компетентност, безпристрастност, обективност и липса на йерархично влияние върху одитния процес и заключенията от него. В състава на одитните екипи като водещ одитор, членове на одитния екип и технически експерти могат да се ползват служители от специализираните дирекции/специализираните структури в ЦУ на БАБХ, при задължително спазване на принципите на независимост и обективност в одитния процес. В този случай не се допуска избраните експерти от ЦУ на БАБХ да са служители на дирекцията на централно ниво, която методически ръководи одитираната дейност.

На разположение на одитния орган са и експертите, включени в одобрен от изпълнителния директор списък с одитори в ОДБХ, притежаващи компетентност в съответните зони на контрол. Последната актуализация на списъка е направена през 2024 г. със заповед на изпълнителния директор № РД 11- 641/12.03.2024 г. Експертите от ОДБХ, включени в списъка, притежават необходимата компетентност в различните одитни зони на агрохранителната верига, като са преминали редица специализирани обучения, както и обучения по БДС EN ISO 19011:2018 „Указания за одит на системи за управление на качеството и/или за управление на околната среда“.

В процеса на одит на официалния контрол се спазват следните принципи:

- Етичност;
- Безпристрастно представяне – задължението да се докладва вярно и точно;
- Професионална добросъвестност – старание и точна преценка при извършването на одит;
- Опазване на професионалната тайна /конфиденциалност/.
- Независимост – основата за безпристрастност на одита и обективност на заключенията от одита;
- Подход, основан на доказателства;
- Подход, основан на риска.

За целите на одита на официалния контрол са разработени и одобрени със заповед на изпълнителния директор на БАБХ:

- Процедура за извършване на одити на официалния контрол в БАБХ, съгласно член 6 на Регламент (ЕС) №2017/625, одобрена със заповед на изпълнителния директор № РД 11- 641/12.03.2024г.

<https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsaweb/about.bfsa/administration/standard.operative.procedures>

- Образци на документи, свързани с процеса на одит на официалния контрол, приложения към процедурата.
- Списък на одиторите в Областните дирекции по безопасност на храните, приложение към процедурата.
- „Тригодишна програма за извършване на одити на официалния контрол в БАБХ

съгласно Регламент (ЕС) №2017/625 за периода 2024-2026 г.“, одобрена със заповед на изпълнителния директор № РД 11 – 661/14.03.2024 г.

В одобрената Процедура за одити на официалния контрол в БАБХ, версия 02, в раздел V „Организация на одитния процес” в т. 1 е описан процесът на изготвяне на програмата за одити. Програмата обхваща адекватно всички одитни зони и всички свързани с това компетентни органи в рамките на секторите, включени в Регламент (ЕС) № 2017/625 при подходяща честота, въз основа на риска, през период, който не надвишава пет години. Тя покрива всички нива на йерархията при компетентния орган и е изработена на база оценка на риска за всяка една област на дейност на официалния контрол. Периодът на изготвянето ѝ е синхронизиран и с периода на разработване на МНПК.

С одитния процес се обхващат следните области на дейност на официалния контрол, които сформират одитната вселена:

- Здраве на растенията;
- Официален контрол, употребата и пускането на пазара на ПРЗ и торове;
- Официален контрол при производство, търговия и пускане на пазара на фуражи;
- Официален контрол в животновъдните обекти. Здравеопазване на животните;
- Официален контрол при разрешаването, употребата и пускането на пазара на ВЛП;
- Официален контрол за хуманно отношение към животните;
- Официален контрол при производството и предлагането на пазара на храни от животински произход;
- Официален контрол при производството и предлагането на пазара на храни от неживотински произход и композитни храни;
- Официален контрол при производството и предлагането на пазара на храни за кърмачета и детски храни;
- Официален контрол при заведения за обществено хранене и обекти за търговия на дребно с храни;
- Граничен ветеринарномедицински контрол;
- Официален контрол при внос на храни от неживотински произход;
- Официален контрол на странични животински продукти и производни продукти, непредназначени за консумация от човека;
- Официален контрол при производството и пускането на пазара на хранителни добавки, добавки в храни, ензими и ароматизанти в храните, пушилни кондензати;
- Официален контрол при производството и пускането на пазара на материали и предмети, предназначени за контакт с храните;
- Официален контрол на замърсители в храните и остатъчни вещества от пестициди;

- Официален контрол по отношение ГМО за целите на производството на храни и фуражи;
- Официален контрол на етиктирането на храни;
- Официален контрол на етиктирането и предлагането на биологични продукти и Защитени наименования за произход „ЗНП“, защитени географски указания „ЗГУ“, храни с традиционно специфичен характер „ХТСХ“;

Следните звена от структурата (йерархията) на БАБХ подлежат на извършване на одити на официалния контрол:

- 28 ОДБХ - Благоевград; Бургас; Варна; Велико Търново; Видин; Враца; Габрово; Добрич; Кюстендил; Кърджали; Ловеч; Монтана; Пазарджик; Перник; Пловдив; Плевен; Разград; Русе; Силистра; Сливен; Смолян; София; Софийска област; Стара Загора; Търговище; Хасково; Шумен; Ямбол.

Следните дирекции от специализираната администрация:

- дирекция „Растителна защита и контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци“;
- дирекция „Продукти за растителна защита, торове и контрол“;
- дирекция „Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните“;
- дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“;
- дирекция „Контрол на ветеринарни лекарствени продукти“;
- дирекция „Контрол на храните“;
- дирекция „Граничен контрол“;
- дирекция „Лабораторен контрол“.

Специализираните структури.

- Национален диагностичен научноизследователски ветеринарномедицински институт;
- Централна лаборатория по ветеринарно-санитарна експертиза и екология;
- Централна лаборатория за химични изпитвания и контрол;
- Централна лаборатория за окачествяване на зърно и фуражи;
- Централна лаборатория по карантина на растенията.

С цел прозрачност на процеса на одит всички документи, касаещи системата за одити на официалния контрол са публикувани на интернет страницата на БАБХ на следния електронен адрес: <https://bfsa.egov.bg>.

За да се гарантира, че компетентните органи вземат подходящи мерки за отстраняване на констатираните по време на одитите несъответствия, одитираната организация изготвя план за действие. Планът за действие съдържа препоръките на одитния екип и предприетите, планирани и ограничени във времето корективни и

превантивни действия на одитираната организация. Съгласно правилата на одобрената Процедура за одити на официалния контрол в БАБХ, в случай че при одита са установени несъответствия, касаещи дирекцията на централно ниво, която методически ръководи одитираната дейност, се изпраща План за действие, в който от страна на дирекцията се посочват мерките, които ще бъдат предприети за изпълнение на препоръките. Планът за действие е част от одитния доклад, който се одобрява от изпълнителния директор на БАБХ.

В дирекция „Одит на официалния контрол“ се проследява изпълнението на корективните и превантивни действия, чрез:

- Изпращане от одитираната организация до дирекция ООК на доказателства и потвърждение за изпълнението на Плана за действие;
- Извършването на последващ планиран одит.

Ежегодно до 31 януари дирекция ООК извършва анализ на резултатите от извършените одити и преглед на годишната програма за одити, като се отчита степента на изпълнение на целите на програмата и при необходимост се извършва актуализация.

IV.1.2. Регионални здравни инспекции

Регионалните здравни инспекции (РЗИ) осъществяват държавната политика по опазването на общественото здраве и държавният здравен контрол на територията на съответната област. Регионалните здравни инспекции са юридически лица на бюджетна издръжка - второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на здравеопазването, със седалище населеното място - административен център на областта. Съгласно Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции¹⁴ общата численост на персонала възлиза на 2468 щатни бройки.

Издръжката на РЗИ се формира от субсидии от държавния бюджет и от други приходи съгласно чл. 10а от Закона за здравето.

Министърът на здравеопазването осъществява контрол върху дейността на регионалните здравни инспекции чрез определен от него ресорен заместник-министър, подпомаган от главния държавен здравен инспектор.

Регионалната здравна инспекция се ръководи и представлява от директор, който е орган на изпълнителната власт към министъра на здравеопазването за организиране и осъществяване на държавната здравна политика на територията на съответната област. При осъществяване на своите правомощия директорът издава индивидуални административни актове. Функциите на директора в негово отсъствие се изпълняват от заместник-директора въз основа на заповед за всеки конкретен случай и за срока на отсъствието.

Регионалната здравна инспекция е администрация, която подпомага директора при осъществяване на неговите правомощия. Тя се дели на обща и специализирана.

Общата администрация е организирана в дирекция "Административно-правно, финансово и стопанско обслужване", която:

¹⁴ Устройствен правилник на регионалните здравни инспекции, в сила от 18.01.2011 г., издаден от министъра на здравеопазването, обн. ДВ. бр.6 от 18 януари 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.69 от 20 август 2021г.

1. изготвя и актуализира длъжностното разписание и поименното разписание на длъжностите;
2. организира и участва в разработването, актуализирането и утвърждаването на длъжностните характеристики и процеса на атестиране на служителите в РЗИ;
3. поддържа служебните и трудовите досиета на служителите, издава и заверява служебни и трудови книжки;
4. организира дейността и участва със свои представители в комисии за провеждане на конкурси по Закона за държавния служител и по Кодекса на труда, изготвя и отговаря за законосъобразното съставяне на актовете, свързани с възникване, изменение и прекратяване на служебните и трудовите правоотношения на служителите в РЗИ;
5. организира и осигурява дейността по административно обслужване на физически и юридически лица на принципа "едно гише" и предприема действия в съответствие с Административнопроцесуалния кодекс и Наредбата за административното обслужване (обн., ДВ, бр.78 от 2006 г.; изм., бр. 47 и 64 от 2008 г., бр. 25 и 58 от 2010 г.);
6. организира и извършва деловодната дейност в РЗИ, систематизира и съхранява документи в съответствие с изискванията на Закона за Националния архивен фонд и отговаря за организирането на куриерски услуги;
7. изразява становища за законосъобразността на проектите на актове по Административнопроцесуалния кодекс и на актовете и наказателните постановления по Закона за административните нарушения и наказания;
8. разработва предложения за решаване на правни проблеми, свързани с дейността на РЗИ;
9. изготвя договорите, по които РЗИ е страна;
10. осъществява процесуално представителство пред органите на съдебната власт и Комисията за защита на конкуренцията, Комисията за защита на личните данни и Комисията за защита от дискриминация;
11. изготвя план за бюджетните средства, необходими за дейността на РЗИ;
12. осъществява финансово-счетоводното обслужване на РЗИ и предприема действия за своевременно събиране вземанията на РЗИ и тяхното администриране;
13. организира провеждането на процедури за възлагане на обществени поръчки;
14. създава и поддържа публични регистри и база данни, и поддържа интернет страницата на РЗИ в актуално състояние;
15. организира работата с електронни документи, предоставянето на административни услуги по електронен път и обмяна на електронни документи между административните органи;
16. съгласува и осъществява автоматизирания обмен на данни с национални и ведомствени информационни системи и интеграцията в единната комуникационна инфраструктура на администрацията;

17. организира, контролира и отговаря за поддържането, изправността и сигурността на автоматизираната информационна инфраструктура на РЗИ - локални мрежи, комуникационно оборудване, компютърна техника и др.;

18. организира стопанското и транспортното обслужване в РЗИ;

19. организира и контролира дейностите по осигуряване на пожарна и аварийна безопасност в инспекцията;

20. организира и контролира дейностите, свързани с осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд;

21. извършва други дейности, произтичащи от законните разпореждания на директора на РЗИ.

Специализираната администрация е организирана във:

1. дирекция "Медицински дейности";
2. дирекция "Надзор на заразните болести";
3. дирекция "Обществено здраве".

В следните регионални здравни инспекции се създава и дирекция "Лабораторни изследвания":

1. РЗИ - Бургас
2. РЗИ - Варна
3. РЗИ - Велико Търново
4. РЗИ - Враца
5. РЗИ - Кърджали
6. РЗИ – Плевен
7. РЗИ - Стара Загора
8. Столична РЗИ

От гледна точка на официалния контрол върху елементите на агрохранителната верига роля имат:

Дирекция "Обществено здраве":

1. извършва систематичен и насочен здравен контрол по спазването на здравните изисквания в обекти с обществено предназначение, на продукти, стоки и дейности със значение за здравето на населението и на фактори на жизнената среда;

2. контролира спазването на здравните изисквания към лицата, работещи в детски заведения, специализираните институции за деца и възрастни, водоснабдителните обекти, предприятията, които произвеждат и търгуват с храни, бръснарските, фризьорските и козметичните салони, по отношение на тяхното здравословно състояние;

3. извършва контрол върху химичните вещества и смеси за изпълнение на изискванията по чл. 25, ал. 1, т. 2, 2а, 3, 7, 10, 14а, 18 - 22, 26 и 33 и по чл. 25, ал. 2, т. 2 от Закона за защита от вредно въздействие на химичните вещества и смеси;

4. извършва контрол по спазване на установените с нормативен акт забрани и ограничения за тютюнопушене;
5. извършва контрол по изготвянето и спазването на седмичните учебни разписания;
6. извършва контрол по спазване на установените с нормативен акт забрани и ограничения за реклама и продажба на алкохолни напитки;
7. взема проби и образци за лабораторни анализи в количества, необходими за извършване на изследвания;
8. издава предписания за провеждане на задължителни хигиенни мерки в случаите, предвидени в закон;
9. съставя актове за установяване на административни нарушения;
10. прави предложения до директора на РЗИ за налагане на принудителни административни мерки в случаите, предвидени в закон;
11. участва съвместно с дирекция "НЗБ" в анкетирането на епидемичните взривове, възникнали по хранителен, воден и контактно-битов път, и извършва контрол по изпълнението на предприетите мерки за тяхното ограничаване и ликвидиране;
12. съвместно с митническите власти извършва дейности за недопускане на внос на стоки, застрашаващи здравето на населението;
13. извършва контрол върху дейността на службите по трудова медицина и изготвя информация за здравето на работещите на територията на съответната област;
14. предприема действия по издаване на разрешение за извършване на дейности по разрушаване или демонтаж на азбест и/или азбестосъдържащи материали;
15. участва в състава на експертните съвети по устройство на територията и на експертните екологични съвети към регионалните инспекции по околната среда и водите, съгласува при необходимост устройствени схеми, общи устройствени и подробни устройствени планове, участва в оценката на съответствието на инвестиционните проекти, когато тя се извършва с приемане от експертен съвет на одобряващата администрация или по искане на физически или юридически лица, дава становище по готовността на строежите за въвеждането им в експлоатация по реда на Закона за устройството на територията;
16. организира функционирането на националните системи за мониторинг на факторите на жизнената среда, за които съгласно Закона за здравето като компетентен орган е определен министърът на здравеопазването;
17. въз основа на данните от националните системи за мониторинг по т. 16 извършва периодичен анализ и оценка за състоянието на жизнената среда и здравния статус на населението и дава предложения до компетентните органи за мерки, които да предприемат, за ограничаване, намаляване и ликвидиране на негативните ефекти от въздействието на факторите на средата;
18. определя регионалните приоритети в областта на общественото здраве на базата на данните от извършените проучвания, анализи и оценки;

19. участва в епидемиологични проучвания за динамиката на заболяемостта и смъртността от хронични незаразни болести и търси причинната им връзка с въздействието на факторите на средата и начина на живот;

20. проучва разпространението на рисковите поведенчески фактори, свързани с начина на живот, и разработва мерки за ограничаването им;

21. организира и участва в проучвания на здравните знания, умения и нагласи сред различни групи от населението с цел определяне на потребностите от профилактични дейности;

22. оказва консултативна и методична помощ по проблемите на здравното образование, възпитание и профилактиката на незаразните болести;

23. проучва и анализира спазването на физиологичните норми за хранене и изискванията за организирано хранене на различни групи от населението и дава предложения за оптимизирането им;

24. планира, организира и осъществява образователни дейности в областта на държавния здравен контрол, профилактиката на незаразните болести и промоцията на здравето и оценява тяхната ефективност;

25. планира, разработва и осигурява разпространението на съвременни печатни и аудио-визуални, здравнообразователни, информационни и методични материали за нуждите на населението;

26. организира и осъществява масови дейности и прояви, свързани с международни и национални дни, посветени на здравен проблем;

27. разработва и участва в изпълнението на регионални програми и проекти в областта на здравния контрол, профилактиката на незаразните болести и промоцията на здравето;

28. участва в изпълнението на международни и национални програми и проекти в областта на здравния контрол, профилактиката на незаразните болести и промоцията на здравето;

29. събира, обработва и обобщава оперативната информация относно дейността по държавния здравен контрол, профилактиката на незаразните болести и промоцията на здравето;

30. извършва други дейности, произтичащи от нормативен акт или от законните разпореждания на директора на РЗИ.

Дирекция "Лабораторни изследвания":

1. извършва лабораторни изпитвания и измервания:

а) за обективизиране на държавния здравен контрол;

б) за осъществяване мониторинг на факторите на жизнената среда;

в) по искане на физически и юридически лица;

2. участва при необходимост в набирането на проби за лабораторни изпитвания и измервания по т. 1;

3. участва в дейността по анализиране и оценяване на данните за състоянието на факторите на жизнената среда и здравния статус на населението на територията на съответната област;

4. извършва изследвания, свързани с провеждане на мерки за ограничаване, намаляване и ликвидиране на негативните ефекти от въздействието на факторите на средата от екологични произшествия, аварии и бедствия върху здравето на населението;

5. изготвя комплексна документация във връзка с процедурите по акредитирането и преакредитирането на лабораториите;

6. осигурява високо качество на извършваната лабораторна дейност чрез спазване и поддържане изискванията на внедрената Система за управление на качеството съгласно БДС EN ISO/IEC 17025 и/или БДС EN ISO/IEC 17020;

7. осигурява изпълнението на изискванията за метрологична проследимост на използваните средства за измерване;

8. създава и поддържа база данни с резултати от лабораторните изследвания/измервания и извършва периодичен анализ и оценка на данните;

9. участва в национални и международни изпитвания за пригодност;

10. извършва други дейности, произтичащи от нормативен акт или от законните разпореждания на директора на РЗИ.

В регионалните здравни инспекции извън гореизброените, дейностите се осъществяват от дирекция „Обществено здраве“.

В структурата на всяка от 28-те РЗИ има самостоятелна дирекция или отдел „Лабораторни изследвания“.

Работата на РЗИ се организира на основата на годишен план, разработен в съответствие с националните цели и приоритети и съобразно териториалната специфика. Годишният план за работа на РЗИ се разработва по образец, утвърден със заповед на министъра на здравеопазването. Административните звена осъществяват своята дейност в съответствие с определените в Правилника функции и с правилник за вътрешния ред, утвърден от директора на РЗИ. Непосредственото ръководство на административните звена се осъществява от техният ръководител. Ръководителите на административните звена в РЗИ се отчитат всяко тримесечие и годишно пред директора на РЗИ.

В РЗИ функционира директорски съвет, който е съвещателен орган към директора на РЗИ и дава мнения и предложения, свързани с дейността на РЗИ. Директорският съвет се състои от директора на РЗИ, заместник-директора, главния секретар, директорите на дирекции, както и по един служител с юридическо и икономическо образование. Директорският съвет се свиква най-малко един път на тримесечие и работи по предварително изготвен и приет годишен план. За всяко заседание се изготвя протокол.

В РЗИ функционира експертен съвет по здравно-техническа експертиза, който съгласува при необходимост устройствени схеми, общи устройствени и подробни устройствени планове и извършва оценка на инвестиционни проекти по искане на физически и юридически лица. За разглежданите въпроси и взетите решения от съвета

се води протокол. Директорът на РЗИ определя със заповед състава на експертния съвет и неговия секретар, както и реда и изискванията за неговото функциониране.

Всички постъпващи документи в РЗИ се завеждат в дирекция „Административно-правно, финансово и стопанско обслужване“ във входящ регистър, като се отбелязва датата на получаването. При регистрацията се извършва проверка за наличието на посочените материали и се образува служебна преписка. Директорът на РЗИ или главният секретар насочва служебните преписки с резолюция до съответните ръководители на административните звена. Резолюцията съдържа указания, срок за изработване, дата и подпис.

Ръководителите на административни звена възлагат с резолюция изработването на служебните преписки на определен служител. При възлагане на повече от един служител се посочва отговорният от тях. Разпределянето на служебните преписки за работа се извършва веднага след постъпването им в РЗИ.

Административните звена пряко си взаимодействат по въпроси от смесена компетентност, като водещата дирекция обобщава окончателното становище. Движението на документооборота в РЗИ се урежда с инструкция, утвърдена от директора на РЗИ по предложение на главния секретар.

Нормативни актове свързани с дейността на РЗИ на Министерство на здравеопазване са дадени в Приложение I.

Одит на официалния контрол, осъществяван от МЗ

Съгласно чл. 6 от Регламент (ЕС) № 2017/625, компетентните органи извършват вътрешни одити или организират извършването на одити от трети лица, чийто обект са самите те, като предприемат подходящи мерки в зависимост от резултатите от тези одити. Одитите са обект на независима проверка и се извършват по прозрачен начин.

Изготвена е Програма за извършване на одити на дейността по държавен здравен контрол на храни.

В изпълнение на програмата в органите на официален контрол към МЗ се извършва вътрешен одит два пъти годишно. Обхватът на одитите е постигането на целите на Регламент (ЕС) № 2017/625 за официалните проверки. Вътрешният одит се извършва съгласно заповед на Главния държавен здравен инспектор, която се изготвя ежегодно и включва екипа от одитори, темата на одит, инспекциите, които ще бъдат одитирани и периода, през който следва да се извърши одита. Екипът за вътрешен одит включва специалист от МЗ.

РЗИ подлежат и на външни одити за постигане целите на Регламент (ЕС) № 2017/625.

Планиран брой одити за периода 2024-2026 г.:

Вид на одита	2024 г.	2025 г.	2026 г.
- вътрешен	1	1	1

IV.1.3. Министерството на околната среда и водите (МОСВ)

Министерството на околната среда и водите чрез регионалните инспекции по околната среда и водите (РИОСВ) осъществява контрол върху освобождаването на ГМО в околната среда по реда на законите и подзаконовите нормативни актове по прилагането им, дадени в Приложение I.

Изпълнителната агенция по околна среда е администрация към Министерството на околната среда и водите, с основна мисия да работи за опазването на природното богатство на България, прилагайки националното законодателство и международния опит, като осигури мониторинг на околната среда и национално представителни данни за състоянието ѝ. Дирекция “Национален координационен център“ при Министерството на околната среда и водите осъществява общо и методическо ръководство, координация и контрол върху дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите.

С Правилника за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите¹⁵ се определят структурата, функциите, организацията и териториалният обхват на дейност на регионалните инспекции по околната среда и водите. РИОСВ осъществяват своята дейност съгласно посочените в приложението седалище и териториален обхват на дейност.

Регионалните инспекции по околната среда и водите се представляват от директор или от оправомощено от него длъжностно лице съгласувано с министъра на околната среда и водите. Регионалната инспекция по околната среда и водите е администрация, която подпомага директора на РИОСВ при провеждането на държавната политика по опазване на околната среда на регионално равнище и извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Компетенциите на служителите на РИОСВ се определят от действащото законодателство и се регламентират от длъжностните им характеристики, утвърдени от директора на РИОСВ.

Дейността на РИОСВ се осъществява с помощта на администрация, която според разпределението на дейностите, които извършва при подпомагане на директора на РИОСВ, е обща и специализирана. Администрацията е организирана в дирекции, към които могат да се създават отдели при спазване изискванията на Закона за администрацията и Наредбата за прилагане на Класификатора на длъжностите в администрацията.

Общата администрация на РИОСВ подпомага осъществяването на правомощията на директора на РИОСВ, създава условия за осъществяване на дейността на специализираната администрация и извършва техническите дейности по административното обслужване. Общата администрация е организирана в дирекция „Административни, финансови и правни дейности“. Дирекцията извършва дейности, свързани със:

1. деловодно и административно обслужване, като:
 - а) извършва деловодно обслужване и външна и вътрешна куриерска дейност;

¹⁵ Правилник за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 49 от 12.06.2018 г., изм. ДВ, бр. 54 от 16.06.2020 г., <https://www.moew.government.bg/bg/pravilnik-za-ustrojstvo-i-dejnostta-na-regionalnite-inspekcii-po-okolnata-sreda-i-vodite/>

б) организира дейността по административно обслужване на юридически и физически лица на принципа "едно гише";

в) систематизира и съхранява документите и другите материали на администрацията в съответствие с изискванията на Закона за Националния архивен фонд;

2. финансови дейности, като:

а) изготвя първоначалното разпределение на бюджета на РИОСВ съгласно утвърдените за инспекцията разчети по приходите, разходите, трансферите и финансирането и показатели за ангажименти и задължения за съответната година, включително и списъците за капиталови разходи;

б) разработва средносрочна, актуализирана бюджетна прогноза и проектобюджет на приходите, разходите и ангажиментите за разходи и за нови задължения на РИОСВ за период от три години;

в) изготвя предложения за промени по бюджета на РИОСВ съгласно дадените указания за изпълнение на бюджета от централната администрация на МОСВ;

г) извършва финансово-счетоводни дейности, като изготвя всички необходими справки и документи, изисквани от централната администрация на МОСВ;

д) изготвя месечни, тримесечни и годишни отчети за касовото изпълнение на бюджета, на сметките за средства от Европейския съюз и на сметките за чужди средства, тримесечни и годишни финансови отчети за степента на изпълнение на програмите и политиките на МОСВ, тримесечни оборотни ведомости и годишен финансов отчет;

е) предоставя информация, свързана с електронно управление, съгласно Закона за електронното управление;

ж) контролира, анализира и отчита разходването на предоставените бюджетни средства, както и събирането и трансфера на приходите;

3. правни дейности, като:

а) осигурява законосъобразното осъществяване на правомощията на директора на РИОСВ и служителите;

б) осигурява процесуалното представителство;

в) изготвя проекти на договори и становища по законосъобразността на проекти на договори, по които страна е РИОСВ;

г) подготвя и/или съгласува проекти на индивидуални административни актове;

д) изготвя и/или съгласува наказателни постановления и мотивирани резолюции за прекратяване на административнонаказателните преписки, издавани от директора;

е) изготвя становища/отговори и разработва предложения за решаване на правни проблеми, свързани с функциите на РИОСВ, в т.ч. и по постъпили жалби, сигнали и предложения;

ж) изготвя становища по проекти на нормативните актове в областта на околната среда;

з) предприема действия за своевременно събиране на дължимите вземания на РИОСВ;

4. човешки ресурси, като:

а) извършва кадровото обслужване, в т. ч. документирането на трудовите и служебните правоотношения и дейността, свързана с личния състав;

б) изготвя поименно разписание на длъжностите и вътрешни правила за работните заплати;

в) изготвя анализи за потребностите от обучение на персонала и планира обучението, подготвя анализ за състоянието на администрацията в съответствие със Закона за администрацията;

г) въвежда и поддържа актуална информация в регистъра на административните структури и актове на органите на изпълнителната власт и изготвя доклад за състоянието на администрацията;

5. стопанска дейност, като:

а) организира материално-техническото снабдяване, както и управлението и стопанисването на собствеността на РИОСВ;

б) осигурява информационните връзки и комуникации на администрацията;

6. дейности по възлагане на обществени поръчки по реда на ЗОП и ППЗОП, като:

а) прогнозира и планира обществените поръчки;

б) организира и подготвя възлагането на обществените поръчки;

в) провежда процедури за възлагане на обществени поръчки;

г) сключва договори по реда на ЗОП;

д) организира и възлага обществени поръчки по реда на чл. 20, ал. 3 от ЗОП;

е) сключва договори за обществени поръчки със стойности под праговете, определени в чл. 20, ал. 4 от ЗОП, както и договори по глава трета "Изключения" на ЗОП;

ж) поддържа профил на купувача;

з) създава и поддържа досиета на обществените поръчки;

7. връзки с обществеността, като:

а) организира и провежда на територията на РИОСВ кампании за повишаване на общественото съзнание и култура в областта на околната среда и подпомага провеждането на национални кампании;

б) изготвя и разпространява прессъобщения до регионалните медии относно приоритетите и текущата дейност на РИОСВ;

в) организира и провежда пресконференции и публични информационни събития;

г) публикува новини, поддържа и актуализира информацията на интернет страницата на РИОСВ;

д) организира изготвянето на информационни материали за обществеността;

е) изпълнява други дейности, свързани с дейността на инспекцията, предвидени в законите и подзаконовите нормативни актове и/или възложени от директора на РИОСВ.

Специализираната администрация подпомага осъществяването на правомощията на директора на РИОСВ, свързани с неговата компетентност. Тя е организирана в дирекции:

1. **дирекция "Контрол на околната среда"** с направления "Опазване чистотата на атмосферния въздух и вредни физични фактори", "Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ), екологична отговорност и доброволни ангажименти", "Опасни химични вещества и контрол на риска от големи аварии с опасни химични вещества", "Опазване на водите" и "Управление на отпадъците и опазване на почвите"

2. По отношение на прилагане на Закона за генетично модифицирани организми, контролът се извършва от **дирекция "Превантивна дейност"** с направления "Екологична оценка (ЕО) и оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС)", "Биологично разнообразие, защитени територии и зони" и "Специализирани регистри" и (ЗГМО) в съответствие с правомощията на директора на РИОСВ¹⁶.

За осъществяване на контрола по чл. 108, ал. 1 от Закона за генетично модифицирани организми към Изпълнителната агенция по околна среда¹⁷ на Министерството на околната среда и водите в отдел "Лаборатория за биологичен мониторинг и генетично модифицирани организми" на Главна дирекция „Лабораторно-аналитична дейност“ е създадена специализирана лаборатория за аналитични изпитвания за идентифициране на ГМО в околната среда чрез анализ на проби от растения с цел осъществяване на контрол върху освобождаването на генетично модифицирани организми. Отделът извършва:

- пробонабиране и хидробиологични анализи на течащи и стоящи води за определяне екологичното им състояние по биологичните елементи за качество (БЕК) – макрозообентос, макрофити, фитобентос и хлорофил”а”;
- микробиологични анализи за охарактеризиране на утайки от пречиствателни станции с цел оползотворяването им в земеделието, растения и биологично третирани отпадъци - определяне на Ешерихия коли (*Escherichia coli*), Клостридиум перфрингенс (*Clostridium perfringens*) и Салмонела (*Salmonella* spp);
- пробонабиране и извършване на качествени и количествени анализи на проби от растения за определяне на генетично модифицирани организми в контролирани условия и освобождаването им в околната среда.

Контролните функции на РИОСВ включват осъществяването на превантивен, текущ и последващ контрол, свързан с прилагането на нормативните и административните актове, регламентиращи качеството на компонентите на околната среда и факторите, които ѝ въздействат. Функциите по превантивен контрол върху компонентите на околната среда и факторите, които им въздействат, се осъществяват съобразно законовите и подзаконовите нормативни актове изброени в Приложение I.

¹⁶ Правилник за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите, в сила от 12.06.2018 г., обн. ДВ. бр.49 от 12 юни 2018 г., изм. и доп. ДВ. бр.54 от 16 юни 2020 г.

¹⁷ <https://eea.government.bg/>

При осъществяване на функциите по текущ и последващ контрол в съответствие с изискванията на законодателството по опазване на околната среда РИОСВ извършва самостоятелни и/или съвместни проверки "на място" и по документи, свързани с ГМО в контролирани условия и освобождаването им в околната среда по отношение на: а) спазването на условията от разрешения, издадени по ЗГМО; б) наличието на ГМО в противоречие със ЗГМО.

При изпълнение на правомощията си по осъществяване на превантивен, текущ и последващ контрол длъжностните лица от РИОСВ:

1. извършват самостоятелни и/или съвместни проверки, съставят предупредителни и констативни протоколи, дават предписания със срокове и отговорници, контролират тяхното изпълнение, изискват и имат право да получават справки, документи и писмени обяснения от представителите на проверяваните обекти съгласно действащото законодателство;

2. съставят актове за установяване на административни нарушения съобразно предоставената им компетентност;

3. имат право на свободен достъп до всички обекти на територията на съответната РИОСВ за извършване на проверка;

4. имат право да изискват и да получат съдействие от държавните и общинските органи, организации, юридически и физически лица;

5. участват и съдействат при създаването и функционирането на Националната система за мониторинг на околната среда в рамките на правомощията си;

6. прилагат принудителни административни мерки съобразно предоставените им компетенции.

Организацията на дейността на всяка РИОСВ се определя с Правилник за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите¹⁸.

IV.1.4.4. Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол

Дейността, структурата, организацията на работа и съставът на Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол (ИАСАС) към министъра на земеделието и храните са уредени с Устройствен правилник на изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол¹⁹.

Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол е компетентен орган по отношение контрола на генетично модифицираните семена и посадъчен материал на територията на Република България. Агенцията е второстепенен разпоредител с бюджетни средства към министъра на земеделието и храните. Структурата на ИАСАС включва обща и специализирана администрация.

Общата численост на служителите в организационните структури и административните звена на ИАСАС е 142 щатни бройки, разпределени както следва:

¹⁸ Правилник за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите, в сила от 12.06.2018 г., обн. ДВ. бр.49 от 12 Юни 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.54 от 16 Юни 2020г.

¹⁹ Устройствен правилник на изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол, Приет с ПМС № 85 от 17.05.2000 г, изм. и доп. ДВ. бр.46 от 31 Май 2024г.

- Изпълнителен директор 1
- Главен секретар 1
- Обща администрация, в т.ч. дирекция "Административно и финансово обслужване" 16
- Специализирана администрация, в т.ч., Главна дирекция "Сортоизпитване, апробация и семеконтрол" с териториални звена 124.

Общата администрация осъществява технически дейността на агенцията и е организирана в дирекция "Административно и финансово обслужване". Специализираната администрация осъществява основните функции на агенцията и е организирана в Главна дирекция "Сортоизпитване, апробация и семеконтрол" с териториални звена. Териториалният обхват, седалището и числеността на персонала на звената се определят от изпълнителния директор.

Главна дирекция "Сортоизпитване, апробация и семеконтрол":

1. извършва:
 - а) официално държавно изпитване за различимост, хомогенност и стабилност;
 - б) изпитване за биологични и стопански качества;
2. изготвя доклад за резултатите от сортоизпитването, който се разглежда от експертна комисия, назначена от изпълнителния директор на ИАСАС;
3. подготвя апробационни характеристики на сортове растения и породи/хибриди копринена буба;
4. обработва информацията за различимост, хомогенност и стабилност за признаване на сортове; подготвя документацията, необходима за съответните институции.
5. обработва информацията на конкурсните сортови опити за биологични и стопански качества от териториалните звена и подготвя документацията, необходима за съответните институции;
6. води регистри на заявените за изпитване и на признатите сортове земеделски растения, подготвя проекти на договори за сортоизпитване;
7. осъществява сътрудничеството с международни организации в областта на сортоизпитването;
8. сключва договори с външни организации за изпитване на сортовете по функционални направления за целите на сортоизпитването за биологични и стопански качества;
9. изготвя планове и разпределя семената за залагане на опитите;
10. поддържа сравнителна колекция семена и база данни от общоизвестни сортове за целите на сортоизпитването;
11. организира провеждане на обучение на кандидатите за сортоизпитватели при издаване на удостоверение за сортоизпитватели и при осъществяване на контрол върху дейността им;

12. контролира физическите и юридическите лица, получили разрешение по чл. 18, ал. 3 от ЗППМ;

13. организира курсове за полска инспекция на нововписани в Официалната сортова листа сортове земеделски растения;

14. осъществява последващ контрол на предлагания на пазара посевен материал;

15. изготвя и съхранява досиетата на признатите сортове земеделски растения;

16. съставя и публикува на сайта на ИАСАС бюлетини с резултатите от сортоизпитването на признатите сортове;

17. консултира земеделските производители в рамките на своята компетентност;

18. осъществява контрол при производството, заготовката, разпространяването, търговията и съхраняването на посевния и посадъчния материал, хмел и продукти от хмел;

19. извършва сертификация, одобряване, окачествяване и контрол на посевния и посадъчния материал съгласно ЗППМ и сертификация на хмел и продукти от хмел в съответствие с правото на Европейския съюз;

20. извършва системни прегледи, наблюдения и апробации на семепроизводствени посеви и маточни насаждения чрез спазване на нормативно утвърдени методики;

21. контролира заготовката на произведения посадъчен материал за търговия в страната и за износ;

22. извършва пробовземане и анализ за определяне посевните качества на произведения и търгуван в страната посевен материал, като издава съответните документи;

23. окачествява произведения в страната посадъчен материал, както и посадъчния материал, предназначен за износ, и от внос и издава документ за качество;

24. извършва контрол на официална полска инспекция по искане на собствениците на семепроизводствени посеви и маточни насаждения;

25. организира курсове и провежда обучение на полски инспектори и контролира дейността им;

26. провежда изпити за полски инспектори - физически лица;

27. участва в сътрудничество с международни организации в областта на контрола на посевния и посадъчния материал;

28. извършва регистрация и води регистър на лицата по чл. 28 от ЗППМ;

29. изготвя и публикува на сайта на ИАСАС Официалната сортова листа на Република България;

30. уведомява Европейската комисия за новопризнатите сортове от земеделски растителни видове и за настъпилите промени в Официалната сортова листа;

31. извършва анализ и контрол за определяне на посевните качества на произведения в страната предбазов, базов и сертифициран посевен материал и издава документи, задължителни за търговията с него;

32. извършва анализ за сортова чистота и сортова автентичност и участва в контрола на произведения в страната хибриден посевен материал и издава документи за търговията с него;

33. извършва анализ за определяне на посевните качества на внесенния посевен материал и на посевния материал за износ и подготвя документи за търговия и износ;

34. извършва контрол на лабораториите по чл. 7 от ЗППМ чрез контролни анализи на проби от партии сертифицирани и базови семена;

35. изготвя доклади до изпълнителния директор за резултатите от проверките по т. 34;

36. извършва арбитражни лабораторни анализи на семена, съответно на посадъчен материал;

37. извършва анализи за наличие на генетично модифицирани организми в семена;

38. участва при провеждане на обучение на частни лаборанти;

39. провежда изпити за квалификация на персонала на лабораториите по чл. 7 от ЗППМ;

40. контролира заготовката на произведения в страната посевен материал за износ;

41. участва в сътрудничество с международни организации в областта на контрола на посевния и посадъчния материал;

42. извършва обучение и провежда изпити за физически лица (пробовземачи).

Служебните преписки се разпределят от изпълнителния директор с резолюция до съответните ръководители на административни звена. Адресатите на преписките се отбелязват във входящия регистър. Резолюцията на изпълнителния директор съдържа указания, срок за изпълнение, дата и подпис. При възлагане на преписката на повече от един ръководител на административно звено се посочва отговорният от тях. Ръководителите на административните звена възлагат с резолюция изпълнението на служебните преписки на съответен служител или служители, като в последния случай се определя отговорният от тях. Служебните преписки се разпределят веднага след постъпването им в агенцията. Приходите от собствена дейност на агенцията се набират от:

1. услуги, свързани с процедурата по регистрация на сортове и със сортоизпитването;

2. реализация на продукцията, добита от конкурсни сортове и сеитбооборотни площи;

3. сертифициране на посевния и посадъчния материал;

4. предоставяне на специализирана информация;

5. други услуги;

6. дарения и помощи;

7. лихви и финансови операции;

8. наеми;
9. други дейности, които не са забранени със закон.

Приходите от собствената дейност и бюджетната субсидия се разходват за покриване на одобрените разходи за:

1. издръжка на агенцията;
2. изпълнение на дейности, пряко свързани с функциите на агенцията;
3. закупуване на дълготрайни активи;
4. основни ремонти на материалната база на агенцията.

На интернет страницата на ИАСАС се поддържат списъци с актуалните методики, вътрешни правила, официалната сортова, бюлетин за резултатите от сортоизпитването на признатите сортове, годишни доклади по дейността на ИАСАС. Обществено достояние са цените на услугите, предлагани от ИАСАС: <https://iasas.government.bg/bg/>. Списъкът със законодателството е даден в Приложение I.

В ИАСАС е изготвена стратегия за управление на риска (последна актуализация 2024 г.), към която е изготвен риск регистър. Регистърът се преглежда и при необходимост се актуализира два пъти в годината.

Обучени вътрешни одитори извършват дейността по планиране, организиране и осъществяване на одити, съгласно изискванията на чл. 6 от Регламент (ЕС) № 2017/625. Разработена, одобрена и внедрена е П 4-2 „Вътрешни одити“.

Дейността на агенцията се одитира и от:

- външна сертификационна фирма по изискванията на ISO 9001:2015;
- International Seed Testing Association (ISTA) в обхвата на акредитация на централна лаборатория на ИАСАС;
- в обхвата на оправомощаване на ИАСАС от Европейски офис за сортовете растения (ЕОСР) за изпитване за различимост, хомогенност и стабилност (РХС)

За периода 01.01.2024 – 31.12.2026 г. са планирани 12 вътрешни одита по процеси на ИАСАС, 3 външни одита от външна сертификационна фирма по изискванията на ISO 9001:2015, 1 одит от International Seed Testing Association (ISTA) в обхвата на акредитация на централна лаборатория на ИАСАС и 1 одит от Европейски офис за сортовете растения (ЕОСР) за изпитване за различимост, хомогенност и стабилност (РХС).

При установяване на несъответствия се предприемат корекции и коригиращи действия по реда на П 4-3 „Корекции и коригиращи действия“, проследява се изпълнението им и ефективността от тях.

IV.1.4.5. Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството

²⁰ <https://www.iasrj.eu/>

Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството (ИАСРЖ) е юридическо лице със седалище София. Изпълнителният директор на агенцията е второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на земеделието и храните.

Агенцията е изпълнителен орган в областта на селекцията и репродукцията в животновъдството към министъра на земеделието и храните и го подпомага при провеждането на държавната политика в областта на развъдната дейност, управлението и съхраняването на генетичните ресурси.

Агенцията е компетентният държавен орган за извършване на официален контрол за проверка прилагането на правилата, които са предвидени в Регламент (ЕС) 2016/1012²¹.

ИАСРЖ осъществява самостоятелно или съвместно с други органи или организации проекти и програми в областта на животновъдството, финансирани със средства от програми на Европейския съюз или от други международни и национални източници, включително такива, в които българската страна участва със свои ресурси, като спазва регламентираните в тях условия и процедури. Дейността на ИАСРЖ се осъществява на основата на принципите: законност, откритост и достъпност, отговорност и отчетност, ефективност, субординация и координация, предвидимост, обективност и безпристрастност и непрекъснато усъвършенстване на качеството.

Издръжката на ИАСРЖ се формира от бюджетни средства и от приходи от извършваната от нея дейност. Приходите от дейността на агенцията се набират от: такси, свързани с репродукцията на селскостопански животни; свързани с лабораторен анализ на качествени показатели на животинските продукти; такси за извършване на генетични анализи за определяне на родителство и ДНК профил в Национална референтна лаборатория за генетични анализи в животновъдството; такси за други услуги, извършвани от агенцията; постъпления от продажба на замразена и свежа сперма, добита от селскостопански животни; постъпления от дарения, спонсорство, помощи, целеви постъпления от местни и чуждестранни физически или юридически лица или от международни организации, фондации и програми; други постъпления, определени със Закона за животновъдството (ЗЖ) или с друг нормативен акт; дейности по управление на собствеността, включително възмездно отдаване на материални активи и ресурси, предоставени на агенцията средства по програми и проекти.

Инспекторатът към министъра на земеделието и храните осъществява контрол върху дейността на агенцията.

ИАСРЖ е организирана в обща и специализирана администрация. Общата администрация осигурява технически дейността на агенцията и е организирана в дирекция "Административно, правно, финансово, счетоводно и информационно обслужване". Специализираната администрация осигурява осъществяването на основните функции на агенцията и е организирана в Главна дирекция "Контрол и координация на развъдната дейност" и Главна дирекция "Управление на генетичните ресурси и репродуктивния процес".

²¹ Регламент (ЕС) 2016/1012 на Европейския парламент и на Съвета от 8 юни 2016 година относно зоотехнически и генеалогични условия за развъждане, търговия и въвеждане в Съюза на чистопородни разплодни животни, хибридни разплодни свине и зародишни продукти от тях, за изменение на Регламент (ЕС) № 652/2014 и Директиви 89/608/ЕИО и 90/425/ЕИО на Съвета и за отмяна на определени актове в областта на развъждането на животни (ОВ L 171 от 29 юни 2016 г.)

Общата численост на персонала на ИАСРЖ е 100 щатни бройки, включително изпълнителен директор, главен секретар и финансов контролър.

Разпределението на персонала по административни звена е както следва - обща численост на персонала в ИАСРЖ – 100 щатни бройки:

- Изпълнителен директор 1
- Заместник изпълнителен директор 1
- Главен секретар 1
- Финансов контролър 1
- Обща администрация, в т.ч. дирекция „Административно, правно, финансово-счетоводно и информационно обслужване“ 15;
- Специализирана администрация 81, в т.ч.:

➤ Главна дирекция „Контрол и координация на развъдната дейност“ 54 в т.ч.:

- ✓ Централно управление 7
- ✓ Северозападен регионален център за контрол и координация на развъдната дейност 7
- ✓ Северен централен регионален център за контрол и координация на развъдната дейност 10
- ✓ Североизточен регионален център за контрол и координация на развъдната дейност 8
- ✓ Южен регионален център за контрол и координация на развъдната дейност 7
- ✓ Южен централен регионален център за контрол и координация на развъдната дейност 8
- ✓ Югоизточен регионален център за контрол и координация на развъдната дейност 7

Главна дирекция „Управление на генетичните ресурси и репродуктивния процес“ 27, в т.ч.:

- Централно управление 3
- Източен център по репродукция и анализ Сливен 12
- Западен център по репродукция и анализ София 12

Изпълнителния директор на агенцията със заповед определя служител от администрацията, който да отговаря за мрежовата и информационната сигурност.

Главна дирекция "Контрол и координация на развъдната дейност":

- участва в разработването на стратегия и политики в областта на развъдната дейност в животновъдството;
- координира дейността на развъдните организации;

- участва в работата на комисии по чл. 29а, ал.2 от ЗЖ за разглеждане на постъпилите в Министерството на земеделието и храните документи за издаване или отказ за издаване на разрешение за извършване на развъдна дейност;
- участва в проверките на място относно декларираните обстоятелства в заявлението по чл. 29, ал. 1 от ЗЖ, подадено в Министерството на земеделието и храните, за издаване на разрешение за осъществяване на развъдна дейност;
- упражнява контрол върху дейността на развъдните организации и развъдната дейност, чрез извършване на планови и извънпланови проверки;
- участва в поддържане на информационна система за осъществяване на контрола по чл. 47, т. 3 от ЗЖ;
- участва в поддържане на регистъра на развъдните стада от националния генофонд от всички видове и породи, който ежегодно актуализира съвместно с развъдните организации;
- поддържа единен регистър на мъжките разплодни животни на територията на страната;
- контролира репродуктивния процес в страната;
- контролира предлагането на пазара на чистопородни разплодни животни, хибриди, регистрирани еднокопитни, сперма, яйцеклетки и ембриони;
- контролира реда за използване на мъжки разплодници за естествено покриване;
- контролира внасянето на разплодни животни, сперма, яйцеклетки и ембриони от трети страни;
- организира и контролира дейностите, свързани с опазване, устойчиво използване и достъп до генетични ресурси в животновъдството;
- контролира изнасянето на застрашени от изчезване и изчезващи породи от територията на страната;
- поддържа национална мрежа за мониторинг на генетичните ресурси;
- поддържа национална информационна система за генетичните ресурси в животновъдството;
- определя рисковия статус и тренда на изменение на породите;
- извършва проверка на състоянието на чистопородните разплодни животни, хибриди и регистрираните еднокопитни;
- извършва проверка на съответствието на храненето и технологията на отглеждане с потребностите на съответния вид, порода и категория селскостопански животни;
- извършва проверка на състоянието и начина на използване на сградите, инсталациите и техническото оборудване, свързани с производството, развъдната дейност и предлагането на пазара на животни, сперма, яйцеклетки и ембриони;

- извършва специализирани проверки, възложени от министъра на земеделието, храните и горите във връзка с усвояването на европейски и национални средства от развъдни организации и фермери;
- оказва специализирана помощ на Държавен фонд "Земеделие" при осъществяването на контрол за целесъобразното изразходване на средства за подпомагане дейността на развъдните организации и за схемите за директни плащания при селскостопански животни под селекционен контрол;
- въвежда информация в Интегрираната информационна система на Българската агенция по безопасност на храните относно породността на животните под селекционен контрол и вписването им в регистрите по чл.18, ал.6 от ЗЖ;
- организира мероприятия за популяризиране на развъдната дейност, като регионални, национални и международни изложения по животновъдство;
- участва в постоянно действащи експертни комисии на териториите на общинските служби по земеделие за извършване на проверка на място за установяване на загинали селскостопански животни;
- участва при вземането на биологичен материал за извършване на анализи и изследвания по чл. 46, т. 2 от ЗЖ;
- съставя актове за установяване на административни нарушения.

Главна дирекция "Управление на генетичните ресурси и репродуктивния процес":

- участва в разработването на стратегия и политики в областта на съхраняването на националния генофонд, управлението на генетичните ресурси и репродуктивния процес в животновъдството;
- съгласува националните програми по съхранение и управление на генетичните ресурси с европейското законодателство, с международни организации и институции;
- участва при синхронизиране на българското с европейското законодателство в областта на животновъдството;
- подпомага дейността на националния координатор по управление и съхранение на генетичните ресурси;
- осъществява контакти с европейски и международни организации и институции в областта на развъдната дейност;
- разработва и реализира национални програми за ex situ-in vivo и in vitro съхранение и управление на генетичните ресурси;
- извършва развъдна дейност при породи, за които няма регистрирани развъдни организации, или в случаите на отнемане на разрешение за осъществяване на развъдна дейност на развъдна организация до пренасочването ѝ към съществуваща или създаване на нова развъдна организация;
- управлява държавните станции за изкуствено осеменяване и ex situ-in vitro консервиране на генетичен материал;

- етодически ръководи и контролира дейността на лабораториите;
- управлява депата за мъжки разплодни животни;
- управлява станциите за преценка на млади животни по собствена продуктивност;
- управлява националните резервати за съхраняване на генетичните ресурси;
- управлява националните депа за защита на селскостопанските животни при бедствия, аварии и възникнали епизоотични заболявания;
- управлява и администрира репродуктивния процес в страната;
- управлява и поддържа Националната генетична банка от сперма, яйцеклетки и ембриони и националния генетичен резерв;
- оказва методическа помощ и съдействие за *in situ* съхраняване на генетичните ресурси при обичайния им начин на отглеждане в техния естествен ареал;
- оказва методическа помощ и създава условия за реализиране на развъдните програми на развъдните организации;
- координира създаването на нови породи и хибриди животни, като организира и осигурява технически дейността на Държавната комисия по породи животни;
- извършва експертизи за определяне на породната принадлежност на животните;
- контролира извършването на физико-химичен и микробиологичен анализ на млякото;
- контролира изследването за рандеман и нежност на вълната;
- изготвя методики за вземане на проби за извършване на генетичен анализ;
- участва в обучение на животновъди за взимане на проби за нуждите на развъдната дейност;
- изготвя справки, становища, информации и отчети, които са свързани с лабораторната дейност в съответствие с компетенциите си;
- оказва съдействие и извършва арбитражни дейности при определяне на породен състав, при доказване на произхода, при определяне качеството на животинската продукция и други.

При извършване на официалният контрол, служителите се ръководят от Устройственият правилник на Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството ²², разработени процедури за осъществяване на официален контрол

²² Устройствен правилник на изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството към министъра на земеделието, храните и горите (загл. изм. – дв. бр. 71 от 2021 г., в сила от 01.09.2021 г.), в сила от 28.01.2011 г., приет с ПМС № 13 от 21.01.2011 г., изм. и доп. ДВ. бр. 71 от 27 Август 2021 г.

върху дейността на развъдните организации, наредби, заповеди, писма, инструкции и други документи, свързани с развъдната дейност, които са дадени в Приложение I.

IV.1.4.6. Изпълнителна агенция по лозата и виното

Съгласно Закона за виното и спиртните напитки (ЗВЧН) министърът на земеделието и храните осъществява държавната политика в лозаро-винарския сектор. Контролът по спазване изискванията на закона по отношение на лозовите насаждения и лозаро-винарските продукти, ароматизирани лозаро-винарски продукти, плодовите вина, продуктите на основата на плодови вина и оцета се осъществява от Изпълнителната агенция по лозата и виното (ИАЛВ) към министъра на земеделието и храните, която е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София.

Дирекцията се ръководи от главен директор, двама директори съответно на Териториална дирекция (ТД) – гр. Плевен и Териториална дирекция (ТД) – гр. Пловдив, един началник отдел „РМПП“ в ЦУ на ИАЛВ, един началник отдел „КЛВС“ – гр. Благоевград. Към ТД – гр. Плевен са изградени четири териториални звена – Монтана, Плевен, Русе и Варна, а към ТД – гр. Пловдив – Пловдив, Бургас, Сливен и Хасково. Всяко звено се ръководи от началник отдел и инспектори, които извършват официалния контрол. Инспекторите са с висше образование – агрономи или със специалност „Технология на виното“, или приравнена на нея.

Според разпределението на дейностите, които извършва при подпомагане на органа на държавна власт, администрацията в ИАЛВ е обща и специализирана.

Общата администрация, организирана в Дирекция „Административно, правно обслужване и финансово-стопански дейности“, подпомага осъществяването на правомощията на органа на държавна власт като ръководител на съответната администрация, създава условия за осъществяване на дейността на специализираната администрация и извършва техническите дейности по административното обслужване.

Специализираната администрация, организирана в Главна дирекция "Контрол в лозаро-винарския сектор" и Главна дирекция „Изпитвателни лаборатории“, подпомага осъществяването на правомощията на органа на държавна власт, свързани с неговата компетентност.

Главна дирекция "Контрол в лозаро-винарския сектор" е структурирана в две териториални дирекции и два отдела:

- Териториална дирекция „Лоза и вино“ – Плевен с обхват – териториални звена (ТЗ) във Варна, Монтана, Плевен и Русе;
- Териториална дирекция „Лоза и вино“ - Пловдив, с обхват териториални звена (ТЗ) в Бургас, Пловдив, Сливен и Хасково;
- Отдел „Контрол в лозаро-винарския сектор“ (КЛВС) – гр. Благоевград;
- Отдел „Регулаторни мерки и производствен потенциал“ (РМПП) в Централно управление на ИАЛВ –гр. София

Дейността в дирекцията се осъществява от един главен директор, двама директори на съответните териториални дирекции, началник отдел РМПП, началник отдел КЛВС и началници на отдели в ТЗ на ИАЛВ и експерти и инспектори.

Оперативния контрол се осъществява от инспектори в съответните териториални звена на ИАЛВ и експерти в ЦУ НА ИАЛВ.

Контролни дейности на ИАЛВ

- Контрол, свързан с актуализация на лозарския регистър и разрешителния режим на засаждане;
- Контрол, свързан с износ и внос за и от трети страни на лозаро-винарски продукти, ароматизирани лозаро-винарски продукти, плодови вина, продукти на основата на плодови вина и оцет;
- Контрол, свързан с производството и предлагането на лозаро-винарски продукти, ароматизирани лозаро-винарски продукти, плодови вина, продукти на основата на плодови вина и оцет.

Контролът се извършва чрез административни и проверки на място. При контрола в производствените предприятия се проверяват:

- данните от удостоверение за регистрация на производителите;
- водената документация;
- спазването на разрешените енологични практики и обработки;
- спазването на изискванията на етиктирането и представянето;
- спазването на изискванията при производство на вина със ЗНП, ЗГУ и сортови вина без ЗНП/ЗГУ;
- извежданите под наблюдение вторични продукти;
- съответствието на фактическите наличности с документалните наличности;
- съответствието на информацията за изведените от производството количества по категории от производствените дневници с декларираните на месечна основа изведени количества по категории в Агенция „Митници“]
- взимат се проби за контролен анализ.

Официалният контрол се осъществява:

- планово – извършва се по предварително изготвен график на всички производствени обекти, като проверката обхваща периода от датата на предходната планова проверка;
- извънпланово:
- по сигнали и жалби на граждани;
- извънредни – по време на гроздоберна кампания, в активния туристически сезон, по време на празници, на пазари и тържища или при съществуващи предпоставки за нарушения;
- цели, свързани със сигнали за нарушение на законодателството;
- съвместни проверки с други контролни органи;
- ИАЛВ извършва постоянен контрол на внесените количества и издава становище, че са спазени или не са спазени ограниченията по чл. 54, ал. 5 от ЗВСН за освобождаване на внесената специална гаранция при подаване на митническата декларация от вносителя за допускане на стоките за свободно обращение.

При проверките в търговски обекти се проверяват:

- спазването на изискванията за етикетирането и представянето на лозаро-винарски продукти, ароматизирани лозаро-винарски продукти, плодови вина, продукти на основата на плодови вина и оцет;
- придружаващата документация;
- взимат се проби за контролен анализ.

При осъществяване на контрола Агенцията има право на свободен достъп до:

- лозовите насаждения;
- обектите за производство, съхранение и търговия на лозаро-винарски продукти, ароматизирани лозаро-винарски продукти, плодови вина и оцет, включително до търговските обекти;
- транспортните средства, превозващи същите продукти;
- дневниците по чл. 47, счетоводните и други документи, необходими за целите на контрола, като могат да изискват заверени копия от тях.

При осъществяване на контрола длъжностните лица от ИАЛВ могат да изискват съдействие от други органи на изпълнителната власт.

В изпълнение разпоредбите на Регламент за изпълнение (ЕС) № 2018/274 на Комисията и за целите на контрола, ИАЛВ осигурява вземане на представителна за страната извадка от 30 проби от грозде за изотопен анализ, както и тяхната обработка и преработка във вино съгласно инструкция, утвърдена от изпълнителния директор на ИАЛВ. Пробите се анализират от лаборатории с подходящо аналитично оборудване, отговарящи на общите критерии за работа на лабораториите, посочени в ISO/IEC 17025, и участващи в система от тестове за професионална квалификация, свързани с методи за изотопен анализ. Изпълнителната агенция по лозата и виното възлага извършването на изотопен анализ на компонентите етанол и вода на пробите съгласно референтните методи за анализ по чл. 181 от ЗВЧН в лаборатории на Европейския съюз срещу заплащане на услугата. Резултатите от пробите се въвеждат във Винена база данни, поддържана от Съвместния изследователски център (СИЦ) на Европейската комисия с цел сравнителен качествен контрол. Използването на референтни изотопни методи за анализ гарантира ефективни проверки, свързани с откриването на неразрешени енологични практики при производството на винени продукти: подсилване, добавяне на вода или алкохол. Аналитичната база данни от изотопни данни помага да се проверява и съответствието на декларирания произход и сорт на лозаро-винарските продукти.

Главна дирекция "Изпитвателни лаборатории" извършва лабораторни изпитвания на лозаро-винарски продукти за целите на контрола по спазване изискванията на Закона за виното и спиртните напитки. Тя е структурирана в две акредитирани изпитвателни лаборатории, съответно в Пловдив и София. Дейността в дирекцията се осъществява от един главен директор, двама началници на отдели, съответно за лабораториите в София и Пловдив и експерти. Главната дирекция „Изпитвателни лаборатории“ предоставя резултатите от възложените и изпитвания на Главна дирекция „Контрол в лозаро-винарския сектор“ за предприемане на действия съгласно законодателството.

Лабораториите са акредитирани за съответствие със стандарт БДС EN ISO/IEC 17025 и фигурират в Списък на лабораториите, определени от държавите-членки, които са оправомощени да провеждат официални анализи в лозаро-винарския сектор,

изготвен в съответствие с член 146 от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета.

Обменът на информация се осъществява вертикално двупосочно на ниво организация между Централно управление и териториални звена, както и хоризонтално, когато е нужно, между самите дирекции и/или териториалните звена. Извън организацията обменът на информация се осъществява вертикално с МЗХ и Европейска комисия и хоризонтално с производители, други държавни структури като Държавен фонд „Земеделие“, Агенция „Митници“, Българска агенция за безопасност на храните, Комисия за защита на потребителите, Национална агенция по приходите и сродни служби на страните членки на ЕС.

Агенцията активно комуникира с Агенция „Митници“, с цел спазване изискванията на европейското и националното законодателство при внос от трети държави на прясно грозде, гроздова мъст, гроздова мъст в процес на ферментация, концентрирана гроздова мъст, концентрирана и ректифицирана гроздова мъст, гроздова мъст в процес на ферментация, спрян чрез добавка на алкохол, гроздов сок, концентриран гроздов сок и вино или смеси от тези продукти, да не се преработват в продуктите по приложение № 1 от Закона за спиртните напитки и виното или добавят към такива продукти на територията на Европейския съюз.

Обща численост на персонала в административните звена на агенцията - 86 щатни бройки:

- Изпълнителен директор 1
- Главен секретар 1
- Финансов контролър 1
- дирекция "Административно, правно обслужване и финансово-стопанска дейност" 14
- Главна дирекция "Контрол в лозаро-винарския сектор" 54
- Главна дирекция "Изпитвателни лаборатории" 15

IV.1.4.7. Комисия за защита на потребителите към Министерство на икономиката и индустрията

Устройството и дейността на Комисията за защита на потребителите (комисията), както и нейният състав, структура, правата и задълженията на администрацията ѝ се уреждат в Устройствения правилник на Комисията за защита на потребителите към министъра на икономиката и индустрията и на нейната администрация²³.

Комисията е държавна комисия към министъра на икономиката и индустрията.

Комисията е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София и с регионални звена на територията на страната - второстепенен разпоредител с бюджет

²³ Устройствен правилник на Комисията за защита на потребителите към министъра на икономиката и индустрията и на нейната администрация, Приет с ПМС № 139 от 7.06.2006 г., обн., ДВ, бр. 49 от 16.06.2006 г., в сила от 10.06.2006 г.

по бюджета на Министерството на икономиката и индустрията. Общата численост на комисията и на нейната администрация е 180 бройки.

Комисията се състои от трима членове, в т. ч. председател. Членовете на комисията се определят за срок 5 години с решение на Министерския съвет и се назначават от министър-председателя. От членовете на комисията поне един е юрист и един е икономист. Комисията осъществява своите правомощия като колегиален и постоянно действащ орган.

Комисията осъществява дейността си в следните основни направления:

1. създаване на условия за защита на основните права на потребителите;
2. надзор за обща безопасност на стоките и услугите на българския пазар;
3. защита на икономическите интереси на потребителите;
4. осигуряване защита на потребителите на туристическия продукт.

Комисията за защита на потребителите:

1. осъществява контрол върху нелоялните търговски практики и способности за продажба;

2. предявява искове за преустановяване или за забрана на действия или търговски практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите;

3. осъществява контрол за безопасност на стоките и услугите в съответствие с изискванията на нормативните актове;

4. изготвя насоки или препоръки във връзка с неравноправни клаузи в договори с общи условия или в договори, използвани в определени отрасли или сектори на дейност; препоръчва използването на определени клаузи в договорите, използвани в определени специфични отрасли или сектори на дейност; води преговори с представители на сдружения на търговците относно изготвянето на примерни договори, приложими за определени отрасли или сектори на дейност;

5. осъществява контрол върху етикетирането на ГМО като продукти или съставка на продукти при пускането им на пазара;

6. контролира спазването на изискването за наличие на валиден сертификат за съответствие с одобрения тип при пускането на пазара и извършването на търговия с нови моторни превозни средства и ремаркета, с нови системи, компоненти или отделни технически възли за моторни превозни средства и ремаркета;

7. осъществява контрол върху максимално допустимото съдържание на вредни съставки в цигарите;

8. осъществява контрол върху предлагането и предоставянето на потребителски кредити;

9. осъществява контрол върху електронната търговия;

10. осъществява контрол върху предлагането и предоставянето на финансови услуги от разстояние;

11. координира дейността на контролните органи във връзка с безопасността на хранителните стоки и услугите;

12. приема годишна план-програма и периодични планове за извършване на контролна дейност;

13. участва със свой представител в Националния съвет за защита на потребителите;

14. участва със свой представител в Съвета за координация и обмен на информация между органите, осъществяващи контрол на пазара на стоки;

15. създава и поддържа в интернет страница с информация за опасните стоки и услуги, както и друга актуална информация;

16. осъществява контрол за спазване на изискванията за защита на потребителите в областта на туризма;

17. утвърждава вътрешни правила, методики и указания, свързани с дейността ѝ;

18. предлага структура на административните звена на комисията, която се утвърждава със заповед на нейния председател.

Комисията приема решения с обикновено мнозинство.

При осъществяване на своите правомощия комисията се подпомага от администрация. Според разпределението на дейностите, които извършва при подпомагане на комисията, администрацията на Комисията за защита на потребителите е организирана в две общи и две специализирани дирекции. Административното ръководство на звената в администрацията на комисията се осъществява от главен секретар. Общата администрация на комисията е организирана в две дирекции – "Правни дейности, административно обслужване и човешки ресурси" и "Финансово-стопански дейности и управление на собствеността". Специализираната администрация е организирана в две дирекции: 1. Главна дирекция "Контрол на пазара" с 6 регионални дирекции: а) регионална дирекция за областите София, Софийска, Кюстендил, Перник и Благоевград със седалище София; б) регионална дирекция за областите Видин, Монтана и Враца със седалище Монтана; в) регионална дирекция за областите Габрово, Велико Търново, Русе, Ловеч и Плевен със седалище Русе; г) регионална дирекция за областите Варна, Добрич, Шумен, Търговище, Разград и Силистра със седалище Варна; д) регионална дирекция за областите Бургас, Сливен и Ямбол със седалище Бургас; е) регионална дирекция за областите Пловдив, Смолян, Пазарджик, Хасково, Кърджали и Стара Загора със седалище Пловдив; и 2. Дирекция "Защита на потребителите при продажби от разстояние".

Дирекция "Правни дейности, административно обслужване и човешки ресурси" изпълнява следните дейности: разработва и дава становища по проекти на нормативни актове в областта на защитата на потребителите; осигурява процесуалното представителство и правната защита на актовете на комисията, на председателя и на оправомощени от него длъжностни лица; участва в комисиите за провеждане на процедури за възлагане на обществени поръчки и дава становища по законосъобразността на процедурите; съдейства и осигурява с правни средства своевременното събиране на вземанията на комисията; оказва правна помощ на комисията за законосъобразното изпълнение на нейните функции; дава становища по законосъобразността на проекти на договори, заповеди и други актове и документи, свързани с дейността на комисията; организира достъпа на гражданите до обществена информация в съответствие със законовите им права; изготвя и актуализира

длъжностното разписание и работните заплати на служителите в комисията съгласно действащото законодателство; организира дейността по набиране на кадри и провеждане на конкурси по реда на Кодекса на труда и Закона за държавния служител; организира и отговаря за съхраняването и воденето на документите, свързани с назначаването и освобождаването на служителите; изготвя актове и документи, свързани с възникването, изменянето и прекратяването на служебните и трудовите правоотношения със служителите; участва в организирането на система за оценка на изпълнението на служебните задължения на служителите; осигурява подходящи условия за работа на Помирителната комисия за платежни спорове; осигурява дейностите по административното обслужване на физическите и юридическите лица за услугите, вписани в Списъка на унифицираните наименования на административните услуги (СУНАУ); обобщава информацията за изпълнението на решенията на комисията и я предоставя на главния секретар; обработва документите и осъществява деловодната дейност на комисията и на нейната администрация, включително съхранява и обработва централния деловоден архив на комисията; организира експертиза за ценността на документите, съхранявани в архива, тяхната обработка и предаването им в Централния държавен архив; организира приемането, издаването и съхраняването на електронни документи, подписани с универсален електронен подпис; осигурява техническото обслужване на председателя и на членовете на комисията; осигурява провеждането на информационната политика на комисията; планира и координира изграждането на публичното представяне на комисията и координира медийните изяви на председателя, на членовете и на служителите на комисията; отговаря за публикуването на изготвените материали на интернет страницата на комисията; извършва подбор и предлага събития, инициирани от Европейския съюз, в които да участват представители на комисията, с цел изграждане на европейско партньорство, и проучва опита на други държави в областта на потребителската защита; изгражда и поддържа специализираните информационни системи и бази данни на комисията и на нейните регионални дирекции; отговаря за информационната сигурност и оперативната съвместимост на комисията и на нейните регионални дирекции; осъществява методическа помощ на специализираните дирекции на комисията при разглеждане на жалби на потребители в областта на информационните технологии; осъществява методическо ръководство на регионалните дирекции на комисията в областта на информационното обслужване; подпомага звената на комисията при ползването на единната деловодна и информационна система; води регистър на юридическите лица, които не желаят да получават непоискани търговски съобщения.

Дирекция "Финансово-стопански дейности и управление на собствеността" организира, осъществява и отчита финансовата и счетоводната дейност на комисията в съответствие с изискванията на нормативните актове; подпомага председателя при изграждането на система за финансово управление и контрол; осигурява данните и изготвя отчети за касовото изпълнение на бюджета и оборотни ведомости за централната администрация на комисията; изготвя обобщени касови отчети за изпълнението на бюджета, оборотни ведомости, годишен финансов отчет на комисията; организира разработването и съставя проектобюджет на комисията като второстепенен разпоредител с бюджет; изготвя мотивирани предложения до първостепенния разпоредител с бюджет за необходимите промени по бюджета на комисията; анализира, разпределя и утвърждава чрез системата на "Единната сметка" лимита на разходите между третостепенните разпоредители с бюджет в системата на

комисията; осигурява финансово, съобразно утвърдения бюджет, издръжката на комисията, в т. ч. на регионалните дирекции; методически ръководи и контролира финансово-счетоводната дейност и материалната отчетност на регионалните дирекции и дава задължителни указания; организира, отговаря и осъществява контрол за правилното, законосъобразното и ефективното ползване, управление и опазване на недвижими имоти и движими вещи, предоставени на комисията; организира и провежда инвентаризации; организира, осъществява и отговаря за материално-техническото снабдяване на централната администрация на комисията; организира, осигурява и контролира охранителния и пропускателния режим в сградата на централната администрация на комисията, сигнално-охранителната и друга техника, отнасяща се до охранителния и пропускателния режим; организира и провежда дейности по отбранително-мобилизационната подготовка на ведомството, както и други свързани с нея задачи, възложени от компетентните държавни органи; организира и осигурява почистването и отговаря за санитарно-хигиенните условия в сградата на комисията и в прилежащите ѝ терени; организира предприемането на дейности по предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от кризи; организира разработването и съставянето на поименните списъци за инвестиционната програма за капиталовите разходи на администрацията на комисията; създава необходимата организация за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

Главна дирекция "Контрол на пазара":

- организира и контролира изпълнението на решенията на комисията и на разпорежданията на председателя от страна на регионалните дирекции;
- предприема мерки за изграждането, периодичното актуализиране и осъществяване на секторни програми за надзор на пазара по групи стоки и услуги или рискове за потребителите;
- анализира и проследява дейностите за надзор на пазара и получените резултати;
- следи, анализира и актуализира научно-техническите познания за безопасност на стоките и услугите;
- извършва преглед и периодична оценка на функционирането на контролната дейност и на нейната ефективност и ако е необходимо, прави предложения за подобряване на съществуващата организация за надзор на пазара за безопасност на стоки и услуги;
- определя приоритетите в дейността на регионалните дирекции;
- координира взаимодействието между регионалните дирекции в областта на контрола;
- контролира дейността на регионалните дирекции по решаването на жалбите на потребителите, както и предприетите действия по постъпилите сигнали за нарушения;
- организира и изготвя обобщителни справки за резултатите от дейността на регионалните дирекции;
- предлага на комисията налагането на принудителни административни мерки: "временно спиране реализацията на опасна стока", "забрана за реализацията на

опасна стока", "изтегляне на стоката от пазара", "изземване на стоката от потребителите", "унищожаване на стоката", "забрана на производството, вноса, износа, възмездното или безвъзмездното пускане на пазара на стоката", "затваряне на обекта или на част от него, където се предлага опасната стока или услуга", "временно спиране дейността на производителя, дистрибутора или лицето, предоставящо услуга" съгласно Закона за защита на потребителите, както и "временно затваряне" на туристически обект в предвидените от Закона за туризма случаи;

- организира обнародването в "Държавен вестник" на заповедите по чл. 92 от Закона за защита на потребителите;
- събира и обобщава информацията за опасни стоки и услуги, пуснати на пазара, и я предоставя на останалите контролни органи;
- изготвя информационни материали и информира потребителите и обществеността за вида на опасните стоки и/или услуги, за рисковете, които стоките или услугите представляват за здравето и безопасността на потребителите, и за предприетите от контролните органи мерки и координира провеждането на информационни кампании на национално ниво за безопасността на стоките и услугите;
- служи като контактна точка на Република България по системата за бърз обмен на информация за опасни стоки (РАПЕКС) и информира Европейската комисия за всяка мярка, която има за цел да ограничи, попречи или да постави реализацията на стоката в зависимост от изпълнението на предписания или указания, дадени от контролните органи;
- служи като контактна точка за потребители, производители, дистрибутори, лицата, които предоставят услуги, и за контролните органи за събиране и предаване на информация за стоки или услуги, които не отговарят на изискванията за обща безопасност;
- поддържа регистри на стоките и услугите, представляващи риск за здравето и безопасността на потребителите;
- организира съхраняването на изтеглените или иззетите от комисията опасни стоки; организира и възлага изпитвания за установяване съответствието и безопасността на стоките и услугите;
- информира комисията и предлага на председателя на комисията да уведоми министъра на туризма и кметовете на общините в предвидените от Закона за туризма случаи за извършени нарушения;
- осъществява координацията с други контролни органи при осъществяване на контролната дейност;
- осъществява контрол при прилагането и изпълнението на индивидуалните административни актове на председателя, с които се налагат принудителните административни мерки по Закона за защита на потребителите и Закона за туризма;
- поддържа национален телефон на потребителя и обработва получените чрез него сигнали;

- изготвя методически указания за извършването на проверки за спазване изискванията на нормативните актове, контролът на които е възложен на комисията; оказва методическа помощ по проблеми на потребителската защита на звената за защита на потребителите към общинските администрации; осъществява връзките на комисията с потребителските, браншовите и туристическите сдружения;
- при наличие на съмнения за нелоялна търговска практика организира събирането на доказателства, анализира ги и предлага на комисията да предприеме мерките, предвидени в Закона за защита на потребителите; анализира договорите с общи условия, предлагани на потребителите, и договори, използвани в определени отрасли или сектори на дейност, преценява наличието на неравноправни клаузи в тях и предлага на комисията мерки за отстраняването им; предлага на комисията насоки или препоръки във връзка с конкретни клаузи в договори с общи условия или в договори, използвани в определени отрасли или сектори на дейност; участва в преговори с представители на сдружения на търговците относно изготвянето на примерни договори, приложими за определени отрасли или сектори на дейност.

Регионалните дирекции извършват проверки по спазване изискванията на нормативните актове, контролът на които е възложен на комисията; набират информация за опасни стоки и услуги на пазара; информират главния директор при съмнения за наличие на опасни стоки и услуги на пазара и при разкриване на доказано опасни стоки и услуги; набират информация и я предоставят на комисията при съмнение за нелоялни търговски практики; набират информация за предлагани на потребителите договори с общи условия; привеждат в изпълнение издадените от председателя на комисията заповеди за налагане на принудителни административни мерки; дават задължителни предписания за отстраняване на несъответствия и нарушения на нормативните актове и изготвят заключения по възраженията във връзка с констатирани нарушения; уведомяват главния директор при констатиране на нарушения, за които се предвижда налагане на принудителни административни мерки; осигуряват условия за работа на помирителните комисии на територията на съответната регионална дирекция и участват в тях със свой представител; осъществяват информационни прояви за защита на потребителите на територията на съответните области; предлагат изготвянето на образователни материали за защита на потребителите; съдействат пред компетентните контролни органи за разрешаване на потребителски жалби и рекламации на територията на съответната област, в т.ч. по отношение на жалби на потребители на топлинна, електрическа енергия и природен газ; анализират състоянието на потребителския пазар на територията на съответните области; осъществяват дейности по координиране на действия и мерки за защита на потребителите с териториалните подразделения на други административни структури, с потребителските организации и браншовите съюзи на територията на съответните области; информират обществеността на региона за дейността на комисията и др.

Дирекция "Защита на потребителите при продажби от разстояние" извършва разследвания и проверки в интернет по спазване изискванията на Закона за защита на потребителите при продажбите от разстояние на стоки и услуги по електронен път; анализира и следи българското интернет пространство, с цел своевременно откриване и установяване на нелоялни търговски практики; извършва проверки по спазване изискванията на глава четвърта, раздел I "Договори извън търговския обект и договори

от разстояние" от Закона за защита на потребителите по отношение на договорите от разстояние; извършва проверки по спазване изискванията на Закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние след оправомощаване със заповед на председателя; при наличие на съмнения за нелоялни търговски практики предлага на комисията да предприеме мерките, предвидени в Закона за защита на потребителите; извършва контрол по предоставяне на услуги на информационното общество по реда, определен в Закона за електронната търговия; взаимодейства с Министерството на електронното управление и с компетентните органи на държавите - членки на Европейския съюз, и с Европейската комисия по въпросите на услугите на информационното общество; изпълнява функциите на единна служба за връзка и на компетентен орган по смисъла на Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета за сътрудничество между националните органи, отговорни за прилагане на законодателството за защита на потребителите, от компетенциите на комисията; участва в изготвянето на информационни и образователни материали, отнасящи се до защитата на икономическите интереси на потребителите.

Комисията за защита на потребителите осъществява контрол на пазара на национално ниво, включително във връзка с официалния контрол на обектите на агрохранителната верига, чрез структурните звена на Главна дирекция "Контрол на пазара", която се подпомага от 6 регионални дирекции и от един отдел в централно управление на институцията с организационни и координиращи функции.

Комисията за защита на потребителите ежегодно планира цели и определя План - програма за дейността на специализираната администрация в съответствие със заложените дейности по Програма 7 „Защита на потребителите“ от програмния бюджет на Министерство на икономиката и индустрията (МИИ) - https://www.mi.government.bg/files/useruploads/files/budget/2000_Otchet%20programi%2031.12.2023%20MII%20NEW.pdf.

КЗП отчита дейността си пред МИИ два пъти годишно.

IV.1.4.8. Министерството на земеделието и храните

IV.1.4.8.1. Дирекция „Биологично производство“

Съгласно Закона за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз (ЗПООПЗПЕС), министърът на земеделието и храните провежда политиката на качество съгласно Регламент (ЕС) 2018/848 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. относно биологичното производство и етикетването на биологични продукти и за отмяна на Регламент (ЕО) № 834/2007 на Съвета (Регламент (ЕС) 2018/848).

Дейността на министъра на земеделието и храните се подпомага от Постоянна междуведомствена консултативна комисия по биологично производство. Съставът и функциите на комисията са определени в чл. 59 и чл. 60 от Наредба № 5 от 3.09.2018 г. за прилагане на правилата на биологично производство, етикетване и контрол, и за издаване на разрешение за контролна дейност за спазване на правилата на биологичното производство, както и за последващ официален надзор върху контролиращите лица (Обн. ДВ. бр.75 от 11 Септември 2018 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.103 от 24 Декември 2022 г.) (Наредба № 5 от 2018 г.).

Министърът на земеделието и храните е компетентен орган, отговорен за организацията на официалния контрол в Република България за целите на чл. 1, параграф 2, буква "и", чл. 3, т. 3, буква "а" от Регламент (ЕС) 2017/625 и чл. 3, т. 54 от Регламент (ЕС) 2018/848, на всички етапи на производство, обработка и разпространение.

Дейността на компетентния орган се подпомага от компетентното звено, определено съгласно Устройствения правилник на Министерството на земеделието и храните²⁴ – дирекция „Биологично производство“, която:

1. подпомага министъра в качеството му на компетентен орган при провеждане на политиката на ЕС и на националната политика в областта на биологичното производство, надзора и контрола върху него;

2. изготвя стратегии, планове за действие, оценки на прилагането и други програмни документи, които са свързани с биологичното производство;

3. разработва и съгласува проекти на нормативни и административни актове, които са свързани с биологичното производство, включително актове за налагане на административни наказания;

4. оказва методическа помощ на дирекциите в министерството и на РА за прилагане на правилата на биологичното производство;

5. осъществява взаимодействието със съответните служби на ЕК, Съвета на ЕС и Европейския парламент във връзка с политиката по биологичното производство;

6. в качеството си на компетентно звено организира прилагането, надзора и контрола на правилата за биологично производство на земеделски продукти и храни съгласно Регламент (ЕС) 2018/848.

7. осигурява работата на Постоянната междуетатна консултативна комисия по биологично земеделие по чл. 16, ал. 4 от ЗПОПЗПЕС и осъществява функциите на секретариат на комисията;

8. администрира създаването и поддържането на интернет страницата на министерството на публични електронни регистри на:

а) лицата, които извършват дейност по производство, преработване, съхранение и търговия на земеделски продукти и храни, които са произведени по правилата на биологичното производство, включително подизпълнителите;

б) лицата, които осъществяват контрол за съответствие на биологичното производство;

в) посевния и посадъчния материал и семената от картофи, които са произведени по правилата на биологичното производство;

9. администрира издаването и отнемането на разрешения на контролиращите лица, както и делегирането на задачи на контролиращите лица съгласно Регламент (ЕС) 2018/848;

²⁴ Устройствен правилник на Министерството на земеделието и храните (загл. изм. - дв, бр. 9 от 2024 г., в сила от 01.02.2024 г.), приет с ПМС № 260 от 14.10.2019 г.

10. организира и участва в надзора върху контролиращите лица, получили разрешение от министъра, проследява изпълнението на препоръките и изготвя предложения за прилагане на мерките по чл. 22, ал. 4 от ЗПООПЗПЕС;

11. извършва физически проверки на място на оператори и подизпълнители като част от надзорните проверки, както и във връзка с тяхното участие в мерки за подпомагане на биологичното производство;

12. изготвя процедури и образци на документи за изпълнение на дейностите по прилагане, надзор и контрол на правилата за биологично производство на земеделски продукти и храни, както и насоки и указания за контролиращите лица;

13. разглежда искания и администрира издаването от министъра на разрешения за изключения (дерогации) от правилата за биологично производство на земеделски продукти и храни;

14. изготвя обобщен доклад до ЕК и държавите членки за всички издадени от контролиращите лица разрешения за изключения (дерогации) от правилата за биологично производство на земеделски продукти и храни;

15. проверява спазването от контролиращите лица на нормативните изисквания при налагане на мерки при несъответствия и/или нарушения съгласно Регламент (ЕС) 2018/848 и вписва в регистъра по т. 8 наложените мерки;

16. изготвя нотификации от Република България и отговори по получени нотификации към български оператори по системата ОФИС (система за нередности с биологични продукти);

17. дава достъп на контролиращи лица и оператори за работа със Системата TRACES NT (система за внос на биологични продукти);

18. изготвя годишни доклади до ЕК и докладва статистическа информация в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/848;

19. изготвя указания и участва в заседания на комитети по биологично производство към ЕК и в работни групи към Съвета на ЕС;

20. участва в одитни мисии на ЕК, Европейската сметна палата, Сметната палата на Република България и проследява изпълнението на планове за действие.

Дейността на дирекцията се осъществява съгласно вътрешни правила, утвърдени със Заповед № РД09-719/10.09.2020 г. на министъра на земеделието и храните.

IV.1.4.8.2. Дирекция „Политики по агрохранителната верига” – отдел „Схеми за качество”

Съгласно Заповед № РД 09-66 от 24.01.2024г. за утвърждаване на вътрешните правила за работа в Дирекция „Политики по агрохранителната верига”, основните функции на отдел „Схеми за качество“ са:

1. изготвя анализи и доклади, отчети и информации във връзка с провеждането на националната политика по прилагането на схеми за качество на защитените наименования на земеделски продукти и храни;

2. изготвя стратегии, планове за действие, оценки и други програмни документи, свързани с прилагането на Общата селскостопанска политика в областта на схемите за качество на защитените наименования на земеделски продукти и храни;

3. участва във вътрешноведомствени и междуведомствени работни групи за изготвяне на нормативни и административни актове по въпросите относно схемите за качество на защитените наименования на земеделски продукти и храни;

4. участва в работата на следните междуведомствени работни групи:

а) Работна група № 7 „Земеделие“;

б) Работна група № 8 „Рибарство“;

в) Работна група № 30 „Разширяване на ЕС“;

5. разработва проекти на нормативни и административни актове по прилагането на националното и европейското законодателство по въпросите относно схемите за качество на защитените наименования на земеделски продукти и храни;

6. изготвя становища по прилагането на националното и европейското законодателство, свързано със схемите за качество на защитените наименования на земеделски продукти и храни;

7. участва в изготвянето на официалните рамкови позиции на Република България по въпросите, свързани с прилагането на схемите за качество на защитените наименования на земеделски продукти и храни;

8. участва в изготвянето на указания за заседания на работните групи към Съвета на ЕС, Комитетите към ЕК, Специалния комитет по селско стопанство, Съвета на министрите по земеделие и рибарство по въпросите, свързани с прилагането на схемите за качество на защитените наименования на земеделски продукти и храни;

9. участва в заседания на работни групи към Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия, на Комитети към Европейската комисия и в процеса на обсъждането и приемането на актове за изпълнение и консултиране на делегирани актове на Комисията по въпросите, свързани с прилагането на схемите за качество на защитените наименования на земеделски продукти и храни;

10. участва в информационни кампании, срещи и семинари със земеделски производители, областна и общинска администрация относно схемите за качество на защитените наименования на земеделски продукти и храни;

11. изпълнява функциите на национален компетентен орган съгласно националното и европейско законодателство за земеделски продукти и храни със защитени географски означения и традиционно специфичен характер;

12. осъществява взаимодействие с групите производители, които кандидатстват за регистрация в европейския Регистър на защитените наименования за произход и защитените географски указания или в европейския Регистър на храните с традиционно специфичен характер, за изменение на спецификацията или заличаване от регистрите;

13. провежда националната процедура по проверки и одобрение на заявленията за регистрация на земеделските продукти и храни със защитени географски означения в европейския Регистър на защитените наименования за произход и защитените

географски указания или на храните с традиционно специфичен характер в европейския Регистър на храните с традиционно специфичен характер, или исканията за изменение на спецификацията или заличаване от регистрите, подадени от групи производители;

14. изпраща в Европейската комисия одобрените заявления за регистрация или искания на национално ниво и осъществява взаимодействие със съответните служби на Европейската комисия във връзка с процедурите по регистрация, изменения на спецификацията или заличаване от регистрите на защитените географски означения и храните с традиционно специфичен характер;

15. провежда националната процедура по проверки и одобрение на контролиращи лица за осъществяване на контрол за съответствие със спецификацията и упражнява последващ надзор върху дейността им;

16. провежда националната процедура по проверки и одобрение на заявленията за предоставяне на временна национална защита на земеделските продукти и храни, изпратени в ЕК за вписване в европейския Регистър на защитените наименования за произход и защитените географски указания;

17. организира и координира дейността на Постоянната междуведомствена консултативна комисия по географски означения и храни с традиционно специфичен характер;

18. поддържа на интернет страницата на министерството публични електронни регистри на:

а) производителите на земеделски продукти и храни със защитени географски означения;

б) производителите на земеделски продукти и храни с традиционно специфичен характер;

в) лицата, които осъществяват контрол за съответствие на продуктите и храните със защитени географски означения и с традиционно специфичен характер;

г) производителите на земеделски продукти и храни, за които се използва незадължителният термин за качество "планински продукт".

19. изпълнява процедурата по вписване на нови производители в регистрите на производителите на съответния продукт и храна със защитено географско означение и с традиционно специфичен характер;

20. извършва координация с БАБХ по получени сигнали за неправомерна употреба на защитени наименования и осъществява контакти с други институции, когато е необходимо за предприемане на конкретни мерки за прекратяване на нарушенията;

21. участва с експерти в дейностите по извършване на одит на официалния контрол, осъществяван от БАБХ, попадащ в компетенциите на отдела,

22. изготвя информация за Годишния доклад за изпълнение на Многогодишния национален план за контрол съгласно чл. 113 на Регламент (ЕС) 2017/625 във връзка с осъществения контрол за съответствие от контролиращите лица, както и официалния контрол на пазара от БАБХ върху употребата на земеделски продукти и храни със защитени наименования;

23. изпълнява и други задачи, възложени от министъра на земеделието и храните и ресорния заместник-министър.

Одит, осъществяван от Дирекция „Политики по агрохранителната верига“ на Министерство на земеделието и храните

Съгласно чл. 41, т. 24 и т. 259 от Устройствения правилник на Министерство на земеделието и храните (обн., ДВ, бр.82 от 2019 г.), Дирекция „Политики по агрохранителната верига“ извършва одит и верификация на официалния контрол, осъществяван от Българската агенция по безопасност на храните.

Одитите се извършват по одобрена Програма за извършване на одити.

За периода 2024-2026 г. са планирани два одита в областта на здравеопазване на животните и растително здраве.

IV.2. Системи за контрол

IV.2.1. Здравеопазване на животните

Съгласно чл. 4 от ЗВД Българската агенция по безопасност на храните е официалният компетентен орган за осъществяване, управление и контрол на ветеринарномедицинската дейност по смисъла на чл. 4, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625, в т.ч. и на здравеопазването на животните при:

а) отглеждане на животни независимо от тяхното предназначение и статута на мястото, където се отглеждат;

б) изпълнение на мерките за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози;

в) добив и съхранение на зародишни продукти;

г) пускане на пазара, търговия, обмен и транспортиране на животни и зародишни продукти;

2. контрол при производството, съхранението, пускането на пазара, търговията и транспортирането на суровини и храни от животински произход;

3. контрол при получаването и обезвреждането на странични животински продукти и продукти, получени от тях;

4. контрол за спазване на правилата за защита и хуманно отношение към животните;

5 контрол за безопасност на специфични растителни продукти;

6. контрол върху производството, внасянето, съхранението, търговията и употребата на ВЛП;

7. граничен ветеринарномедицински контрол на обектите по т. 1 - 5;

8. лабораторна и научноизследователска дейност;

9. контрол на ветеринарномедицинската практика.

10. контрол на дезинфекцията, дезинсекцията, дератизацията и девастацията;

Във връзка с контрола по здравеопазване на животните, Българската агенция по безопасност на храните поддържа компютризирани системи за ветеринарномедицинска информация и води публични регистри на: 1. животновъдните обекти; 2. търговците на животни; 3. търговците на зародишни продукти; 4. търговците на странични животински продукти и продукти, получени от тях; 5. обектите за добив, производство, преработка, съхранение, пакетиране и препакетиране на суровини и храни от животински произход, на обектите за търговия на едро с храни от животински произход, както и обекти за търговия на дребно, в които се предлагат само суровини и храни от животински произход, регистрирани по реда на Закона за храните; 6. обектите за обезвреждане и преработване на странични животински продукти; 7. регистрираните хомеопатични ветеринарни лекарствени продукти (ХВЛП); 8 транспортните средства, с които се превозват животни; 9. обектите за събиране или карантиниране на животни; 10. центровете за трансплантация на ембриони, центровете за изкуствено осеменяване и центровете за съхранение на сперма; 11. местата за почивка на животни по време на транспортиране; 12. обектите, в които се осъществява ветеринарномедицинска практика, и ветеринарните лекари, работещи в тях; 13. лицата, получили разрешение за провеждане на опити с животни; 14. транспортните средства, с които се превозват суровини и храни от животински произход, странични животински продукти и продукти, получени от тях; 15. лабораториите, осъществяващи ветеринарномедицинска дейност за целите на държавния контрол;

Контролът по здравеопазването на животните се извършва от официални ветеринарни лекари, от инспектори и експерти. Тези лица нямат право да извършват или да участват в дейности, които са обект на контрол от БАБХ, с изключение на случаите когато при необходимост изпълнителният директор на БАБХ или оправомощени от него лица издават заповед за изпълнение на мерките по програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози от ветеринарни лекари от БАБХ или от ветеринарномедицински специалисти извън системата на БАБХ. На официални ветеринарни лекари, от инспектори и експерти се осигуряват достъп, съдействие, сътрудничество и информация съгласно чл. 15, параграфи 1 - 3 от Регламент (ЕС) 2017/625 и осъществяват правомощията си по реда на ЗВД и на Закона за управление на агрохранителната верига.

Официалните ветеринарни лекари са служители на БАБХ, назначени по служебно правоотношение и определени със заповед на изпълнителния директор, които имат право да издават сертификати и други документи при търговия, обмен и изнасяне при спазване на изискванията по чл. 101 – 107 от ЗВД, след извършване на:

1. контрол по здравеопазване на животните, хуманно отношение към тях и при получаване и обезвреждане на странични животински продукти;
2. контрол на безопасността на храни от животински произход;
3. граничен ветеринарномедицински контрол;
4. контрол по безопасност на фуражи, фуражни добавки и премикси.

За официален ветеринарен лекар може да бъде определен лекар, който отговаря на изискванията по чл. 5, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2017/625. При издаване на сертификати и други документи, официалният ветеринарен лекар поставя личен щемпел по образец, утвърден от изпълнителния директор на БАБХ. При осъществяване

на официален контрол в животновъдните обекти се изпълняват мерките за биосигурност.

Ветеринарномедицинските документи, чрез които се удостоверява спазването на ветеринарномедицинските изисквания за придвижване, транспортиране, обмен, търговия, изнасяне или пускане на пазара на животни, зародишни продукти и суровини и храни от животински произход, се издават от официални ветеринарни лекари. Официалните ветеринарни лекари трябва да:

1. нямат интерес, пораждащ съмнение в тяхната безпристрастност по отношение на животните, суровините или храните от животински произход при издаване на ветеринарномедицински документи;
2. познават спецификата на всеки ветеринарномедицински документ, който издават;
3. имат необходимите познания по здравеопазване на животните, ветеринарно-санитарен и граничен ветеринарномедицински контрол;
4. са запознати с изискванията, процедурите и изследванията, които се извършват преди попълването на ветеринарномедицинските документи и които се изискват от българското ветеринарно законодателство или от законодателството на държавата получател.

Официалните ветеринарни лекари трябва да са преминали обучение, организирано от БАБХ за придобиване на познанията по т. 3 и 4.

Официалните ветеринарни лекари могат да издават ветеринарни документи въз основа на информация, получена от ветеринарни лекари или ветеринарни техници, които:

1. отговарят на изискванията по т. 3 и 4 по-горе;
2. могат да удостоверят чрез издадени от тях документи достоверността на предоставената информация.

При издаване на ветеринарномедицинските документи официалният ветеринарен лекар е длъжен:

1. да не удостоверява данни, за които няма познания или истинността на които не би могъл да установи;
2. да не подписва:
 - а) непопълнени или частично попълнени формуляри;
 - б) документи за животни, зародишни продукти, суровини или храни от животински произход, които не са инспектирани от него или инспекцията не е извършена под негов контрол.

Когато официалният ветеринарен лекар издава ветеринарномедицински документ въз основа на друг документ, той е длъжен да се запознае със съдържанието му преди подписването. Официалният ветеринарен лекар може да издаде ветеринарномедицински документ въз основа на данни, които е получил от мониторингови програми, добри практики за производство и търговия с храни, процедури, основани на системи за самоконтрол на суровините и храните от животински произход и/или от система за епизоотичен надзор, одобрени от БАБХ.

Преди издаване на сертификати и други документи за придвижване или транспортиране на животни и зародишни продукти на територията на Европейския съюз официалните ветеринарни лекари извършват клинични прегледи и проверки за контрол на здравеопазването при придвижване и транспортиране на животни, зародишни продукти, странични животински продукти и продукти, получени от тях, при обмен между държавите членки и Република България.

Българската агенция по безопасност на храните създава и поддържа система за проследяване и контрол на издадените ветеринарномедицински документи въз основа на:

1. идентификационен номер на документа;
2. подпис на ветеринарния лекар, личен щемпел и печат на съответната ОДБХ.

Копие от всеки ветеринарномедицински документ се съхранява в съответната ОДБХ за срок три години от датата на издаването му. Българската агенция по безопасност на храните извършва проверки на издадените ветеринарномедицински документи за спазване на изискванията, свързани с издаването им.

Официалните ветеринарни лекари са длъжни да извършват клинични прегледи и ветеринарномедицински проверки на мястото на произход на животните, зародишните продукти, страничните животински продукти и продуктите, получени от тях, за:

1. спазване на ветеринарномедицинските изисквания за идентификация на животните;
2. изпълнение на програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози;
3. спазване на ветеринарномедицинските изисквания в центрове за добив и съхранение на зародишни продукти, на пазари и събирателни центрове за животни и в обекти за почистване и дезинфекция на транспортни средства;
4. спазване на ветеринарномедицинските изисквания при транспортиране на животни, зародишни продукти, странични животински продукти и продукти, получени от тях;
5. изпълнение на задълженията на собствениците на всеки етап от отглеждането, производството и търговията с животни, зародишни продукти, странични животински продукти и продукти, получени от тях;
6. ветеринарни сертификати и други документи.

Те имат право да извършват епизоотологично проучване, други допълнителни проверки и да спират придвижването на животните и продуктите, когато при извършването на проверките има съмнение или се установи, че:

1. не са спазени ветеринарномедицински изисквания;
2. издадените сертификати и други документи не отговарят на фактическото им състояние.

На мястото на доставка ветеринарните лекари извършват проверки по един и същи начин, независимо дали пратката произхожда от Република България или от държава членка. При транзитно преминаване ветеринарните лекари извършват проверки при съмнение за нарушаване на ветеринарномедицинските изисквания.

При проверките ветеринарните лекари могат да вземат проби за лабораторни изследвания от животни, зародишни продукти, странични животински продукти и продукти, получени от тях. Ветеринарните лекари имат право да поставят под карантина животни, които произхождат от държави членки и за които няма ветеринарномедицински изисквания на Европейския съюз.

Когато при проверка, извършена на мястото на пристигане на пратката или по време на транспортирането ѝ, се установи болест, която представлява опасност за здравето на хората или животните, или замърсяване със заразни причинители, органите на БАБХ извършват епизоотологично проучване и могат да разпоредят унищожаване на пратката или нейното оползотворяване след обезвреждане на животните или продуктите. Разходите по унищожаване на пратката са за сметка на изпращача или негов представител. Българската агенция по безопасност на храните уведомява компетентните ветеринарни власти на държавите членки и Европейската комисия за констатациите и предприетите мерки.

При обмен с други държави членки на живи животни и продукти изпълнителният директор на БАБХ разпорежда предприемането на спешни мерки, когато:

1. при проверката на мястото на доставка на обектите ветеринарният лекар:

а) има съмнение за особено опасна болест, зооноза или друга причина, която представлява опасност за здравето на хората и/или животните;

б) има съмнение, че животните и продуктите произхождат от район, в който е установена особено опасна болест;

в) установи, че животните или продуктите не отговарят на ветеринарномедицинските изисквания по ЗВД;

2. на територията на Република България се установи особено опасна болест, зооноза или друга причина, която представлява опасност за здравето на хората и/или животните;

3. Европейската комисия е предоставила информация за наличието на територията на държава членка на особено опасна болест, зооноза или друга причина, която представлява опасност за здравето на хората и/или животните. Изпълнителният директор на БАБХ уведомява Европейската комисия и държавите членки за предприетите мерки.

Органите на изпълнителната власт и местното самоуправление, обществените организации, физическите и юридическите лица са длъжни да оказват съдействие на служителите от БАБХ при изпълнение на служебните им задължения, като редът и начините на взаимодействие между органите на БАБХ и Министерството на вътрешните работи се уреждат с наредба на министъра на земеделието и храните и министъра на вътрешните работи²⁵.

При възникване на опасност за здравето на хората и/или животните БАБХ уведомява незабавно писмено министъра на земеделието и храните, министъра на

²⁵ Наредба № 24 от 28 декември 2009 г. за реда и начините на взаимодействие между органите на Националната ветеринарномедицинска служба и министерството на вътрешните работи, в сила от 08.01.2010 г., издадена от министъра на земеделието и храните и министъра на вътрешните работи Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2010г.

здравеопазването ръководителите на други заинтересовани ведомства и съответните органи на Европейската комисия и СОЗЖ.

Ветеринарномедицинската дейност в Министерството на вътрешните работи се осъществява от ведомствено ветеринарномедицинско звено и от служители на структури на министерството в съответствие със ЗВД. Ветеринарномедицинската дейност в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия се осъществява от вътрешноведомствено ветеринарномедицинско звено в съответствие със ЗВД.

Съгласно чл. 53 от ЗУАХВ при осъществяване на официален контрол при въвеждане на храни и фуражи, подлежащи на засилен контрол по смисъла на чл. 47, параграф 1, буква "г" от Регламент (ЕС) 2017/625, както и на живи животни и храни от животински произход на територията на Република България от трети държави, БАБХ си взаимодейства с Агенция "Митници" съгласно изискванията на чл. 75, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625 и приложимото българско законодателство. Органите на Министерството на вътрешните работи, както и другите държавни и общински органи, в рамките на своята компетентност, са длъжни да оказват съдействие на министрите, на ръководителите на ведомствата и на техните служители при предотвратяване, преустановяване и разкриване на нарушения по агрохранителната верига и при прилагане на принудителни административни мерки от органите, които осъществяват официален контрол и други официални дейности по агрохранителната верига.

Контролните органи по агрохранителната верига, в рамките на своята компетентност, изготвят план за изпълнение на препоръки за отстраняване на несъответствия, констатиран при одити или мисии на Европейската комисия. Когато препоръките са насочени към повече от един контролен орган, се изготвя общ план за отстраняване на несъответствията.

Министрите със заповед утвърждават правила за осигуряване на координирани действия на контролните органи по агрохранителната верига при установени случаи и получени сигнали за измамни или подвеждащи практики в областите по чл. 1, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2017/625. По искане на министрите и на ръководителите на съответните ведомства Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната и Министерството на правосъдието предоставят информация, а при необходимост - и достъп до управляваните от тях обекти. Областните управители и кметовете на общини уведомяват компетентните органи по агрохранителната верига за извършването на дейност в обекти на територията на съответната община, които не са регистрирани или одобрени по съответния ред.

Съгласно чл. 21 от ЗУАХВ изпълнителният директор на БАБХ разработват и утвърждават писмени процедури за осъществяване на официален контрол и други официални дейности и процедури за проверка на контрола, когато такива не са уредени в нормативен акт. Писмените процедури за осъществяване на официален контрол и други официални дейности и процедури за проверка на контрола са дадени в линковете на Приложение I.

Официалният контрол по здравеопазване на животните се извършва от експерти от отдел "Здравеопазване на животните" към ЦУ на БАБХ и от инспектори към ОДБХ. Във всяка ОДБХ има началник на отдел ЗЖ, който е на подчинение на директора на ОДБХ. Началникът на отдел ЗЖ ръководи официалните ветеринарни лекари от отдел ЗЖ. В страната има 28 началник отдели ЗЖ, а към тях има 352 служители, отговорни за

здравеопазването на животните, ликвидирането на възникнали огнища, отчитане на Националната програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните и зоонози в България и др. дейности. На тази база, експертите от дирекция „Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните“ (ЗИХОЖ) извършват документална проверка (качествена и количествена) на дейността на началник отдел ЗЖ към ОДБХ. Количествената проверка е на база изпълнение на плановите за проверки, а качествената е на база анализ на данните вписани в документацията и дали се спазват стриктно разписаните политики, стратегии, процедури и ръководства за осъществяване на официален контрол в сферата на здравеопазване и хуманно отношение към животните. При необходимост и по преценка на проверяващия експерт, се извършва и физическа проверка на място като се избере животновъден обект, транспортно средство, одобрено за продължителни пътувания и теми (обекти) на контрол, в което наблюдават как проверявания началник отдел ЗЖ и/или официален ветеринарен лекар извършват контрол.

След приключване на всяка проверка в срок до 25 дни се изготвя доклад, който се адресира и изпраща:

- за проверки на централно ниво:
- до изпълнителния директор на БАБХ;
- до ресорния заместник изпълнителен директор на БАБХ;
- до директора на съответната ОДБХ.
- за проверки на регионално/общинско ниво:
- до директора на съответната ОДБХ.

Проверката е завършена, когато всички дейности са изпълнени, докладът от проверката е разпространен и проверяваната структура е предоставила информация за предприетите коригиращи действия по направените препоръки. Ръководителят на проверяваната структура в срок до един месец от получаването на доклада предоставя информация за предприетите коригиращи действия по направените препоръки със срокове за изпълнението им.

Мерките за борба със заразните и паразитните болести по животните и птиците, срещу които се провеждат задължителни профилактични и принудителни мероприятия, се извършват съгласно Регламент (ЕС) 2016/429, Делегиран регламент (ЕС) 2020/689 и Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/2002 по отношение на уведомяването и докладването на равнището на Съюза за болести от списъка, по отношение на форматите и процедурите за представяне и докладване на програми за надзор на равнището на Съюза и на програми за ликвидиране на болести, както и по отношение на заявлението за признаване на статут „свободен от болест“ и на компютризираната информационна система. Приложимото законодателство на национално ниво е Закона за ветеринарномедицинската дейност и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Контролът по здравеопазването се извършва в следните обекти с епизоотично значение:

1. животновъдни обекти;
2. обекти за преработване и обезвреждане на странични животински продукти;

3. депа за отпадъци;
4. трупни ями за животни;
5. центрове за добив и съхранение на зародишни продукти;
6. обекти за производство, търговия и съхранение на фуражни суровини, фуражни добавки, премикси и комбинирани фуражи;
7. пасища и места за водопои;
8. пазари и обекти, в които се провеждат изложби и състезания с животни;
9. транспортни средства, с които се превозват животни, странични животински продукти и продукти, получени от тях, фуражни суровини, фуражни добавки и комбинирани фуражи;
10. места, където се отглеждат диви животни;
11. обекти за добив, преработка и съхранение на суровини и храни от животински произход;
12. площадки за подхранване на мършоядни птици.

Контролът по здравеопазване се извършва и върху дейността на ветеринарните лекари, регистрирани за ветеринарномедицинска практика.

Контролът по здравеопазването се извършва чрез:

1. ветеринарномедицински проверки в обектите по чл. 129 и на документацията в тях;
2. клинични прегледи, умъртвяване и аутопсии на животни с диагностична цел;
3. вземане и изпращане на материали за лабораторни изследвания;
4. издаване на ветеринарномедицински документи;
5. налагане на мерки за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестите по животните и уведомяване на заинтересованите физически и юридически лица;
6. прилагане на принудителни административни мерки;
7. провеждане на епизоотологично проучване за установяване на причините за възникването на болестта.

Когато при извършване на проверки в обектите с епизоотично значение контролните органи установят нарушения, в зависимост от вида и тежестта им те предприемат една или няколко от следните мерки:

1. дават указания, в които определят срокове за отстраняване на нарушенията;
2. налагат забрани;
3. разпореждат унищожаване или насочване за термична или химична преработка на суровини и храни от животински произход, странични животински продукти и продукти, получени от тях, фуражни суровини, фуражни добавки и комбинирани фуражи.

Посочените мерки се прилагат:

1. по т. 1 - с предписание;

2. по т. 2 и 3 - с разпореждане.

Екземпляр от актовете се връчва на собственика или ползвателя на обекта или на негов представител. В 14-дневен срок след изтичане на срока за отстраняване на нарушенията, посочени в предписанието, ветеринарният лекар, който го е издал, извършва проверка и в случай, че нарушенията са отстранени, отразява това в предписанието, като поставя дата, подпис и щемпел. Когато нарушенията, посочени в разпореждането, са отстранени преди изтичане на определения срок, собственикът или ползвателят на обекта уведомява ветеринарният лекар, който в тридневен срок извършва проверка и в случай че нарушенията са отстранени, отменя забраната. При изпълнение на разпореждането ветеринарният лекар отбелязва това в разпореждането, като поставя дата, подпис и щемпел.

Съгласно чл. 71 от ЗВД търговци, които получават пратки животни, зародишни продукти, странични животински продукти и продукти, получени от тях, от държави членки, се регистрират в ОДБХ. Отказът за регистрация може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс. Регистрацията по чл. 71 се заличава, а издаденото удостоверение се обезсилва при прекратяване дейността на търговеца. Регистрираните търговци се включват в регистър. Регистрираните търговци:

1. водят дневник, в който записват всяка получена пратка;
2. уведомяват ОДБХ за пристигането на пратките, с цел извършване на ветеринарномедицински проверки;
3. съхраняват най-малко една година от датата на получаване на пратката сертификатите и другите документи, които я придружават, и ги представят на органите на БАБХ при поискване.

Физическите и юридическите лица, които организират изложби и състезания, писмено уведомяват директора на съответната ОДБХ, като посочват мястото и времето на провеждане и вида на животните за участие. Уведомлението се подава най-малко 7 дни преди датата на провеждане на изложбата или състезанието. Директорът на ОДБХ определя със заповед ветеринарен лекар за осъществяване на контрол върху здравословното състояние на животните, които участват в изложбата или състезанието. При неблагоприятна епизоотична обстановка директорът на ОДБХ писмено уведомява лицата организатори за отлагането на изложбата или състезанието.

Съгласно чл. 51 от ЗВД животните подлежат на официална идентификация, а животновъдните обекти - на регистрация. В тази връзка БАБХ е компетентният орган за контрол по официалната идентификация на животните.

Официалният контрол по идентификация на животните и регистрацията на животновъдните обекти се извършват от експерти и инспектори към ОДБХ – официални ветеринарни лекари, съгласно чл. 30, ал. 1, т. 1-2 от Устройствения правилник на БАБХ.

Дирекция ЗИХОЖ при ЦУ на БАБХ методически ръководи и контролира прилагането на законодателството в тази област.

Официалният контрол по здравеопазване на животните, идентификация на животните се извършва по утвърдени инструкции, процедури, писма, заповеди и др. Документите са публикувани на интернет страницата на БАБХ, които са достъпни на следният електронен адрес: <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/home> .

Българската агенция по безопасност на храните поддържа Интегрирана информационна система с данни за идентифицираните животни и за животновъдните обекти и осигурява достъп до данните на:

1. Европейската комисия при поискване;
2. развъдните организации.

Животните следва да се идентифицират официално съгласно действащото европейско и национално законодателство. Стопанинът на животните има ангажимент да уведоми РВЛ за животни в обекта му подлежащи на официална идентификация както и относно паднали, повредени или нечетими идентификационни средства съгласно чл. 132 от ЗВД.

Официалната идентификация на животните се извършва от собствениците им или от упълномощени от тях регистрирани ветеринарни лекари, ветеринарни техници или развъдни организации по чл. 8 от Закона за животновъдството²⁶ в максималните срокове съгласно чл. 13-17 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/520, чл.21, от Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/963 и в сроковете съгласно наредбата по чл. 51, ал. 9 от ЗВД.

Средствата за официална идентификация на животните се произвеждат и/или търгуват само от регистрирани и вписани в регистъра на производителите и търговците на средства за идентификация на животните лица, при условията на наредба²⁷ на министъра на земеделието и храните.

Условията и редът за идентификация на едри преживни животни, дребни преживни животни и свине се определят с Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/520 на Комисията от 24 март 2021 година за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) 2016/429 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на проследимостта на някои отглеждани сухоземни животни. Условията и редът за идентификация на еднокопитни животни се определят с Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/963 на Комисията 10 юни 2021 година за определяне на правила за прилагането на регламенти (ЕС) 2016/429, (ЕС) 2016/1012 и (ЕС) 2019/6 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на идентификацията и регистрацията на еднокопитни животни (и установяване на образци на идентификационни документи за тези животни). Условията и редът за официална идентификация на животните, за които не са предвидени изисквания в регламент на Европейския съюз, се определят с наредби на министъра на земеделието и храните, които са включени в Приложение I.

На централно ниво в ЦУ на БАБХ, служителите от отдел ИЖВД при ЦУ на БАБХ:

1. вземат участие при провеждането на процедура по одобряване на производители/търговци на средства за официална идентификация съгласно чл. 51б от ЗВД;

²⁶ Закон за животновъдството, в сила от 09.09.2000 г., обн. ДВ. бр.65 от 8 Август 2000г., изм. ДВ. бр.102 от 8 Декември 2023г.

²⁷ Наредба № 6 от 8 октомври 2013г. за изискванията към средствата за официална идентификация на животните и използването им, условията, реда и контрола по събиране, въвеждане, поддържане и използване на информацията в интегрираната информационна система на Българската агенция по безопасност на храните, в сила от 15.10.2013г., Обн. ДВ. бр.90 от 15 Октомври 2013г.

2. поддържат регистъра на производителите/търговците на средствата за официална идентификация съгласно чл. 7, ал. 3, т. 21 от ЗВД;

3. вземат участие в работни групи и срещи съотнесени към официалната идентификация на животните;

4. методически ръководят и координират дейността в тази сфера на територията на 28-те области на страната;

5. при необходимост организират и вземат участие в обучения или допълнителни обучения на служители от ОДБХ, в сферата на идентификацията на животните.

На регионално ниво, служителите от ОДБХ извършват проверки по официалната идентификация на животните за спазване на чл. 51 от ЗВД.

Собствениците или ползвателите на животновъдни обекти с изключение на животновъдните обекти - лични стопанства се регистрират съгласно процедура в чл. 137, ал. 1 от ЗВД. Регистрираните животновъдни обекти се включват в регистър. Съгласно действащото законодателство служителите от отдел ИЖВД при ЦУ на БАБХ:

1. поддържат регистъра на животновъдните обекти;

2. вземат участие в работни групи и срещи по отношение на законодателството, съотнесени към регистрацията на обектите с животни;

3. методически ръководят и координират дейността в тази сфера на територията на 28-те области на страната;

4. при необходимост организират и вземат участие в обучения или допълнителни обучения на служители от ОДБХ отнесени към регистрацията на животновъдните обекти.

На регионално ниво в ОДБХ регистрацията на животновъдните обекти представлява изпълнение на процедура инициирана, като доброволен акт, от страна на стопанина. Процедурата по регистриране на животновъдните обекти е посочена в чл. 137 от ЗВД. Същата се изпълнява на територията на съответната ОДБХ, където е разположен обекта. Целта на официалният контрол в случая е установяване спазването на изискванията на ЗВД и Наредба № 44 от 20.04.2006 г. за ветеринарномедицинските изисквания към животновъдните обекти²⁸. Служители от ОДБХ проверяват обектите, като при констатиране на несъответствия със законодателството се предприемат мерки по компетентност за отстраняването им.

Собствениците или ползвателите на регистрираните животновъдни обекти, сключват с регистрирани ветеринарни лекари договори за профилактика, лечение и диагностика на болести по животните и за изпълнение на мерките по профилактичните и контролни програми за здраве на животните. Регистрираните ветеринарни лекари уведомяват областните колегии на Българския ветеринарен съюз (БВС) за сключените от тях договори.

Регистрираните ветеринарни лекари сключват с директора на ОДБХ на територията, на която е местонахождението на животновъдния обект, договори за

²⁸ Наредба № 44 от 20 април 2006 г. за ветеринарномедицинските изисквания към животновъдните обекти, Обн. ДВ. бр.41 от 19 Май 2006г., изм. и доп. ДВ. бр.56 от 30 Юни 2023г.

изпълнение на мерките по профилактичните програмите. В договорите се определя и минимален брой посещения на животновъдните обекти. Образецът на договора се утвърждава от изпълнителния директор на БАБХ след съгласуване с БВС. Всеки регистриран ветеринарен лекар изготвя списък на животновъдните обекти, които ще обслужва по силата на сключените договори, който предоставя на официалния ветеринарен лекар, отговарящ за съответната община, и на съответната областна колегия на БВС. При прекратяване на договора, по ал. собственикът или ползвателят на животновъдния обект е длъжен в 7-дневен срок от прекратяването му да сключи договор с друг регистриран ветеринарен лекар. Смяна на регистриран ветеринарен лекар по преценка на собственика или ползвателя на животновъдния обект може да се извършва до два пъти в рамките на една календарна година - през месец януари и месец юни, освен в случай на смърт или други събития, които обективно възпрепятстват изпълнението на ветеринарномедицинската дейност от ветеринарния лекар.

Директорът на ОДБХ определя населените места в съответната област, за които е необходимо ветеринарномедицинско обслужване, и писмено уведомява съответната областна колегия на БВС. Общото събрание на областната колегия на БВС с решение определя най-малко по един регистриран ветеринарен лекар за всяко от определените населени места. Разпределението на регистрираните ветеринарни лекари по населени места се публикува на интернет страницата на БВС и се оповестява по подходящ начин във всяка община и кметство за прилежащата им територия. Директорът на ОДБХ сключва договори с определените регистрирани ветеринарни лекари за изпълнение на мерките по профилактичните програми за регистрираните животновъдни обекти - лични стопанства, на територията на областта. В договорите се определя и минимален брой посещения на животновъдните обекти. Образецът на договора се утвърждава от изпълнителния директор на БАБХ след съгласуване с БВС.

Проверките в сферата на идентификация на животните и регистрация на животновъдните обекти се делят на планови проверки и проверки извършвани на базата на жалби и сигнали. Плановите проверки се извършват на база анализ на риска по предварително зададени критерии, в т.ч. и при констатирани несъответствия от предходен период. Критериите се определят от дирекция ЗИХОЖ и се изпращат до дирекция „Информационни системи и информационна сигурност“ (ИСИС). На база на тези критерии, дирекция ИСИС селектира животновъдните обекти, които подлежат на официален контрол.

На проверка подлежат процент от всички стопанства по различните видове идентифицируеми животни. Извадката се изготвя на централно ниво. Компютър избира безпристрастно обектите за проверка по заложените критерии, като по този начин се изключва субективния фактор при избора.

Съгласно законодателството през годината на проверка по идентификацията и регистрацията на животните подлежат минимум 3 % от животновъдните обекти с едри преживни животни (ЕПЖ), дребни преживни животни (ДПЖ), еднокопитни животни и свине и 5% от поголовието ДПЖ, съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/160 и Наредба № 61 от 9.05.2006 г. за условията и реда за официална идентификация на животните, за които не са предвидени изисквания в регламент на Европейския съюз. Проверките се извършват като се вземат предвид, риск критерии, на случаен принцип, констатирани несъответствия през предходната година и по жалби и/или сигнали. Проверките по спазването на изискванията в двете направления се извършват едновременно.

Официалният контрол на животновъдните обекти за добив на сурово мляко се извършва от Българска агенция по безопасност на храните чрез, като компетентен орган, чрез своите дирекции „Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните“ (ЗИХОЖ) и „Контрол на храните“ (КХ) при Централно управление на БАБХ. Дирекциите методически ръководят и координират дейността на ОДБХ в съответствие с Приложение III, Част 9, Глава I от Регламент (ЕС) 853/2004. Дирекция ЗИХОЖ координира и методически ръководи дейността на 28 ОДБХ за спазване на изискванията, на които трябва да отговарят животновъдните обекти за добив на сурово мляко и помещенията за съхранение на сурово мляко. Дирекция КХ координира и методически ръководи дейността на 28 ОДБХ на територията на Република България за спазване на изискванията, на които трябва да отговарят млекосъбирателните центрове (МСЦ). На общо 1135 пробовземачи са възложени отговорности по получаване на адекватни проби за самоконтрол на сурово краве мляко от стопанствата съгласно чл. 8, ал. 1 от Наредба № 5 от 2.05.2023 г. за специфичните изисквания за производство, събиране, транспортиране и преработка на сурово мляко, предлагането на пазара на мляко и млечни продукти и официалния им контрол.

Мониторингът върху официалния контрол се извършва от ръководителите на отдел „Здравеопазване на животните“ в ОДБХ и от служители на БАБХ на централно ниво. Резултатите от официалния контрол се докладват от ОДБХ, като данните се изпращат по официален път.

Проверките се извършват от ОВЛ за спазване на структурни, здравни и хигиенни изисквания, с цел спазване на националното и европейско законодателство. На централно ниво се дават методически указания за работа. При откриване на несъответствия се изпраща обратна информация към ОДБХ с насоки за корекция.

Проверките на животновъдните обекти за добив на сурово мляко се извършват на две нива.

Съгласно действащото законодателство служители от дирекция ЗИХОЖ поддържат списъци с млекодобивните стопанства с изчислени средногеометрични стойности (СГС), списък с лицата, преминали обучение за пробовземачи за целите на самоконтрола и списък с организациите, имащи право да провеждат обучения за придобиване на професионална квалификация „Пробовземач“. Дирекция ЗИХОЖ и дирекция Информационни системи и информационна сигурност (ИСИС) вземат участие в изготвянето на месечните средногеометрични стойности на стопанствата, набавили си необходимия брой проби, съгласно Регламент (ЕС) 853/2004. В началото на всеки месец, актуалните СГС се публикуват на официалния сайт на БАБХ: <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/activities/raw.milk>.

На регионално ниво проверките се извършват от официалните ветеринарни лекари от ОДБХ, като за целта се следва утвърдена стандартна оперативна процедура с чек лист за проверка (СОП – ЗХОЖ17а Стандартна оперативна процедура за официален контрол на животновъдни обекти за производство на сурово мляко, официално достъпна на <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/activities/raw.milk>). Утвърденият образец на чек лист покрива сферата по регистрацията на самия обект, както и структурните, здравните и хигиенните искания, на които трябва да отговаря обекта, съгласно Регламент (ЕО) № 853/2004 и Наредба № 5 за специфичните изисквания за производство, събиране, транспортиране и преработка на сурово мляко,

предлагането на пазара на мляко и млечни продукти и официалния им контрол²⁹. Стопанствата произвеждащи сурово мляко, предназначени за консумация от човека, подлежат на проверки по утвърден ред, които биват официален планови контрол (предварително планирани проверки) и проверки по сигнали. Проверките се извършват както за включване в система на контрол и мониторинг, така и при последващ контрол, описани по-долу.

Планови официален контрол (предварително планирани проверки) се извършва на животновъдни обекти, в които се добиват млека от крави, овце, кози и биволи. Проверките се извършват от ОДБХ, като се съобразява вида на обекта, регистрацията му, отглежданите по вид и възраст животни, предприети действия от стопаниа, касаеща пробите от сурово мляко (проби самоконтрол) и наличие на извършен официален контрол. Дирекция „Информационни системи и информационна сигурност“ изготвя график с конкретните обекти за добив на сурово мляко подлежащи на планови официален контрол от ЦУ на БАБХ. Графикът представлява разпределение на брой проби сурово мляко за изпращане до лабораториите, изследващи пробите за официален контрол. Обектите за добив на сурово мляко се подават за проверка до ОДБХ, която прави логистиката и организацията на официалния контрол на регионално ниво.

Освен заложените в началото на годината проверки по планови официален контрол, служителите от ОДБХ извършват проверки по сигнали и/или жалби, свързани с добива, съхранението и транспортирането на суровото мляко.

Официалният контрол на млекосъбирателните центрове (МСЦ) за съхранение при хладилни условия на сурово мляко, прието от малки семейни ферми с 1 до 9 животни или животновъдни обекти отглеждащи овце, кози и биволи на регионално ниво се извършва от отдели „Контрол на храните“ при ОДБХ. МСЦ са одобрени съгласно процедурата по чл. 34 от Закона за храните, а официалният контрол се извършва съгласно Наредба № 5.

При констатирани несъответствия се издава предписание със срок за отстраняване на несъответствията, като при неспазване на изискванията се налага крайна мярка – разпореждане за спиране на доставките, налагане на забрана на доставките, унищожаване на сурово краве мляко или насочването му за друга употреба, извън хранителната верига (Образец Мляко – 7, част от СОП – ЗХОЖ 17а). Официалният ветеринарен лекар от ОДБХ извършва повторна проверка след изтичане на срока, посочен в предписанието. Освен предписание за отстраняване на несъответствията на оператора могат да се наложат и административно наказателни мерки – Акт за установяване на административно нарушение (АУАН). Крайна мярка свързана със суровото мляко е издаване на разпореждане за спиране на производството и предлагането на суровината.

За улеснение, при извършването на официалния контрол, от ЦУ на БАБХ са изготвени инструкции, процедури, писма, заповеди и други документи в сферата на официалния контрол на сурово мляко, които могат да се свалят от следния линк: <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/about.bfsa/normative.documents> и <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/activities/raw.milk>.

²⁹ Наредба № 5 от 2 май 2023г. за специфичните изисквания за производство, събиране, транспортиране и преработка на сурово мляко, предлагането на пазара на мляко и млечни продукти и официалния им контрол, обн. ДВ. бр.41 от 9 май 2023г.

Съгласно чл. 46а от ЗВД, Българската агенция по безопасност на храните информира Европейската комисия и компетентните органи на държавите членки за изпълнението на мерките за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози съгласно ветеринарното законодателство на Европейския съюз.

Цените, по които се заплаща изпълнението на мерките по програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози, се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет, по предложение на министъра на земеделието и храните. Тарифата се обнародва в "Държавен вестник" и се публикува на интернет страницата на Министерството на земеделието и храните. Разходите за изпълнението на програмите, включително за вземане и транспортиране на пробите, необходими за изследванията, се предоставят като държавна помощ чрез Държавен фонд "Земеделие" с изключение на разходите за закупуване на инвитро диагностичните ветеринарномедицински средства, необходими за лабораторните изследвания, които са за сметка на акредитираните лаборатории. Държавен фонд "Земеделие" предоставя държавната помощ при условията на Закона за държавните помощи. Мерките по програмите се изпълняват от регистрираните ветеринарни лекари.

Националната програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози със значение за Европейския съюз съдържа данните по чл. 12, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 652/2014. Програмата се представя на министъра на земеделието и храните за одобряване до 15 април на годината, предхождаща годината за изпълнението ѝ. Българската агенция по безопасност на храните изпраща програмата на Европейската комисия за одобряване до 31 май на годината, предхождаща годината за изпълнението ѝ. За изпълнението на програмата БАБХ изготвя доклад до Европейската комисия съгласно чл. 14 от Регламент (ЕС) № 652/2014.

Българската агенция по безопасност на храните изготвя програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози с национално значение, която се одобрява по същия ред.

Когато програмите са одобрени за срок, по-кратък от периода на програмата, посочените в тях мерки се изпълняват за срока, за който са одобрени. Когато програмите са одобрени за срок, по-дълъг от периода на програмата, посочените в тях мерки за срока след изтичането на периода на програмата се включват в програмата за следващия период.

Съгласно чл. 108 от ЗВД средствата за покриване на разходите, свързани с епизоотични рискове, ежегодно се осигуряват от бюджета на Министерството на земеделието и храните. Средствата се разходват за:

1. обезщетяване на собствениците на животни;
2. оборудване на лаборатории за диагностика на болестите;
3. разработване и изпълнение на национални програми за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестите;
4. прилагане на мерките по програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози;

5. прилагане на мерките от програмата за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози;
6. поддръжка и развитие на Интегрираната информационна система;
7. прилагане на мерките за санитарно клане;
8. съхранение и обезвреждане на странични животински продукти при ограничаване и ликвидиране на болестите;
9. почистване, дезинфекция и дезинсекция при ограничаване и ликвидиране на болестите.

Условията и редът за разходване на средствата са уредени с наредба³⁰.

При осъществяване на контрол по здравеопазването на животните БАБХ прилага следните мерки за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестите по животните:

1. клинични прегледи, диагностични изследвания и епизоотологични проучвания;
2. лабораторни изследвания;
3. имунопрофилактика и химиопрофилактика;
4. химиотерапия и имунотерапия;
5. карантина;
6. изолация;
7. възбрана;
8. умъртвяване и унищожаване на животни и унищожаване на зародишни продукти, суровини и храни от животински произход, фуражни суровини, фуражни добавки, комбинирани фуражи и инвентар, който не може да бъде дезинфекциран;
9. обезвреждане или унищожаване на странични животински продукти;
10. диагностично клане;
11. санитарно клане;
12. дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация;
13. създаване на предпазни зони за ограничаване разпространението на болестите по животните;
14. санитарен отстрел на диви животни.

При съмнение за възникване на болест, включена в списъка на болестите по чл. 9, пар. 1 на Регламент (ЕС) 2016/429 се прилагат разпоредбите на Регламент (ЕС) 2016/429.

При възникване на епизоотично огнище на заразна болест, включена в списъка на болестите по чл. 9, пар. 1 на Регламент (ЕС) 2016/429 или по чл. 47, ал. 1 от Закона

³⁰ Наредба за условията и реда за разходване на средствата за обезщетяване на собствениците на животни в случаите по чл. 47, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (Приета с ПМС № 81 от 27.04.2020 г., изм. и доп. ДВ. бр. 76 от 5 Септември 2023 г.).

за ветеринарномедицинската дейност се прилагат Правилата за организация на дейността на постоянната комисия за извършване на епизоотично проучване, утвърдени със Заповед РД 09-1145/06.11.2023 г. на министъра на земеделието и храните.

Изпълнителният директор на БАБХ или оправомощено от него лице може да възложи със заповед прилагането на мерките за умъртвяване и унищожаване на животни и унищожаване на зародишни продукти, суровини и храни от животински произход, фуражни суровини, фуражни добавки, комбинирани фуражи и инвентар, който не може да бъде дезинфекциран, обезвреждане или унищожаване на странични животински продуктина и дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация на физически или юридически лица, които притежават удостоверение за придобита квалификация за извършване на съответната дейност, издадено от висши училища или от център за професионално обучение, получил лицензия по чл. 42, т. 2 от Закона за професионалното образование и обучение по програма, одобрена от изпълнителния директор на БАБХ. Възлагането се извършва по реда на Закона за обществените поръчки.

Условията и редът за прилагане на мерките за дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация са определени с Наредба № 8 от 5 ноември 2020 г. за условията и реда за извършване на дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация при ограничаване и ликвидиране на болестите по животните³¹.

Българската агенция по безопасност на храните изготвя програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози. Програмата обхваща период от три години, като се разработва и представя за одобрение на министъра на земеделието и храните до 31 юли на годината, предхождаща периода, за който програмата ще се прилага. Програмата се одобрява от Министерския съвет по предложение на министъра на земеделието и храните до 31 октомври в годината на изготвянето и, се публикува на интернет страницата на БАБХ и съдържа:

1. списък на болестите, срещу които БАБХ провежда мерки за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болести по животните и зоонози;
2. видовете и броя на животните, за които се прилагат мерките, предвидени в нея;
3. видовете мерки по т. 1, схемите за тяхното прилагане и сроковете за изпълнението им;
4. необходимите средства за нейното изпълнение.

Собствениците, съответно ползвателите на животновъдните обекти са длъжни да създадат организация и да съдействат на ветеринарните лекари за изпълнение на мерките по програмата. Когато някоя от мерките по програмата не е изпълнена поради отказано съдействие от страна на собствениците на животни, директорът на ОДБХ писмено уведомява съответната областна дирекция на Държавен фонд "Земеделие" в 7-дневен срок от констатирането на нарушението. Държавните и местните органи са

³¹ Наредба № 8 от 5 ноември 2020 г. за условията и реда за извършване на дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация при ограничаване и ликвидиране на болестите по животните, издадена от министъра на земеделието, храните и горите, обн. ДВ. бр.97 от 13 Ноември 2020г.

длъжни да съдействат съобразно тяхната компетентност за изпълнението на мерките по програмата.

За координиране прилагането на мерките при осъществяване на епизоотичен и епидемиологичен контрол към министъра на земеделието и храните и министъра на здравеопазването като постоянен действащ консултативен орган е създадена Комисия по зоонозите. Министърът на земеделието и храните и министърът на здравеопазването със съвместна заповед определят състава ѝ, както и са издали съвместна наредба³² за профилактика, ограничаване и ликвидиране на зоонозите.

При поява на заразна болест изпълнителният директор на БАБХ издава заповед, с която определя мерките за ограничаване и ликвидиране на болестта. При особено опасни заразни болести, включително болестите, посочени в заповед на министъра на земеделието и храните, чието разпространение може да причини значителни икономически загуби, мерките се въвеждат на част от територията или на цялата територия на страната по предложение на изпълнителния директор на БАБХ със заповед на министъра на земеделието и храните, съгласувана с министъра на вътрешните работи.

Мерките се налагат със заповед на изпълнителния директор на БАБХ и включват умъртвяване на животни, забрани за придвижване на хора, животни, суровини и храни от животински произход, фуражни суровини, комбинирани фуражи, фуражни добавки, премикси и предмети, чрез които могат да бъдат пренесени заразни причинители. Мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестите, както и условията и редът за прилагането им, се определят с наредби на министъра на земеделието и храните, включени в следния линк: <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/about.bfsa/normative.documents>.

Изпълнителният директор на БАБХ, извън случаите по умъртвяване на животните и придвижването на хора, животни, суровини и храни от животински произход, фуражни суровини, комбинирани фуражи, фуражни добавки, премикси и предмети, чрез които могат да бъдат пренесени заразни причинители, със заповед забранява или отменя придвижването на животни, зародишни продукти, странични животински продукти и продукти, получени от тях, суровини и храни от животински произход, фуражни суровини, комбинирани фуражи, фуражни добавки и премикси на част или на цялата територия на страната, когато съществува опасност за здравето на хората и животните от поява и разпространение на заразна болест или за замърсяване на околната среда. Заповедите се публикуват на интернет страницата на Българската агенция по безопасност на храните.

При възникване на болести, при които няма опасност от бързо и масово разпространение и причиняване на значителни икономически загуби, заповедта се издава от директора на съответната ОДБХ и се изпращат до директорите на ОДБХ и съответните областни управители. Наложените мерки се отменят със заповед на компетентния орган, когато необходимостта от прилагането им отпадне.

Болестите, възникнали в страната, подлежат на задължително обявяване и регистрация от изпълнителния директор на БАБХ. Информацията за обявяването на болестите се изпраща в Европейската комисия чрез специализирана информационна

³² Наредба № 4 от 23 септември 2020 г. за надзор и мониторинг на зоонозите при профилактиката, ограничаването и ликвидирането им, в сила от 06.10.2020 г., обн. ДВ. бр.86 от 6 Октомври 2020г.

система за обявяване на болести по животните. Редът и начинът за обявяване и регистрация на болестите се уреждат с наредба на министъра на земеделието и храните³³.

За организиране, координиране и финансово осигуряване на мерките за профилактика, ограничаване и ликвидиране на особено опасни заразни болести, включително и особено опасните болести, чието разпространение може да причини значителни икономически загуби, към Министерския съвет е създаден Централен эпизоотичен съвет. Съветът се ръководи от заместник министър-председател, заместник-председател е министърът на земеделието и храните, а секретар - изпълнителният директор на БАБХ. В състава на съвета се включват представители на Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната, Министерството на финансите, Министерството на здравеопазването, Министерството на транспорта и съобщенията, Министерството на околната среда и водите, Министерството на икономиката и индустрията и Министерството на земеделието и храните. Министър-председателят утвърждава правилник за работата на съвета, (приет с РМС 430 от 20 юни 2024 г.). Към областните управители и кметовете на общини са създадени постоянно действащи эпизоотични комисии за прилагане на мерките по здравеопазване на животните. Областният управител, съответно кметът на общината, определя със заповед поименния състав на комисията и правилата за работата ѝ.

Съгласно чл. 5, параграф 4 на Регламент (ЕО) 2017/625, компетентните органи гарантират, че всички членове на персонала, които извършват официален контрол, получават за своята сфера на компетентност подходящо обучение, което им дава възможност да изпълняват задълженията си компетентно и последователно и да извършват официалния контрол. За целта през 2021г. е издадена Наредба № 6 за условията и реда за провеждане на следдипломно обучение в областта на ветеринарната медицина³⁴. С тази наредба се определят условията и редът за провеждане на следдипломно обучение по чл. 19, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД), което включва:

1. начално краткосрочно обучение на служители при започване на работа в системата на БАБХ;
2. периодично краткосрочно обучение на служители и на лица извън системата на БАБХ за прилагане на изискванията на ЗВД;
3. дългосрочно обучение на служители от системата на БАБХ за получаване на специализация в областта на ветеринарната медицина.

Обучението включва и продължаващо обучение и е съобразено със съответната стратегия за учене през целия живот. Начално краткосрочно обучение на служители при започване на работа в системата на БАБХ се провежда от Централното управление на БАБХ, ОДБХ и специализираните структури към БАБХа периодично краткосрочно обучение на служители и на лица извън системата на БАБХ за прилагане на

³³ Наредба № 23 от 14 декември 2005 г. за реда и начина за обявяване и регистрация на заразните болести по животните, в сила от 01.05.2006 г., Обн. ДВ. бр.6 от 20 януари 2006г.

³⁴ Наредба № 6 от 11 февруари 2021 г. за условията и реда за провеждане на следдипломно обучение в областта на ветеринарната медицина, 22 февруари 2021, обн. ДВ. бр.15 от 19.02.2021 г., в сила от 19.02.2021 г.

изискванията на ЗВД от висши училища и научни организации, получили акредитация в съответствие със Закона за висшето образование (ЗВО).

Българската агенция по безопасност на храните като компетентен контролен орган по смисъла на чл. 4 от Регламент (ЕС) 2017/625:

1. планира, организира и контролира провеждането на обучение в съответствие с чл. 17 от Закона за управление на агрохранителната верига;

2. контролира спазването на изискванията на чл. 5, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2017/625 по отношение обучението на:

- а) служителите на БАБХ, които извършват официален контрол и други официални дейности;

- б) лицата, на които е делегиран официален контрол и други официални дейности по прилагане изискванията на ЗВД.

Участниците в краткосрочните форми на следдипломно обучение, които завършват със заключителен изпит (тест), получават удостоверение за завършено допълнително обучение, а тези, които завършват без заключителен изпит, получават удостоверение за участие. Обучаващите институции водят съответен регистър/база данни на лицата, получили специализация в областта на ветеринарната медицина.

Българската агенция по безопасност на храните осигурява начално краткосрочно обучение на служителите от специализираната администрация на ЦУ на БАБХ, ОДБХ и специализираните структури към БАБХ, на които е възложено извършването на официален контрол и други официални дейности по смисъла на чл. 2 от Регламент (ЕС) 2017/625. Началното краткосрочно обучение се провежда в тримесечен срок от встъпването в длъжност на служителите. На новоназначените служители, на които се възлагат функции по извършване на официален контрол и други официални дейности, постъпили за първи път на държавна служба, началното обучение се провежда в допълнение на обучението по чл. 35б, ал. 1, т. 1 от Закона за държавния служител (ЗДСл).

Обучението се извършва по програма за начално краткосрочно обучение на служители при започване на работа в системата на БАБХ и включва тематично обучение в областите, посочени в глава I от приложение II на Регламент (ЕС) 2017/625, както и относно задълженията на БАБХ като компетентен орган, произтичащи от регламента. Програмата се изготвя от:

1. директорите на дирекции в специализираната администрация на ЦУ на БАБХ, които изготвят и програмата за съответните отдели в ОДБХ, които методически ръководят;

2. директорите на специализираните структури към БАБХ за ръководените от тях структури.

Програмата се одобрява от изпълнителния директор на БАБХ след съгласуване с Центъра за оценка на риска по хранителната верига по реда на чл. 17, ал. 3 от ЗУАХВ.

Актуализация на програмата се извършва по реда на нейното изготвяне и одобряване по преценка на изготвилите я длъжностни лица, като се вземат предвид:

1. промени в нормативната уредба;

2. препоръки от одити на Европейската комисия, други външни или вътрешни одити;

3. други фактори.

Началното краткосрочно обучение включва теоретична и практическа част в зависимост от спецификата на дейността на служителите, като реализирането на придобитите знания и умения при извършването на официалния контрол и другите официални дейности се контролира и оценява от прекия ръководител. Планирането, организирането, провеждането, оценката на ефективността и отчитането на проведеното обучение се извършва в съответствие със стандартна оперативна процедура³⁵, която се утвърждава със заповед на изпълнителния директор на БАБХ. В специализираните дирекции на ЦУ на БАБХ, ОДБХ и специализираните структури се води списък на проведените начални обучения, в който се включва информация за служителите, преминали обучението (три имена, длъжност, дата на назначаване), периода на провеждане и резултатите от проведеното обучение.

Българската агенция по безопасност на храните осигурява периодично краткосрочно обучение на служителите от специализираната администрация на ЦУ на БАБХ, ОДБХ и специализираните структури към БАБХ, на които е възложено извършването на официален контрол и други официални дейности по смисъла на чл. 2 от Регламент (ЕС) 2017/625. Обучението се провежда в допълнение на обучението по чл. 35б, ал. 1, т. 3 от ЗДСл.

Обучението се извършва съгласно годишни програми за обучение, които се изготвят до 31 октомври на годината, предхождаща годината, през която ще се провеждат обученията. Програмите се изготвят от:

1. директорите на дирекции в специализираната администрация на ЦУ на БАБХ за съответните дирекции по предложение на началниците на отдели;

2. директорите на ОДБХ по предложение на началниците на отдели;

3. ръководителите на специализираните структури към БАБХ по предложение на ръководителите на отделните лаборатории след консултация с хабилитираните лица в съответната лаборатория.

Програмите се изготвят, като се вземат предвид:

1. необходимостта от тематично обучение за поддържане на нивото и повишаване квалификацията в областите, посочени в глава I от приложение II на Регламент (ЕС) 2017/625;

2. промени в нормативната уредба;

3. препоръки от одити на ЕК, други външни или вътрешни одити;

4. идентифицираните потребности от обучение в хода на работния процес, включително предложения от страна на служителите;

5. резултати и анализи от предходни обучения, извършени на основание проведени тестове, анкети, резултати от атестациите на съответните служители;

6. други фактори.

³⁵ Стандартна оперативна процедура за планиране, организиране, провеждане, оценката на ефективността и отчитането на проведеното начално краткосрочно обучение

Всяка програма съдържа най-малко: 1) обосновка за необходимостта от провеждане на съответното обучение; 2) тема на обучението, форма за провеждане (теория и/или практика, електронно обучение); 3) планирано време за провеждане (тримесечие на годината); 4) брой на служителите, които се планира да бъдат обучени.

Изготвените програми се съгласуват със съответните дирекции в специализираната администрация на ЦУ на БАБХ, които методически ръководят съответните звена, след което ЦУ на БАБХ изпраща програмите за съгласуване с Центъра за оценка на риска по хранителната верига по реда на чл. 14 от Закона за Центъра за оценка на риска по хранителната верига. След проведеното съгласуване програмите се одобряват от изпълнителния директор на БАБХ до 31 декември на годината, предхождаща годината, през която ще се изпълняват. Планирането, организирането, провеждането, оценката на ефективността и отчитането на проведеното обучение по периодичното краткосрочно обучение се извършва в съответствие със стандартна оперативна процедура, която се утвърждава със заповед на изпълнителния директор на БАБХ. Информация за проведените обучения (теми, присъствени листа, списък на обучените служители и постигнатите резултати, копия от получени удостоверения/сертификати/свидетелства/резултати от тестове) се съхранява в БАБХ.

Обучения извън одобрените програми се провеждат при необходимост и при наличие на средства в съответствие с чл. 19, ал. 2 от ЗВД или при възможност за провеждане на обучения, финансирани по европейски програми или проекти или споразумения с други организации. Такива са и обучения организирани от Better Training for Safer Food на ЕК по съответните направления, както и по WANIS на СОЗЖ.

Специализираните дирекции в ЦУ на БАБХ представят под формата на презентации и лекции нови изисквания в законодателството или указания относно прилагането на инструкции и други документи, свързани с дейността на БАБХ, на съответните началници на отдели към ОДБХ и/или определени служители, които от своя страна провеждат на каскаден принцип обучение на служителите, имащи отношение към извършваната дейност, и контрол на елементите на агрохранителната верига.

Ежегодно ЦУ на БАБХ организира симулативни упражнения по отношение на актуални заразни заболявания по животните. Периодично се провеждат работни срещи, семинари и обучения със служителите към ОДБХ и се обсъждат често срещани затруднения и възникнали въпроси от упражняването на контрола на срещите на директорите и началник отделите по ЗЖ.

IV.2.2. Хуманно отношение към животните

Съгласно чл. 7, ал. 1, т. 4 от ЗВД Българската агенция по безопасност на храните е официалният компетентен орган за извършване на контрол за спазване на правилата за защита и хуманно отношение към животните. Официалният контрол има за цел да идентифицира рисковете, които биха могли да повлияят на здравето или благосъстоянието на животните и задължително регистриране на информацията, свидетелстваща за установените несъответствия.

Плановите проверки в тази сфера се извършват на база анализ на риска по предварително зададени критерии, съгласно описания ред в раздел IV.2.1.

На национално ниво в ЦУ на БАБХ, дирекция ЗИХОЖ е отговорна за контрола по хуманното отношение към животните, както и за осъществяване на контрол при прилагане на законодателството в тази област. Дирекция „Контрол на храните“ е отговорна за контрола по хуманното отношение към животните по време на клане, както и за осъществяване на контрол при прилагане на законодателството в тази област. Дирекциите ЗИХОЖ и КХ методически ръководят, координират и контролират дейността на ОДБХ по отношение на ХОЖ, съгласно Устройствения правилник на БАБХ. На централно ниво се изготвят методически указания и се предоставят до съответните областни и общински служби.

Управлението на координацията между компетентните органи със съответните отговорности, методите на контрол и използваните техники, приоритетите на контрола, проверката на планираните мерки, включително докладване на мерките правилата за прилагане на хоризонталното законодателство при хуманното отношение към животните и обучението на официалните инспектори по ХОЖ, валидни за здравеопазването на животните от част IV.2.1. Здравеопазване на животните, важат и за тази част.

В съответствие с чл. 149, ал. 3 от ЗВД, минималните изисквания за защита и хуманно отношение при отглеждане, използване, продажба, клане и умъртвяване на различни видове животни се уреждат с наредби на министъра на земеделието и храните, които могат да се свалят от линка в Приложение I.

Официалните проверки се осъществяват от официални ветеринарни лекари (инспектори към ОДБХ) на територията на страната и на изходните пунктове за живи животни и от официални ветеринарни лекари на граничните инспекционни пунктове. Във всяка от 28 - те ОДБХ има по един ветеринарен лекар - отговорник по ХОЖ, както и общински официални ветеринарни лекари във всяка община.

Официалните проверки за спазване изискванията за хуманно отношение към животните се планират съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2017/625 и чл. 6 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2022/160 за определяне на еднаква минимална честота на някои видове официален контрол, извършван с цел проверка на съответствието с ветеринарно-здравните изисквания на Съюза съгласно Регламент (ЕС) 2017/625. Планирането на проверките се базира на основа анализ на риска - броя и вида на откритите несъответствия, констатирани в предходният отчетен период при отглеждането на животните и по време на транспортирането им. Според честотата на извършване проверките са периодични и планирани, последващи, разследващи и по сигнали:

- при изпълнение на Годишната инспекционна програма за официален контрол за хуманно отношение към животните;
- при одобрение на МПС за транспорт на живи животни и при значими промени или несъответствия на издадените лицензи;
- извършват се и повторни инспекции с цел проследяване на предписанията от предшестващи инспекции;
- проверки във връзка с подадени сигнали и жалби, а също така и внезапни.

Отчитането на проверките по хуманно отношение към животните се осъществява посредством контролни листове по образци, утвърдени със Заповед на

изпълнителния директор на БАБХв животновъдни обекти за отглеждане на селскостопански животни и включващи разпоредбите в съответното секторно законодателство (Образец ЗХОЖ – 61; Образец ЗХОЖ - 84Б; Образец ЗХОЖ – 100; Образец – 138Б; Образец ЗХОЖ – 147; Образец ЗХОЖ – 167А; Образец ЗХОЖ – 169; Образец ЗХОЖ – 212Б), обществено достъпни на сайта на БАБХ:

<https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/home/bfsa.for.business/document.specimens.animal.health.and.welfare>

Честотата на извършваните проверки е съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2017/625. На тази база в промишлените животновъдни обекти за отглеждане на селскостопански животни се извършва минимум една проверка годишно. В случай на констатирани несъответствия, честотата на проверките се увеличава до отстраняване на откритите несъответствия. В животновъдни обекти от тип „задан двор“ броят на проверките обхваща от 1 % до 5 % от броя на животновъдните обекти годишно, в зависимост от броя на този тип обекти, намиращи се на територията на съответната община.

Областните дирекции по безопасност на храните планират проверки за следващата година в животновъдните обекти, в които са имали:

- несъответствия, открити през предходната година;
- обратна връзка от кланици по отношение на хуманното отношение към животните (пододерматит, счупени крила, канибализъм, кръвоизливи);
- информация от инспектори по здравеопазване и хуманно отношение към животните;
- информация от други компетентни органи;
- жалби и сигнали, относно неспазване секторното законодателство;
- системно нарушаване на секторното законодателство.

Проверките по време на транспорт се извършват съгласно разпоредбите на Регламент (ЕО) № 1/2005 на Съвета от 22 декември 2004 година относно защитата на животните по време на транспортиране и свързаните с това операции и за изменение на Директиви 64/432/ЕИО и 93/119/ЕО и Регламент (ЕО) № 1255/97. Проверките се извършват на всеки един етап, свързан с транспортирането на животните: на мястото на заминаване; по време на транспорт; на местата за почивка; на местата на местоназначението; на пазарите и на граничните инспекционни пунктове.

По отношение на честотата на проверките, за всяка ОДБХ е необходимо да се планират минимум три годишни проверки на пътя по време на транспорт. Всеки ветеринарен лекар проверява минимум пет пратки с животни годишно, закупени от страната на мястото на предназначение. В събирателните центрове се планират минимум 15 проверки на транспортни средства, транспортиращи дребни преживни животни.

При транспортиране на животни от други държави-членки за територията на България се извършва проверка на минимум три транспортни средства годишно.

Официалните ветеринарни лекари, извършващи проверки на пазарите за живи животни е необходимо да извършат проверка минимум на три транспортни средства, за година.

Официалните ветеринарни лекари трябва да планират минимум пет проверки годишно на животновъдни обекти, от които се транспортират животни, предназначени за други животновъдни обекти в страната.

При транспортиране на животни, предназначени за вътреобщностна търговия и за износ, се извършва проверка на всяко транспортно средство по време на товаренето му.

В местата за почивка се извършва проверка на всяко транспортно средство, превозващо животни.

На местата за поене и хранене на животните (кратка почивка) се извършват минимум три проверки годишно.

На граничните инспекционни пунктове се извършва проверка на всяко преминаващо средство, превозващо живи животни.

Инспекторите от отдел “Контрол на храните” към ОДБХ са отговорни за спазване изискванията на Регламент (ЕО) № 1099/2009 на Съвета от 24 септември 2009 г. относно защита на животните по време на умъртвяване (ОВ, L 303/1 от 18 ноември 2009 г.).

Официалните ветеринарни лекари имат достъп до всички места в тях по всяко време на производствения процес. Контролните органи извършват:

- редовни проверки на инструментите и съоръженията, за да се уверят, че отговарят на изискванията на законодателството и се поддържат в добро работно състояние;
- проверка на професионалните знания и умения на персонала в клиниците;
- резултатите от проверките се документират с чек-листове и протоколи.

При констатиране на нарушения на изискванията контролните органи предприемат необходимите законови мерки. Съгласно изискванията на Инструкцията за изпълнението относно прилагането на многогодишен национален план за контрол на храни по смисъла на чл. 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 и материали и предмети, предназначени за контакт с храни, официалните ветеринарни лекари в клиниците извършват един път на три месеца тематични проверки за спазване изискванията за хуманно отношение към животните по време на транспорт, разтоварване и зашеметяване.

Официалният контрол за спазване на изискванията за хуманно отношение към животните, отглеждани във ферми се осъществява съгласно изискванията на Директива 98/58/ЕО на съвета от 20 юли 1998 година относно защитата на животни, отглеждани за селскостопански цели и Раздел V от Наредба № 16 за защита и хуманно отношение при отглеждане и използване на селскостопански животни³⁶. Официалният контрол се

³⁶ Наредба № 16 от 3 февруари 2006 г. за защита и хуманно отношение при отглеждане и използване на селскостопански животни, в сила от 01.05.2006 г., Обн. ДВ. бр.18 от 28 Февруари 2006г., изм. и доп. ДВ. бр.61 от 28 Юли 2017г.

извършва на базата на анализ на констатираните несъответствия при извършени проверки на определени селскостопански животни, както и по такива установени по време на транспорт през предходната година, свързани с хуманното отношение и защита на животните. На тази база се планират проверките за официалния контрол за хуманното отношение и защита на животните.

Официалният контрол за спазване на изискванията за хуманно отношение към животните по време на транспорт се осъществява съгласно Регламент (ЕО) № 1/2005 и Закона за ветеринарномедицинската дейност - Глава VII, Раздел IV. Официалните проверки се извършват по време на всички етапи на отглеждане на животните, включително и транспортирането им. Контролът по ХОЖ се извършва чрез проверки на място в обектите, в които се отглеждат животни, местата на товаренето и разтоварването им, както и по време на тяхното транспортиране.

С цел спазване изискванията на действащото европейско и национално законодателство в сферата на хуманното отношение по време на транспорт, инспекторите от ОДБХ извършват следните проверки:

- на транспортни средства за съответствието им с изискванията за защита и хуманно отношение към животните по време на транспортиране, за което се издава сертификат по образец, съгласно чл. 162 от Закона за ветеринарномедицинската дейност;

- проверки на местата на товарене и разтоварване на животните;
- на одобрените от БАБХ пунктове за почивка;
- на пазарите за живи животни;
- проверки по сигнали за нарушения при транспорт на животни.

На централно ниво, експерти от отдела ХОЖ към дирекция ЗИХОЖ извършват следните дейности:

- издаване на лиценз за превоз на живи животни за кратки и продължителни пътувания;
- поддържане на регистър на издадените лицензи за превоз на живи животни съгласно чл. 166 от ЗВД и въвеждане на актуална информация за одобрените превозни средства в информационната система на БАБХ;
- прилагане на чл. 24. ал. 2 на Регламент (ЕО) 1/2005 - подаване на сигнали от и до други контактни точки по Регламент (ЕО) 1/2005 във връзка с констатирани нарушения на хуманното отношение по време на транспорт;
- участват в организирани от ЕС работни срещи по хуманно отношение към животните;
- методически ръководи и координира дейността на ОДБХ по спазване на правилата за защита и хуманно отношение към животните по време на транспорт;
- в случай на необходимост организират обучение на инспекторите, които участват в проверки за ХОЖ.

За улеснение при извършване на официалния контрол, дирекция ЗИХОЖ към ЦУ на БАБХ е изготвила инструкции, процедури, писма, заповеди и други документи в

сферата на хуманното отношение към животните, които могат да се намерят в линка на БАБХ в Приложение I.

За издаване на лиценз за транспортиране на живи животни за кратки и продължителни пътувания, към изискуемите документи е необходимо да се приложи и План за спешни действия при влошаване здравословното състояние на животните и инциденти при транспортирането – Стандартна оперативна процедура за издаване на разрешително за превоз на живи животни, съгласно изискванията на чл. 165 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД) и Регламент (ЕО) № 1/2005 на съвета от 22 декември 2004 година (СОП – ЗХОЖ 11А), обществено достъпен на сайта на БАБХ:

<https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/activities/animal.health.and.welfare/standard-operating-procedures>

В зависимост от вида на установените нарушения и в зависимост от вида и тежестта им, ОВЛ предприемат една или няколко от мерките в съответствие с изискванията на чл. 131 от ЗВД. В 14-дневен срок след изтичане на срока за отстраняване на нарушенията, посочени в предписанието, ветеринарният лекар, който го е издал, извършва повторна проверка и в случай че нарушенията са отстранени, отразява това в предписанието, като поставя дата, подпис и щемпел.

Ежегодно в срок до 30 април отговорниците по ХОЖ от ОДБХ изпращат до отдел ХОЖ към дирекция ЗИХОЖ в ЦУ на БАБХ кратък доклад за дейността си през предходната година.

Съгласно чл. 58 от Закона за защита на животните³⁷ (ЗЗЖ) органите на Министерството на вътрешните работи и другите органи на изпълнителната власт съдействат за предотвратяване на жестокост към животните и да осъществяват проверки за спазване изискванията за ХОЖ по време на транспорт.

Изпълнителният директор на БАБХ утвърждава процедура (Образец ЗХОЖ - 100) за действия при несъответствие с изискванията за хуманно отношение към животните съгласно чл. 21 от Регламент (ЕС) 2017/625, обществено достъпен на сайта на БАБХ:

<https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/home/bfsa.for.business/document.specimens.animal.health.and.welfare>

Всички експерти или инспектори преминават обучение за постигане и надграждане на необходимата компетентност в съответствие с изискванията на Наредба № 6 за условията и реда за провеждане на следдипломно обучение в областта на ветеринарната медицина. С тази наредба се определят условията и редът за провеждане на следдипломно обучение по чл. 19, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност. В допълнение на процедурата за обучение на официалните инспектори разписана в част IV.2.1. Здравеопазване на животните, отдел ХОЖ към дирекция ЗИХОЖ в ЦУ на БАБХ периодично провежда работни срещи, семинари и обучения с началник отделите “Здравеопазване на животните” към ОДБХ, на които се обсъждат често срещани затруднения и възникнали въпроси от упражняването на контрола по ХОЖ.

³⁷ Закон за защита на животните, в сила от 31.01.2008 г., обн. ДВ. бр.13 от 8 Февруари 2008г.

IV.2.3. Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии (ТСЕ) и странични животински продукти (СЖП)

Официалният контрол върху трансмисивни спонгиформни енцефалопатии и странични животински продукти се извършва от дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ на ЦУ на БАБХ, която съгласно разписаните ѝ функции и дейности в УП на БАБХ, съвместно със съответните дирекции контролира и методически ръководи извършвания официален контрол по контролна система ТСЕ и СЖП в съответствие с критериите на Регламент (ЕС) № 2017/625 по отношение на контрола при получаването и обезвреждането на странични животински продукти и продукти, получени от тях. В състава на дирекцията има 11 щатни бройки, като 6 от тях са ангажирани с методическо ръководство, контрол и координация на дейността на ОДБХ, свързана с осъществяване на официален контрол относно СЖП и производните продукти.

Официалният контрол на СЖП и производни продукти се изпълнява съгласно приоритети, които са в основата на поставените стратегически цели. Контролът обхваща веригата на СЖП и производните продукти от началната им точка до крайната им точка в производствената верига, във връзка с чл. 10, параграф 1, буква а) и чл. 20, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625. За постигане на последователност и ефективност на контрола от дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ са изготвени стандартни оперативни процедури в съответствие с изискванията на чл. 5 и чл. 12 от Регламент (ЕС) № 2017/625. Същите се утвърждават със заповед на изпълнителния директор на БАБХ и се изменят във връзка с настъпили промени в прякото приложимото право на ЕС и националното законодателство в областта на фуражите.

Експерти от дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“, към ЦУ на БАБХ проверяват изготвените на областно ниво проекти на рамкови планове за контрол на фуражите, дали са приложени правилно критериите. На база на областните рамкови планове се изготвя обобщен национален Рамков план за контрол на фуражите, който се утвърждава със заповед на изпълнителния директор на БАБХ или със заповед на заместник изпълнителния директор на БАБХ.

Методическото ръководство и координация при извършването на официален контрол на СЖП и производните продукти от ОДБХ се извършва от дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ. Експертите от дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“, към ЦУ на БАБХ изготвят Указания за работа за изпълнение на Рамковия план за контрол на фуражите по три контролни системи – контролна система „Фуражи и хранене на животните“, контролна система „Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии и странични животински продукти“ и контролна система „Ветеринарни лекарствени продукти и остатъци от ветеринарни лекарствени продукти“. В тях подробно се описват, както разпределението на контрола по области, така и начините за постигане на заложените в годишния план за контрол цели. Рамковият план за контрол на фуражите и Указанията за работа по изпълнението му се предоставят на всички инспектори или експерти, отговорни за официалния контрол на фуражи в ОДБХ.

Отчетът за дейността по изпълнението на годишния план на областно ниво се представя на всеки три месеца до дирекция „Контрол на фуражите и страничните

животински продукти“ към ЦУ на БАБХ, до десето число на месеца следващ отчетния период, по образец. Отчетът се съпровожда с доклад, който съдържа анализ на изпълнението, като включва и анализ на ефективността (резултатността) при изпълнението на заложените цели.

До 30-то число на месеца следващ отчетния период, след тримесечния отчетен период, съгласно заповед на изпълнителния директор на БАБХ, дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ към ЦУ на БАБХ изготвя подробен доклад, включващ както анализ на извършвания контрол на фуражи, така и анализ на състоянието на сектор „Фуражи“ в Република България. Докладите се одобряват от изпълнителния директор на БАБХ.

Официалният контрол на оператори, обекти и предприятия, боравещи със СЖП и производните продукти се извършва на регионално ниво от официални инспектори от ОДБХ в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 1069/2009, на база на стандартни оперативни процедури^{38 39 40}, одобрени от изпълнителния директор на БАБХ и в съответствие с разпоредбите на чл. 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625. Стандартна оперативна процедура за извършване на контрол на съоръженията за унищожаване на странични животински продукти, регистрирани по чл. 259 и чл. 259а от Закона за ветеринарномедицинската дейност във връзка с изпълнението на договори за извършване на услугата се прилага по отношение на обектите за обезвреждане на умрели животни и СЖП при огнища на болести.

В изпълнение на чл. 9 и чл. 12 от Регламент (ЕС) 2017/625 и Стандартна оперативна процедура за официален контрол на оператори, обекти и предприятия, които боравят със СЖП и производни продукти, регистрирани/одобрени съгласно членове 229, 229а, 259, 259а от Закона за ветеринарната дейност във връзка с членове 23 и 24 от Регламент (ЕС) № 1069/2009, описана по-горе, официалните експерти или инспекторите от ОДБХ изготвят годишни планове за официалния контрол на оператори, обекти и предприятия, боравещи със СЖП и производни продукти на база извършената оценка на риска, които включват извършването на проверка на документи, проверка за идентичност и физическа проверка. Критериите за оценка на риска имат различна тежест и са:

- режим на регистрация или одобрение,
- категория СЖП;
- вид на СЖП (сурови/преработени);
- предвидена употреба на СЖП (за фуражи/технически цели);
- констатирани несъответствия през предходната година.

³⁸ Стандартна оперативна процедура за официален контрол на оператори, обекти и предприятия, които боравят със СЖП и производни продукти, регистрирани/одобрени съгласно членове 229, 229а, 259, 259а от Закона за ветеринарната дейност във връзка с членове 23 и 24 от Регламент (ЕС) № 1069/2009;

³⁹ Стандартна оперативна процедура за извършване на официален контрол по отношение на страничните животински продукти и производните продукти в животновъдни обекти, регистрирани по чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност;

⁴⁰ Стандартна оперативна процедура за извършване на контрол на съоръженията за унищожаване на странични животински продукти, регистрирани по чл. 259 и чл. 259а от Закона за ветеринарномедицинската дейност във връзка с изпълнението на договори за извършване на услугата.

На тази база се определя честота на плановия официален контрол (между веднъж и четири пъти годишно) и се утвърждава годишен план за официален контрол на СЖП и производни продукти от директора на ОДБХ.

Вид оператор, обект или предприятие	Брой планирани проверки на обекти за година
Обекти или предприятия, боравещи със СЖП с цел междинни дейности след тяхното събиране и предприятия, съхраняващи СЖП	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Обекти или предприятия за съхранение на производни продукти, получени от СЖП	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Инсинератори, обекти за съвместно изгаряне и горивни инсталации	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Преработвателни предприятия	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Олео-химични предприятия	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Предприятия за преобразуване на СЖП в биогаз	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Предприятия за преобразуване на СЖП в компост	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Предприятия за производство на храна за домашни любимци	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Обекти и предприятия, боравещи със СЖП или производни продукти за цели извън хранителната верига	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Регистрирани оператори на СЖП и производни продукти за специфични цели	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Събирателни центрове	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Предприятия и обекти, произвеждащи органични торове или подобрители за почвата	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно
Други регистрирани оператори	100% от операторите се проверяват веднъж до четири пъти годишно

Одитите на оператори, обекти и предприятия, регистрирани по чл. 229, чл. 259 и чл. 259а от ЗВД във връзка със системите за самоконтрол и/или НАССР плана се извършват с минимална честота от 3 години съгласно стандартна оперативна процедура за официален контрол на оператори, обекти и предприятия, които боравят със СЖП и производни продукти. Одитите се извършват от назначена от директора на ОДБХ комисия при спазване на всички принципи за извършване на одит.

В изпълнение на чл. 9 и чл. 12 от Регламент (ЕС) 2017/625 и Стандартна оперативна процедура за извършване на официален контрол по отношение на страничните животински продукти и производните продукти в животновъдни обекти, регистрирани по чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност, описана по-горе, се изготвя годишен план за официалния контрол на СЖП в животновъдните обекти, утвърден от изпълнителния директор на БАБХ. Планът се изготвя на база оценка на риска като се вземат предвид броя животновъдни обекти на територията на областта, извършените проверки през предходната година и резултатите от тях. Планират се проверки на 7 % от животновъдните обекти в областта, от които поне 10% са на лични стопанства. За 2024 г. са планирани общо 3928 бр. проверки за СЖП в животновъдни обекти.

Официалният контрол на СЖП и производни продукти се изпълнява според приоритети, които са в основата на поставените стратегически цели. Контролът обхваща веригата на СЖП и производните продукти от началната им точка до крайната им точка в производствената верига, във връзка с чл. 10, параграф 1, буква а) и чл. 20, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625.

Контролната дейност на регионално ниво се осъществява от инспектори, извършващи официален контрол в областта на здравето на животните и контрола на храните от 28 ОДБХ, които са определени със заповед на изпълнителния директор на БАБХ, както следва:

- отдел „Контрол на храните“ към ОДБХ – за оператори, предприятия и предприятия, регистрирани/одобрени съгласно членове 229, 229а, 259, 259а от ЗВД във връзка с член 23 и член 24 от Регламент (ЕС) № 1069/2009; и
- отдел „Здравеопазване и хуманно отношение към животните“ към ОДБХ – за животновъдните обекти и в обекти за обезвреждане на умрели животни във връзка със сключени договори по държавна помощ.

Контролът по системите за контрол на ТСЕ и СЖП се извършва по време на контрола по здравеопазване на животните и контрола на храните.

Всички инспектори и експерти разполагат със служебен транспорт, мобилни телефони, компютри, постоянен достъп до интернет.

Официалният контрол се извършва чрез прилагане на методи и техники на контрол, като мониторинг, надзор, проверка, одит, инспекция, в съответствие с изискванията на чл. 14 на Регламент (ЕС) № 2017/625. В съответствие с чл. 9, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2017/625 официалният контрол се извършва без предупреждение, с изключение на одитите.

Проверките могат да бъдат физически и/или документални. При извършване на официалния контрол се следи за изпълнението на всички приложими общи и

специални изисквания на европейското и националното законодателство в зависимост от извършваната дейност и целта на проверката. Официалният контрол може да бъде планов на база оценка на риска (съгласно годишния план) и неизвънпланов. Извънплановият официален контрол включва проверки във връзка с:

- регистрация/одобрение на оператор/обект;
- последващ контрол след дадено предписание;
- по сигнали и жалби;
- внос, износ и вътреобщностна търговия във връзка с процедурата по мониторинг в TRACES NT;
- проверки във връзка със засилен контрол при заразни болести (напр. Африканска чума по свинете, Заразен нодуларен дерматит).

Официалните проверки и одити се документират в протоколи и доклади, които включват предмета на инспекцията или одита и всички установени съответствия и несъответствия съгласно чл. 13 от Регламент (ЕС) 2017/625. Всеки констативен протокол съдържа: име и длъжност на инспектора, име на предприятие и отговорно лице, присъствало по време на проверката, цел на проверката, констатации, предписания, срок за отстраняване на предписанията, информация за взети проби по време на проверката и подписи на инспектора или експерта, както и на оператора. В констативния протокол се отразяват констатациите и в зависимост от това дали има несъответствие, се дават предписания със срок за отстраняване в зависимост от тежестта на установеното несъответствие.

Констативните протоколи се съставят в два екземпляра – един за контролирания оператор и един за компетентния орган.

В случаи на несъответствия, официалният ветеринарен лекар издава предписания с краен срок за отстраняване. В установените случаи на неизпълнение на предписания и при несъответствия, водещи до потенциален риск за здравето на животните и/или общественото здраве, официалният ветеринарен лекар може да издаде заповед за временно спиране на част или на цялата дейност на съответното предприятие или за отнемане на разрешението му, както е предвидено в Закона за ветеринарномедицинската дейност. В зависимост от установените несъответствия посочените по-горе мерки могат да бъдат придружени от налагане на наказателни санкции, предвидени в Закона за ветеринарномедицинската дейност. Тези мерки са в съответствие с чл. 138 от Регламент (ЕС) 2017/625 във връзка с чл. 24 и чл. 25 от Закона за управление на агрохранителната верига.

Резултатите от извършения официален контрол се вписва от ОДБХ в регистри по образец⁴¹. Регистрите се изпращат ежемесечно до 5-то число на месеца, следващ отчетния период до дирекция КФСЖП по електронна поща.

Всяко тримесечие и ежегодно дирекция КФСЖП изготвя доклад с извършения официален контрол на СЖП и производните продукти за периода. В доклада са включени:

⁴¹ Регистър на извършения официален контрол на оператори, предприятия и предприятия, регистрирани/одобри съгласно чл. 23 и чл. 24 от Регламент (ЕС) № 1069/2009 и Регистър на извършения официален контрол в животновъдните обекти, регистрирани съгласно чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност

- брой на извършения официален контрол;
- планирани проверки;
- извънпланови проверки (сигнали, за регистрация/одобрение, TRACES NT, за АЧС, внос/износ);
- брой и вид на установените несъответствия;
- брой на дадените предписания и наказателни мерки;
- отделени количества СЖП от обектите за храни за човешка консумация;
- разпределените пратки СЖП и производни продукти от търговци, които не задържат пратки за склад;
- количества изнесени СЖП и производни продукти към трети държави.

За постигане на безпристрастност, при проверките за ефективността на официалния контрол на СЖП и производни продукти, съгласно разпоредбата на чл. 12, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС) № 2017/625, експерти от ЦУ на БАБХ извършват съвместни проверки на терен със служителите от ОДБХ. Целта на проверките е да се докаже, че официалният контрол по отношение на изискванията на пряко приложимото право на Европейския съюз, Закон за управление на агрохранителната верига, Закона за ветеринарномедицинската дейност и подзаконовите нормативни актове по прилагането им се прилагат ефективно и са подходящи за постигане на целите на съответното законодателство. Проверките на ефективността на официалния контрол на СЖП и производни продукти включват документални и физически проверки на терен. За всяка проверка се изготвя подробен доклад до изпълнителния директор на БАБХ, с копие до директора на съответната ОДБХ. На базата на интервюта, проверка на записи и извадки на документи, избрани на случаен принцип и проверки на оператори на място се извършва оценка на планирането и ефективността на извършвания официален контрол, както и дали контролът е в съответствие със изискванията на законодателството. На основание направените констатации при проверките се правят препоръки към ОДБХ, с цел подобряване на организацията за планирането и извършването на официалния контрол на СЖП и производни продукти, който да е ефективен и да е в съответствие със заложените цели. Честота на извършване на проверките на ефективността на официалния контрол се определя съгласно ясно разписани критерии, основани на оценката на риска, съгласно Стандартна оперативна процедура за извършване на проверка на официалния контрол на фуражите и страничните животински продукти, осъществяван от Българска агенция по безопасност на храните (СОП – КФСЖП – 19, версия 01), утвърдена със Заповед № РД 11-1131/26.04.2024 г. на изпълнителния директор на БАБХ. На регионално ниво, началниците на отдели КХ и ЗИХОЖ към ОДБХ извършват контрол за правилното прилагане на стандартните оперативни процедури за планиране и извършване на официалния контрол на СЖП и производни продукти.

За сметка на държавния бюджет са разходите за събиране, транспортиране, съхранение и обезвреждане на:

1. умрели животни от животновъдни обекти;
2. животни и/или на животновъдни обекти от заден двор са за сметка на съответните собственици.

За ползване на услугите за събиране, транспортиране, съхранение и обезвреждане по т. 1 и 2 собствениците на животновъдни обекти, регистрирани по чл. 137 от ЗВД, заплащат годишна такса в размер, определен в тарифата по чл. 14, ал. 2 от

ЗВД.

Разходите за извършване на услугите се предоставят под формата на държавна помощ чрез Държавен фонд "Земеделие". Разходите за събиране, транспортиране, съхранение и обезвреждане на умрели животни и на странични животински продукти, добити при клане на животни в регистрирани животновъдни обекти - лични стопанства, са за сметка на бюджета на БАБХ.

В рамките на схемата за държавна помощ „Помощ за компенсиране на разходите за отстраняване и унищожаване на мъртви животни“ съгласно Регламент (ЕС) № 2022/2472 за деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз, са подписани 4 договора с одобрени оператори за извършване на събирането, транспортирането, съхранението и унищожаването на мъртви животни от животновъдни обекти, регистрирани по чл. 137 от ЗВД и на СЖП в случай на ликвидиране на доказани огнища на заразни болести на територията на страната. Подписани са договори между ОДБХ и обектите за обезвреждане на СЖП от лични стопанства, получени по време на клането на животни за лична консумация.

Съгласно чл. 275, ал. 2 от ЗВД, за да се възползват от държавна помощ, собствениците на животновъдни стопанства (промишлени и лични стопанства) трябва да заплатят такса в съответствие с Тарифата за таксите, събирани от БАБХ.

Българската агенция по безопасност на храните поддържа на интернет страницата си публичен национален електронен регистър на обектите и инсталациите за обезвреждане на странични животински продукти и за съхранение на странични животински продукти. За всеки регистриран обект и инсталация в ОДБХ се изготвя досие, в което се съхраняват заявлението и документите, както и актове от извършени проверки и наложени наказания.

Досиетата на операторите се съхраняват в съответната ОДБХ, под чийто контрол са същите. Всяко досие съдържа следните оригинали на документи:

- заявления за регистрация/одобрение и прилежащи документи;
- заповеди;
- удостоверения за одобрение/регистрация;
- констативните протоколи от извършените проверки;
- актове за забрана;
- разпореждания;
- кореспонденция с оператора;
- други документи, във връзка с упражняваната от оператора дейност.

Досиетата се съхраняват за срок от три години от датата на прекратяване дейността на обекта.

Българската агенция по безопасност на храните уведомява държавите членки и Европейската комисия за обектите и инсталациите, вписани в регистъра, както и за обектите и инсталациите, чиято регистрация е заличена.

Директорът на съответната ОДБХ може да разреши използването на странични животински продукти в случаите по Регламент (ЕО) № 1069/2009 съгласно процедурата по чл. 271 от ЗВД. В зависимост от степента на извършеното нарушение, със заповед на директора на съответната ОДБХ разрешението за използване на странични животински продукти се прекратява или отнема. Заповедта за отнемане на разрешението се съобщава и може да се обжалва по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Всяка пратка странични животински продукти, се придружава от търговски документ съгласно Регламент (ЕС) № 142/2011. Екземпляр от документа се съхранява в обекта на произход и в обекта по предназначение най-малко две години от датата на издаването му.

Министърът на земеделието и храните, по предложение на изпълнителния директор на БАБХ, със заповед определя районите на обслужване на регистрираните обекти за съхранение и обезвреждане на странични животински продукти. Лицата, извършващи дейност в обектите СЖП са длъжни да организират събирането на страничните животински продукти от определените им райони и обектите.

Съгласно чл. 5, параграф 4 на Регламент (ЕО) 2017/625, компетентните органи гарантират, че всички членове на персонала, които извършват официален контрол, получават за своята сфера на компетентност подходящо обучение, което им дава възможност да изпълняват задълженията си компетентно и последователно и да извършват официалния контрол. Всички експерти или инспектори преминават обучение за постигане и надграждане на необходимата компетентност в съответствие с изискванията на Наредба № 6 за условията и реда за провеждане на следдипломно обучение в областта на ветеринарната медицина. С наредбата се определят условията и редът за провеждане на следдипломно обучение по чл. 19, ал. 1 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

В допълнение на процедурата за обучение на официалните инспектори, разписана в част IV.2.1. Здравеопазване на животните, когато е необходимо, със служителите се обсъжда прилагането на нормативните актове, срещани затруднения и възникнали въпроси при осъществяването на официалния контрол. Извършва се анализ за степента на изпълнение на заложените в контролния план цели, както и компетентността на служителите по изпълнение на неговите задължения.

IV.2.4. Въвеждане на животни и храни от животински произход, растения, растителни продукти и други обекти

IV.2.4.1. Въвеждане на животни и стоки с произход трети държави

Съгласно Раздел II, чл. 47 от Регламент (ЕС) 2017/625, компетентните органи на граничните контролни пунктове към дирекция „Граничен контрол“ при ЦУ на БАБХ, осъществяват официален контрол на животни и стоки с произход трети държави, които подлежат на официален контрол при първо въвеждане на територията на Съюза на граничните контролни пунктове.

Дирекция „Граничен контрол“ при ЦУ на БАБХ е част от специализираната администрация в структурата на БАБХ, която осъществява официален контрол,

съгласно изискванията на Глава 5, раздел 2 от Регламент (ЕС) 2017/625. Дирекцията е под прякото ръководство на ресорен заместник изпълнителен директор на БАБХ.

Органиграма на дирекция „Граничен контрол“ в ЦУ на БАБХ

Съгласно Устройствения правилник на БАБХ, дирекцията е с обща численост на персонала от 135 щатни бройки, които са разпределени в девет отдела. Осем от отделите са одобрените Гранични контролни пунктове (ГКП) на територията на Р. България, определени съгласно Раздел II, чл. 59 от Регламент (ЕС) 2017/625, които се ръководят от началници на отдели и са на пряко подчинение на директора на дирекция ГК. Отдел „Организация и управление на граничния контрол“ (ОУГК) в дирекцията организира и координира общите дейности и процеси, като също така отговаря за разработване на оперативни процедури, инструкции, указателни писма и др. с цел прилагане на единен подход при извършването на официален контрол при въвеждане на пратки животни и стоки. На схемата са посочени ГКП на територията на Р. България:

Официалният контрол се извършва на ГКП, които са на пряко подчинение на директора на дирекция „Граничен контрол“, при ЦУ на БАБХ. В съответствие с изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/1014, на територията на Р. България са определени 8 /осем броя ГКП както следва:

1. ГКП Пристанище Варна за въвеждане на:

- пакетирани продукти за консумация от човека (НС2) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- продукти, непредназначени за консумация от човека (ННС) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- растения, растителни продукти и други обекти, включително когато същите са с биологичен произход (Р - растения), (РР – растителни продукти), (РР (WP)- дървесина и изделия от дървесина), (ОО- други обекти);
- пакетирани храни и фуражи от неживотински произход, включително когато същите са с биологичен произход (ННС2 (food) - храни от неживотински произход), (ННС (feed) - фуражи от неживотински произход), (ННС (other) - продукти от неживотински произход, които не са нито храни, нито фуражи).

2. ГКП Пристанище - Бургас за въвеждане на:

- пакетирани продукти за консумация от човека (НС2) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- продукти, непредназначени за консумация от човека (ННС) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- пакетирани храни и фуражи от неживотински произход, включително когато същите са с биологичен произход (ННС2 (food) - храни от неживотински произход), (ННС (feed) - фуражи от неживотински произход), (ННС (other) - продукти от неживотински произход, които не са нито храни, нито фуражи);
- растения, растителни продукти и други обекти, включително когато същите са с биологичен произход (Р - растения), (РР – растителни продукти), (РР (WP)- дървесина и изделия от дървесина), (ОО- други обекти).

3. ГКП Капитан Андреево – шосе за въвеждане на:

- живи животни - копитни животни, различни от регистрирани еднокопитни животни (U), Регистрирани еднокопитни (E), Други животни, различни от копитни (включва копитни животни от зоологически градини) (O);
- пакетирани продукти за консумация от човека (HC2) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- продукти, непредназначени за консумация от човека (NHC-NT - няма изисквания относно температурата) от животински произход само на температура на околната среда, включително когато същите са с биологичен произход;
- растения, растителни продукти и други обекти, включително когато същите са с биологичен произход (P - растения), (PP – растителни продукти), (PP (WP)-дървесина и изделия от дървесина), (ОО-други обекти);
- пакетирани храни и фуражи от неживотински произход, включително когато същите са с биологичен произход (NHC2 (food)-храни от неживотински произход), (NHC (feed) - фуражи от неживотински произход), (NHC (other) - продукти от неживотински произход, които не са нито храни, нито фуражи).

4. ГКП Златарево - шосе за въвеждане на:

- пакетирани продукти за консумация от човека (HC2) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- продукти, непредназначени за консумация от човека (NHC) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- растения, растителни продукти и други обекти, включително когато същите са с биологичен произход (P - растения), (PP – растителни продукти), (PP (WP)-дървесина и изделия от дървесина), (ОО- други обекти);
- фуражи от неживотински произход, включително когато същите са с биологичен произход (NHC (feed) - фуражи от неживотински произход);
-

5. ГКП Гюешево - шосе за въвеждане на:

- пакетирани продукти за консумация от човека (HC2) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- продукти, непредназначени за консумация от човека (NHC) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- растения, растителни продукти и други обекти, включително когато същите са с биологичен произход (P - растения), (PP – растителни продукти), (PP (WP)-дървесина и изделия от дървесина), (ОО- други обекти; ;
- фуражи от неживотински произход, включително когато същите са с биологичен произход (NHC (feed) - фуражи от неживотински произход). .

6. ГКП Калотина - шосе за въвеждане на:

- живи животни - копитни животни, различни от регистрирани еднокопитни животни (U), Регистрирани еднокопитни (E), други животни, различни от копитни (включва копитни животни от зоологически градини) (O);
- пакетирани продукти за консумация от човека (HC2) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- продукти, непредназначени за консумация от човека (NHC) от животински произход само на температура на околната среда, включително когато същите са с биологичен произход;
- растения, растителни продукти и други обекти, включително когато същите са с биологичен произход (P - растения), (PP – растителни продукти), (PP (WP)- дървесина и изделия от дървесина), (OO- други обекти);
- пакетирани храни и фуражи от неживотински произход, включително когато същите са с биологичен произход (NHC2 (food)- храни от неживотински произход), (NHC (feed) - фуражи от неживотински произход).

7. ГКП Летище София за въвеждане на:

- живи животни - регистрирани еднокопитни (E), Други животни, различни от копитни (включва копитни животни от зоологически градини) (O);
- пакетирани продукти за консумация от човека (HC2) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- продукти, непредназначени за консумация от човека (NHC) от животински произход само на температура на околната среда, включително когато същите са с биологичен произход;
- растения, растителни продукти и други обекти, включително когато същите са с биологичен произход (P - растения), (PP – растителни продукти), (PP (WP)- дървесина и изделия от дървесина), (OO- други обекти);
- пакетирани храни и фуражи от неживотински произход, включително когато същите са с биологичен произход (NHC2 (food)- храни от неживотински произход), (NHC (feed) - фуражи от неживотински произход), (NHC (other) - продукти от неживотински произход, които не са нито храни, нито фуражи).

8. ГКП Брегово – шосе за въвеждане на:

- пакетирани продукти за консумация от човека (HC2) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- продукти, непредназначени за консумация от човека (NHC) от животински произход, включително когато същите са с биологичен произход;
- растения, растителни продукти и други обекти, включително когато същите са с биологичен произход (P - растения), (PP – растителни продукти), (PP (WP)- дървесина и изделия от дървесина), (OO- други обекти);

- фуражи от неживотински произход, включително когато същите са с биологичен произход (NHC (feed) - фуражи от неживотински произход).

Освен на определените ГКП, БАБХ извършва официален контрол и на други места за въвеждане на територията на Съюза (Малко Търново, Лесово, , , Летище Варна, Летище Бургас и др.) както следва:

- на стоки, които са част от личния багаж на пътниците и са предназначени за лична употреба или консумация в изпълнение изискванията на Регламент (ЕС) 2019/2122;
- проверки за съответствието с ветеринарно-санитарните изисквания по отношение на движението с нетърговска цел на домашни любимци съгласно Регламент 576/2013.

Граничните контролни пунктове, съгласно Регламент (ЕС) 2019/1014 разполагат с инфраструктура, оборудване и документация за осъществяване на дейностите по официалния контрол. Вносителите и операторите, отговорни за пратките са длъжни:

- да изпълняват предписанията на компетентните органи;
- да не възпрепятстват компетентните органи при осъществяването на правомощията им;
- да оказват съдействие на компетентните органи;
- да водят документация съгласно изискванията на законодателството.

Вносителите и операторите, отговорни за пратките, състоящи се от животни и продукти от животински произход, съставни продукти, зародишни продукти, СЖП, сено и слама, имат отговорност предварително да уведомят инспекторите на граничните контролни пунктове чрез подаване на предварително уведомление (Част I на ЕЗДВ-А, ЕЗДВ-Р) в системата TRACES-NT.

Официалният контрол на ГКП се извършва от официални ветеринарни лекари, официални фитосанитарни инспектори и официални инспектори, които извършват официален контрол на граничния контролен пункт на първо пристигане в Съюза на всяка пратка от следните категории животни и стоки, които се въвеждат в Съюза:

- а) животни;
- б) продукти от животински произход, зародишни продукти и странични животински продукти;
- в) растения, растителни продукти и други обекти, посочени в списъците, изготвени в съответствие с член 72, параграф 1 и член 74, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/2031;
- г) стоки от някои трети държави, за които чрез актове за изпълнение, предвидени в параграф 2, буква б) от чл. 47 на Регламент (ЕС) 2017/625, и Комисията е взела решение, че е необходимо да се въведат мерки за временно засилване на официалния контрол при въвеждането им в Съюза поради известен или нововъзникващ риск или защото има данни, че е възможно да възникне широкоразпространено и съществено несъответствие с правилата, посочени в член 1, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2017/625;

- д) животни и стоки, по отношение на които се прилага спешна мярка, предвидена в актове, приети в съответствие с член 53 от Регламент (ЕО) № 178/2002,

член 249 от Регламент (ЕС) 2016/429 или член 28, параграф 1, член 30, параграф 1, член 40, параграф 3, член 41, параграф 3, член 49, параграф 1, член 53, параграф 3 и член 54, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2016/2031, изискващи пратките с посочените животни или стоки, идентифицирани с техните кодове по Комбинираната номенклатура, да подлежат на официален контрол при въвеждането им в Съюза;

е) животни и стоки, за чието въвеждане в Съюза са установени условия или мерки чрез актове, приети в съответствие с член 126 или член 128, или в съответствие с правилата, посочени в член 1, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2017/625, които изискват спазването на съответните условия или мерки да бъде установено при въвеждането на животните или стоките в Съюза.

За осигуряване на качество и проследяемост на контролната дейност са разработени, утвърдени от изпълнителния директор на БАБХ и се използват стандартни оперативни процедури, указания, унифицирани документи, като констативни протоколи, доклади от проверка, протоколи за вземане на проби, актове за административни нарушения. Дирекция „Граничен контрол“ е изготвила Стандартни оперативни процедури, утвърдени със заповед на изпълнителния директор на БАБХ:

- СОП-ове за вземане на проби на ГКП от храни от неживотински произход, предназначени за внос в ЕС:
 - СОП за вземане на проби от пратки храни от неживотински произход с произход трети държави при въвеждането им в Съюза за съдържание на микотоксини (СОП – ГК - 04, версия 04), съгласно Заповед РД11-759/26.03.2024 г.
 - СОП за вземане на проби от пратки храни от неживотински произход, предназначени за въвеждане в Съюза за съдържание на остатъци от пестициди (СОП – ДГК-03, версия 02), съгласно Заповед РД11-2060/08.09.2021 г.
 - СОП за вземане на проби от пратки храни от неживотински произход за съдържание на пирилозидинови алкалоиди (СОП – ГК - 07, версия 01), съгласно Заповед РД11-649/31.09.2022 г.
- СОП-ове за вземане на проби на ГКП от пратки растения, растителни продукти и други обекти, предназначени за внос в ЕС:
 - Консолидирана версия на Годишен национален план за наблюдение на дървен опаковъчен материал (ДОМ), версия 01 съгласно Заповед РД11-1309/21.05.2024 г.
 - СОП за извършване на физически проверки на пратки състоящи се от растения, растителни продукти и други обекти с произход трети държави предназначени за въвеждане в Съюза (СОП-ДГК-06), съгласно Заповед РД11-670/02.04.2021 г.
 - Процедура за осъществяване на официален контрол на растения, растителни продукти и други обекти, въведени от трети държави на територията на европейския съюз, съгласно Заповед РД11-2401/02.11.2022 г.
- СОП-ове за прилагане на официалния контрол на ГКП за животни и стоки от животински произход, предназначени за внос в ЕС и, движение на домашни любимци с произход трети държави:

– Заповед №РД 11-1424/24.06.2021г. на изпълнителния директор на БАБХ, за утвърждаване на инструкция за хармонизирано използване на TRACES – NT на ГКП при определени несъответстващи пратки.

– Заповед №РД 11-2453/04.11.2022г. на изпълнителния директор на БАБХ, за утвърждаване на СОП за несъответстващи пратки съдържащи стоки, включени в член 47, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625, версия:02.

– Заповед №РД 11-2295/24.10.2022г. на изпълнителния директор на БАБХ, за утвърждаване на СОП за хармонизирано прилагане на изискванията при въвеждане в Съюза на кучета, котки и порове с произход трета държава попадащи в обхвата на дял 5 на Делегиран Регламент (ЕС) 2020/692 на Комисията.

– Заповед №РД11-2307/26.10.2022г. на изпълнителния директор на БАБХ, за утвърждаване на СОП за хармонизирано прилагане на изискванията за движение с нетърговска цел на домашни любимци попадащи в обхвата на член 244 на Регламент 2016/429 на ЕП и на Съвета, към държава членка от трета държава или територия.

– Заповед №РД11-1962/22.08.2023г. на изпълнителния директор на БАБХ, за утвърждаване на "стандартна оперативна процедура за вземане на проби от пратки храни от животински произход и съставни продукти от трети държави при въвеждане в ЕС" код: СОП-ГК , версия 01

– Заповед № РД11-1968/22.08.2023г. на изпълнителния директор на БАБХ, за утвърждаване "стандартна оперативна процедура за хармонизирано прилагане на общите правила за въвеждане на пратки, попадащи в обхвата на чл.47,параграф 1,а),б),д) и е) от Регламент 2017/625 на ЕП и на Съвета, подлежащи на официален контрол на ГКП". КОД : СОП-ГК, ВЕРСИЯ 02

– Заповед №РД11-1962/22.08.2023г. на изпълнителния директор на БАБХ, за утвърждаване на "стандартна оперативна процедура за вземане на проби от пратки храни от животински произход и съставни продукти от трети държави при въвеждане в ЕС" код: СОП-ГК , версия 01

– Заповед № РД11-1968/22.08.2023г. на изпълнителния директор на БАБХ, за утвърждаване "стандартна оперативна процедура за хармонизирано прилагане на общите правила за въвеждане на пратки, попадащи в обхвата на чл.47,параграф 1,а),б),д) и е) от Регламент 2017/625 на ЕП и на Съвета, подлежащи на официален контрол на ГКП". КОД : СОП-ГК, ВЕРСИЯ 02

Други СОП:

– Заповед № РД11-1951/18.08.2023г на изпълнителния директор на БАБХ, за утвърждаване на указание при разрешаване на процедура трансфер от компетентния орган на ГКП до контролен пункт за извършване на проверки за идентичност и физически проверки на пратки храни от неживотински произход с произход от трети държави при въвеждането им на територията на съюза.

– Заповед № РД11-1951/18.08.2023г на изпълнителния директор на БАБХ, за утвърждаване на указание при разрешаване на процедура трансфер от компетентния орган на ГКП до контролен пункт за извършване на проверки за идентичност и физически проверки на пратки храни от неживотински произход с произход от трети държави при въвеждането им на територията на съюза.

– Процедура за осъществяване на внос на биологично произведени продукти и храни от трети държави

– СОП за осъществяване на проверка на ефективността на официалния контрол, извършван на граничните контролни пунктове/контролни пунктове в съответствие с чл.12, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2017/625

– Инструкция за хармонизирано използване на TRACES –NT на ГКП при определени несъответстващи пратки, утвърдена на дата 23.06.2021

– СОП за борба с измами по агрохранителната верига, съгласно Заповед РД11-199/14.02.2022

– СОП за обмен на информация по системата за бързо предупреждаване за храни и фуражи (RASFF) между звената за контакт в отделите към дирекция „Граничен контрол“ в БАБХ.

Всички документи, свързани с работата на официалните инспектори на ГКП се поддържат в актуално състояние и са на тяхно разположение.

Официалният контрол върху въвеждането на животни и стоки, износа на животни и транзитно преминаване на пратки с животни и стоки включва извършването на документални проверки, проверки за идентичност и физически проверки. При износа на животни на ГКП се извършва проверка за хуманно отношение. След приключване на проверките по официален контрол в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2019/2130 и Регламент 1/2005, компетентните органи издават съответните документи съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2019/1715.

Митническите власти не разрешават въвеждането на пратки животни и стоки, освен ако не се представи доказателство, че съответните проверки по официален контрол на ГКП са извършени със задоволителни резултати съгласно Инструкцията за взаимодействие между БАБХ и АМ. Решението за пратката се вписва в системата TRACES-NT и се издава съответния ЕЗДВ.

За безпристрастност и качество на контрола в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2017/625 се използват:

– Стандартна оперативна процедура за верификация на официалния контрол извършван от БАБХ утвърдена със заповед РД11-1609/02.09.2016 г.;

– Стандартна оперативна процедура за осъществяване на проверки по верификация на ефективността на официалния контрол, извършван на граничните контролни пунктове съгласно изисквания на чл. 12 (2) от Регламент (ЕС) № 2017/625, утвърдена със заповед РД 11-1186/02.06.2020 г.

Официалните ветеринарни инспектори на граничните контролни пунктове, съгласно член 49 от Регламент (ЕС) 2017/625, извършват:

- документални, идентификационни и физически проверки, включително вземане на проби за лабораторни анализи;

- вземат проби от пратки, съдържащи храни и фуражи от неживотински произход с произход от определени трети страни, предназначени за въвеждане на територията на ЕС с честота, определена в съответния Регламент за изпълнение.

- при установено несъответствие се предприемат мерки съгласно разпоредбите на чл. 65, чл. 66 и чл. 67 от Регламент (ЕС) 2017/625.

- попълват в TRACES и подпечатват Единен здравен документ за въвеждане (ЕЗДВ) – D за храни и фуражи от неживотински произход, който

задължително придружава пратките, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2019/1715;

- за обработването на пратките и тяхното документиране използват компютърната система по член 133, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2017/625 за обмен на данни, информация и документи TRACES, в съответствие Регламент (ЕС) 2019/1715.
- подават в iRASFF уведомления за отхвърляне на граница и уведомления за несъответствия за неотговарящи на законодателните изисквания, пратки;
- издават и заверяват документи съгласно член 50 от Регламент (ЕС) 2017/625;
- събират такси съгласно „Тарифа за таксите, които се събират от БАБХ“.

Те изпълняват своите задължения в съответствие с приложимото европейско и национално законодателство.

Всички категории животни и стоки с произход трети държави, обект на ветеринарномедицински граничен контрол се въвеждат в Съюза през територията на Р. България при спазване на изискванията на европейското и национално законодателство. Официалният контрол включва посочените дейности в Регламент (ЕС) 2017/625, както и всички делегирани актове и актове за изпълнение.

– Предварително уведомяване за пристигане на пратката чрез попълване на съответната част от ЕЗДВ – А и/или Р – единен здравен документ за въвеждане.

– В деня на въвеждането операторът, отговарящ за пратката, предоставя на ГКП придружаващите пратката документи.

– Съгласно чл. 49 от Регламент (ЕС) 2017/625 официалният контрол на всяка пратка с животни и стоки от категориите, посочени в чл. 47, параграф 1, след пристигането на пратката на ГКП включва проверки на документи, проверки за идентичност и физически проверки;

– Списъците на животни, продукти от животински произход, зародишни продукти, странични животински продукти и производни продукти, сено и слама, които подлежат на официален контрол на граничните контролни пунктове са установени в Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/632 на Комисията от 13 април 2021 година за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на списъците на животни, продукти от животински произход, зародишни продукти, странични животински продукти и производни продукти, съставни продукти, сено и слама, които подлежат на официален контрол на граничните контролни пунктове, и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2007 на Комисията и Решение № 2007/275/ЕО на Комисията;

– Честотата на проверките за идентичност и физическите проверки е съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2129 на Комисията. Физическата проверка включва и взимането на проби. Проби се взимат и по мониторингова програма. Пробите се изпращат за анализ в официални (акредитирани) лаборатории, одобрени от компетентния орган в съответствие с чл. 37;

– Съгласно изискванията на чл. 66 от Регламент (ЕС) 2017/625 при установено несъответствие компетентният орган дава незабавно разпореждане на оператора, отговарящ за пратката, да унищожи пратката, да реекспедира пратката

извън Съюза в съответствие с член 72, параграфи 1 и 2, или да извърши специална обработка на пратката в съответствие с член 71, параграфи 1 и 2 или да приложи друга мярка, необходима за привеждането ѝ в съответствие с правилата, посочени в член 1, параграф 2, и когато е целесъобразно - да предназначи пратката за други цели, различни от първоначалното ѝ предназначение;

– Когато при въвеждане на пратки от живи животни официалният ветеринарен лекар установи, че има несъответствия в придружаващата пратката документи и всички или някои от животните в нея не отговарят на ветеринарномедицинските изисквания, той или задържа пратката, като определя срок за изясняване на случая и осигурява необходимите грижи за животните, а при съмнение ги поставя и под карантина; или връща пратката животни при спазване на здравните изисквания и на изискванията за хуманно отношение към тях съгласно ЗВД, чл.193;

– Когато при проверката официалният ветеринарен лекар установи, че пратката с животни представлява опасност за здравето на хората и животните, той издава разпореждане за отнемане в полза на държавата и определя мястото и начина на унищожаване на пратката съгласно ЗВД, чл.195.

При въвеждане в Съюза се осъществява официален контрол на ГКП на следните видове стоки на:

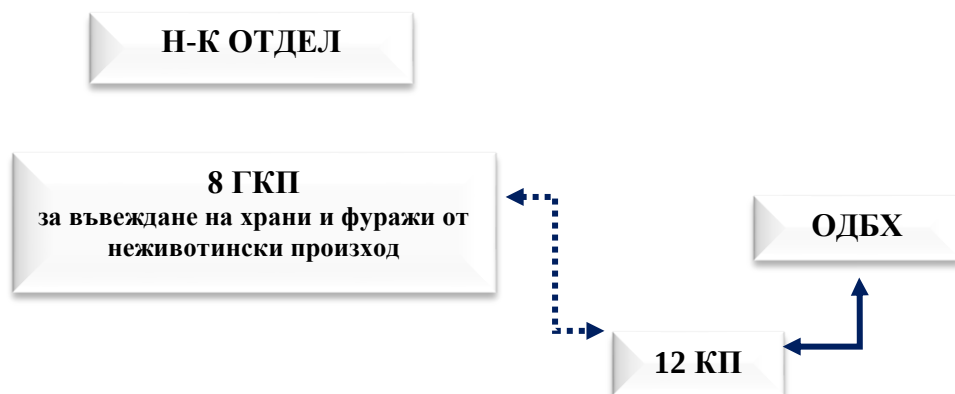
1. пратки с храни и фуражи от неживотински произход и пратки ГМО;
2. пратки пластмасови опаковки за контакт с храни и прибори от полиамид и меламин с произход или изпратени от Китайската Народна Република и специалния административен район Хонконг, съгласно Регламент (ЕС) № 284/2011, съгласно Регламент (ЕС) № 284/2011 на Комисията за определяне на специфични условия и подробни процедури за вноса на пластмасови кухненски съдове и прибори от полиамид и меламин с произход или изпратени от Китайската народна република и специалния административен район Хонконг, Китай.,.

Схема на дейност на 8 ГКП за официален контрол при внос на храни и фуражи от неживотински произход

**ИЗПЪЛНИТЕЛЕН
ДИРЕКТОР**

**РЕСОРЕН ЗАМЕСТИК-
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН
ДИРЕКТОР**

**ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ
„ГРАНИЧЕН КОНТРОЛ“**

Съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/1014 в Р България има определени 8 ГКП с цел извършване на официален контрол на внос на храни и фуражи от неживотински произход съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2019/1793, Регламент (ЕС) 2020/1158, Решение 2011/884/ЕС и материали и предмети в контакт с храни съгласно, Регламент (ЕС) 284/2011, които са както следва:

- ГКП Летище София – храни и фуражи;
- ГКП Калотина – храни и фуражи;
- ГКП Капитан Андреево – храни и фуражи;
- ГКП Пристанище Варна – храни и фуражи;
- ГКП Пристанище Бургас – храни и фуражи;
- ГКП Брегово – само фуражи;
- ГКП Златарево – само фуражи;
- ГКП Гюешево – само фуражи.

Одобрените ГКП и контролни пунктове (КП) са публично достъпни на интернет страницата на БАБХ и нотифицирани пред Европейската комисия.

<https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/activities/border.control>

Официалният контрол при въвеждане на пратки стоки (храни от неживотински произход), попадащи в обхвата на чл. 47, параграф 1, букви г), д) и е) от Регламент (ЕС) 2017/625 се осъществява при спазване изискванията на приложимото европейско и национално законодателство.

Проверка на ефективността на официалния контрол, осъществяван на ГКП, се извършва на основание чл. 12, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625 и се извършва от екип от дирекция „Граничен контрол“ съгласно „Стандартна оперативна процедура за осъществяване на проверки по верификация на ефективността на официалния контрол, извършван на граничните контролни пунктове съгласно изисквания на чл. 12 (2) от Регламент (ЕС) № 2017/625“, утвърдена със заповед РД 11-1186/02.06.2020 г.

Дирекция „Граничен контрол“ координира дейността си с останалите служби от задължителния граничен контрол - главна дирекция „Гранична полиция“ и Агенция „Митници“ и работи в тясно сътрудничество както с тях, така и с Министерство на

околната среда и водите, „Български пощи“ ЕАД, Министерство на транспорта, а при необходимост и с други специализирани ведомства. Процедурата за взаимодействие при извършването на официален контрол при въвеждане на територията на Р България на нетърговски пратки с продукти от животински и растителен произход, които са част от личния багаж на пътниците или са изпратени като малки пратки до физически лица от разстояние (по поща, при онлайн търговия и др.), се осъществява съгласно „Инструкция за взаимодействие от 2011 г. между БАБХ, Агенция „Митници“, „Български пощи“ ЕАД, Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация, Главна дирекция „Автомобилна администрация“, Национална компания Железопътна инфраструктура“, компании за международно куриерски услуги: DHL, TNT; Flying cargo”.

Оперативното взаимодействие между органите на БАБХ, Агенция „Митници“ и главна Дирекция „Гранична полиция“ се осъществява на териториален принцип от съответните териториални структури на трите ведомства. Съгласно Инструкцията за взаимодействие между БАБХ и Агенция „Митници“⁴², митническите органи не разрешават освобождаване на пратката преди извършване на граничен контрол от компетентния орган.

Процедурите за обмен на информация имат за цел осигуряването на постоянен поток на информация по контролната дейност на компетентните органи с което се гарантира постигане на целите на многогодишния план. Съгласно инструкциите за взаимодействие, периодично експерти от централните управления на компетентните органи се събират и анализират резултатите от контрола и обмена на информация, а също така и изготвят указания към регионалните структури за усъвършенстване на контрола върху вноса.

Официалният контрол върху вноса на храни от неживотински произход се извършва в съответствие с изискванията на европейското и националното законодателство. Пробите, взети по официален контрол, се изпращат за лабораторен анализ само в официални лаборатории, определени със Заповед на изпълнителния директор на БАБХ. По прилагане на законодателството са разписани, утвърдени и се използват стандартни оперативни процедури за методите и техниките на официалния контрол в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2017/625 относно официалния контрол, посочени по-горе.

- Ръководство за създаване и валидиране на CHED документ в системата TRACES NT – част 1 и част 2;

- Работни инструкции и указателни писма в помощ при извършването на официален контрол при внос на храни и фуражи от неживотински произход.

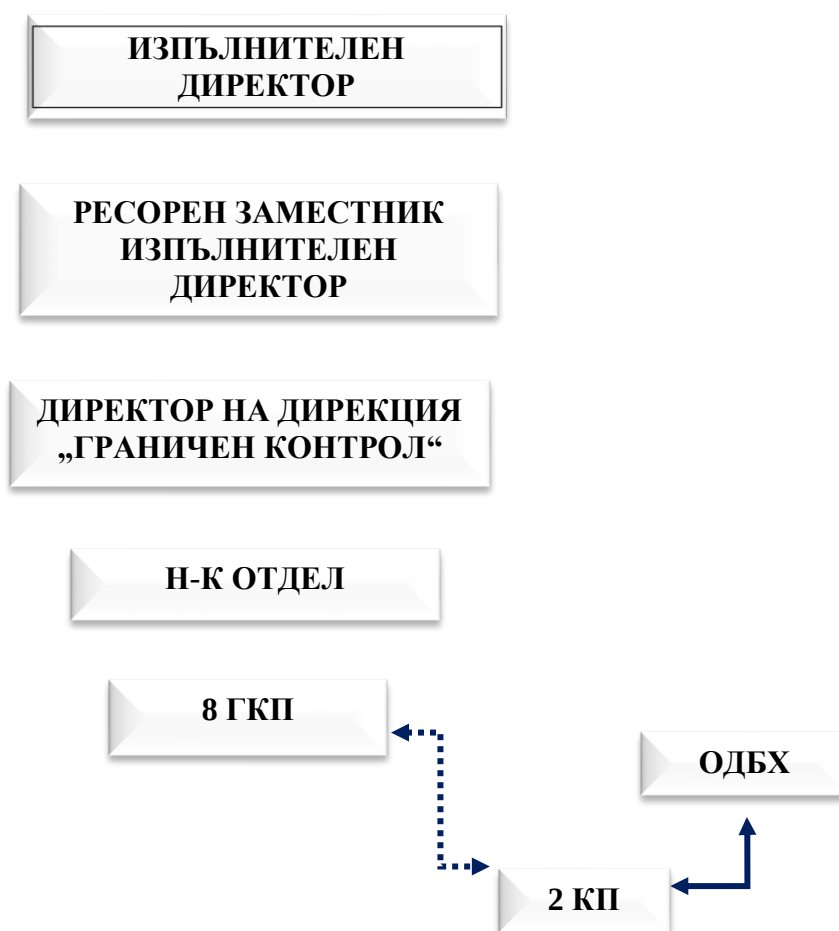
Стандартните оперативни процедури определят последователността на действия при извършване на официалния контрол, както и при констатиране на несъответствие. Унифицирани са и утвърдени със заповед на изпълнителния директор на БАБХ образци на документи, касаещи контрола при внос на храни и фуражи от неживотински произход и материали и предмети в контакт с храни. При всяка промяна в европейското или националното законодателство, касаещо вноса на храни и фуражи от неживотински произход и материали и предмети в контакт с храни, експертите от отдел ОУГК в „Граничен контрол“ при ЦУ на БАБХ изготвят указания, инструкции и

⁴² Инструкция за взаимодействие между БАБХ и Агенция „Митници“, вх.№ 1601/38 от 17.08.2011г.

указателни писма, които се утвърждават от ресорния заместник изпълнителен директор на БАБХ и се свеждат до знанието на официалните инспектори на ГИП.

Официалният контрол върху вноса на храни от неживотински произход и материали и предмети в контакт с храни включва извършването на документални, идентификационни и физически проверки, включително вземане на проби с честота, разписана в съответния Регламент. След приключване на проверките компетентните органи вписват решението си относно пратката в документи, съгласно изискванията на съответното законодателство и компютърната система за обмен на данни, информация и документи TRACES.

Дирекция „Граничен контрол“ в БАБХ организира, ръководи и извършва граничен фитосанитарен контрол при въвеждането на растения, растителни продукти и други обекти в съответствие с пряко приложимото европейското законодателство и националното законодателство.

Официалните фитосанитарни инспектори, ангажирани с извършването на официален контрол при въвеждането на растения, растителни продукти и други обекти, са 36 броя държавни служители, назначени по служебно правоотношение с подходящо

образование за заемане на длъжността. Официалните фитосанитарни инспектори на граничните контролни пунктове на територията на Р България съгласно изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2130 извършват:

- проверка на документите - проверка на официални фитосанитарни сертификати, официални удостоверения и други документи, включително документи с търговски характер;
- проверка за идентичност - визуална проверка, с цел да се удостовери, че съдържанието и етикетирането на дадена пратка, включително маркировките върху пломбите и транспортните средства, съответстват на посочената информация в придружаващите пратката официални сертификати, официални удостоверения и други документи; идентифициране на растенията, растителните и други обекти, посочени във фитосанитарния сертификат;
- физическа проверка – визуална проверка, с цел определяне на растително-здравното им състояние в съответствие с правилата за защитните мерки срещу вредители по растенията, както и на специфичните изисквания, определени във фитосанитарните сертификати, в т.ч. и вземане на проби за лабораторни изпитвания, при необходимост;
- Издават и заверяват документи – растителни паспорти и входящи документи;
- Събират такси съгласно тарифа за таксите, събирани от БАБХ.

Растенията, растителните продукти и другите обекти с произход трети държави, попадащи в обхвата на чл. 47, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) № 625/2017, за които се изискват фитосанитарни сертификати за въвеждане на територията на Съюза са посочени в част А и част Б от приложение XI към Регламент (ЕС) № 2019/2072. В допълнение, растенията, растителните продукти и други обекти с произход трети държави, въведени на територията на Съюза, трябва да отговарят и на специални изисквания, като същите са посочени в Приложение VII от Регламент за изпълнение (ЕС) № 2072/2019. Пратки от посочените категории, въведени на митническата територия на ЕС се поставят под митнически надзор съгласно Митнически кодекс на Съюза и под надзора на фитосанитарните органи от момента на въвеждането им. Съгласно взетото решение от извършения официален контрол, пратките се поставят под определения митнически режим.

– Пратките или партидите от трети държави, за които има основателни съмнения, че съдържат или се състоят от растения, растителни продукти и други обекти, посочени в част А и част Б от приложение XI към Регламент (ЕС) № 2019/2072, въпреки че не са декларирани като такива.

– При съмнения, свързани с идентифицирането на стоката, особено относно рода или вида на растенията или растителните продукти или техния произход, пратката се проверява като съдържаща растения, растителни или други продукти, посочени в част А и част Б от приложение XI към Регламент (ЕС) № 2019/2072.

– Растенията, растителните продукти или други продукти, за които е дадено митническо направление или са поставени под митнически режим от Митническия кодекс на Европейската общност, подлежат на фитосанитарен контрол, когато съществува риск от разпространение на вредители. Растенията, растителните или други продукти, за които е дадено митническо направление по чл. 4, ал. 15, букви „б“, „в“, „г“ и „д“ или са поставени под митнически режим по чл. 4, ал. 16, букви „б“ и

„в“ от Митническия кодекс на Европейската общност, подлежат на фитосанитарен контрол, когато съществува риск от разпространение на вредители.

На контрол подлежи всяка пратка и/или партида, за която според митническите изисквания е декларирано, че се състои от растения, растителни и други обекти по чл. 11а, ал. 1 и 2 в съответствие с разпоредбите на приложение 4 на Международната конвенция за хармонизиране на граничния контрол на стоки (ДВ, бр. 95 от 2000 г.).

Съгласно Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/1014 на Комисията Р България определя пред ЕС 8 (осем) ГКП с цел извършване на официален контрол на растения, растителни продукти и други обекти, които се въвеждат на територията на Р България, както следва:

- ГКП Летище София;
- ГКП Брегово;
- ГКП Калотина;
- ГКП Гюешево;
- ГКП Златарево;
- ГКП Капитан Андреево;
- ГКП Пристанище Варна;
- ГКП Пристанище Бургас;

Съгласно Делегиран регламент (ЕС) 2019/2123 на Комисията от 10 октомври 2019 година са определени два контролни пункта за извършване на проверки за идентичност и физически проверки на пратки от растения, растителни продукти и други обекти, подлежащи на фитосанитарен контрол.

В разпоредбите на решенията за спешни мерки на ЕС, държавите-членки ежегодно извършват официални обследвания, чиято цел е да се установи наличието на карантинни вредители.

Официалният контрол върху въвеждане на растения, растителни продукти и други обекти, с произход трети държави, включва извършването на документална проверка, проверка за идентификация и визуална инспекция, включително лабораторен контрол (съгласно Регламент (ЕС) 2019/2130) с честота разписана в Мониторингови програми за контрол или в пряко приложим акт на Европейската Комисия. След приключване на проверките компетентните органи вписват решението си относно пратката в ЕЗДВ-РР в TRACES NT, както и чрез поставяне на личен печат и подпис на фитосанитарния инспектор, извършил проверка или в случай на несъответствие на пратката с изискванията на ЕС, чрез поставяне на или червен печат, обезсилват официалния фитосанитарен сертификат, съгласно изискванията на съответното законодателство. Всички несъответствия (в т. ч. залавяне на пратка с карантинен вредител, несъответствие в документите, придружаващи пратката и др.) се подават в системата в TRACES NT поле „Детайли за несъответствие“ в Единния здравен документ за движение, като компоненти на IMSOC.

След приключване на проверките компетентните органи издават съответните документи съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2019/2130 и Регламент (ЕС) 2019/1715. Митническите власти не разрешават въвеждането на пратки животни и стоки, освен ако не се представи доказателство, че съответните проверки по официален контрол на ГКП са извършени със задоволителни резултати съгласно Инструкцията за взаимодействие между БАБХ и АМ.

Отдел ОУГК на дирекцията е ангажиран със събирането и обобщаването на данни от извършения официален контрол при въвеждане на стоки, подлежащи на фитосанитарен контрол чрез системата TRACES-NT, както и със своевременното докладване пред Европейската комисия на данните по решенията, предоставящи дерогации от законодателството. Периодично се предоставя информация за контрол при внос по Националните мониторингови програми, както следва:

- Мониторинг за карантинни вредители по картофи;
- Мониторинг за карантинни вредители по овощни видове;
- Мониторинг за карантинни вредители по лозата;
- Мониторинг за карантинни вредители по зелчукови видове в оранжерии и на открити площи;
- Мониторинг за карантинни вредители по ягоди и малини;
- Мониторинг за *Xylella fastidiosa* (Well et Raju); Мониторинг за *Phytophthora ramorum* Werres, De Cock&Man in't Veld;
- Мониторинг на *Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae*;
- Мониторинг за карантинни вредители по горски видове;
- Мониторинг за карантинни вредители в оранжерии, разсадници и градински центрове за цветя и декоративни растения;
- Календарен план за наблюдение на растения и растителни продукти за карантинни вредители.

Съгласно чл. 5, параграф 4 на Регламент (ЕО) 2017/625, компетентните органи гарантират, че всички членове на персонала, които извършват официален контрол, получават за своята сфера на компетентност подходящо обучение, което им дава възможност да изпълняват задълженията си компетентно и последователно и да извършват официалния контрол. Всички експерти или инспектори преминават обучение за постигане и надграждане на необходимата компетентност в съответствие с изискванията на Наредба № 6 за условията и реда за провеждане на следдипломно обучение в областта на ветеринарната медицина .

За всеки официален инспектор е осигурена максимална достъпност до всички нормативни актове в областта на храните на хартиен и електронен носител. От страна на дирекция „Граничен контрол” се изготвят указания за прилагането на нови нормативни актове и се предоставят на инспекторите. Периодично се провеждат срещи, семинари и обучения с инспектори и се обсъжда прилагането на нормативните актове, срещани затруднения и възникнали въпроси от упражняването на контрола.

Със заповед на изпълнителния директор на БАБХ в дирекция „Граничен контрол“ е определен състава на звеното за контакт по Мрежата за предупреждение и сътрудничество за сектор „Граничен контрол“. Звеното се състои от експерти от отдел ОУГК, които оказват методическа помощ и сътрудническо на служителите на ГКП при изготвяне на нотификации, предоставят актуална информация на ЕЗК в МЗХ, в случаите в които е засегнат сектор „Граничен контрол“ и са на разположение 24/7.

Всички уведомления за пратки, отхвърлени на граница (border rejection notifications) и за несъответстващи пратки (non-compliance notifications), се изготвят в платформата iRASFF от инспекторите на съответния ГКП, като за целите на изпълнението на процесите е налична директна връзка между Системата TRACES NT и iRASFF. По този начин една част от информацията за дадена пратка, представена в ЕЗДВ се пренася автоматично в проекта на уведомление в iRASFF. След което същата се верифицира и предава за одобрение на ЕЗК в МЗХ.

IV.2.5. Храни и хигиена на храните

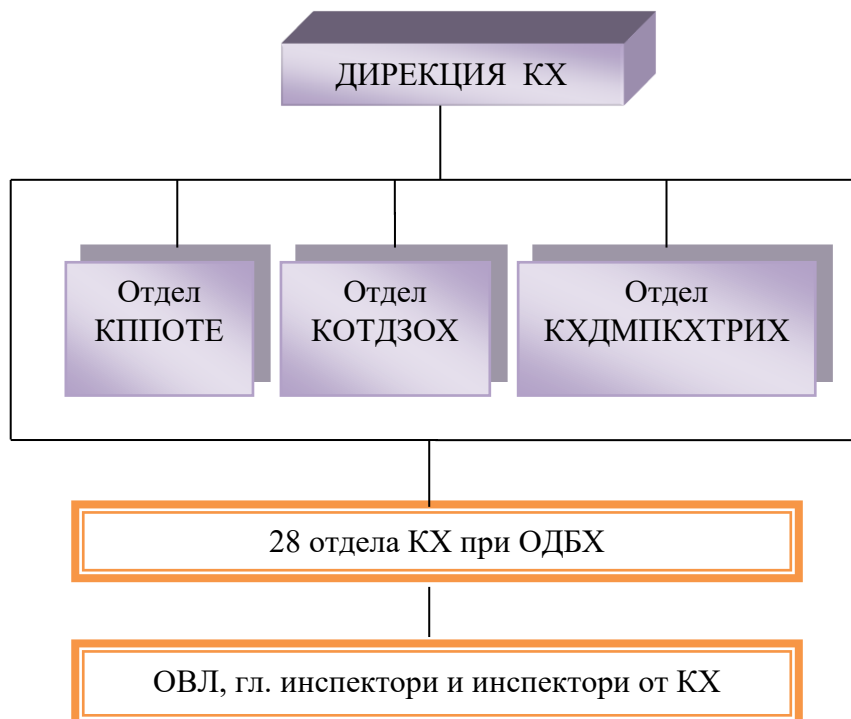
IV.2.5.1. Храни и хигиена на храните (с изключение на бутилирани натурални, минерални, изворни и трапезни води)

Българската агенция по безопасност на храните чрез дирекция “Контрол на храните” при ЦУ на БАБХ осъществява управлението на контрола на храните на национално ниво. Работата на дирекцията се ръководи от директор, който координира с изпълнителния директор и заместник изпълнителния директор дейността на дирекцията. На регионално и местно ниво дейността се ръководи от началник отдели “Контрол на храните”, които координират работата на своите отдели с директора на Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ).

Дирекция “Контрол на храните” е структурирана в:

- Отдел “Контрол на производствени предприятия и обекти за търговия на едро”;
- Отдел “Контрол на обекти за търговия на дребно и заведения за обществено хранене”;
- Отдел “Контрол на хранителни добавки, материали и предмети, предназначени за контакт с храни, търговия от разстояние и измами с храни”.

Схема на дирекция “Контрол на храните” при ЦУ на БАБХ

С цел ефективно изпълнение на официалния контрол, експертите от дирекция „Контрол на храните“ при ЦУ на БАБХ изготвят указания, инструкции и процедури за осъществяване на контролните дейности съгласно на чл. 12 от Регламент (ЕО) 2017/625. Същите се утвърждават от изпълнителния директор на БАБХ със заповед. Разработените и утвърдени документи се свеждат до знанието на всички служители, ангажирани в официалния контрол на храните при ОДБХ.

Официалният контрол, който се извършва от ОДБХ в обектите за добив, преработка, производство, преупаковане, съхранение и дистрибуция на храни от животински и неживотински произход, върху дейността на операторите, извърващи само превоз на храни и върху средствата за търговия с храни от разстояние се планира съгласно Инструкцията за прилагане на многогодишния национален план за контрол на храни по смисъла на чл.2 от Регламент (ЕО) №178/2002 и материали и предмети, предназначени за контакт с храни (Инструкция за официален контрол), утвърдена със Заповед РД 11-2451/24.10.2023 г. на Изпълнителния директор.

Изпълнението на планирания контрол се отчита периодично в дирекция „Контрол на храните“ към ЦУ на БАБХ и включва количествени данни за извършения официален контрол – брой извършени проверки и установени несъответствия, вид и брой предприети контролни мерки, данни за решенията от контролните дейности и за срещани трудности при осъществяване на контрола. Предоставената информация за изпълнението на плана служи за системна оценка и анализ на правилното функциониране на единна контролна система по цялата верига на преработка и търговия с храни.

На основание чл. 23, т. 18 от Устройствен правилник на Българската агенция по безопасност на храните експерти от дирекция „Контрол на храните“ към ЦУ на БАБХ извършват проверки на официалния контрол в областта на храните, осъществяван от ОДБХ с цел да се гарантират последователността и ефективността.

Отделите „Контрол на храните“ при ОДБХ по електронен път изпращат в дирекция „Контрол на храните“ към ЦУ на БАБХ седмични, месечни, тримесечни, шестмесечни и годишни справки за осъществената дейност по утвърдени образци. Отговорните експерти в дирекцията обобщават и анализират получената информация от ОДБХ и се изготвя месечен обобщен доклад за дейността на дирекцията до изпълнителния директор на БАБХ. След приключване на календарната година, дирекция „Контрол на храните“ към ЦУ на БАБХ изготвя подробен годишен доклад, който включва анализ на извършвания контрол на храните и се набелязват приоритетите за следващата година.

Дейността на дирекция „Контрол на храните“ към ЦУ на БАБХ се осъществява от един директор, трима началник-отдели и 21 главни експерти, старши експерти и младши експерти, разпределени в съответните отдели. Контролът на храните на регионално ниво се осъществява от 28 отдела „Контрол на храни“, влизащи в състава на ОДБХ. Дейността по контрол на храните в ОДБХ се осъществява от директор, началник-отдел КХ, главни инспектори, инспектори и официални ветеринарни лекари (ОВЛ).

Всички инспектори и експерти са с висше образование – бакалаври и магистри: ветеринарни лекари, хуманни лекари, инженер-технолози, биолози, инженер-химици и здравни инспектори. Всички експерти и инспектори са държавни служители, с 8 часова

заетост на ден, 40 часа/седмично. Служителите имат на разположение служебен транспорт, мобилни телефони, компютри, постоянен достъп до интернет.

Официалният контрол в обектите за производство и търговия с храни и на материалите и предметите, предназначени за контакт с храни се извършва планово и извънпланово.

В изпълнение на чл. 9, чл. 10 и чл. 12 от Регламент (ЕС) 2017/625 началник-отдел "Контрол на храните" изготвя планове, които се одобряват от директора на ОДБХ. Плановете за контрол се изготвят съгласно указанията на „Инструкция за официален контрол“ и „Инструкция за оценка на риска“, утвърдени от изпълнителния директор на БАБХ.

Инспекциите се извършват без предварително уведомяване, а за провеждане на одитите бизнес операторите се уведомяват писмено.

На база извършената оценка на риска се определя честота на плановия официален контрол в обектите за производство и търговия на едро с храни от животински произход. Честотата на проверките се определя по критерии заложи в инструкцията за оценка на риска, като критериите са разписани в Приложение IА (обекти за производство на храни от животински произход) и Приложение IБ (обекти за търговия на едро с храни от животински произход) на инструкцията. Оценката на значимостта на съответните критерии се извършва по 5 точкова система. В зависимост от сбора от точки при оценка на критериите обектите за производство на храни от животински произход се категоризират като обекти с:

- висок риск;
- среден риск;
- нисък риск.

За определяне на нивото на риска на обекти за производство и търговия на едро с храни от животински произход се попълва „Формуляр за оценка на риска“, по приложени образци към Инструкция за оценка на риска.

Рискът и честотата на контрол в обектите за производство и търговия на едро с храни от неживотински произход, материали и предмети предназначени за контакт с храните и добавки в храните са разписани в Приложение II на Инструкция за оценка на риска. За определяне на честотата на контрол за обектите, в които се произвеждат храни от животински и неживотински произход за водеща се приема оценката на риска по критериите за храни от животински произход.

Обектите за търговия на дребно и обществено хранене, които са с постоянна категоризация на риска и честотата на контрол, са посочени в Приложение III на Инструкция за оценка на риска.

За обекти или дейности на бизнесоператори, регистрирани или одобрени по Закона за храните, за които критериите, посочени в Инструкция за оценка на риска не са приложими, дирекция „Контрол на храните“ определя оценката на риска и честотата на контрол съгласно Приложение IV на Инструкцията.

Оценката на риска подлежи на корекции в случай на промени в обекта, оказващи влияние на заложените критерии.

Плановият официален контрол се изпълнява по различни теми, определени в Инструкцията за официален контрол. Заложените теми се разпределят за цялата година като се спазва съответната минимална честота, посочена в Инструкцията, като една инспекция може да включва няколко теми за контрол. Проверки за спазването на общите и специфичните хигиенни изисквания по Регламент (ЕО) 852/2004 и Регламент (ЕО) 853/2004 се залагат за всяка инспекция.

В плановия официален контрол на обектите за производство и търговия на едро с храни от животински произход се залагат теми и с минимална честота както следва:

№	Тема	Законодателство	Минимална честота за година
1	Общи и специфични хигиенни изисквания (законодателство, свързано с хигиената на храните)	Регламент (ЕО) 852/2004 Регламент (ЕО) 853/2004 Национално законодателство	При всяка инспекция
2	Хуманно отношение при транспорт и клане	Регламент (ЕО) 1/2005 Регламент (ЕО) 1099/2009	2
3	Събиране, съхранение и насочване за обезвреждане на СЖП	Регламент (ЕО) 1069/2009 Регламент (ЕС) 142/2011	2
4	Законодателство, свързано с употребата на подобрители в храните (добавки и ароматизанти)	Регламент (ЕО) 1333/2008 Регламент (ЕО) 1334/2008 Национално законодателство	2
5	Етикетиране и представяне на храните и доказване сроковете на годност	Регламент (ЕС) 1169/2011 и специфични изисквания според вида на храната Национално законодателство	2
6	Проследимост на храни	Регламент (ЕО) 178/2002	2
7	Микробиологични замърсители в храните – изпълнение на ВЛП	Регламент (ЕО) 2073/2005 Национално законодателство	2
8	Химични замърсители в храните – изпълнение на ВЛП	Регламент (ЕС) 2023/915 Национално законодателство	2
9	ГМО – употреба и етикетиране	Регламент (ЕО) 1830/2003	1
10	Специфични изисквания по отношение безопасността и качеството на суровини и храни (заразни заболявания - АЧС, ВПИП, качество на сурово мляко, изисквания за безопасност на риба и рибни продукти и двучерупчести мекотели и др.)	Конкретни Регламенти, Решения, наредби и Заповеди според случая и видовете обекти, в които се изпълняват	2
11	ДПП, ДХП и температурен контрол		2
12	Материали и предмети, предназначени за контакт с храни (МПКХ)	Регламент (ЕО) 1935/2004	1

Планиране на официалния контрол в обектите за производство и търговия на едро с храни от неживотински произход, материали и предмети предназначени за контакт с храните и добавки в храните и обекти за търговия на дребно и обществено хранене.

При изготвянето на плана за контрол на обектите за производство и търговия на едро с храни от неживотински произход, материали и предмети, предназначени за контакт с храните и добавки в храните и обекти за търговия на дребно и обществено хранене се използва категоризирането на риска за съответния обект според Инструкцията за оценка на риска и се просочва заложената в нея честота. В плана за контрол не се залагат отделни теми, а при всяка инспекция се извършва оценка на съответствие с относимото за дейността законодателство. Планът за контрол на обектите и операторите, посочени в Приложение IV на Инструкцията за оценка на риска се изготвя съгласно инструкция за официален контрол.

**План за извършване на официален контрол в обекти за производство и търговия с храни
за периода 2024– 2026 г.**

ВИДОВЕ ОБЕКТИ	БРОЙ ОБЕКТИ	ПЛАНУВАНИ ИНСПЕКЦИИ	ПЛАНУВАНИ ОДИТИ
0 - Предприятия с обща активност, вкл. и търговия от разстояние	1187	9628	284
I - Месо от домашни копитни, вкл. и търговия от разстояние	112	5523	51
II - Месо от птици и лагоморфни, вкл. и търговия от разстояние	57	2004	27
IV - Месо от дивеч, вкл. и търговия от разстояние	8	38	4
V – Мляно месо, месни заготовки и МСМ, вкл. и търговия от разстояние	163	2231	94
VI - Месни продукти, вкл. и търговия от разстояние	239	3785	118
VII - Живи двучерупчести молюски, вкл. и търговия от разстояние	12	147	6
VIII - Рибни продукти, вкл. и търговия от разстояние	64	490	40
IX - Млечни продукти, вкл. и търговия от разстояние	280	3513	142
X – Яйчни продукти, вкл. и търговия от разстояние	100	900	58
XI - Жабешки бутчета и охлюви, вкл. и търговия от разстояние	5	91	3
XIII - Третирани стомаси, пикочни мехури и черва, вкл. и търговия от разстояние	4	16	2
15 – Пчелен мед и пчелни продукти, вкл. и търговия от разстояние	40	297	18

18 - Обекти, които не са обект на Приложение III на Регламент 853/2004/ЕЕС, вкл. и търговия от разстояние	95	1201	59
1 - Обекти за производство и/или пакетиране на зърнени храни и храни на зърнена основа, вкл. и търговия от разстояние	1294	7764	1294
2 - Обекти за производство и/или пакетиране на храни от плодове и зеленчуци, вкл. и търговия от разстояние	482	2892	482
3 - Обекти за производство и/или бутилиране на мазнини от растителен произход, вкл. и търговия от разстояние	108	972	105
4 - Обекти за производство на захар, захарни и сладкарски изделия, вкл. и търговия от разстояние	786	5895	786
5 - Обекти за производство и/или бутилиране на напитки, вкл. и търговия от разстояние	192	1152	192
6 - Обекти за производство и/или пакетиране на кафе, заместители на кафе, чай, мате и какао, вкл. и търговия от разстояние	82	492	82
7 - Обекти за производство на готови за консумация храни в пресен, консервиран, замразен, концентриран или изсушен вид, вкл. и търговия от разстояние	4736	4218	473
8 - Обекти за производство на други храни, вкл. и търговия от разстояние	530	3180	530
9 - Обекти за търговия на едро с храни от неживотински произход, добавки в храните и хранителни добавки, вкл. и търговия от разстояние	2311	13866	1700
10 - Обекти за производство и търговия на едро с материали и предмети в контакт с храни, вкл. и търговия от разстояние	265	1590	265
Обекти за търговия на дребно с храни, вкл. и търговия от разстояние	85282	767529	-

Заведения за обществено хранене, вкл. и търговия от разстояние	72148	595215	-
Производители на първични продукти от животински произход вписани по чл. 39 от Закона за храните, вкл. и търговия от разстояние	4083	36747	-
Риболовните съдове, които извършват улов на риба	4569	-	-
Производителите на първични продукти от неживотински произход, вписани по чл. 39 от Закона за храните	397	-	-
19 – Обекти за търговия на дребно, осъществяващи дейност по чл. 40 от Закон за храните, вкл. и търговия от разстояние	152	1368	-
Национален регистър на транспортните средства за превоз на суровини и храни от животински произход	29709	-	-
Млекосъбирателни пунктове (МСП) и млекосъбиратели центрове (МСЦ)	68	204	-
ОБЩО:	209 560	1 472 948	6 815

***ЗАБЕЛЕЖКА:** Планираният официален контрол е на база брой регистрирани обекти към 20.12.2023 г., разпределени в различните нива на риск и е в динамична зависимост от промяната в броя на регистрираните обекти и промяна в оценката на риска в тях.*

Регионалните структури на БАБХ изготвят годишен план за дейността си, съгласно Инstrukция за оценка на риска и Инstrukция за официален контрол, утвърдени със Заповед РД 11-2451/24.10.2023 г. на изпълнителния директор. Годишните планове се утвърждават от директорите на ОДБХ. Началник- отделите „Контрол на храните“, съгласувано с директорите на ОДБХ, изготвят писмен график за контрол, в който определят инспекторите, които ще извършват контрола в съответните обекти. Разпределението на инспекторите се определя на ротационен принцип по възможност минимум веднъж на шест месеца.

Разпределението и ротацията се осъществяват според физическите и финансовите възможности на ОДБХ.

Официалният контрол в обектите за производство, съхранение, търговия на едро и дребно на маслинови масла се осъществява съгласно СОП-КХ-22⁴³.

⁴³ Стандартна оперативна процедура за оценка на риска и за осъществяване на официален контрол върху маслиновите масла“ - СОП-КХ-22, утвърдена със Заповед РД 11- 245/08.02.2018 г.

Извънпланов официален контрол, при който не се прилага определената честота на контрол се извършва при:

- промяна на епизоотичната, и/или епидемиологичната обстановка;
- установени съществени несъответствия при извършения контрол;
- незадоволителни резултати от лабораторни анализи по отношение критериите за безопасност на храните;
- наличие на данни за възникнали инциденти, свързани с консумация на храни, криещи риск за човешкото здраве;
- религиозни и официални празници, свързани с консумация на специфични храни;
- сигнали и жалби на потребители и др.

Официалният контрол се извършва в съответствие с чл. 9 от Регламент (ЕО) 2017/625 чрез използване на методи и техники за контрол, като одит, инспекция, проверка, мониторинг, вземане на проби и лабораторни анализи. Начинът на извършване на официален контрол се свежда до необходимия минимум административна тежест, но без това да оказва отрицателно отражение върху ефективността на този контрол.

Инспекцията, като метод на официалния контрол, се извършва без предупреждение с възможност за обхващане на всички етапи на производство, преработка и търговия на храни. Инспекциите биват планови - в изпълнение на годишните, месечни или седмични планове и извънпланови - за решаване на сигнали на граждани, при възникнали кризисни ситуации, за проверка на разпоредени административни мерки и др.

За да се гарантира безпристрастност, качество и последователност на официалния контрол, в съответствие с чл. 5 от Регламент (ЕО) 2017/625, инспекторите от отделите "Контрол на храните" при ОДБХ извършват планов официален контрол за съответствие с приложимото законодателство чрез използване на методи и техники на контрол, определени в чл. 14 от Регламент (ЕС) № 2017/625:

- преглед на въведения от бизнес оператора контрол и на получените резултати;
- инспекция на:
 - оборудването, транспортните средства, помещенията и другите места под техен контрол и заобикалящата ги среда;
 - суровините, междинни и крайни продукти, допълнителните съставки, помощните средства за преработка и други продукти, използвани за приготвянето и производството на храни
 - препаратите и процесите за почистване и поддръжка;
 - проследимостта, етикетирането, представянето, рекламата и съответните опаковъчни материали, включително материали, предназначени да влизат в контакт с храни;
- контрол на хигиенното състояние в помещенията на обектите

- оценка на процедурите за ДПП и ДХП и на процедурите, основани на принципите на НАССР;
- преглед на документите, данни от проследяването и други данни, които може да са от значение за оценката на съответствието;
- интервю с операторите и с техните служители;
- проверка на измерванията, направени от оператора и на други резултати от изпитвания;
- вземане на проби за лабораторен анализ;
- одити на операторите;
- всяка друга дейност, необходима за установяване на случаи на несъответствия.

При извънплановия контрол се използват тези методи и техники, които имат пряко и/или косвено отношение към конкретната тема на проверката, като включват определени части от дейността на оператора.

В съответствие с чл. 8 от Регламент (ЕО) 2017/625 служителите, извършващи официален контрол спазват задълженията си, свързани с поверителността на информацията, получена при извършвания от тях контрол.

В процеса на извършване на инспекциите се вземат проби за лабораторно изследване на основание разработени планове и национални програми, изготвени на база действащото законодателство, оценката на риска, и при необходимост. Пробите се предоставят за изпитване в акредитирани лаборатории, които работят в съответствие с изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025.

Инспекциите в обектите за производство и търговия на едро с храни от неживотински произход, материали и предмети предназначени за контакт с храните и добавки в храните се осъществяват съгласно СОП-КХ-32, утвърдена със заповед № РД 11-815/29.04.2022 г. на изпълнителния директор на БАБХ.

В съответствие с оперативните критерии на Регламент 2017/625 от отдел „Контрол на храните“ при ОДБХ се извършва официалния контрол в обектите за производство на храни от животински произход, включващ проверка за спазване на изискванията, установени в Регламенти (ЕО) № 852/2004, (ЕО) № 853/2004, (ЕО) № 1069/2009 и (ЕО) № 1099/2009, и други относими според случая нормативни документи.

Официалният контрол в месодобивните предприятия се осъществява от официални ветеринарни лекари, контролът е постоянен и е свързан с интензитета на клане на животните в предприятието. При съмнение или положителен резултат за трансмисивни спонгиформни енцефалопатии, се вземат мерки за незабавно прилагане на СОП-ЗХОЖКФ и КХ-30⁴⁴.

⁴⁴ Стандартна оперативна процедура за мерки за незабавно прилагане в случай на съмнение или положителен резултат за Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии /спонгиоформна енцефалопатия по говедата и скрейпи при дребните преживни животни/, утвърдена със Заповед № РД 11-1418/19.07.2019 г.

Официалният контрол в обектите за производство на храни от животински произход се осъществява съгласно Инstrukция за официалния контрол, утвърдена със Заповед № РД 11-2451/24.10.2023 г. на изпълнителния директор на БАБХ. В нея са разписани задълженията на официалния контрол, свързан със специфичните ангажименти в различните обекти за производство на храни от животински произход (съобразно спецификата на обектите), за обектите за производство и търговия на храни от неживотински произход, за обектите за производство и търговия на материали и предмети, предназначени за контакт с храни.

Официалният контрол в обекти за търговия на дребно и обществено хранене се извършва съгласно Инstrukция за извършване на официален контрол в обекти за търговия на дребно, обществено хранене, включително подвижни и/или временни помещения и автомати за храни, разработена на основание на чл. 14 от Регламент (ЕО) № 625/2017, утвърдена със Заповед № РД 11-2464/26.10.2023 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Указания по специфични теми за контрол се разписват и утвърждават от изпълнителния директор на БАБХ в СОП, инструкции или указания. Действащи процедури за контрол по теми са СОП-КХ-05⁴⁵, СОП-КХ-13⁴⁶, СОП-КХ-15⁴⁷, СОП-КХ-20⁴⁸, СОП-КХ-33⁴⁹ и СОП-КХ-32⁵⁰

Одит на системата, основаваща се на принципите на НАССР или процедурите в съответствие с нейните принципи, когато цялостното внедряване на системата е неприложимо, в обектите за производство и търговия на едро с храни от животински и неживотински произход се осъществява при спазване на принципите за извършване на одит, съгласно чл. 6 на Регламент (ЕО) 2017/625. Целта е да се установи дали дейностите и свързаните с тях резултати съответстват на планираните мерки и дали тези мерки са ефективно изпълнени и подходящи за постигане на целите.

Одитите в обектите за производство и търговия на едро с храни от животински и неживотински произход се извършват по годишна програма в съответствие с „Инstrukция за официален контрол“, утвърдена със Заповед РД 11-2451/24.10.2023 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Всяка ОДБХ разработва годишна програма за одит с честота на одитите по видове обекти, както следва:

Вид обект	Честота на одит
-----------	-----------------

⁴⁵ Стандартна оперативна процедура за извършване на инспекция на обект за производство на добавки в храни и ароматизанти/ обект за производство на храни от неживотински произход, съдържащи добавки в храни и/или ароматизанти“, утвърдена със Заповед РД 11-1410/31.08.2015 г.

⁴⁶ Стандартна оперативна процедура за осъществяване на официален контрол в предприятията за изкупуване, сортиране, преработка, съхранение и реализация на плодове (култивирани и диворастящи)“, утвърдена със Заповед РД 11-861/20.05.2016 г.

⁴⁷ Стандартна оперативна процедура за извършване инспекция на обект за производство, съхранение и търговия с хранителни добавки и диетични храни за специални медицински цели“, утвърдена със Заповед РД 11-1101/21.06.2016 г.

⁴⁸ Стандартна оперативна процедура за извършване на инспекция на обекти за производство и търговия с материали и предмети, предназначени за контакт с храни“, утвърдена със Заповед РД 11- 92/17.01.2017г.

⁴⁹ Стандартна оперативна процедура за одобрение на обекти за добив и експедиция на живи двучерупчести мекотели, класификация на производствените райони и мониторинг на производството и на трансферните зони“, утвърдена със Заповед № РД 11-958/21.04.2023 г.

⁵⁰ Стандартна оперативна процедура за инспекция на обекти за производство и търговия на едро с храни от неживотински произход“, утвърдена със Заповед № РД 11-815/29.04.2022 г.

Предприятия за производство на храни от животински произход	<u>1 път на две години</u>
Обекти по чл. 40 от ЗХ	<u>1 път на две години</u>
Складове за търговия на едро с храни от животински произход или смесени складове	<u>1 път на две години</u>
Предприятия за производство на храни от неживотински произход	<u>1 път на три години</u>
Складове за търговия на едро с храни от неживотински произход, извършващи и дейности различни от съхранение и реализация	<u>1 път на три години</u>
Складове за търговия на едро с храни от неживотински произход, извършващи дейност само съхранение и реализация	<u>1 път на четири години</u>

По преценка на началник-отдел “Контрол на храните” и на основание незадоволителни резултати от извършени предходни одити при някои оператори, честотата при тях може да бъде и завишена.

При извършване на официален контрол в обекти, регистрирани или одобрени по Закона за храните, инспекторите от отдел „Контрол на храните“ при ОДБХ, изготвят писмени записи за всеки извършен контрол. Записите могат да бъдат на хартиен носител или в електронна форма, и съдържат:

- описание на целта на официалния контрол;
- използваните методи за контрол;
- резултатите от официалния контрол;
- когато е целесъобразно - действията, които компетентните органи изискват съответният оператор да предприеме в резултат от извършения от тях официален контрол.

За документирането на резултатите от извършения официален контрол и предприеманите административни мерки, инспекторите използват образци на документи, одобрени от изпълнителния директор на БАБХ (чек-листи, протоколи, доклади и др.). Систематичният официален контрол е насочен към спазване на нормативните изисквания към храните по отношение на тяхната микробиологична и химична безопасност. За доказване на безопасността на храните и ефективността на Системите за управление на безопасността на храните на операторите се предвижда подходяща честота на официален лабораторен контрол, съобразена с нормативните изисквания. В обектите за добив, преработка, производство, съхранение и търговия, вкл. и при търговия от разстояние на храни, се вземат проби за лабораторно изпитване с планирана честота, съобразена с вида и обема на производство, както и с естеството на опасностите за съответните видове храни.

Като държава-членка на Европейския съюз и в изпълнение разпоредбите на европейското и националното законодателство в областта на храните, Република

България ежегодно изготвя и изпълнява единни Национални програми за мониторинг, в които се планира лабораторното наблюдение на храни по видове храни и параметри за лабораторни анализи.

Националните и мониторингови програми се разработват на централно ниво с участието на дирекция „КХ“ и се утвърждават ежегодно от изпълнителния директор на БАБХ. Програмите имат за цел провеждане на ефективен и системен официален контрол, с оглед гарантиране безопасността на суровините и храните от растителен и животински произход, като за целите на официалния контрол могат да се използват само акредитирани лаборатории и методи. Програмите са:

а) Национална мониторингова програма за употреба на фармакологично активни субстанции, разрешени като ветеринарни лекарствени продукти или като фуражни добавки, и на забранени или неразрешени фармакологично активни субстанции и остатъци от тях в живи животни и продукти от животински произход (НМПКО);

б) Национална програма за остатъци от пестициди в и върху храни от растителен и животински произход (НПКОП);

в) Национална програма за съдържание на замърсители, добавки в храни, материали и предмети, предназначени за контакт с храни и храни обработени с йонизиращи лъчения;

г) Програма за мониторинг и докладване на антимикробната резистентност на зоонозни и коменсални бактерии.

д) Национална програма за контрол на качествените характеристики на храни.

Програмите се разработват въз основа на действащо европейско и национално законодателство за съответните показатели и анализ на данни събрани от контролната дейност в областта на храните през предходни години. Във всяка програма има ясно разписани правила за вземане на проби с определена честота.

Съгласно чл. 37 на Регламент (ЕО) 2017/625 компетентните органи определят за целите на официалния контрол само лаборатории, които са оценявани и акредитирани в съответствие със стандарт EN ISO/IEC 17025. Акредитирането и оценяването на изпитвателните лаборатории, може да е свързано с индивидуални изпитвания или групи изпитвания и гарантира, че при анализа на официалните проби се спазват международно приетите процедури или производствени стандарти. Тези лаборатории също така трябва да имат оборудване, което прави възможно точното определяне на стандартите.

За извършване на лабораторните анализи, включени в обхвата на отделните програми, се ползват лабораториите в структурата на БАБХ. Изследванията, за които тези лаборатории нямат необходимото оборудване и капацитет, се насочват във външни лаборатории, разполагащи с възможност за извършването им. Определянето на външни лаборатории е съгласно СОП-КХ-19⁵¹.

Всички програми се изпълняват от ОДБХ в съответствие с чл. 12, параграф 3 от Регламент (ЕО) 2017/625. Във всяка ОДБХ, със заповед на директора се определят

⁵¹ Стандартна оперативна процедура за определяне на външни лаборатории, за изпитвания на проби, взети за целите на официалния контрол, извършван от БАБХ, утвърдена със Заповед РД 11- 2517/19.12.2016 г.

отговорници по отделните програми и техни заместници, които следят за изпълнение на регионалните планове. Пробовземането се извършва от инспектори и официални ветеринарни лекари в ОДБХ.

Методите и правилата, използвани за вземане на проби и за извършването на лабораторни анализи по време на официален контрол, са посочени в Националните програми за мониторинг и са разписани в стандартни оперативни процедури (СОП), утвърдени от Изпълнителния директор на БАБХ, а именно:

- Стандартна оперативна процедура за вземане на проби храни от неживотински произход за извършване на анализ за съдържание на микотоксини - СОП-КХ-01, утвърдена със Заповед РД 11-1033/19.06.2015 г.;
- Стандартна оперативна процедура за вземане на проби от неживотински произход за извършване на анализ за съдържание на олово, кадмий, живак, неорганичен калай, 3-MCPD и полициклични ароматни хидрокарбони - СОП-КХ-02 утвърдена със Заповед РД 11-1033/19. 06.2015 г.;
- Стандартна оперативна процедура за вземане на проби храни от неживотински произход за извършване на анализ за съдържание на нитрати - СОП-КХ-03 утвърдена със Заповед РД 11-1033/19. 06.2015 г.;
- Стандартна оперативна процедура за вземане на проби храни от неживотински произход за извършване на анализ за съдържание на остатъци от пестициди - СОП-КХ-04, утвърдена със Заповед РД 11-1033/19. 06.2015 г.;
- Стандартна оперативна процедура за вземане на проби от храни за изследване на генетично модифицирани организми - СОП-КХ-18, утвърдена със Заповед РД 11-2443/08.12.2016 г.;
- Стандартна оперативна процедура за оценка на риска и за осъществяване на официален контрол върху маслиновите масла - СОП-КХ-22 утвърдена със Заповед РД 11- 245/08.02.2018 г.

Стандартните оперативни процедури подлежат на актуализация периодично в зависимост от анализа на резултатите от официалния контрол, оценката на риска, промяна в законодателството и при други необходимости.

При възникване на съмнения относно безопасността и качеството на храните при извършване на официален контрол се допуска вземане на проби за лабораторен анализ извънпланово с цел опазване на здравето на потребителите.

При несъответстващ резултат ръководителите на съответните лаборатории информират структурите на БАБХ за предприемане на действия в съответствие със СОП-КХ-06⁵². За резултатите от извършените проверки, направените констатации и предприетите мерки за всеки несъответстващ резултат, директорът на ОДБХ изпраща в дирекция КХ обобщен доклад. Дирекция КХ анализира, координира и следи за предприетите действия при несъответстващи резултати от лабораторните изпитвания в изпълнение на националните и мониторингови програми.

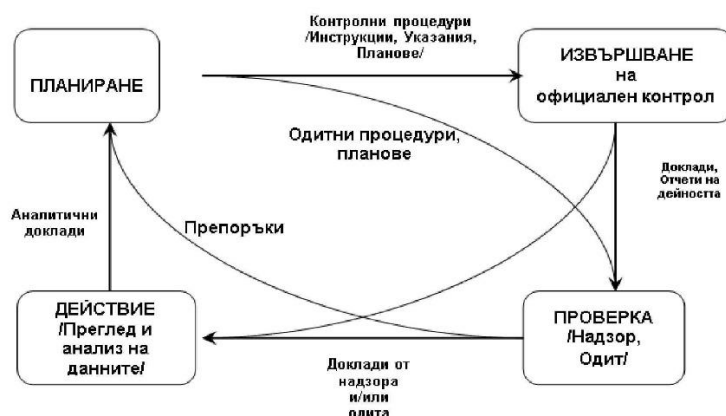
⁵² Стандартна оперативна процедура за предприемане на действия при получаване на несъответстващи резултати от извършени лабораторни изследвания, касаещи безопасността на храните, утвърдена със Заповед РД 11-1410/31.08.2015 г.

Проверка на контрола за изпълнението на общи задължения на компетентните органи съгласно параграф 1 на чл. 5 от Регламент (ЕО) 2017/625 се извършва по утвърдена процедура, разработена и поддържана на основание чл. 12, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС) 2017/625. Целта на проверките е да се докаже, че официалният контрол се прилага ефективно и са постигнати целите и изискванията на пряко приложимото право на Европейския съюз, Закона за управление на агрохранителната верига, Закон за храните, Закона за ветеринарномедицинската дейност и подзаконовите нормативни актове по прилагането им.

Проверките за ефективността на официалния контрол се извършват по конкретно заложиени оперативни критерии (маркери):

- Качество на официалния контрол;
- Последователност на официалния контрол;
- Регистрирани случаи на хранителни взривове;
- Предложение за изменение на законодателството и/или поява на нови научни доказателства в областта на безопасността на храните и своевременното им прилагане;
- Констатации от извършени вътрешни или външни одити на официалния контрол;
- Сигнали от потребители, медии, браншови организации и други държавни институции.

При оценка на ефективността на контрола на различни нива следва да се прилага цикъла “Планиране - извършване - проверка - действие”, посочени в следната схема:

Проверката на официалния контрол се извършва с определена периодичност, секционирано на различните управленски нива на контрол при спазване на процедура, утвърдена от изпълнителния директор на БАБХ. На основание на процедурата се разработват планове за проверка на официалния контрол.

На централно ниво, съгласно чл. 23, т. 18 от УП на БАБХ, дирекция “Контрол на храните” при ЦУ на БАБХ извършва проверки на официалния контрол в областта на храните, осъществяван от Областните дирекции по безопасност на храните и по-

специално над дейността на отделите “Контрол на храните”. Дейността на ОДБХ се проверява чрез:

1. Документална проверка на дейността на ОДБХ - информация за постигане на оперативните маркери под формата на справки, отчети и доклади даващи основа за количествена и качествена оценка. Количествената проверка на документите е оценка на изпълнение на плановете за проверки и заповедите за възлагане на допълнителни проверки. Проверка за качеството на дейността е на база анализ на данните вписани в официалните документи и дали са спазени стриктно разписаните политики, стратегии, процедури и ръководства за осъществяване на официален контрол в сферата на контрола на храните.

2. Проверка на място в ОДБХ върху дейността на началник-отдел „Контрол на храните“ при ОДБХ относно:

а) способността му да използва методите на официален контрол, определени в Регламент (ЕО) 2017/625, уменията му да предприема адекватни действия съгласно българското и европейско законодателство, както и уменията да попълва и води необходимата документация;

б) способност за цялостна организация на работата по отношение осъществяване на официален контрол;

в) дейността, свързана със способността му да констатира несъответствия относно спазването на действащото законодателство в сферата на контрола на храните;

г) уменията му да работи с други институции при осъществяване на официален контрол;

д) проверка на уменията на началник отдела да използва подходящите техники при извършване на контрол на инспекторите.

На регионално ниво проверките се извършват:

- от директора на ОДБХ върху дейността на началник-отдел КХ - основана на количествена и качествена проверка на документите и преписките, които се изготвят от началник отдел КХ. При необходимост и по преценка на директора се извършва и физическа проверка на място като се избере обект за производство или обект за търговия с храни, в който наблюдава как проверяваният началник отдел КХ проверява извършването на официален контрол от инспектора;

- от началник-отдел КХ върху дейността на инспекторите.

Началник-отдел КХ към ОДБХ разработва годишен план за проверка на дейностите на инспекторите в сферата на контрола на храни, който съдържа оперативни маркери за контрол, свързани с уменията им да използват методите на официален контрол и предвидена честота за проверка, относно:

- ✓ уменията да се използват методите на официален контрол, определени в Регламенти 2019/627, (ЕО) 2019/624 и (ЕО) 2017/625;

- ✓ уменията да се забелязват несъответствия относно спазването на изискванията на нормативните документи;

- ✓ уменията да се предприемат адекватни административни мерки, съгласно Закон за храните, Закона за управление на агрохранителната верига и Закон за

ветеринарномедицинската дейност;

- ✓ уменията да се води необходимата официална документация.

В плана са включени всички инспектори, които извършват официален контрол върху безопасността на храните в региона.

Проверката на ефективността се извършва чрез преглед на дейностите по официалния контрол по заложените оперативни маркери и обхваща документална и физическа проверка на дейността на инспекторите.

Компетентните органи извършват официален контрол в съответствие с изискванията на европейското и националното законодателство. С цел унифициране и оптимизиране на контрола върху храни и материали и предмети, предназначени за контакт с храни, на централно ниво са създадени и съответни документални процедури, инструкции и указания. Тези процедури съдържат информация, предназначена за служителите, които извършват официален контрол.

Органите на официалния контрол разполагат с процедури за проверка на ефективността на официалния контрол, който извършват, както и процедури за осигуряване на коригиращи действия при необходимост.

При извършване на официален контрол в обектите за производство и търговия с храни, в хода на проверката, проверяващият инспектор попълва констативен протокол със или без приложен чек-лист, по образци, относими към дейността на съответния обект и обхвата на проверката. В случаите, когато при инспекцията са констатирани несъответствия на нормативните изисквания, инспекторът предприема, адекватни на нарушенията, административни мерки, съгласно чл. 24 от ЗУАХВ, с цел търговците на храни да извършат необходимите коригиращи действия за отстраняване на несъответствието и причините за появата му.

Официалният контрол се провежда, чрез използване на методите определени в чл. 5 на Регламент (ЕО) 2017/625: проверка, инспекция, мониторинг, одит, вземане на проби за лабораторно изпитване, верификация. За да се осигури ефективност на извършвания официален контрол, при посещенията в обектите се обхващат няколко теми, в т.ч. търговия от разстояние, включително и вземане на проби за лабораторен контрол.

Директорите на ОДБХ организират извършването на официален контрол в съответните обекти, под контрола на ОДБХ. Разпределението и ротацията на инспекторите се осъществяват според физическите и финансовите възможности на ОДБХ. Началник отделите „Контрол на храните“, съгласувано с директорите на ОДБХ, изготвят писмено графика за контрол, който включва:

- името и регистрационния номер на обекта;
- официалният ветеринарен лекар или инспекторът, който трябва да извърши контрола;
- темите на контрол.

Датите и часовете на проверките и инспекциите не се определят предварително, за да се спазва принципа на изненада и внезапност.

При определянето на инспекторите, които ще извършват контрола, се спазва ротационния принцип, така че контролът в един обект да не се извършва само от един и

същи инспектор или един и същи инспекционен екип. В ОДБХ се води досие за всеки обект, което включва протоколите и докладите от извършения официален контрол и всички официални документи издадени във връзка с дейността на обекта.

За постигане на целите на Регламент (ЕО) 2017/625 и с цел верификация на официалния контрол, началниците на отдели „Контрол на храните” в ОДБХ извършват проверки най-малко веднъж годишно върху дейността на официалните ветеринарни лекари и инспектори. Проверките задължително се документират, като окончателното заключение включва препоръки за официалния ветеринарен лекар или инспектор, както и препоръки по отношение на тяхното обучение. Годишният план за официалния контрол на официалните ветеринарни лекари и годишната програма за извършване на вътрешни проверки, извършвани от началниците на отдели „Контрол на храните“ се изготвят съгласно указанията, разписани в Инструкция за изпълнението относно прилагането на многогодишен национален план за контрол на храни по смисъла на чл. 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 и материали и предмети, предназначени за контакт с храни (Инструкция за официален контрол).

Инспекциите като метод на официален контрол се извършват без предупреждение, съгласно член 9, параграф 4 на Регламент (ЕО) 2017/625, освен когато предварителното уведомяване е необходимо и надлежно обосновано за извършването на официалния контрол. При необходимост, в инспекциите вземат участие и представители на други контролни органи – Национална агенция за приходите, Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури, Изпълнителна агенция „Морска администрация“, Държавен фонд „Земеделие“, Министерство на вътрешните работи, ГД Гранична полиция и др. Контролната дейност на БАБХ се основава на принципа на прозрачността, като за целта на интернет страницата на агенцията е осигурена достъпна информация за всички заинтересовани лица по отношение на безопасността на храните.

Безпристрастността и липсата на конфликт на интереси се удостоверяват с Декларация по чл. 12, т. 1 във връзка с чл. 5 от Закон за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и Декларация по чл. 12, т. 2 във връзка с чл. 14 от Закон за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, подписани саморъчно от инспекторите и експертите при БАБХ. За осигуряване на поверителност и етично поведение при изпълнение на служебните задължения от служителите от БАБХ, е утвърден Етичен кодекс за поведение на служителите при БАБХ. Компетентните лица, извършващи официалния контрол върху храните, попълват и Декларация за спазване на изискванията за поверителност, съгласно чл. 7 от Регламент (ЕО) 2017/625 относно официалния контрол. Декларацията се съхранява в служебното досие на всеки служител.

За целите на официалния лабораторен контрол върху храните, се използват лабораториите, които са в структурата на БАБХ, а при необходимост и външни лаборатории, разполагащи с акредитации за необходимите анализи.

Дирекция КХ разполага с висококвалифициран и опитен персонал за осъществяване на официален контрол върху храните, осигурен с подходящи съоръжения и оборудване.

Бизнес операторите си сътрудничат с персонала, който извършва официален контрол. Съгласно Закона за храните и Закона за управление на агрохранителната верига операторите с храни са длъжни:

- да изпълняват предписанията на компетентните органи;
- да не пречат компетентните органи при осъществяването на правомощията им;
- да оказват съдействие на компетентните органи;
- да водят документация съгласно изискванията на законите.

С цел постигане на изискванията на законодателството за извършване на единен и унифициран контрол, чрез правилно прилагане на подходящи методи и техники, дирекция „КХ“ към ЦУ на БАБХ е разработила инструкции, указания, процедури и образци документи утвърдени от изпълнителния директор на БАБХ (констативни протоколи и доклади от проверка, предписания, актове за вземане на проби, актове за установяване на административни нарушения и др.).

Всички образци - документи, указания, стандарти, процедури и инструкции, свързани с дейностите по отношение на официалния контрол върху храните е необходимо да се актуализират периодично и да са налични в ОДБХ.

Длъжностните лица от БАБХ задължително се легитимират със служебна карта пред управителя или отговорника в проверявания обект. Инспекцията се извършва в присъствието на служебно лице, представител на обекта. Длъжностните лица от БАБХ информират за повода и целта на инспекцията. Компетентните лица съставят констативен протокол и попълват Доклад за извършената инспекция.

При констатирани несъответствия по ЗХ, ЗУАХВ или ЗВД и в зависимост от степента им, контролните органи съставят предписания с посочване на срок за отстраняването им или съставят акт за установяване на административно нарушение. Установяването на нарушенията, издаването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания. Актът и издаденото от наказващия орган на ОДБХ наказателно постановление се вписват в регистъра на съставените актове, който се води в ОДБХ. При установяване на нередности или несъответствия извън компетенциите на проверяващите, контролните органи на ОДБХ са длъжни да информират съответните компетентни власти.

Справки за извършените инспекции от ОДБХ се изготвят до ЦУ на БАБХ въз основа на осъществената дейност и с определена периодичност по определен образец. Пълната документация по отношение на осъществения официален контрол върху храните се съхранява в съответната ОДБХ. Обобщен доклад за извършената контролна дейност върху храните от ОДБХ на територията на страната се изготвя от дирекция КХ и се предоставя на изпълнителния директор на БАБХ.

В съответствие с изискванията на чл. 5, параграф 4 на Регламент (ЕО) 2017/625 всички инспектори, които извършват официален контрол трябва да са получили подходящо обучение, което им позволява компетентно и последователно да изпълняват своите задължения, и съгласувано да извършват официален контрол. Контролните органи трябва да получават навременна информация за новостите в своята сфера на компетентност и при необходимост получават допълнително обучение.

Отдел “Обучение и квалификация” към дирекция ЧРОК изготвя програми, организира и координира провеждането на курсове за обучение и повишаване на квалификацията на служителите на агенцията.

Контролиращите инспектори преминават ежегодно обучения, свързани с предмета на тяхната дейност. Всяка ОДБХ изготвя годишни програми за обучение на служителите си. Програмите основно включват:

- провеждане на тематични обучения за инспекторите, свързани с предмета на контролната дейност;
- допълнителни обучения по актуални въпроси в сферата на тяхната компетентност и по искане на инспекторите;
- обучения в зависимост от необходимостта, определена на базата на установени пропуски, констатирани в процеса на извършените проверки;
- обучения във връзка с въвеждане на ново законодателство в областта на контрола върху храните;
- обучения на новопостъпили служители.

Служители на БАБХ участват в обучения, организирани от ГД ”Здравеопазване и безопасност на храните” на ЕК, като след това на каскаден принцип предават наученото на своите колеги.

Съгласно чл. 5, параграф 4 на Регламент (ЕО) 2017/625 БАБХ, като компетентен орган за контрол на храните гарантира, че всички членове на персонала, които извършват официален контрол, получават за своята сфера на компетентност подходящо обучение, което им дава възможност да изпълняват задълженията си компетентно и последователно и да извършват официалния контрол. Обучения се провеждат при следните случаи:

- първоначално при постъпване на работа;
- при новости в законодателството;
- при установени слабости в изпълнението на задълженията;
- по искане от официалните ветеринарни лекари и инспектори;
- след анализи на доклади от одити;
- съобразно предвидени обучения по годишен план;

На централно ниво се изготвят методични указания и се предоставят до съответните областни дирекции, за да може да се осигури извършване на официален контрол от квалифицирани служители, компетентни да извършват обхвата на задачите и задълженията си и с опит в правоприлагането на законодателство в областта на храните.

Периодично се провеждат работни срещи, семинари и обучения с началник-отделите „Контрол на храни“ към ОДБХ и се обсъждат често срещани затруднения и възникнали въпроси от упражняването на контрола.

IV.2.5.2. Бутилирани натурални, минерални, изворни и трапезни води

Официалният контрол върху бутилирани натурални, минерални, изворни и трапезни води се осъществява под ръководството на Министерство на

здравеопазването - Главен държавен здравен инспектор на Република България и дирекция „Опазване на общественото здраве, здравен контрол и права на пациентите”.

Потоът на информация по контролната дейност се осъществява на хоризонтално и вертикално ниво.

Вертикално обмeна се осъществява в структурите на МЗ – от главния държавен здравен инспектор и дирекция „Опазване на общественото здраве, здравен контрол и права на пациентите” към регионалните структури и обратно. Всяка РЗИ изготвя годишен отчет за резултатите от контролната си дейност, който се предоставя в Министерство на здравеопазването.

Регионалните структури обменят информация на хоризонтално ниво за резултатите от контролната си дейност по компетентност и при необходимост.

Дирекция „Опазване на общественото здраве, здравен контрол и права на пациентите” анализира резултатите от контрола и обмeна на информация, както и изготвя справки и указания към регионалните структури за усъвършенстване на контрола в областта на бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води.

Здравният контрол върху обектите за производство на бутилирани води и върху самите бутилирани води се извършва по реда на чл. 9 от Регламент (ЕС) № 2017/625, Закона за храните, Закона за управление на агрохранителната верига, Закона за здравето⁵³, Закона за водите⁵⁴, Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели⁵⁵, Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели⁵⁶ и Наредба № 36 за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол⁵⁷.

Всяка календарна година от страна на Министерство на здравеопазването се изготвя указание за планиране, организиране и отчитане дейността на РЗИ по опазване на общественото здраве в областта на официалния контрол на обекти за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води и на пуснатите на пазара бутилирани води, на база на което регионалните структури изготвят годишен план за дейността си. Последният се утвърждава от директорите на РЗИ. Въз основа на годишния план на инспекцията всеки държавен здравен инспектор работи по изготвен индивидуален годишен план. Годишните планове са достъпни на електронните страници на всяка РЗИ.

Всеки инспектор поддържа досиета на всички контролирани от него обекти за производство на бутилирани води.

Официалният контрол върху бутилираните води се извършва въз основа на годишното указание за планиране дейността на РЗИ, изготвяно от МЗ, отразено в

⁵³ Закон за здравето, в сила от 01.01.2005 г., обн. ДВ. бр.70 от 10 август 2004г., пос. изм. и доп. ДВ. бр.39 от 1 май 2024 г.

⁵⁴ Закон за водите, в сила от 28.01.2000 г., обн. ДВ. бр.67 от 27 юли 1999г., пос. изм. ДВ. бр.41 от 10 май 2024г.

⁵⁵ Наредба за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели, в сила от 03.08.2004 г., обн. ДВ. бр.68 от 3 август 2004г., изм. ДВ. бр.22 от 15 март 2005г., изм. ДВ. бр.54 от 4 юли 2006г., изм. ДВ. бр.66 от 25 юли 2008г.

⁵⁶ Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, обн. ДВ. бр.30 от 28 Март 2001г., пос. изм. и доп. ДВ. бр.43 от 16 Май 2023г.

⁵⁷ Наредба № 36 от 21 юли 2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол, обн. ДВ. бр.63 от 7 Август 2009г., изм. ДВ. бр.38 от 17 Май 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.82 от 3 Октомври 2014г.

годишните планове на инспекциите и индивидуалните планове на държавните здравни инспектори. Проби се взимат от:

- бутилирани води от производствените предприятия и обектите за търговия. Изследват се по химични и микробиологични показатели, посочени в Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели и броят на пробите се определя съгласно годишния план за извършване на проверки. Планновете за всяка РЗИ са налични на интернет страницата на съответната РЗИ.

- водоизточниците, които се използват за бутилиране на натурални минерални и изворни води. Изследват се по химични и микробиологични показатели в обем и честота съгласно Приложение № 3 и Приложение № 5 на Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели и Наредба № 14 за курортните ресурси, курортните местности и курортите.

- в производствените предприятия на мястото на пълнене на опаковките. Изследват се по химични и микробиологични показатели с обем и честота съобразно оценката на риска и изискванията на Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели и Наредба № 9 за качеството на водите, предназначени за питейно-битови цели.

На официален контрол подлежат:

- всички етапи на производство, преработка, дистрибуция и търговия на бутилираните води;

- състоянието и начинът за използване на сградите, инсталациите и прилежащото им пространство, техническото и материалното оборудване, транспортните средства, свързани с производството на бутилирани води;

- материалите и предметите, предназначени да влязат в контакт с храните;

- миещите, почистващите, дезинфекционните, дезинсекционните и дератизационните препарати и процеси;

- етикетирането, представянето и рекламата на бутилираните води;

- хигиената на лицата, заети в производството;

- добрите практики за производство и търговия с бутилирани води, системата за управление на безопасността на храните, системата за анализ на опасностите и критични контролни точки или съответните процедури, основани на нейните принципи, а също технологичната документация.

Официалният контрол се извършва без предварително уведомяване, систематично и с подходяща честота, като се имат предвид:

- установените рискове, свързани с производството на бутилирани води, които могат да повлияят на безопасността им;

- водената документация от производителите по отношение на съответствието с нормативните изисквания;

- документираните от компетентните органи данни за установени при предишни проверки несъответствия в дейността на производителя с нормативните изисквания;
- надеждността на извършваните от производителя собствени проверки в обекта;
- всяка друга информация, която би могла да свидетелства за несъответствие.

Официалният контрол се извършва като се използват подходящи методи и техники на контрол като мониторинг, верифициране, одит, инспекция, взимане на проби и анализ.

Официалният контрол се състои от една или няколко от следните дейности:

- инспекции на:
 - а) сгради, прилежащи площи, помещения, съоръжения, технологично оборудване, опаковки, използвани при производството;
 - б) етикетирание, представяне и рекламиране на бутилираните води;
- проверки на хигиенните условия в предприятията за производство на бутилирани води;
- оценка на процедурите за прилагане на добри практики, на системата за управление на безопасността на храните или на системата за анализ на опасностите и критични контролни точки, а когато тя е неприложима - на процедурите в съответствие с нейните принципи;
- вземане на проби и образци и провеждане на анализи и изследвания;
- контрол на хигиената на персонала;
- преглед на документацията и записите, които могат да имат връзка с оценката на съответствието с изискванията на законодателството по храни;
- разговори с ръководителите и изпълнителите в предприятията за производство на бутилирани води;
- отчитане на стойностите, регистрирани от средствата за измерване, използвани в предприятията за производство на бутилирани води;
- проверки на регистрираните стойности от средствата за измерване в предприятието чрез използване на средства за измерване от компетентните органи;
- други дейности, необходими за осигуряване изпълнението на целите на законодателството.

Инспекциите се извършват по стандартни оперативни процедури⁵⁸, разработени в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 2017/625.

⁵⁸ Стандартна оперативна процедура № 2019-1 за извършване на официален контрол на обект за производство на бутилирана натурална минерална, изворна или трапезна вода, версия 1, дата на влизане в сила 02.01.2020 г.

За безпристрастност и качество на контрола се използват стандартни оперативни процедури за методите и техниките на официалния контрол в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) № 2017/625:

- Стандартна оперативна процедура (СОП) за извършване на инспекция;
- СОП за одит;
- СОП за вземане на проби от храни;
- СОП за реакция при кризи.

Стандартните оперативни процедури определят последователността на действия при констатиране на несъответствие в следния ред – предписания с определени срокове за отстраняване на несъответствието, последваща проверка за изпълнението им, административно-наказателна мярка при неизпълнение на предписаните мероприятия по Закона за храните и Закона за управление на агрохранителната верига. Унифицирани са всички документи като констативни протоколи, протоколи за вземане на проби, актове за административни нарушения.

За постигане на безпристрастност се прилага периодична ротация на обектите, подлежащи на контрол от държавните здравни инспектори.

Инспекциите се извършват в обектите за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води за установяване на съответствие на извършваната от бизнес операторите дейност с нормативните изисквания за хигиената на храните. Официалният контрол на бутилираните води е насочен към спазване на нормативните изисквания към храните по отношение на тяхната химична и микробиологична безопасност; състав; правилно етикетирание, представяне и рекламиране, условията и сроковете на съхранение; технологията на производство; съпровождащата документация и други специфични изисквания към натуралните минерални, изворни и трапезни води.

Контролът е насочен предимствено към:

- обекти, в които в хода на провеждания официален контрол се констатира системни нарушения;
- оценка степента на въвеждане на системи за управление безопасността на храните в обектите за производство и търговия с бутилирани води, вкл. въведените системи за проследяване на храните;
- извършване на оценка на въведените системи за управление безопасността на храните в предприятията за производство с бутилирани води;
- методите на пречистване и обработка на натуралната минерална, изворна и трапезна вода преди бутилиране и спазване изискванията на Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни цели.

Честотата на инспекциите в обектите за производство на бутилирани води, планирана на база оценката на риска на обектите е не по-малко от **4 пъти годишно**.

В процеса на извършване на инспекциите се вземат проби на база оценката на риска и при необходимост. Пробите се анализират за съответствие с изискванията на

европейското и национално законодателство и декларирани показатели от страна на производителите, при спазване на следните критерии:

- Определяне броя на анализите се извършва въз основа на анализ на резултатите от изпълнение на плана за предходните периоди, най-често констатираните несъответствия и оценка на риска.

- Разпределението на броя на анализите - то е съобразено с разпределението на броя на анализите за оценка на химичните и микробиологичните показатели е съобразено с оценката на риска.

Така представеният план за контрол описва минималните дейности по контрола на бутилираните води. Към тях се добавя от 10 до 20 % завишение на дейностите като допълнителен контрол на база на:

- препоръки на ЕК;
- последващ контрол при несъответствие;
- контрол по оплаквания на потребители;
- при нотификации по системата RASFF и в случай на възникнали кризи с храни.

Регионалните здравни инспекции извършват допълнителни инспекции в следните случаи:

- контрол във връзка с изпълнение на препоръка на Европейската комисия или предоставяне на информация, изисквана от Европейската комисия;
- последващ контрол на обект при констатирано несъответствие със законовите изисквания;
- контрол по постъпили молби, жалби и оплаквания на потребители и др.;
- при наличие на данни за възникнали инциденти с риск за човешкото здраве;
- други неупоменати по-горе.

Официалният контрол извършван от Регионалните здравни инспекции се извършва систематично на базата на риска, и с подходяща честота с цел осигуряване безопасността на бутилираните води.

Оценката на риска подлежи на корекции в случай на настъпили промени в обекта бутилиращ натурална минерална, изворна или трапезна вода, които могат да окажат влияние на заложените критерии (например, въвеждане на нов вид обработка).

Всяка инспекция задължително завършва със съставяне на констативен протокол (доклад). Всеки доклад съдържа: име и длъжност на инспектора, име на предприятие и отговорно лице, присъствало по време на проверката, цел на проверката, констатации, предписания, срок за отстраняване на предписанията, информация за взети проби по време на проверката и подписи на инспектора. В констативния протокол се посочват констатациите и в зависимост от това дали има несъответствие се правят предписания със срок за отстраняване в зависимост от степента на несъответствие. Неразделна част от всеки констативен протокол е чек-листа за проверка.

Констативните протоколи се съставят в два екземпляра - един за оператора на храни и един за компетентния орган.

Когато се взема проба за официалния контрол на храни се съставя Протокол за вземане на проби в три екземпляра. Единият от екземплярите се оставя на оператора на храни, от който е взета пробата, един екземпляр се съхранява от инспектора, взел пробата и един се изпраща до лабораторията за анализ на пробата.

Резултатите от лабораторните изследвания и изпитвания се оформят в протокол за резултат от изпитване на акредитирана лаборатория. Връчването на изготвените протоколи се извършва съгласно утвърдения от действащите нормативни актове ред.

Всеки инспектор поддържа досие на подлежащите за контрол обекти, определени му със заповед на директора на РЗИ. В досието се съхраняват:

- копие от удостоверение за регистрация;
- констативните протоколи от предишни проверки;
- протоколи за вземане на проби;
- резултати от изследвания и изпитвания;
- кореспонденция, засягаща дадения обект;
- документи за наложени административни наказания;
- други документи във връзка с упражнявания държавен здравен контрол;
- контрол при нотификации по системата RASFF и в случай на възникнали кризи с храни.

Регионалните здравни инспекции разполагат със собствени лаборатории, оборудвани и функциониращи според изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025 и/или БДС EN ISO/IEC 17020. Същите засега задоволяват потребностите на официалния контрол на бутилираните води и не се налага възлагане на лабораторна дейност на външни лаборатории.

Компетентните органи за лабораторни анализи на храни, за нуждите на официалния контрол към Министерството на здравеопазването, разполагат със собствена лабораторна база за извършването на анализите, подходящо лабораторно оборудване и квалифициран персонал, преминал следдипломно обучение в специализираните научни центрове, за упражняване на контрола.

Извършването на лабораторни изследвания за контрол и мониторинг на бутилираните води се извършва в осем лаборатории на РЗИ - Столична, Плевен, Велико Търново, Варна, Бургас, Пловдив, Стара Загора и Кърджали (по физико-химични и микробиологични показатели) и в РЗИ Монтана, Смолян, Сливен и Ямбол (само по микробиологични показатели), които отговарят на изискванията на Регламент (ЕС) № 2017/625.

Пробите се представят за лабораторни изпитвания в лабораториите на инспекциите от служителите на инспекцията, извършващи държавния здравен контрол.

Съгласно европейските и националните изисквания, пробите за целта на официалния контрол на храните (в случая бутилираните води), се извършва само в лаборатории акредитирани по БДС EN ISO/IEC 17025, в чиито обхват на акредитация попадат и бутилираните води и съответните показатели. В тази връзка, взетите проби бутилирани води следва да се насочват за анализ към лабораториите на РЗИ, които имат горепосочената акредитация.

За химичните анализи пробите се изпращат към лабораториите на следните РЗИ - РЗИ Бургас (за РЗИ Бургас и Ямбол), РЗИ Варна (за РЗИ Варна, Добрич, Силистра и Шумен), РЗИ Велико Търново (за РЗИ Велико Търново, Габрово, Разград, Русе и Търговище), РЗИ Плевен (за РЗИ Плевен, Видин, Враца, Ловеч и Монтана), РЗИ Пловдив (за РЗИ Пловдив, Пазарджик и Смолян), Столична РЗИ (за Столична РЗИ и РЗИ Благоевград, Кюстендил, Перник и София-област), РЗИ Стара Загора (за РЗИ Стара Загора и Сливен) и РЗИ Кърджали (за РЗИ Кърджали и Хасково).

По отношение на радиологичните показатели пробите се анализират в 5 РЗИ - Бургас, Варна, Враца, Пловдив и Русе, и НЦРРЗ.

По отношение изследването на показател „бромати“ анализите могат да се извършват в три лаборатории – на Столична РЗИ, РЗИ Варна и РЗИ Плевен по разпределение посочено по-горе в раздела за питейни води. За анализ на микробиологичните показатели освен горепосочените РЗИ, необходимата акредитация имат и микробиологичните лаборатории към РЗИ Монтана, Смолян, Сливен и Ямбол, където също могат да се изпращат проби бутилирани води за анализ по микробиологични показатели.

При определянето на лабораториите за анализ на бутилирани води, взети при официалния контрол, са спазени изискванията на чл. 37 на Регламент (ЕС) № 2017/625 и на чл. 51 от Закона за управление на агрохранителната верига.

Лабораториите, които извършват анализи за целите на официалния контрол на бутилираните води в системата на Министерството на здравеопазването участват в междулабораторни изпитвания, съгласно изготвена програма, за които получава сертификат за одобрение. Всяка от лабораториите провежда вътрешно лабораторни тестове по собствена програма, два пъти в годината.

Лабораториите гарантират, че за всички изпитвания и вземане на извадки/проби, в рамките за обхвата на акредитацията, прилагат подходящи стандартизирани методи, които задължително се верифицират. При използване на нестандартизирани методи, същите задължително се валидират. Лабораториите използват с предимство БДС, БДС ISO, БДС EN, БДС EN ISO методи. В лабораториите не се използват методи за изпитване, които биха довели до недостоверен резултат. При липса на нормативни изисквания за методи за вземане на извадки/проби и методи за анализ се прилагат международно признати или национални правила и методи, регламентирани в стандарти. В тези случаи могат да се използват и други разработени методи, съответстващи на целта. Когато не са налице гореспоменатите изисквания, валидирането на методите за анализ се извършва в една лаборатория съгласно международно приет протокол. Методите за анализ на храните се характеризират със следните критерии:

- точност;
- приложимост (матрица и диапазон на концентрация);
- граница на откриване;
- граница на определяне;
- прецизност;
- повторяемост;

- възпроизводимост;
- възстановяване;
- избирателност;
- чувствителност;
- линейност;
- неопределеност на измерванията;
- други критерии, които могат да бъдат подбрани при необходимост.

Съответствието на даден метод с изискванията се установява чрез междулабораторни изпитвания.

Когато се получи разлика в интерпретацията на резултати от лабораторно изследване, при които са приложени различни методи за анализ, валидни са гореспоменатите критерии.

В края на контролната година всяка РЗИ изготвя годишен отчет за дейността по държавен здравен контрол, който се представя в МЗ – дирекция „Опазване на общественото здраве, здравен контрол и права на пациентите”.

Всички инспектори по официалния контрол на храните са държавни служители. Съгласно Закона за държавния служител, всеки държавен служител е:

1. длъжен всяка година до 31 март да декларира писмено пред органа по назначаването всеки търговски, финансов или друг делови интерес, който той или свързани с него лица имат във връзка с функциите на администрацията, в която работи.
2. длъжен да не участва при обсъждането, подготовката и вземането на решения, когато той или свързаните с него лица са заинтересувани от съответното решение или когато има със заинтересуваните лица отношения, пораждащи основателни съмнения в неговата безпристрастност.

В случаите по т. 2 държавният служител писмено уведомява органа по назначаването.

Съгласно Закона за държавния служител, конфликт на интереси възниква, когато държавен служител или свързано с него лице не са прекратили или са придобили след назначаването му качеството на едноличен търговец, съдружник, прокурист, член на управителен или надзорен съвет на търговско дружество, което извършва сделки или кандидатства, съответно е определен, за изпълнител по обществена поръчка, с юридическото лице, с чийто ръководител държавният служител се намира в служебно правоотношение. Това се отнася и за сключването на сделки, кандидатстването и изпълнението на обществена поръчка с търговско дружество с преобладаващо участие на юридическото лице по предходното изречение. Когато декларираният конфликт на интереси не е отстранен в двумесечен срок, той се смята за укрит.

Изискванията за заеманите длъжности са посочени в Устройствените правилници на МЗ и РЗИ, Единния класификатор на длъжностите в администрацията, както и в длъжностните характеристики за съответната длъжност.

Компетентните органи имат право:

1. на свободен достъп до всички обекти за производство на бутилирани води;
2. да изискват сведения и документи, свързани с производството на бутилирани води;
3. да вземат проби и образци за лабораторни анализи и изследвания;
4. да посочват в писмен вид конкретно установените от тях отклонения от нормативните изисквания, без да дават указания за начина на отстраняване;
5. да предлагат на държавната приемателна комисия за въвеждане в експлоатация на строежите в Република България решение за отказ за приемане на обекти за производство и търговия с храни, когато установят съществени нарушения на нормите и изискванията, определени с нормативен акт;
6. да спират експлоатацията на обекти за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води или на части от тях временно или завинаги при установяване нарушения на нормите и изискванията, определени с нормативен акт;
7. да извършват мониторинг;
8. да спират реализацията на бутилирани води, които пряко или косвено застрашават здравето на хората, и да разпореждат те да бъдат върнати, отнети, унищожени, преработени или използвани за други цели;
9. да съставят актове за констатиране на административни нарушения;
10. да ограничават достъпа до обектите под възбрана чрез удостоверителни знаци;
11. да ограничат или забранят пускането на пазара на бутилирани води;
12. да предприемат необходимите действия за гарантиране безопасността на храните и съответствие с нормативните изисквания;
13. да предприемат всякакви други действия, необходими за изпълнение на правомощията им.

Компетентните органи провеждат дейностите по контрола на принципа на прозрачността, като за целта предоставят своевременно на обществеността необходимата информация относно контролните си дейности на интернет страниците на МЗ и РЗИ.

При изпълнение на своите задължения компетентните органи са длъжни да не разгласяват информацията, която представлява защитена от закона тайна, станала им известна при или по повод осъществяването на официален контрол.

Когато при официалния контрол компетентните органи установят несъответствие с нормативните изисквания, те предприемат ефективни, съответни на нарушението мерки. Същите се налагат чрез един от посочените по-горе способи.

Компетентните органи предприемат необходимите мерки за забрана на продажбата на бутилирани води или разпореждат изтеглянето им от пазара, когато въпреки съответствието със специфичните изисквания за безопасност има основателни причини за съмнение, че същите са опасни.

Компетентните органи:

1. извършват официален контрол без конфликт на интереси;
2. разполагат с подходящи методи и техники като мониторинг, надзор, верифициране, одит, инспекция, вземане на проби и анализ съгласно наредбите по прилагането на ЗХ;
3. разполагат със стандартни оперативни процедури, които съдържат информация и инструкции за действия;
4. разполагат с изисквания към документите, които изготвят за резултатите от контрола;
5. разполагат със собствена лаборатория или имат сключен договор с лаборатория с достатъчен капацитет и квалифициран персонал за упражняване на контрола;
6. разполагат с подходящи и правилно поддържани съоръжения и оборудване;
7. разработват планове за действие в извънредни ситуации.

Операторите с храни подлежат на официален контрол, базиран на риска, произтичащ от храните. Съгласно Закона за храните операторите с храни са длъжни да:

- осигуряват, контролират спазването на нормативните изисквания към храните, произвеждани или предлагани под техен контрол и по време на всеки етап на производството, преработката и дистрибуцията на храните;
- спазват хигиенните изисквания и да прилагат добри практики на всеки етап на производството, преработката и дистрибуцията на храните;
- изпълняват предписанията на компетентните органи;
- не пречат на компетентните органи при осъществяването на правомощията им;
- оказват съдействие на компетентните органи;
- водят документация съгласно изискванията на закона.

Съгласно чл. 5 на Регламент (ЕС) № 2017/625, компетентните органи гарантират, че всички членове на персонала, който извършват официален контрол:

а) получават за своята сфера на компетентност подходящо обучение, което им дава възможност да изпълняват задълженията си компетентно и последователно да извършват официалния контрол;

б) са информирани за новостите в своята сфера на компетентност и редовно получават допълнително обучение при необходимост;

Обучения се провеждат в следните случаи:

- при постъпване на работа;
- при новости в законодателството;
- при идентифицирани слабости в изпълнението на задълженията;
- по искане от инспекторите;
- след анализи на доклади от одити.

Осигурена е максимална достъпност за всеки държавен здравен инспектор до всички нормативни актове в областта на храните на хартиен и електронен носител. Периодично се провеждат срещи с всички инспектори и се обсъжда прилагането на нормативните актове, срещани затруднения и възникнали въпроси от упражняването на контрола. Провеждат се семинари и обучения периодично. За всички проведени обучения се съставят протоколи. Участниците, преминали успешно обучението, получават документ, удостоверяващ придобитите знания и компетентност.

IV.2.6. Хигиена на фуражи и храни за животни

Дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ методически ръководи и координира ОДБХ при извършването на официален контрол на фуражите. Съгласно чл. 21а от Устройствения правилник на БАБХ дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ е част от специализираната администрация на БАБХ и на същата са вменени функции свързани с контрола на фуражите. В състава на дирекцията има 11 щатни бройки, като 5 от тях са ангажирани с методическо ръководство, контрол и координация на дейността на ОДБХ свързана с осъществяване на официален контрол в сектор „Фуражи“.

На основата на ясно разписани критерии за оценка на риска, в съответствие с разпоредбите на чл. 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625, експертите или инспекторите от ОДБХ, отговорни за контрола на фуражите, изготвят рамкови планове за контрол, за контролираните от тях области, които включват извършването на одити, проверка на документи, проверка за идентичност, физическа проверка, в т.ч. и вземане на проби от пълноценни, допълващи и медикаментозни фуражи, фуражни суровини, фуражни добавки и премикси получени на основата на фуражни добавки.

Експерти от дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ проверяват изготвените на областно ниво проекти на Рамкови планове за контрол на фуражите. Те изготвят обобщен национален Рамков план за контрол на фуражите, на базата на рамковите планове за контрол на фуражите на ОДБХ. Планът за контрол се утвърждава със заповед на изпълнителния директор на БАБХ или със заповед на заместник изпълнителния директор на БАБХ.

Експертите от дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ изготвят Указания за работа за изпълнение на Рамковия план за контрол на фуражите по трите контролни системи свързани с контрола на фуражите. Същите се утвърждават от изпълнителния директор на БАБХ или от заместник изпълнителния директор на БАБХ. Рамковият план за контрол на фуражите и Указанията за работа по изпълнението му се предоставят на всички инспектори или експерти, отговорни за официалния контрол на фуражи в ОДБХ.

Всички експерти или инспектори, отговорни за официалния контрол на фуражи към ОДБХ изпращат по електронната поща до дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ до 30 число от всеки месец план-график по образец за планирания контрол през следващия месец. План-графикът се съгласува от началник на отдел „Здравеопазване на животните“ при ОДБХ. За ОДБХ Разград план-графикът се съгласува с началник на отдел „Растителна защита“ при ОДБХ Разград. Съгласуваните план-графици се одобрява от директора на съответната ОДБХ.

Отчитането на дейността по официалния контрол на фуражите в Република България се извършва ежемесечно, тримесечно и годишно, както следва:

Месечно отчитане на дейността, свързана с официалния контрол на фуражите - инспекторите изпращат до първо число на следващия месец Регистър на констативните протоколи, като отчитат извършвания официален контрол за предходния месец – извършени проверки, взети проби, съставени АУАН-и, Актове за забрана и издадени Разпореждания за унищожаване или Разпореждания за използване на продукта за други цели различни от фуражи.

Инспекторите изпращат до пето число на следващия месец Регистър на ветеринарните сертификати, като отчитат издадените през предходния месец ветеринарни сертификати за износ на фуражи към трети държави. Предоставя се информация за държавата, за която е предназначен фуража, количеството на същия и данни за номера и датата на издаване на сертификата.

Инспекторите изпращат до пето число на следващия месец Регистър на пробите анализирани за микотоксини, като отчитат резултатите от извършените анализи за съдържание на микотоксини в проби от фуражи взети през предходния месец.

Инспекторите изпращат всеки петък до края на работния ден сканирани копия на констативните протоколи от извършените проверки, протоколите за вземане на проби, етикети, рецепти или декларации за съответствие на фуражи, от които са взети пробите и протоколите от изпитване.

Информацията посочена по-горе се изпраща само по електронната поща до всички експерти в дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ.

Тримесечно отчитане на дейността свързана с официалния контрол на фуражите-съгласно заповед на изпълнителния директор на БАБХ всяка ОДБХ предоставя тримесечен доклад по образец за извършената дейност по официалния контрол на фуражите до дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ. В доклада се включва и анализ на извършения официален контрол на фуражи за съответния отчетен период. Докладите от 28-те ОДБХ се изпращат по електронната поща до 10-то число на месеца следващ тримесечния отчетен период и по официален път – до 20-то число.

Всяка ОДБХ предоставя предоставя по електронната поща до дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ:

1. до 10-то число на месеца, следващ тримесечния отчетен период, информация относно планираните, взетите и анализирани проби за официален контрол на фуражи по изпълнението на Рамков план за контрол на фуражите по контролна система „Фуражи и хранене на животните“, съгласно образец.
2. до 10-то число на месеца следващ тримесечния отчетен период, информация относно извършения официален контрол на фуражи в изпълнение на Рамков план за контрол на фуражите по контролна система „ТСЕ и СЖП“, съгласно образец.
3. до 10-то число на месеца следващ тримесечния отчетен период, информация относно изпълнението на Тарифата на таксите, събирани от БАБХ, за сектора на фуражите, съгласно образец.

4. до 20-то число на месеца следващ тримесечния отчетен период информация съгласно чл. 146 от Закона за фуражите, съгласно образец.

До 30-то число на месеца следващ тримесечния отчетен период, съгласно заповед на изпълнителния директор на БАБХ, дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ изготвя подробен доклад, включващ както анализ на извършвания контрол на фуражи, така и анализ на състоянието на сектор „Фуражи“ в Република България. Докладите се одобряват от изпълнителния директор на БАБХ.

Съгласно заповед на изпълнителния директор на БАБХ всяка ОДБХ предоставя през месец януари годишен доклад по образец за извършената дейност по официалния контрол на фуражите през предходната година. Годишните доклади се изпращат до дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ, до 10-ти януари и по официален път – до 20-ти януари. В доклада се включва и анализ на извършения официален контрол на фуражите през съответната календарна година.

До 10-ти януари, всяка ОДБХ предоставя по електронната поща до дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ:

1. информация относно планираните, взетите и анализирани проби за официален контрол на фуражи по изпълнението на Рамков план за контрол на фуражите по контролна система „Фуражи и хранене на животните“ през предходната година, съгласно образец.

2. информация относно извършения официален контрол на фуражи в изпълнение на Рамков план за контрол на фуражите по контролна система „ТСЕ и СЖП“ през предходната година, съгласно образец.

3. информация относно изпълнението на Тарифата на таксите, събирани от БАБХ, за сектора на фуражите през предходната година, съгласно образец.

До 20-ти януари, всяка ОДБХ предоставя по електронната поща до дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ информация съгласно чл. 146 от Закона за фуражите, съгласно образец, а до 30-ти януари, съгласно заповед на изпълнителния директор на БАБХ, дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ изготвя подробен годишен доклад, включващ както анализ на извършвания контрол на фуражи, така и анализ на състоянието на сектор „Фуражи“ в Република България. Докладът се одобряват от изпълнителния директор на БАБХ.

Съгласно Устройствения правилник на БАБХ, дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ разполага с 11 щатни бройки, като 5 от тях са ангажирани с методическо ръководство, контрол и координация на дейността на ОДБХ свързана с осъществяване на официален контрол в сектор „Фуражи“.

Във всяка ОДБХ има по един или двама инспектори, назначени като титуляри за извършване на официалния контрол на фуражи, в зависимост от броя на операторите от сектор „Фуражи“ и по един официален ветеринарен лекар, който да замества титулярите по контрола на фуражи. Инспекторите и експертите, отговорни по контрола на фуражи в ОДБХ са назначени в отдел „Здравеопазване на животните“ при ОДБХ,

като само инспекторът отговорен за официалния контрол на фуражите на територията на ОДБХ Разград е назначен в отдел „Растителна защита“, към ОДБХ Разград. Контролната дейност на областно ниво се извършва от 38 инспектори – титуляри и един заместник от 28 Областни дирекции по безопасност на храните. В ОДБХ Бургас, ОДБХ Варна, ОДБХ Кърджали, ОДБХ Монтана, ОДБХ Пазарджик, ОДБХ Пловдив, ОДБХ Русе, ОДБХ София, ОДБХ Стара Загора и ОДБХ Хасково има ангажирани по 2 инспектори, които извършват официален контрол на фуражите. Числеността на официалните ветеринарни лекари в ОДБХ, издаващи сертификати за износ на фуражи е 66.

Всички инспектори и експерти са с висше образование, магистри със специалност: зооинженерство, ветеринарна медицина, животновъдство, инженер-технологзи със специалност „Технология на зърнените, фуражните, хлебните и сладкарските продукти“, хранителни технологии, биотехнологии и инженер-химици. Всички инспектори са държавни служители, с часова заетост 8 часа/ден, 40 часа/седмично. Всички инспектори имат на разположение служебен транспорт, мобилни телефони, компютри, постоянен достъп до интернет.

Проби, взети за целите на официалния контрол на фуражи се изпращат в акредитирани лаборатории (БДС EN ISO/IEC 17025 „Общи изисквания към компетентността на лабораториите за изпитване и калибриране“) за изследване по международно признати методи.

Когато в системата на БАБХ няма акредитирана лаборатория за изследване на даден показател в конкретна матрица, анализите се възлагат по договор или по силата на споразумение на външна лаборатория в България. Ако в България няма лаборатория, която да отговаря на посочените изисквания, пробите се изследват в акредитирана лаборатория на държава – членка на ЕС по договор или споразумение.

Лабораториите определени за официален контрол са акредитирани за всички свои дейности, съгласно изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025:2018, имат изградена и функционираща Система за управление на качеството, оборудвани са с необходимата аналитична апаратура, разполагат с високо квалифициран персонал и прилагат стандартите и методите, съгласно действащото европейско и национално законодателство, в съответната област на изпитване.

На основание сключени договори с акредитирани външни лаборатории, извън системата на БАБХ, се извършват изпитвания на проби от фуражи по определени показатели, за които към момента в БАБХ липсват методи и лабораторно оборудване. Лабораториите, които извършват изпитвания на проби, взети за целите на официалния контрол на фуражите, са посочени на електронната страница на БАБХ в рубрика „Лаборатории“, подрубика „Заповеди“ на следния линк: <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/home/bfsa.lab/lab.orders>

Официалният контрол се извършва чрез прилагане на методи и техники на контрол, като мониторинг, надзор, проверка, одит, инспекция, вземане и изследване на проби, в съответствие с изискванията на чл. 14 на Регламент (ЕС) № 2017/625. В съответствие с чл. 9, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2017/625 официалният контрол се извършва без предупреждение, с изключение на одитите.

Пробите за целите на официалния контрол на фуражи се вземат и изследват при спазване на разпоредбите на Регламент (ЕО) № 152/2009 за методите за вземане и

изследване на проби за целите на официалния контрол на фуражи (с измененията) и в съответствие с изискванията на чл. 34 и 35 от Регламент (ЕС) № 2017/625. При вземането на пробите за целите на официалния контрол на фуражите се оформят три крайни проби, като едната се изпраща в лабораторията за анализ, втората се съхранява в ОДБХ за целите на арбитражни изследвания, а третата крайна проба се оставя като контролна при оператора.

Официалният контрол на фуражи се изпълнява според приоритети, които са в основата на поставените стратегически цели. Контролът обхваща цялата фуражна верига:

- производство на първични фуражи и свързаните с това операции, съгласно чл. 5 на Регламент (ЕС) № 183/2005 за хигиена на фуражите;
- производство и търговия с фуражи, включително медикаментозни фуражи;
- съхранение на фуражи, транспортни и спедиторски операции;
- граничен контрол на фуражи;
- животновъдни обекти.

Основните оперативни цели на официалния контрол на фуражите в Република България, които са свързани с изпълнението на стратегическите цели са:

- да се гарантира, че фуражите отговарят на изискванията за безопасност;
- да се гарантира, че фуражите отговарят на изискванията на Регламент (ЕС) № 767/2009, по отношение на информацията предоставяна върху етикета или документа придружаващ партидата, в т.ч. и предоставяната информация, при извършване на търговия, чрез средствата за комуникация от разстояние.

Изпълнението на тези цели ще се постигне чрез:

- Проверка за съответствието с изискванията на законодателството по фуражите;
- Намаляване честотата на проверките и вземането на проби поради съответствие на операторите с изискванията на законодателството по фуражите.
- Честота и нивата на официалния контрол (проверки, документални проверки и прилагането на останалите техники на контрол), се определя на основата на ясно разписани критерии за оценка на риска, като се вземат предвид следните параметри:
 1. Естество на контролирания оператор (одобрен или регистриран);
 2. Вид на извършваната дейност/и с фуражи – съхранение, производство, търговия, транспорт, отглеждане на животни, както и видът, броя и категориите отглеждани животни;
 3. Вид и произход на фуражите, с които работи операторът; употреба на рискови фуражи (добавки и премикси от добавки с фиксирано максимално съдържание, преработени животински протеини, вторични продукти от храни и др.), които изискват особено внимание при контрола на качеството;

4. Специфичност и степен на риска от възникване на несъответствие с изискванията за производство, търговия, съхранение, транспорт и спазване на такава последователност при производство на фуражи, че да бъде постигнат;

5. Капацитет/обем на производство, търговия и/или друг вид дейност на оператора;

6. Брой, вид и тежест на нарушения, констатирани в предишни периоди;

7. Получени сигнали и жалби във връзка с извършваната от оператора дейност или комбинацията от дейности;

8. Резултати от лабораторни изследвания на проби взети за официалния контрол на фуражи;

9. Обем на производство или употреба на медикаментозни фуражи;

10. Надеждност на самоконтрола;

11. Пускане на пазара, проследяване, влагане, употреба и етикетиране на ГМ-фуражи.

Проверки се извършват по отношение на спазване изискванията на законодателството в областта на фуражите и за издаване на документ за дейност на оператор, подал заявление за одобрение във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 183/2005 и/или чл. 13 от Регламент (ЕС) № 2019/4 или за издаване на документ за дейност на оператор, подал заявление за регистрация във връзка с чл. 9 от Регламент (ЕС) № 183/2005 и/или чл. 13 от Регламент (ЕС) № 2019/4. Проверките имат за цел, инспекторът да установи, дали операторът е изпълнил изискванията на пряко приложимото право на ЕС и националното законодателство в сектор „Фуражи“. Проверките на операторите от фуражния сектор включват:

- Отговорности на предприятието, персонал, квалифицирани служители;
- Спазване на условията за одобрение или регистрация;
- Документална и физическа проверка за съхранение на проби, съгласно т. 4, Глава „Качествен контрол“, Приложение II към Регламент (ЕС) № 183/2005;
- Проследимост на фуражите;
- Проверка на документацията по самоконтрола на операторите;
- Проверка на транспортни средства и условия за транспортиране на фуражи;
- Съхранение на фуражи;
- Обекти и оборудване;
- Управление на отпадъците (отпадъчни материали, почистващи шаржове и материали от филтрите);
- Спазването на изискването за разработване, въвеждане и прилагане на процедури, основани на принципите на HACCP.

Проверки на оператори извършващи дейност в сектора на фуражите се извършват за спазване на изискванията на пряко приложимото право на ЕС и национално законодателство, което регулира съответната дейност. Такива са:

- Проверка на документи – проверка на официални сертификати, официални удостоверения и други документи, включително документи с търговски характер;
- Проверка за идентичност – за да се удостовери, че съдържанието и етикета на фуража съответстват на декларираната информация.
- Физическа проверка – проверка на опаковката, етикета, транспортното средство, когато е приложимо, в т.ч. и вземане на проби за анализ.

Броят и честотата на вземане на проби се определят на основа на ясно определени критерии, основани на оценка на риска. Проби се вземат и при съмнение, както и на случаен принцип по преценка на инспектора или експерта. Проби се вземат с цел изпълнение на изискванията на законодателството в сектор фуражи по отношение на:

- нежелани вещества, забранени за влагане медикаментозни субстанции, като фуражни добавки и замърсяване на фуражите с ветеринарни лекарствени продукти; спазване на пълната и вътревидовата фуражна забрана – употреба и изхранване на селскостопански животни с преработени животински протеини;
- спазване на условията в индивидуалните разрешителни на фуражни добавки;
- съответствие с декларираните от операторите показатели, обозначени върху етикетите (при пакетирани фуражи) и документите, придружаващи партидата при насипни фуражи;
- защита на потребителите от измами и заблуди, свързани с незаконни практики, при представяне на фуражите в обекти за производство и търговия.

Целта на провежданите одити на системите за самоконтрол, базирани на изискванията на системата НАССР, е да се определи дали дадени дейности и свързаните с тях резултати, съответстват на планираните мерки и дали тези мерки са ефективно изпълнени и подходящи за постигане на заложените цели по отношение на безопасността на дадения продукт.

Официалният контрол на фуражите е планов и текущ. Текущият контрол включва последващи, при съмнение и разследващи проверки (сигнали, уведомления по системата RASFF, AAC, FF и др.). Плановият контрол се основава на база критерии за оценка на риска. Планът обхваща контрола на фуражите на всички нива, включително и изхранването на животните във фермите. За гарантиране на равномерно разпределение при проверките, броят на взетите проби и анализи се определя така, че да се гарантира контрол на всички етапи по веригата във фуражния сектор.

Контролът се извършва чрез:

- Проверки, които се извършват без предупреждение;
- Проверки при съмнение за несъответствия/нарушения на законодателството;
- Последващи проверки, съгласно резултати от предишни проверки;
- Проверки при сигнали, разследвания и уведомления по системата RASFF, AAC, FF;
- Вземане на проби, съобразно оценката на риска, при съмнение, при сигнали и разследвания;

- Одити;
- Последващи проверки, във връзка с изпълнение на дадени препоръки при извършени одити.

Проверките обхващат:

- Контрол на процесите (производствена и документална проверка);
- Контрол на продуктите (вземане на проби за анализи – хранителен състав, фуражни добавки, нежелани и забранени вещества);
- Контрол за спазване изискванията за етикетиране и за защита от заблуда и реклама.

Официалният контрол цели да провери степента на съответствие с общото и специфичното законодателството в сектор „Фуражи“. На проверки подлежат целевите групи от фуражната верига, както следва:

- Производители;
- Търговци;
- Оператори извършващи дейност „съхранение на фуражи“
- Оператори извършващи дейност „транспортиращи фуражи“;
- Оператори извършващи дейност „опаковане, пакетиране, препакетиране и етикетиране“
- Вносители;
- Земеделски стопани, в т.ч. ферми.

В изпълнение на чл. 12, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 2017/625 и с цел унифициране на извършваните одити на оператори във фуражния сектор, същите се извършват в съответствие със СОП 6-13⁵⁹, изготвена от дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ. Процедурата е утвърдена със Заповед на Изпълнителния директор на БАБХ. Заедно с горепосочената процедура са изготвени и следните унифицирани документи:

1. Въпросник за одит на НАССР система на оператор във фуражния сектор (примерен);
2. Доклад от извършен одит;
3. План за предприети действия от операторите във фуражния сектор;
4. Декларация по чл. 8, параграф 1 и 3, чл. 11, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625;
5. Декларация за липса на конфликт на интереси на членове на одитния екип и технически експерти.

Процедурата, заедно с прилежащите документи към нея са на разположение на всички 28 ОДБХ.

⁵⁹ Процедура за извършване на одит на обекти за производство, преработка, съхранение и търговия с фуражи в съответствие с чл. 14 от Регламент (ЕС) 2017/625

При извършване на проверки от ОДБХ за ефективността на извършвания официален контрол на фуражи, в изпълнение на разпоредбата на чл. 12, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС) № 2017/625, експертите от дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ участват в извършваните проверки на ефективността на официалния контрол и проверяват спазването на СОП 6-13, включително спазени ли са заложените срокове и дали са попълнени всички съпътстващи одита документи. Като доказателства се вземат копия на досиета на оператори за извършени одити. В докладите от извършените одити се включва:

1. Цел на одита – оценка на системата за управление на безопасността на фуражите (съответствие с принципите на НАССР), за да установи дали дейностите и свързаните с тях резултати отговарят на планираните, дали се прилагат ефективно и дали са подходящи за постигане на целите;

2. Обхват на одита;

3. Критерии на одита.

За всеки един одит се издава заповед на директора на ОДБХ, с която е определена датата за извършване на одита и одитния екип. Планираните одити се извършват при спазване изискванията на чл. 9, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 2017/625 – бизнес операторите в областта на фуражите се уведомяват предварително (дата на извършване, цел и обхват на одитиране, разпространение на доклада и срок за изпълнение на препоръки).

Одитите се извършват на съгласуваната с оператора дата. Провежда се откриваща среща, на която се потвърждават целите, обхвата и критериите на одита. По време на одита се извършва преглед на процедурите и документите на НАССР системата, с цел да се установи дали дейностите и свързаните с тях резултати отговарят на планираните, дали се прилагат ефективно и дали са подходящи за постигане на целите. Провеждат се заключителни срещи при приключване на одита, на които се съобщават направените констатации и заключения.

Всеки един одит приключва с изготвен Доклад от одита, който се предоставя на оператора.

При установяване на несъответствия се дават препоръки, по които операторите трябва да предприемат корективни действия.

Честота на извършване на одити се определя съгласно ясно разписани критерии, основани на оценката на риска.

Проверка на ефективността на официалния контрол на фуражи, извършван от областните дирекции по безопасност на храните се извършва съгласно чл. 12, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС) № 2017/625 в съответствие с Устройствения правилник на БАБХ.

Целта на проверките е да се докаже, че официалният контрол в сектор „Фуражи“ по отношение на изискванията на пряко приложимото право на Европейския съюз, Закона за фуражите и подзаконовите нормативни актове по прилагането му се прилагат ефективно и са подходящи за постигане на целите на съответното законодателство, както и с Рамковите планове за контрол на фуражите и Указанията за работа по прилагането им и с изготвените стандартни процедури за работа. Проверките на

ефективността на официалния контрол на фуражи в съответствие с чл. 12, параграфи 2 и 3 Регламент (ЕС) № 2017/625 включват:

Документална проверка:

- преглед на степента на изпълнение на незакритите и дадените препоръки от проверките на ефективността на официалния контрол през предходни години;
- документи, кореспонденция и координация с дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ;
- оценка за познаване, прилагане и изпълнение на стандартните оперативни процедури за работа, Указанията за работа и Рамковите планове за контрол на фуражите по контролна система „Фуражи и хранене на животните“, контролна система „Трансмисивни спонгиформни енцефалопatii и странични животински продукти“ (ТСЕ и СЖП) и контролна система „Ветеринарно лекарствени продукти (ВЛП) и остатъци от ВЛП“, месечни планове за контрол на фуражи, отчети за извършения контрол на фуражи, констативни протоколи и други доказателства;
- оценка на познаване на законодателството по фуражите и правилното му прилагане;
- регистри на регистрирани оператори съгласно чл. 9 и чл. 5, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 183/2005 относно хигиена на фуражите, Регистър на одобрените оператори съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 183/2005;
- работа с Мрежата за предупреждение и сътрудничество на Европейската комисия и извършване на разследващи проверки с цел да се гарантира гладкото функциониране на Мрежата съгласно изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) № 2019/1715 на Комисията от 30 септември 2019 година за определяне на правила за функционирането на системата за управление на информацията относно официалния контрол и нейните компоненти (Регламент за IMSOC).

Физическа проверка се провежда на терен и показва как инспекторите от ОДБХ извършват официалния контрол на фуражите. Пробовземането включва преглед на протоколите за вземане на проби и брой взети проби в съответствие с рамковите планове за контрол, на срока на годност, съответствието на етикета с нормативните изисквания.

За всяка проверка се изготвя подробен доклад до изпълнителния директор на БАБХ, с копие до директора на съответната ОДБХ.

Оценката на планирането и ефективността на извършвания официален контрол в областта на фуражите, както и дали контролът е в съответствие с изискванията на законодателството се провежда на базата на интервюта, проверка на записи и извадки на документи, избрани на случаен принцип и проверки на оператори на място. На основание направените констатации при проверките се правят препоръки към ОДБХ, с цел подобряване на организацията за планирането и извършването на официалния контрол фуражите, който да е ефективен и да е в съответствие със заложените цели.

Честотата на извършване на проверките на ефективността на официалния контрол на фуражи се определя съгласно ясно разписани критерии, основани на оценката на риска.

Началникът на отдел „Здравеопазване на животните“ при ОДБХ и началникът на отдел „Растителна защита“ за ОДБХ, извършват документална проверка на констативните протоколи и цялата документация от извършените инспекции и изготвените месечни отчети за извършени проверки и взети проби от инспекторите, отговорни за официалния контрол на фуражите в ОДБХ на основание изпълнението на месечния план-график и месечните отчети за извършения контрол в съответствие с писмените процедури за работа на инспектора и указанията за работа по изпълнение на Рамковия план за контрол на фуражи.

Проверката на регионално ниво се осъществява от началника на отдел „Здравеопазване на животните“ при ОДБХ и началника на отдел „Растителна защита“ за ОДБХ Разград, два пъти в годината – до края на месец юни и до края на месец декември на съответната календарна година. Следи се:

- количественото изпълнение на проверките и взетите проби;
- качествено извършване на проверката (при установени несъответствия, дали са предприети съответни действия, като даване на предписания или налагане на актове за административни нарушения);
- извършват ли се последващи проверки за изпълнението на предписания от предходни проверки;
- изпраща ли се необходимата информация до дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ в съответствие с утвърдените срокове в Указанията за работа за съответната година.

За извършената проверка се изготвя доклад, който по официален ред се предоставя до ЦУ на БАБХ.

При извършване на проверки се взема предвид вида на дейността/комбинация на дейностите, извършвани в обекта, капацитета и декларираната от оператора дейност, свързана с фуражи. Следи се за наличие на документални процедури и за записи за изпълнението им, както и на процедури и документация за проследяване и самоконтрол за качество и безопасност на фуражи. На проверка подлежат:

- Документ за дейност (Удостоверение за регистрация или Удостоверение за одобрение) – изпълнение на изискванията за одобрение/регистрация;
- Документи за определяне на отговорностите на персонала;
- Органиграма и/или схема на технологичния процес;
- Промени в технологичната схема и/или оборудването;
- Внедряване, прилагане и поддържане на процедури, основани на принципите на HACCP;
- Поддържане на документи и водене на записи;
- Документация за гарантиране на обратно проследяване;
- Документация за извършени собствени проверки, вкл. вземане на проби за самоконтрол;

- Вземане и съхранение на проби от фуражни суровини, фуражни добавки, премикси, на основата на фуражни добавки и комбинирани фуражи, съгласно т.4, Глава „Качествен контрол“, Приложение II към Регламент (ЕС) № 183/2005;

- Документация от производствения процес;
- Документация относно входящ, текущ и изходящ контрол;
- Документи по борбата с вредителите и други хигиенни мерки;
- Сгради, складове, технически съоръжения, транспортни пътища (чистота/хигиена, вкл. борбата с вредителите; съхранение на различните продукти и избягване на кръстосана контаминация);

- Използване на дезинфекционни и миещи препарати;
- Борбата с вредителите и други хигиенни мерки;
- Спазване на изискванията за етикетиране;
- Спазване на изискванията за използване на фуражите.
- Процедури, основани на принципите на HACCP;
- Състояние на сградите, оборудването, използваните транспортни средства;
- Вид и съдържание на фирмената документация, по-специално за гарантиране на обратното проследяване;

- Входящ контрол;
- Рекламации в миналото и тяхната оценка;
- Рекламата на фуражи – проверява се дали същата не въвежда в заблуда потребителите;

- Търговията чрез средства за комуникация от разстояние – проверява се дали са спазени изискванията на чл. 11, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 767/2009 и приложимите правни норми.

Проверките на операторите от фуражния сектор се планират на основата на ясно разписани критерии за оценка на риска. При годишното планиране на проверките на операторите се прилага системата „бонус малус“, т.е. при операторите, които са с добра история и не са установени несъответствия през последните две години, ще се намали броя на проверките. На тези оператори ще се извършват проверки през една календарна година.

Вид на обекта	Брой планирани проверки на обекти за година
1. Регистрирани производители на комбинирани фуражи, съдържащи добавки и премикси	100% от операторите се проверяват веднъж или два пъти в годината
2. Регистрирани производители на комбинирани фуражи предназначени за пазара, които не съдържат добавки и премикси (комбинирани фуражи, съдържащи само фуражни суровини, мастни топки за изхранване на диви птици и смеси от цели зърнени фуражни суровини)	100% от операторите се проверяват веднъж или два пъти в годината

3. Регистрирани производители на добавки и премикси	100% от операторите се проверяват веднъж или два пъти в годината
4. Производители на фуражни суровини, в това число:	
продукти при преработката на пшеница	70% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти при преработката на маслодайни семена	80% от операторите се проверяват веднъж в годината
минерали и получени от тях продукти	70% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти от преработка на захар (захарни изделия и шоколад)	100% от операторите се проверяват веднъж в годината
тревни и груби фуражи	80% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти при преработката на царевича	80% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти при производството на бира	70% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти при производството на алкохол	100% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти при преработката на ориз	60% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти при производството на тестени и макаронени изделия	70% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти при производството на сладкарски изделия	100% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти получени от преработката на други семена и плодове	100% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти получени от преработката на млечни продукти	90% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти получени от преработката на сухоземни животни	100% от операторите се проверяват веднъж в годината
продукти получени от преработката на риба и други водни животни	100% от операторите се проверяват веднъж в

	годината
смесване на мазнини	100% от операторите се проверяват веднъж в годината
други	100% от операторите се проверяват веднъж в годината
5. Транспортиращи фуражи, спедитори и отдаващи складове под наем	60% от операторите се проверяват веднъж в годината
6. Регистрирани търговци на комбинирани фуражи и фуражни суровини	60% от операторите се проверяват веднъж в годината
7. Регистрирани търговци на храни за домашни любимци	2-3% от операторите се проверяват веднъж в годината
8. Регистрирани търговци на добавки и премикси	80% от операторите се проверяват веднъж в годината
9. Одобрени производители на комбинирани фуражи	100% от операторите се проверяват веднъж или два пъти в годината
10. Одобрени производители на добавки и премикси	100% от операторите се проверяват веднъж или два пъти в годината
11. Одобрени търговци	70% от операторите се проверяват веднъж или два пъти в годината
12. Пакетиращи, препакетиращи и етикетиращи фуражи	80% от операторите се проверяват веднъж или два пъти в годината
13. Обекти, в които се извършва деконтаминация на зърнени суровини	100% от операторите се проверяват веднъж в годината
14. Обекти на оператори, попадащи в обхвата на чл.5, параграфи 1 и 5 от Регламент (ЕС) №183/2005	20-30% от операторите се проверяват веднъж в годината

При извършване на планов официален контрол, както и при съмнение за несъответствие се вземат и анализират проби от фуражи. Броят на пробите, взети за целите на официалния контрол, се определя съгласно ясно разписани критерии, основани на оценката на риска. Вземат се проби за съответствие с декларираните от оператора показатели и за спазване на допустимите максимални стойности, определени в законодателството.

При вземането на проби за целите на официалния контрол на фуражи се спазват разпоредбите на Регламент (ЕС) № 152/2009, СОП 2 -12⁶⁰ и СОП 3-12⁶¹.

⁶⁰ Процедура за вземане на проби от фуражи във вътрешността на страната за целите на официалния контрол на фуражите

Броят на пробите, взети за целите на официалния контрол се определя съгласно ясно разписани критерии, основани на оценката на риска. Вземат се проби за съответствие с декларираните от оператора показатели и за спазване на допустимите максимални стойности, определени в законодателството. Промяната се извършва при условията и реда на чл. 111, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 2017/625.

Разпределението на броя анализи от фуражи (комбинирани фуражи, премикси, фуражни добавки, фуражни суровини, медикаментозни фуражи) е в съответствие с оценката на риска. Анализирането на получените резултати от контролната дейност за предходния период са основа за определянето на броя анализи по показатели за следващата календарна година. Увеличаването или намаляването на броя на показателите се дължи на анализа на несъответствията и оценката на риска. Взети са под внимание препоръките на ЕК и получените от самоконтрола на операторите от фуражния сектор резултати от анализи. Регламент (ЕС) № 183/2005 разширява обхвата на контрола и целевите групи по фуражната верига. С влизането в сила на Регламент (ЕС) № 767/2009 относно търговията с фуражи обхватът на контрол на фуражите *inter alia* се прилага и по отношение на животните, които не се отглежда за производство на храни.

При извършването на официален контрол върху фуражите, чрез пробонабиране, ще се следва следното процентно разпределение:

- производители на комбинирани фуражи (включително оператори, извършващи дейност пакетиране и етиктиране на комбинирани фуражи) – 40-45 %;
- производители на фуражни добавки и премикси на основата на фуражни добавки – 2-5 %;
- производители на фуражни суровини (включително оператори, извършващи дейност пакетиране и етиктиране на фуражни суровини) – 20-25 %;
- търговци, транспортиращи фирми и търговци, притежаващи складове за съхранение – 2-5%;
- земеделски стопани, в т.ч. и ферми – 30-35 %.

Разпределението по области зависи от броя на предприятията, произведените количества фуражи, както и от вида им и особеностите на областите. Средно натоварване на една проба – 3 до 6 показателя.

Планът за контрол включва минимални параметри. Планът може да бъде коригиран, както следва:

- по препоръки на Европейската комисия;
- настъпили промени в правото на ЕС и националното законодателство в сектор „Фуражи”;
- получени препоръки от проведени мисии от експерти на Европейската комисия;
- за последващ контрол при несъответствие или разследване;

⁶¹ Процедура за вземане на проби за целите на официалния контрол на фуражите по отношение на наличието на генетично модифициран материал, за който е в ход процедура за даване на разрешение или за който разрешението е изтекло

- при получени уведомления чрез Мрежата за предупреждение и сътрудничество на Европейската комисия;
- при възникване на извънредни ситуации, които произтичат от фуражи;
- при настъпили промени в броя на регистрираните и одобрени оператори в сектор „Фуражи”;
- при настъпили промени в дейностите, извършвани от операторите от фуражния сектор.

За определяне на необходимото финансиране се прилага програмно бюджетиране. При определяне на размера на нужните финансови ресурси за предстоящите контролни години, са взети предвид посочените по-горе критерии. Заложените финансови ресурси са определени на база резултатите от контрола за 2022 г. и са заложени до 2026 година. Оценката на риска за всяка предстояща контролна година може да коригира както планираните контроли, така и бюджета за предстоящата година.

В изпълнение на изискванията на чл. 45 от Закона за фуражите, във връзка с чл. 5, параграф 1, б. „з“, чл. 66, чл. 67 и чл. 138 от Регламент (ЕС) № 2017/625 инспекторите и официалните ветеринарни лекари от Българската агенция по безопасност на храните имат право:

1. на свободен достъп до всички обекти на фуражни предприятия, включително обекти, в които се осъществява първично производство на фуражи, ферми за отглеждане на животни, както и до превозните средства, използвани за транспорт на фуражи;
2. да изискват представяне на сведения и документи и да получават копия от тях за предприетите мерки, осигуряващи изпълнението на изискванията на законодателството в областта на фуражите, включително имена и адреси на лицата, от които са получили или на които са доставили фуражи;
3. да вземат проби и образци за лабораторни анализи и изследвания;
4. да посочват в писмен вид конкретно установените от тях несъответствия с нормативните изисквания (да дават предписания), без да дават указания за начина на отстраняване;
5. да спират дейността или да затварят цялото фуражно предприятие или част от него за определен срок;
6. временно да прекратяват, да отнемат удостоверението за одобрение на обект или да заличават регистрацията на обект;
7. да извършват внезапни проверки в одобрените или регистрираните обекти;
8. да извършват надзор, мониторинг, инспекции и одити в съответствие с изискванията на чл. 14 от Регламент (ЕС) № 2017/625;
9. да спират реализацията на фуражи с неизвестен произход, както и фуражи, които пряко или косвено застрашават здравето на животните и/или хората, и да разпореждат те да бъдат изтеглени от пазара, върнати, унищожени, преработени за постигане на изискванията за безопасност или използвани за цели, различни от първоначалното им предназначение като фураж;

10. да съставят актове за установяване на административни нарушения и други документи по образец;

11. да поставят удостоверителни знаци на видно място относно предприетите мерки по т. 5 и 6;

12. да ограничат или забранят пускането на пазара, използването, вноса или износа на фуражи, както и да поставят отличителни знаци на фуражите под забрана;

13. да разпоредят за пратки от трети държави обратно връщане, унищожаване, подлагане на специална обработка или използване за други цели, различни от първоначалното им предназначение като фураж;

14. да предприемат необходимите действия за гарантиране безопасността на фуражите и за съответствието им с нормативните изисквания;

15. да изискват съдействие от органите на Министерството на вътрешните работи;

16. да предприемат други действия, необходими за изпълнение на правомощията им.

Дейностите по контрола се провеждат на принципа на прозрачността, като инспекторите и официалните ветеринарни лекари от БАБХ своевременно предоставят необходимата информация за контролните си дейности на обществеността.

Българската агенция по безопасност на храните предприема необходимите мерки за забрана на пускането на пазара и/или използването на фураж или разпорежда изтеглянето му от пазара, когато въпреки съответствието му със специфичните изисквания за безопасност има основателни причини за съмнение, че фуражът е опасен.

Съгласно разпоредбата на чл. 119, във връзка с изпълнението на правомощията, определени с Регламент (ЕС) № 2017/625, инспекторите и официалните ветеринарни лекари от БАБХ се легитимират. При осъществяване на правомощията си инспекторите и официалните ветеринарни лекари от БАБХ издават предписания и разпореждания.

Всички инспектори, отговорни за официалния контрол на фуражите са държавни служители. Съгласно Закона за държавния служител, всеки държавен служител е:

1. длъжен всяка година до 31 март по образец, да декларира писмено пред органа по назначаването всеки търговски, финансов или друг делови интерес, който той или свързани с него лица имат във връзка с функциите на администрацията, в която работи;

2. длъжен да не участва при обсъждането, подготовката и вземането на решения, когато той или свързаните с него лица са заинтересувани от съответното решение или когато има със заинтересуваните лица отношения, пораждащи основателни съмнения в неговата безпристрастност.

В случаите по т. 2 държавният служител писмено уведомява органа по назначаването.

Съгласно Закона за държавния служител, конфликт на интереси възниква, когато държавен служител или свързано с него лице не са прекратили или са придобили след назначаването му качеството на едноличен търговец, съдружник, прокурист, член на управителен или надзорен съвет на търговско дружество, което извършва сделки или

кандидатства, съответно е определен, за изпълнител по обществена поръчка, с юридическото лице, с чийто ръководител държавният служител се намира в служебно правоотношение. Това се отнася и за сключването на сделки, кандидатстването и изпълнението на обществена поръчка с търговско дружество с преобладаващо участие на юридическото лице по предходното изречение. Когато декларираният конфликт на интереси не е отстранен в двумесечен срок, той се смята за укрит.

За изпълнение на изискванията на чл. 8, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625 инспекторите и официалните ветеринарни лекари от БАБХ подписват декларация за конфиденциалност. Инспекторите, експертите и официалните ветеринарни лекари, извършващи официалния контрол на фуражите, попълват Декларация за спазване на изискванията за поверителност, съгласно 45, ал. 3 от Закона за фуражите и чл. 8 от Регламент (ЕС) № 2017/625. Инспекторите, експертите и официалните ветеринарни лекари декларират, че не разкриват информация, получена при изпълнение на задълженията си, която по своето естество е предмет на професионална тайна – поверителност на процедурите за предварително разследване или разглежданите съдебни дела, личните данни, документите, обхванати от чл. 4 на Регламент (ЕС) № 1049/2001 относно публичния достъп до документи на Европейския парламент, Съвета и ЕК; информацията защитена от националното законодателство и законодателството на Общността, отнасяща се по-специално до професионалната тайна; поверителността на разискванията, международните отношения и националната отбрана. При неспазване на условията на декларацията, деклараторите носят съдебна отговорност по чл. 313 от Наказателния кодекс. Декларацията се съхранява в служебното досие на инспектора.

Съгласно Закона за фуражите, операторите с фуражи, са длъжни да:

- изпълняват предписанията на компетентните органи;
- не възпрепятстват компетентните органи при осъществяването на правомощията им;
- оказват съдействие на компетентните органи;
- не възпрепятстват сътрудничеството на други лица с компетентните органи, насочено към предотвратяване, намаляване или отстраняване на възможния риск, произтичащ от фуражите, в съответствие с приложимите нормативни актове и процедури
- водят документация съгласно изискванията на закона.
- Официалният контрол се извършва систематично и с подходяща честота, като се имат предвид:
 - установените рискове, свързани с фуражите, с тяхното производство, търговия и употреба или с процеси, дейности или действия, които могат да повлияят на безопасността на фуражите;
 - водената документация от производителите и търговците на фуражи по отношение на съответствието с нормативните изисквания;
 - документираните от компетентните органи данни за установени при предишни проверки, несъответствия в дейността на производителя и търговеца на фуражи с нормативните изисквания;

- надеждността на извършваните от производителя или търговеца на фуражи собствени проверки в предприятието;

- всяка друга информация, която би могла да свидетелства за несъответствие.

Официалният контрол се извършва без предварително уведомяване, с изключение на одитите, за провеждането на които операторите задължително биват уведомени.

Официалният контрол на фуражите се извършва съгласно рамкови (годишни) планове за контрол. Годишните планове за контрол се изготвят на базата на ясно разписани критерии, основани на оценката на риска: анализ на извършения контрол през предходни години, произведени количества фуражи за годината, разпространение и предназначение на фуража (дали е за пазара или за собствени ферми), добавките, които се влагат във фуража, размера и типа на бизнеса. Отчита се и:

- спазването от страна на операторите на изисквания, които са проблемни за определени видове оператори по веригата;

- произходът на фуражи – държави, от които често се констатира несъответствия при фуражите;

- надеждността на системите за самоконтрол на операторите.

При изготвяне оценката на риска се взема предвид възможността за появяване на несъответствие/отклонение и сериозността на отклонението. За определяне на вероятността, се водят бази-данни за регистрираните несъответствия. За определяне на степента на опасност се отчита сериозността от несъответствието/опасността за здравето на хората, животните и опазване на околната среда, защита на потребителя от заблуди и измами.

Освен планирания контрол, при установяване на несъответствие с изискванията на приложимото законодателство се извършват последващи проверки на операторите от фуражния сектор с цел да се провери изпълнението на дадените предписания.

За улесняване на експертите или инспекторите и за осигуряване извършването на единен ефективен контрол, се използват образци на документи, като констативни протоколи, протоколи за вземане на проби, актове за забрана, разпореждане, актове за административни нарушения и други.

Планът за обученията за периода на изготвяне на плана е съобразен с разпоредбата на чл. 5, параграф 4 на Регламент (ЕС) № 2017/625 за официалния контрол. С оглед да се гарантира компетентността на служителите, които извършват официален контрол по фуражите, планираните обучения обхващат областите, посочени в приложение II, глава I на цитирания регламент.

Ежегодно, изпълнителният директор на БАБХ утвърждава план за провеждане на обучения на служителите, като част от този план е и планът за обучение на служителите, отговорни за официалния контрол на фуражи. Обученията биват:

- първоначални – при постъпване на работа и последващи обучения;
- при новости в законодателството;
- при идентифицирани слабости в изпълнението на задълженията;
- по искане на служителите, отговорни за контрола на фуражи;

- след анализи на доклади от одити;
- съобразно предвидени обучения, залегнали в стратегията за развитие на БАБХ.

С цел своевременно информирание на служителите, отговорни за контрола на фуражи, всички нови или променени нормативни актове в областта на фуражите им се изпращат за информация и изпълнение. На централно ниво се изготвят указания за планиране и изпълнение на официалния контрол. При възникване на въпроси от страна на служителите по контрола на фуражи, своевременно се търси отговор, включително и чрез контакти и запитвания на експерти от други държави членки на ЕС или Европейската комисия.

Всички експерти или инспектори преминават обучение за постигане и надграждане на необходимата компетентност. Когато това е необходимо, с инспекторите се обсъжда прилагането на нормативните актове, срещани затруднения и възникнали въпроси при осъществяването на официалния контрол. Извършва се анализ за степента на изпълнение на заложените в контролния план цели, както и компетентността на инспектора по изпълнение на неговите задължения.

В случаите, когато установените несъответствия влияят директно на производството и изхранването с качествени и безопасни фуражи, се дават предписания със съответния срок за отстраняване, съобразен с тежестта на установените несъответствия. След изтичане на срока на предписанията се извършва последваща проверка. При неизпълнение на предписанията се съставя акт за административно нарушение по Закона за фуражите.

В случаите, когато операторите не могат да гарантират производството и изхранването на качествени и безопасни фуражи се съставят актове за административно нарушение по Закона за фуражите.

Когато компетентният орган установи, че фуражът не съответства на изискванията, предписва една или няколко от следните мерки:

1. забрана за пускане на пазара и привеждане в съответствие с изискванията, като се постави краен срок;
2. изземване от обръщение;
3. използване за други цели;
4. унищожаване.

При неизпълнение на предписаните мерки по т. 1, 2 и 3, компетентните органи разпореждат унищожаването на фуража за сметка на неговия собственик.

При системни нарушения, както и в случай на неизпълнение на предписанията на компетентния орган, се прилага чл. 16, ал. 9 или чл. 17г, ал. 1, или чл. 19, ал. 17 от Закона за фуражите, във връзка с чл. 14 от Регламент (ЕС) № 183/2005 – временно отнемане на удостоверение за регистрация или одобрение. В случаите, когато операторите, на които е приложен чл. 14 от Регламент (ЕС) № 183/2005 не изпълнят изискванията на приложимото законодателство в срок до една година, се прилага чл. 16, ал. 10 или чл. 17, ал. 2, или чл. 19, ал. 18, във връзка с чл. 15 от регламента - лицата се заличават от регистрите.

Официалният контрол на фуражите се извършва съгласно:

- Указания за работа по изпълнение на Рамков план за контрол на фуражите;
- Стандартни оперативни процедури, които се поддържат актуални от дирекция „Контрол на фуражите и страничните продукти“ при ЦУ на БАБХ и се изпращат своевременно по електронната поща до всички инспектори в ОДБХ отговарящи за контрола на фуражите. Стандартните оперативни процедури свързани с дейността на контрола на фуражите са:
 - Процедура за организацията на работата по контрола на фуражите;
 - Процедура за взаимодействие при съмнение за Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии (ТСЕ) при преживни животни;
 - Процедура за вземане на проби от фуражи във вътрешността на страната за целите на официалния контрол на фуражите – СОП-ЗХОЖКФ-2, Ревизия 03. Утвърдена е със Заповед № РД 11-2560/28.11.2017 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Прилага се от 04.12.2017 г. Първата версия е създадена на 08.10.2012 г. и е утвърдена със Заповед № РД 11-1144/27.09.2012 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Претърпяла е 2 ревизии;
 - Процедура за вземане на проби за целите на официалния контрол на фуражите по отношение на наличието на генетично модифициран материал, за който е в ход процедура за даване на разрешение или за който разрешението е изтекло – СОП 3 – 12, Версия 01. Утвърдена е със Заповед № РД 11-1210/15.10.2012 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Прилага се от 19.10.2012 г.;
 - Процедура за вземане на проби за *Salmonella spp.* и други бактерии и предприемане на действия в сектор „Фуражи“ в случай на установяване на *Salmonella spp.* и други бактерии – СОП ЗХОЖКФ – 4, Версия 03. Утвърдена е със Заповед № РД 11-61/14.01.2019 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Прилага се от 21.01.2019 г. Първата версия е създадена на 15.01.2013 г. и е утвърдена със Заповед № РД 11-23/15.01.2013 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Претърпяла е 2 ревизии;
 - Процедура за одобрение на обекти във фуражния сектор – СОП – КФСЖП – 5, Версия 07. Утвърдена със Заповед № РД 11-416/26.02.2021 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Прилага се от 01.03.2021 г. Първата версия е създадена на 31.01.2013 г. и е утвърдена със Заповед № РД 11-112/31.01.2013 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Претърпяла е 5 ревизии;
 - Процедура за извършване на одит на обекти за производство и търговия с фуражи в съответствие с чл. 14, буква и“ от Регламент (ЕС) 2017/625“ – СОП – ЗХОЖКФ – 6, Версия 04. Утвърдена със Заповед № РД 11-1870/17.08.2020 г. Прилага се от 18.08.2020 г., изменена със Заповед № 11-420/26.02.2021 г., във връзка с промяната в Устройствения правилник на БАБХ. Първата версия е създадена на 22.02.2013 г. и е утвърдена със Заповед № РД 11-228/22.02.2013 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Претърпяла е 3 ревизии;
 - Стандартна оперативна процедура: „Процедура за регистрация на обекти във фуражния сектор“ – СОП-ЗХОЖКФ-7, Версия 08, утвърдена със Заповед № РД 11-417/26.02.2021 г. на изпълнителния директор на БАБХ, Прилага се от 01.03.2021 г. Първата версия е създадена на 08.03.2013 г. и е утвърдена е със Заповед № РД 11-277/08.03.2013 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Претърпяла е 6 ревизии;

- Процедура за действие при констатиране на несъответствие от получени резултати от анализи на проби взети при официален контрол на фуражи – СОП КФСЖП 8 – 13, Версия 03. Утвърдена е със Заповед № РД 11-584/28.03.2022 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Прилага се от 28.03.2022 г. Първата версия е създадена на 29.04.2013 г. и е утвърдена със Заповед № 11-517/29.04.2013 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Претърпяла е 2 ревизии;

- Процедура за извършване на проверка на животновъдни обекти в сектор „Фуражи“ – СОП ЗХОЖКФ – 9, Версия 07. Утвърдена със Заповед № РД 11-1955/27.08.2020 г. Прилага се от 01.09.2020 г. Първата версия е създадена на 13.05.2013 г. и е утвърдена със Заповед № РД 11-554/13.05.2013 г. на заместник изпълнителния директор на БАБХ. Претърпяла е 6 ревизии;

- Процедура за изготвяне на стандартни оперативни процедури за проверка ефективността на официалния контрол – ООП 01, версия 01. Утвърдена е със Заповед № РД 11-125/30.01.2014 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Прилага се от 01.02.2014 г.;

- Процедура за оповестяване на информация при възникване на криза или инцидент, свързан с храни, фуражи, здравеопазване на животните, продукти за растителна защита и карантина на растенията – СОП 01-Прес, Версия 01. Утвърдена е със Заповед № РД 11-273/05.03.2014 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Прилага се от 04.03.2014 г.;

- Процедура за извършване на инспекция/проверка по прилагане на законодателството в областта на проследяването и етиктирането на фуражи съдържащи, състоящи се от или произведени от генетично модифицирани организми – СОП – ЗХОЖКФ – 10, версия 01. Утвърдена е със Заповед № РД 11-509/10.04.2014 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Прилага се от 15.04.2014 г., изменена със Заповед № 11-420/26.02.2021 г., във връзка с промяната в Устройствения правилник на БАБХ;

- Процедура за издаване на ветеринарни сертификати за износ на фуражи за трети държави – СОП – ЗХОЖКФ – 11, Версия 05. Утвърдена със Заповед № РД 11-699/16.03.2020 г. Прилага се от 20.03.2020 г., изменена със Заповед № 11-420/26.02.2021 г. във връзка с промяната в Устройствения правилник на БАБХ. Първата версия е създадена на 24.10.2014 г. и е утвърдена със Заповед № РД 11-1694/24.10.2014 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Претърпяла е 4 ревизии;

- Процедура за издаване на сертификати за произход и свободна продажба, и сертификати за добра производствена практика – СОП – ЗХОЖКФ – 12, Версия 03. Утвърдена със Заповед № РД 11-2584/14.12.2018 г. Прилага се от 02.01.2018 г., изменена със Заповед № 11-420/26.02.2021 г., във връзка с промяната в Устройствения правилник на БАБХ. Първата версия е създадена на 13.12.2014 г. и е утвърдена със Заповед № РД 11-2006/13.12.2014 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Претърпяла е 2 ревизии;

- Процедура за осъществяване на комуникация в сектор „Фуражи“ при Българска агенция по безопасност на храните – СОП – ЗХОЖКФ – 13, Ревизия 03. Утвърдена със Заповед № РД 11-1511/30.07.2018 г. Прилага се от 31.07.2018 г., изменена със Заповед № 11-420/26.02.2021 г., във връзка с промяната в Устройствения правилник на БАБХ; Първата версия е създадена на 10.12.2014 г. и е утвърдена със

Заповед № РД 11-1990/10.12.2014 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Претърпяла е 3 ревизии;

- Процедура за определяне на външни лаборатории, за изпитвания на проби, взети за целите на официалния контрол, извършван от БАБХ – СОП КХ – 19, Версия 01. Утвърдена със Заповед № 11-2517/19.12.2016 г. Прилага се от 01.01.2017 г.;

- Процедура за извършване на проверка на ефективността на официалния контрол осъществяван от Българска агенция по безопасност на храните, Код: СОП, Версия 03“. Утвърдена със Заповед № 11-524/20.02.2020 г. Процедурата влиза в сила от 20.02.2020 г. Първата версия е създадена на 02.09.2016 г. и е утвърдена със Заповед № РД 11-1609/02.09.2016 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Претърпяла е 2 ревизии.

- Процедура за издаване на становища на земеделски производители, кандидатстващи по мерките за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ от програмата за развитие на селските райони в сектор „Фуражи“ – СОП-ЗХОЖКФ-УИН 2202, Ревизия 01. Утвърдена със Заповед № РД 11-240/30.01.2019 г. Процедурата влиза в сила от 01.02.2019 г.;

- Правила за издаване на дубликат на индивидуални административни актове издадени от БАБХ утвърдени със Заповед № РД 11-447/12.03.2018 г.;

- СОП „Мерки за незабавно прилагане в случай на съмнение или положителен резултат за трансмисивни спонгиформни енцефалопatii (спонгиформна енцефалопатия по говедата и скрейпи по дребните преживни животни)“ – СОП-ЗХОЖКФ 30, версия 01. Утвърдена със Заповед № РД 11-1418/19.07.2019 г. Процедурата влиза в сила от 19.07.2019 г.;

- Инструкция за въвеждане на основни принципи в програмите за биосигурност на свинеждните обекти и дезинфекционните мероприятия за превенция срещу заболяването Африканска чума по свинете. Утвърдена със Заповед № РД 11-1813/30.08.2019 г. Процедурата влиза в сила от 30.08.2019 г.;

- Процедура за условията и редът за разходване на средствата за обезщетение на собствениците на животни при прилагане на мерки за профилактика, ограничаване и ликвидиране на някои особено опасни заразни болести посочени в заповед на министъра на земеделието, храните и горите – СОП-ЗХОЖ-33, версия 01. Утвърдена със Заповед № РД 11-962/08.05.2020 г. Процедурата влиза в сила от 08.05.2020 г.;

- Процедура за официален контрол на обекти за търговия на дребно с храни за домашни любимци“ – СОП КФСЖП – 14, Версия 01. Утвърдена със Заповед № РД 11-684/06.04.2021 г. Процедурата влиза в сила от 12.04.2021 г.;

- Процедура за издаване на становище за съгласуване на програми за обучение и списък на лицата, които ще провеждат обучение на операторите в сектор „Фуражи“ – СОП КФСЖП – 17, Версия 01. Утвърдена със Заповед № РД 11-652/16.03.2023 г. Процедурата влиза в сила от 17.03.2023 г.

Всяка проверка завършва със съставяне на констативен протокол в съответствие с изискванията на чл. 13 от Регламент (ЕС) № 2017/625. Всеки констативен протокол съдържа: име и длъжност на инспектора, име на предприятие и отговорно лице, присъствало по време на проверката, цел на проверката, констатации, предписания, срок за отстраняване на предписанията, информация за взети проби по време на

проверката и подписи на инспектора или експерта, както и на оператора. В констативния протокол се отразяват констатациите и в зависимост от това дали има несъответствие, се дават предписания със срок за отстраняване в зависимост от тежестта на установеното несъответствие.

Констативните протоколи се съставят в два екземпляра – един за контролирания оператор и един за компетентния орган.

При вземане на проби за целите на официалния контрол на фуражите се съставя Протокол за вземане на проби в три екземпляра. Единият от екземплярите се оставя на оператора, от чийто обект е взета пробата, един екземпляр (оригинал) се съхранява в досието на оператора в ОДБХ и един се изпраща до лабораторията за анализ на пробата. Всяка крайна проба се придружава с отделен протокол.

Оригиналите на протоколите от изпитване на анализираните проби се изпращат до инспектора, който е взел пробата. Инспекторът предоставя копие от протокола от изпитване на оператора.

В случай на установено несъответствие при извършените анализи на проби за целите на официалния контрол на фуражи, ръководителят на лабораторията уведомява чрез изпращане по електронната поща, писмено дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ и ОДБХ за установеното несъответствие.

Досиетата на операторите от фуражния сектор се съхраняват в съответната ОДБХ, под чиито контрол са същите. Всяко досие съдържа следните оригинали на документи:

- заявления за регистрация/одобрение и прилежащи документи;
- заповеди;
- удостоверения за одобрение/регистрация;
- констативните протоколи от извършените проверки;
- протоколи за вземане на проби;
- резултати от анализ;
- актове за забрана;
- разпореждания;
- кореспонденция с оператора;
- други документи, във връзка с упражняваната от оператора дейност.

IV.2.7. Ветеринарни лекарствени продукти (ВЛП) и остатъци от ВЛП

Съгласно чл. 22 на Устройствения правилник на БАБХ, дирекция “Контрол на ветеринарни лекарствени продукти” (КВЛП) при ЦУ на БАБХ методически ръководи, координира и контролира дейността на ОДБХ по осъществяването на мерките за държавен контрол при търговията, съхранението и употребата на ВЛП.

емане и валидиране на заявления”

- Отдел 2 - „Оценка на досиета и фармакологична бдителност”
- Отдел 3 - „Контрол на производството, търговията и употребата на ВЛП”
- Отдел 4 - „Лабораторен контрол на ВЛП“

Българската агенция по безопасност на храните, чрез дирекция “Контрол на ветеринарни лекарствени продукти” е компетентният орган, осъществяващ политиката по отношение на защитата на общественото здраве, защитата на здравето на животните и насърчаване на хуманно отношение към тях и защитата на околната среда чрез осигуряване на безопасността, качеството и ефикасността на ветеринарните лечебни продукти.

Българската агенция по безопасност на храните, чрез дирекция КВЛП контролира употребата, производството и търговията на ветеринарни лекарствени продукти.

Официалният контрол на ВЛП се осъществява на централно и регионално ниво от експерти от дирекция КВЛП и инспектори в ОДБХ.

Дирекция КВЛП методически ръководи и координира дейността на ОДБХ по осъществяване на мерките за официален контрол при търговията, съхранението и употребата на ВЛП.

Дирекция ВЛП:

1. участва:

- в изготвянето на проекти на нормативни актове, указания, процедури, инструкции и образци на документи, свързани с осъществяването на държавния контрол на ВЛП;

- в работни групи, постоянни комитети и срещи към национални и международни институции, свързани с дейността ѝ;
- в комисиите по чл. 286, ал. 1, чл. 347, ал. 1 и чл. 365, ал. 1 от ЗВД, и чл. 36а, ал. 1 от Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите;
- в поддържането на системата за фармакологична бдителност на Европейския съюз по отношение на безопасността и ефикасността на разрешените ветеринарни лекарствени продукти;
- в изготвянето съвместно с дирекции от специализираната администрация и специализирани структури към БАБХ на Националната мониторингова програма за извършване на официален контрол на употребата на фармакологично активни субстанции, разрешени като ветеринарни лекарствени продукти или като фуражни добавки, и на забранени или неразрешени фармакологично активни субстанции и остатъци от тях в живи животни и продукти от животински произход, като предоставя данни за употребата на ВЛП;
- в единното звено за контакт и обмяна информация чрез Мрежата за предупреждение и сътрудничество в случай на измамни практики с ВЛП;
- съвместно с дирекции от специализираната администрация в оценката на заявления за клинични изпитвания на ВЛП и в изготвянето на предложение до изпълнителния директор за издаване на решение за одобрение или отказ на клиничното изпитване;
- в процедурите за позоваването на интереса на Съюза, свързани с общественото здраве или здравето на животните, или на околната среда, във връзка с качеството, безопасността или ефикасността на ВЛП;
- в съвместни лабораторни изпитвания на ветеринарни лекарствени продукти, организирани от Европейския директорат по качеството на лекарствата и здравеопазване;
- участва в съвместни лабораторни изпитвания на ветеринарни лекарствени продукти, организирани от Европейския директорат по качеството на лекарствата и здравеопазване.

2. изготвя:

- публични доклади за оценка на ВЛП;
- становище до изпълнителния директор при получени съобщения за предполагаеми неблагоприятни реакции от употребата на ВЛП на територията на страната, друга информация, получена по системата за фармакологична бдителност, свързана със застрашаване здравето на хората, животните и околната среда, и при отклонения в качествата на ВЛП;
- разрешения за търговия с ВЛП, разрешения за производство, търговия на едро и дребно с ВЛП, лицензии за дейности с наркотични вещества за ветеринарномедицински цели, сертификати за Добра производствена практика и документи, свързани с контрола на ВЛП;
- годишна инспекционна програма за държавен контрол на ВЛП и я представя за утвърждаване от изпълнителния директор;

- разрешения за търговия с ВЛП, разрешения за производство, търговия на едро и дребно с ВЛП, лицензии за дейности с наркотични вещества за ветеринарномедицински цели, сертификати за Добра производствена практика и документи, свързани с контрола на ВЛП;

- в съвместни лабораторни изпитвания на ветеринарни лекарствени продукти, организирани от Европейския директорат по качеството на лекарствата и здравеопазване.

3. извършва:

- валидиране на заявленията, експертна оценка на приложената към тях документация и качествата на ВЛП и хомеопатични ВЛП (ХВЛП), заявени за издаване на разрешения за търговия/сертификат за регистрация, извършва промени, за които се изисква оценка по национална процедура, процедура по взаимно признаване, децентрализирана процедура, процедура по повторно прилагане, като изготвя доклад за оценка на досието и качествата на ВЛП или становища (след промяна, изискваща оценка на данните в досието);

- оценка и дава становище по доклада за оценка на досието и документацията на референтната държава по процедури по взаимно признаване, децентрализирани процедури и процедура по повторно прилагане за издаване на разрешение за търговия с ВЛП;

- инспекции за фармакологичната бдителност на притежатели на разрешения за търговия с ВЛП;

- проверка на документацията към заявленията за одобряване на реклама на ВЛП и изготвя становище до изпълнителния директор.

- проверка на заявленията и приложената документация за издаване или за промяна на:

а) разрешения за производство на ВЛП, за търговия на едро с ВЛП и за търговия на дребно с ВЛП;

б) лицензии за производство, преработване, съхранение, търговия, внос и износ на наркотични вещества за ветеринарномедицински цели.

- проверка на заявленията и приложената документация съгласно Регламент (ЕС) 2019/6 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно ветеринарните лекарствени продукти и за отмяна на Директива 2001/82/ЕО (ОВ, L 4, 7.01.2019 г.) (Регламент (ЕС) 2019/6) за:

а) регистрация на ХВЛП;

б) търговия на дребно с ВЛП от разстояние;

в) производство, внос и разпространяване на активни вещества;

г) паралелна търговия с ветеринарни лекарствени продукти;

- проверки на дейността на ОДБХ съобразно компетенциите си;

- лабораторен анализ на:

а) качествения и количествения състав, физико-химичните свойства, безопасността и ефикасността на ВЛП по процедури по издаване на разрешения за търговия или промени в разрешения за търговия;

б) проби от ВЛП/ХВЛП или на активни вещества при съмнение за отклонение в качеството и във връзка с държавния контрол на ВЛП/ХВЛП.

4. подава:

- в базата данни за фармакологична бдителност на Европейския съюз информация за всички съобщени предполагаеми неблагоприятни реакции, настъпили на територията на страната;

5. разработва:

- програми за специализирани обучения, свързани с дейността на дирекцията, и организира провеждането на обученията на инспекторите, осъществяващи контрол на ВЛП;

- критерии, изготвя процедура и прави предложение до изпълнителния директор за определяне на лабораториите, които ще извършват изследвания за целите на официалния контрол, съобразно компетенциите си.

6. контролира спазването на изискванията за Добра производствена практика при производството на ВЛП и активни вещества

7. води регистри на издадените:

а) разрешения за търговия с ВЛП, сертификати за регистрация на ХВЛП, разрешения за производство, търговия на едро, търговия на дребно с ВЛП;

б) лицензии за дейности с наркотични вещества за ветеринарномедицински цели;

8. подава:

- информация в базата данни на Европейската агенция по лекарствата (ЕАЛ) за издадените разрешения за производство на ВЛП, разрешения за търговия на едро с ВЛП и сертификати за Добра производствена практика;

- информация в базата данни на Европейската агенция по лекарствата за издадените разрешения за търговия с ВЛП, промените на разрешенията за търговия с ВЛП, издадените сертификати за регистрация на ХВЛП и промените в тях.

9. прави предложения до изпълнителния директор на агенцията за:

а) спиране или прекратяване на действието, отмяна или промяна на условията на разрешенията за търговия с ВЛП, сертификати за регистрация на ХВЛП или налагане на временни ограничения с оглед на безопасността на ВЛП;

б) отмяна, изменение или спиране действието на разрешения за производство на ВЛП, разрешения за търговия на едро и търговия на дребно с ВЛП;

в) прекратяване или отнемане на лицензии за дейности с наркотични вещества за ветеринарномедицински цели;

г) забрана на употребата и търговията с определена партида ВЛП, забрана за доставката на даден ВЛП, блокиране и изтегляне от пазара на ВЛП в случаите, предвидени в ЗВД и Регламент (ЕС) 2019/6;

д) отстраняване на вносителите, производителите и разпространителите на активни вещества от базата данни за производство и търговия на едро на ЕАЛ;

10. събира, обобщава и предоставя данни за употребата на антимикробни продукти в съответствие с чл. 57 от Регламент (ЕС) 2019/6;

11. съвместно с дирекции от специализираната администрация и специализираните структури към БАБХ и ЦОРХВ участва в изпълнението на мерките за ограничаване на микробна резистентност, свързана с употребата на ВЛП;

12. организира и осъществява контрол на електронната търговия с ВЛП съобразно действащото законодателство и като част от компетентното звено за контакт в Мрежата за предупреждение и сътрудничество взаимодейства с други държавни служби и ведомства, като уведомява за това националното звено за контакт в МЗХ.

Във всяка ОДБХ има по един инспектор или експерт, назначен за контрола на ВЛП. Инспекторите и експертите, отговорни по контрола на ВЛП в ОДБХ са назначени в отдел „Здравеопазване и хуманно отношение към животните”.

Контролът върху търговията с ВЛП, както и употребата на ВЛП в животновъдните обекти се извършва съгласно Годишна инспекционна програма на БАБХ за контрол на ВЛП, която се изготвя ежегодно от дирекция КВЛП в съответствие с чл. 22, т. 23 от УП на БАБХ и се утвърждава от изпълнителния директор на БАБХ.

Програмата определя честотата и последователността на извършване на проверките на базата на оценка на риска. Критериите за оценка на риска са заложи в Програмата и включват:

1. обема на производство, търговия и/или употреба на ВЛП;
2. броя, вида и тежестта на нарушенията, констатирани при предишни инспекции;
3. естеството на контролираните обекти или продукти, както и естеството и степента на риск от възникване на несъответствие с изискванията за производство, търговия, съхранение и употреба на ВЛП;
4. получени сигнали и жалби във връзка с производството, търговията, съхранението и/или употребата на ВЛП;
5. резултати от лабораторните изпитвания на проби от ВЛП или суровини, взети при предишни инспекции;
6. видовете, предназначението и броя на животните или птиците, които обслужва ветеринарномедицинската клиника или амбулатория;
7. категорията на ветеринарномедицинската амбулатория или клиника;
8. видовете, предназначението и броя на животните или птиците в животновъдния обект;
9. обема на производство или употреба на медикаментозни фуражи.

Оценката на значимостта на съответните критерии се извършва по три-балната система, като за всеки обект се отчитат само приложимите за него критерии.

Степента на оценка на риска се разпределя в три категории:

- Висок риск – над 15 точки;
- Среден риск – 9 до 14 точки;
- Нисък риск – под 9 точки.

За обектите, за които е определена висока степен на риск се планират най-малко две допълнителни инспекции през годината.

За обектите, за които е определена средна степен на риск се планира най-малко една допълнителна инспекция през годината.

За обектите с нисък риск може да не се планират допълнителни инспекции.

На базата на Годишната инспекционна програма на БАБХ в ОДБХ се изготвят годишни планове за извършване на проверки, в които са посочени конкретният брой и вид обекти, подлежащи на контрол за съответната година, като инспекторите от ОДБХ извършват **най-малко по една** инспекция в годината на:

- обекти за търговия на дребно с ВЛП;
- обекти за търговия на едро с ВЛП;
- ветеринарни лечебни заведения;
- животновъдни ферми, след оценка на риска;
- обекти за търговия на дребно с ВЛП, съдържащи наркотични вещества;
- обекти за търговия на едро с ВЛП, съдържащи наркотични вещества.

Контролът върху производителите и вносителите на ВЛП се осъществява от дирекция КВЛП на базата на Годишен план за инспекции по Добра производствена практика на производители и вносители на ВЛП. Планът се изготвя в съответствие с процедурите на ЕС за инспекции и обмен на информация: https://health.ec.europa.eu/document/download/f24f96b9-1755-4ca6-8383-da0e2d3800ee_en?filename=basicformat_manufacturersauthorisation_en.pdf

Инспекторите и експертите от БАБХ извършват периодични и внезапни проверки и при необходимост изпращат проби от ВЛП и активни вещества за лабораторни изпитвания в лаборатория на БАБХ или в акредитирана лаборатория на Европейския съюз.

Извън предвидените в годишните планове проверки, в обектите, подлежащи на контрол по отношение на ВЛП се извършват и допълнителни проверки във връзка с подадени сигнали и жалби, в съответствие с правилата на БАБХ.

Експертите от дирекция КВЛП и/или инспекторите от ОДБХ извършват проверки за проследяване изпълнението на дадените предписания от предшестващи проверки съгласно предвидените в АПК срокове.

Контролът се извършва чрез прилагане на методи и техники за проверки на ВЛП в търговската мрежа и обекти за употреба на ВЛП, инспекции по Добра производствена практика на производители и вносители на ВЛП, вземане и изследване на проби,

съгласно принципите на Регламент (ЕС) 2019/6 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година относно ветеринарните лекарствени продукти и за отмяна на Директива 2001/82/ЕО.

В съответствие с чл. 9, параграф 4 от Регламент (ЕО) 2017/625 всички проверки, с изключение на тези при изпълнение на Годишния план за провеждане на инспекции на производители/вносители на ВЛП за съответствие с Добрата производствена практика и във връзка със заявления за издаване/промени в разрешения за производство/вносяне на ВЛП, търговия на едро или дребно с ВЛП, не се оповестяват предварително. Контролът се извършва чрез:

1. лабораторно изпитване на проби от ВЛП и активни вещества;
2. проверка на документите и условията за производство, внасяне, съхранение и контрол на ВЛП;
3. проверка на документите и условията за производство, съхранение и контрол на активни вещества;
4. проверка на документите и условията за търговия на едро и дребно с ВЛП;
5. проверка на документите и помещенията на притежателите на разрешение за употреба на ВЛП.

Проби за лабораторни изследвания на ВЛП се вземат от инспектори/експерти от ОДБХ и/или експерти от дирекция КВЛП при получени сигнали или при съмнения за отклонения в качеството на ВЛП; при проучване на съобщения, свързани с фармакологичната бдителност и при осъществяване на надзор върху ВЛП в търговската мрежа.

Контролът на ВЛП се изпълнява съгласно приоритетите, определени в Регламент (ЕС) 2019/6 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 година относно ветеринарните лекарствени продукти и за отмяна на Директива 2001/82/ЕО и са основани на стратегическата цел за осигуряване на животновъдството и ветеринарната медицина с висококачествени ВЛП, съгласно националното и европейското законодателство и обхваща:

1. производството на активни вещества за ВЛП съгласно изискванията за Добрата производствена практика (ДПП);
2. производството на междинни и крайни ВЛП и документацията съгласно изискванията за ДПП;
3. изходните суровини и материали за производство на ВЛП;
4. спазване на етапите на технологичния процес и изискванията за контрол на качеството при производство на ВЛП;
5. внасянето и освобождаването за продажба на партии ВЛП;
6. съхранение и транспортиране на ВЛП в обектите за търговия на едро, търговия на дребно, клиники и амбулатории;
7. търговията и употребата на ВЛП;

8. производство, преработване, съхранение, търговия, внос и износ на наркотични вещества за ветеринарномедицински цели от списъците към чл. чл. 3, ал. 2, т. 2 и 3 от ЗКНВП;

9. съхранение, отчетност, употреба на ВЛП, съдържащи наркотични вещества във ветеринарномедицинските заведения (klinики, амбулатории).

Пробите за лабораторни изпитвания на ВЛП се вземат от експерти на централно или инспектори на регионално ниво при съмнения за отклонение на качеството или в изпълнение на Програмата за контрол на качеството на предлаганите ВЛП в търговската мрежа. Пробите се изпращат за изпитване в лабораторията за контрол на ВЛП в ДКВЛП.

Основните критерии, с които се определя ефективността на контрола на ВЛП са:

1. Съотношение на броя на несъответствията, констатирани при проверките спрямо общия брой проверки;
2. Броя, вида и тежестта на несъответствията, констатирани при последващите проверки;
3. Изпълнение/неизпълнение на издадени предписания;
4. Брой получени сигнали и жалби във връзка с производство, търговия, съхранение и употреба на ВЛП;
5. Съответствие/несъответствие на резултатите от лабораторните изпитвания на проби от ВЛП или суровини, сравнени с резултати от предходни проверки/изпитвания.

Официалният контрол на медикаментозните фуражи се изпълнява според приоритети, които са в основата на поставените стратегически цели. Изпълнението на оперативните цели на официалния контрол по отношение медикаментозните фуражите в България се постига чрез:

- проверка за съответствието с изискванията на законодателството за медикаментозните фуражите;
- вземането на проби за съответствие на операторите с изискванията на законодателството за медикаментозните фуражи и гарантиране спазване на изискванията за липса на кръстосано замърсяване на нецелеви фуражи.

Контролът обхваща цялата фуражна верига:

- производство на медикаментозни фуражи;
- съхранение на медикаментозни фуражи и транспортиране;
- животновъдни обекти.

Инспекторите на БАБХ, които извършват проверки в обектите за производство, търговия и употреба на ВЛП са държавни служители с подходяща професионална квалификация и са преминали допълнителни обучения по контрол на ВЛП. Всеки служител е длъжен да декларира незабавно конфликт на интерес при възникването му.

Контролната дейност на БАБХ се осъществява в предвидения в законодателството обхват и на базата на утвърдени процедури и протоколи за

провеждане на инспекции: <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/home/bfsa.for.business/document.specimens.veterinary.medicinal.products>

Управлението на документацията се осъществява в съответствие с утвърдените правила за документооборота в БАБХ и писмени процедури, касаещи специфични дейности.

Дирекция КВЛП изготвя годишен доклад до изпълнителния директор на БАБХ за изпълнението на Годишната инспекционна програма от страна на ОДБХ. Докладът включва и оценка на ефективността на извършения от ОДБХ контрол на ВЛП, която се основава на данните от получените доклади от ОДБХ, извършените в ОДБХ проверки за оценка на ефективността на извършвания контрол на ВЛП и наблюденията върху работата на инспекторите от ОДБХ при съвместни инспекции на обекти, които подлежат на контрол.

Служители от дирекция КВЛП участват в проверките на ефективността на официалния контрол, осъществяван от ОДБХ, по отношение на дейностите, свързани с ВЛП.

Обученията на служителите от БАБХ в областта на ВЛП се извършват в съответствие с ежегодните програми за обучение на служителите от специализираната администрация, които се утвърждават от ИД на БАБХ.

IV.2.8. Продукти за растителна защита (ПРЗ) и остатъци от пестициди

Съгласно чл. 20 от УП на БАБХ, дирекция „Продукти за растителна защита, торове и контрол“ при ЦУ на БАБХ методически ръководи и координира дейността на ОДБХ при осъществяване на официалния контрол:

а) при производството, пускането на пазара, търговията и употребата на ПРЗ, активни вещества, адюванти, торове, подобрители на почвата, биологично активни вещества и хранителни субстрати;

б) върху употребата на ПРЗ при първичното производство на земеделски култури, предназначени за храна или фураж, за спазване на общите принципи за интегрирано управление на вредителите и добрата растителнозащитна практика, на интегрираното производство на растения и растителни продукти и специализираните растителнозащитни услуги;

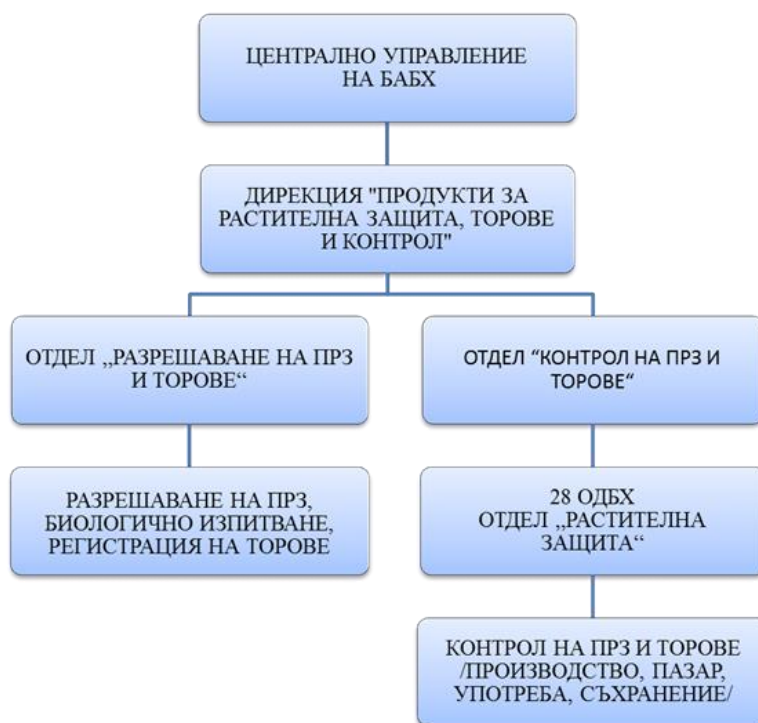
в) върху общите хигиенни разпоредби при първичното производство на суровини, продукти и храни от неживотински произход съгласно Приложение 1, част А от Регламент (ЕО) № 853/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно хигиената на храните, включително вземане на проби за замърсители и остатъци от пестициди;

г) на генетично модифицирани висши растения;

д) относно спазването на нормативната уредба за опазване на пчелите от отравяне.

Дейностите по официалния контрол върху ПРЗ на територията на страната, на централно ниво се организира, координира, обобщава и анализира от 6 бр. експерти от отдел „Контрол на ПРЗ и торове“ (1 началник отдел, 3 главни експерти, 2 главни специалисти) към дирекцията.

На регионално ниво контролът се извършва от 90 инспектори по растителна защита от 28 ОДБХ. Началникът на отдел „Растителна защита” към ОДБХ организира работата на инспекторите и следи изпълнението на плана.

Официалният контрол, извършван от БАБХ по отношение на пускането на пазара и употребата на ПРЗ, използвани при първичното производство на земеделски култури, предназначени за храна или за фураж или за производство на храна или фураж, е посочен в следната схема:

За осигуряване качество на контролната дейност и проследяемост на проверките, са разработени, утвърдени от изпълнителния директор на БАБХ и се използват унифицирани документи, като констативни протоколи, доклади от проверка, протоколи за вземане на проби, актове за установяване на административни нарушения. Всички ОДБХ използват методите и унифицираните документираните процедури за контрол при извършване на проверка. Всички инструкции, стандарти или документираните процедури, доклади от проверка и справочна литература, свързана с работата на инспекторите, се поддържат в актуално състояние и са в наличност в ОДБХ.

На централно ниво дирекцията изготвя или участва в разработването на национални планове, програми и процедури за осъществяването на официален контрол контрол върху ПРЗ и торовете на територията на страната, както и за устойчива употреба на пестициди:

1. По Национална програма за остатъци от пестициди във и върху храни от растителен и животински произход при контрол върху употребата на ПРЗ при земеделски стопанин броят на пробите се определя всяка година в зависимост от анализ на риска на резултатите от предходната година, изискванията на съответния Регламент относно координирана многогодишна контролна програма на Съюза за гарантиране спазването на максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във и върху храни от животински и растителен произход за оценка на

експозицията на потребителите на тези пестицидни остатъци, данните от Системата за бързо предупреждаване за храни и фуражи (RASFF) и др.

2. По Национална програма за контрол на храни за съдържание на замърсители, добавки, материали и предмети предназначени за контакт с храни и храни, обработени с йонизиращи лъчения броят на пробите и вида на културите за нитрати, тежки метали и микробиологични замърсители подлежи на промяна за всяка година в зависимост от анализ на риска на резултатите от предходната година, установени несъответствия, постъпили сигнали и др.

С цел гарантиране изпълнение на изискванията на чл. 12, параграфи 1-3 от Регламент (ЕС) 2017/625 в дирекцията са разработени документирани планове и процедури:

3. Планове и програми:

3.1. Годишен Национален план за контрол на пазара на ПРЗ. Планът се изготвя от дирекция ПРЗТК и се одобрява от изпълнителният директор на БАБХ. Целта на Плана е:

- да се гарантира предлагането на пазара и употребата само на разрешени ПРЗ, съгласно реда, предвиден в Закона за защита на растенията;
- да се осигурят добрите практики при търговията с ПРЗ и защита интересите на потребителите.

3.2 Годишен Национален план за контрол на употребата на ПРЗ. Планът се изготвя от дирекция ПРЗТК и се одобрява от изпълнителния директор на БАБХ. Целта на Плана е:

- гарантиране спазването на хигиенните мерки при първичното производство на растения и растителни продукти за предотвратяване замърсяването на продукцията и намаляване на рисковете за здравето на хората, свързани с консумацията на храни;
- да не се допуска употребата на ПРЗ, които не са разрешени за пускане на пазара и употреба в Р България и употребата на разрешени ПРЗ извън обхвата на разрешената употреба или доза, която надвишава максималната разрешена доза на единица площ.

3.3 Национален план за действие на Република България за устойчива употреба на пестициди. Дирекцията координира и контролира изпълнението на мерките от Националния план за действие на Република България за устойчива употреба на пестициди, който се приема с решение на Министерския съвет;

3.4 МНПК - дирекцията изготвя частта „Продукти за растителна защита и остатъци от пестициди“ съобразно компетенциите си.

3.5 Национална програма за остатъци от пестициди във и върху храни от растителен и животински произход при контрол върху употребата при земеделски стопанин. Дирекцията изготвя частта „Растителна защита“ съобразно компетенциите си.

4. Процедури:

4.1. Процедура за контрол върху търговията на ПРЗ в селскостопанска аптека, одобрена със Заповед № РД 11-1582/29.06.2023 г. на изпълнителния директор на БАБХ;

4.2. Процедура за контрол в склад за търговия на ПРЗ, одобрена със Заповед № РД 11-393/15.02.2024 г. на изпълнителния директор на БАБХ;

4.3. Процедура за контрол върху преопаковането на ПРЗ в обект за преопаковане на ПРЗ, одобрена със Заповед № РД 11-406/16.02.2024 г. на изпълнителния директор на БАБХ;

4.4. Процедура за вземане на проби от ПРЗ - РПК 10 – 18, Версия 03, одобрена със Заповед № РД 11-224/29.02.2012 г. на изпълнителния директор на БАБХ;

4.5. Процедура за регламентиране на реда за изземване на продукти за растителна защита и торове при контролната дейност - СОП РЗК-10-21, Версия 03, одобрена със Заповед № РД 11-319/02.03.2016 г. на изпълнителния директор на БАБХ;

4.6. Процедура за осъществяване на официалния контрол на общите разпоредби за хигиена на първичното производство на растения и растителни продукти за замърсители - СОП РЗК-02, Версия 01, одобрена със Заповед № РД 11-365/25.02.2015 г. на изпълнителния директор на БАБХ;

4.7. Процедура за контрол върху съхранение и транспорт на неодобри активни вещества и неразрешени продукти за растителна защита на територията на Р България - СОП-ПРЗТК, Версия 01, одобрена със Заповед № РД 11-2458/22.11.2017 г. на изпълнителния директор на БАБХ;

4.8. Процедура за контрол върху употребата на ПРЗ от земеделски стопанин - СОП-ПРЗТК, Версия 05, одобрена със Заповед № РД 11-2346/13.10.2023 г. на изпълнителния директор на БАБХ;

4.9. Процедура за анализ на риска при определяне на обектите за контрол на употребата на продукти за растителна защита и оценка на микробиологичните рискове при първично производство на земеделски култури, предназначени за храна или за фураж, одобрена със Заповед № РД 11-535/09.03.2023 г. на изпълнителния директор на БАБХ;

4.10. Процедура за вземане на проби от растения и растителни продукти за идентификация на употребените ПРЗ - СОП - ПРЗТК, Версия 02, одобрена със Заповед № РД 11- 1585/08.07.2020 г. на изпълнителния директор на БАБХ;

4.11. Процедура за вземане на проби от продукти от растителен произход за остатъци от пестициди - РПК 10 – 22, Версия 02, одобрена със Заповед № РД 11-95/21.03.2011 г. на изпълнителния директор на БАБХ;

4.12. Процедура за установяване на причините за подмор на пчели и съставяне на актове за установяване на административни нарушения по Закона за защита на растенията и закона за пчеларството - СОП- БАБХ, Версия 01, одобрена със Заповед № РД 11-1265/04.07.2019 г. на изпълнителния директор на БАБХ.

Чрез цитираните документи е въведен унифициран подход при осъществяването на контрола, както и спазване на общи правила и подробно описани етапи за изпълнението му. Те гарантират оперативно, съгласувано, прозрачно и целенасочено изпълнение на показателите.

Дирекцията изготвя и Годишен доклад на Република България за обхвата и резултатите от контрола върху продуктите за растителна защита до ЕК съгласно чл. 68

от Регламент (ЕО) № 1107/2009. Докладът се одобрява от изпълнителния директор на БАБХ и се изпраща на ЕК в рамките на шест месеца след края на годината.

На регионално ниво отдели „Растителна защита“ от ОДБХ, на база на Националния план за контрол върху употребата на ПРЗ, изготвят регионални планове за контрол на пазара на ПРЗ, като се вземат предвид и резултатите от изпълнението им за предходната година.

Контролът върху ПРЗ и специалните правила за официалния контрол и за действията, предприемани от компетентните органи във връзка с ПРЗ, съгласно чл. 24 от Регламент (ЕС) 2017/625 законодателно е уреден със Закона за защита на растенията⁶² и Наредба № 8 за условията и реда за контрол върху продуктите за растителна защита, търговията, преопаковането, съхранението и употребата⁶³.

Продуктите за растителна защита се предлагат на пазара и се употребяват, когато са разрешени по реда на Закона за защита на растенията, с етикети на български език и в оригинални запечатани опаковки на производителя или преопаковани от лице, което притежава удостоверение за това.

Българската агенция по безопасност на храните, чрез дирекцията, контролира ПРЗ, лицата, които извършват дейности с ПРЗ, обектите, в които се извършват дейностите с ПРЗ, документацията, свързана с извършване на дейностите с ПРЗ, растенията и растителните продукти при първичното им производство и други обекти, върху които са употребени ПРЗ.

Българската агенция по безопасност на храните, чрез дирекция ПРЗТК, контролира ПРЗ, лицата, които извършват дейности с ПРЗ, обектите, в които се извършват дейностите с ПРЗ, документацията, свързана с извършване на дейностите с ПРЗ, растенията и растителните продукти при първичното им производство, включително документацията от самоконтрола на операторите и резултатите от взетите проби на база анализ на риска и по целесъобразност от растителната продукция за съдържание на остатъци от пестициди, и други обекти, върху които са употребени ПРЗ.

На основание Закона за защита на растенията, чл. 15, чл. 138 и чл. 139 от Регламент (ЕС) № 2017/625 контролните органи имат право да:

1. извършват проверки на растения, растителни продукти и други обекти като специализирани растителнозащитни услуги, ПРЗ, активни вещества и адюванти;

2. извършват проверки в обектите, в които се произвеждат, изпитват, изследват, преопаковат, съхраняват, превозват, търгуват или са налични по друг начин ПРЗ, активни вещества и адюванти;

3. вземат контролни проби от продукти за растителна защита и работни разтвори, растения и растителни продукти за извършване на лабораторни изследвания;

4. изземват, поставят под възбрана ПРЗ, активни вещества и адюванти, които не отговарят на изискванията на закона и/или на актовете по прилагането му;

5. отнемат в полза на държавата, изземват, разпореждат унищожаване на растения, растителни продукти и други обекти, които не отговарят на изискванията на

⁶² Закон за защита на растенията, обн. ДВ. бр.61 от 25 Юли 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.21 от 12.03.2024г.

⁶³ Наредба № 8 от 23 февруари 2021 г. за условията и реда за контрол върху продуктите за растителна защита, търговията, преопаковането, съхранението и употребата им, в сила от 02.03.2021 г., обн. ДВ. бр.18 от 2 Март 2021г.

закона и/или на актовете по прилагането му;

6. изискват сведения и документи, включително писмени обяснения, свързани с контролната им дейност;

7. издават разпореждания и предписания за провеждане на мерки за отстраняване на констатирани несъответствия, като определят срокове за тяхното изпълнение;

8. съставят актове за установени административни нарушения по този закон и/или актовете по прилагането му;

9. сезират съответните компетентни и контролни органи за констатирани нарушения;

10. искат съдействие от други компетентни и контролни органи при необходимост.

Търговците на ПРЗ и земеделските стопани съгласно Закона за защита на растенията и подзаконовите нормативни актове към него са длъжни:

- да изпълняват предписанията на компетентните органи;
- да не възпрепятстват компетентните органи при осъществяването на правомощията им;
- да оказват съдействие на контролните органи;
- да не възпрепятстват сътрудничеството на други лица с компетентните органи;
- да водят задължителната документация и записи.

В ОДБХ се поддържат досиета на всички фирми, получили удостоверение за търговия с ПРЗ и за преупаковане на ПРЗ, регистрираните фирми за извършване на фумигация на растения, растителни продукти и други обекти и третиране на семена за посев. Досиетата на контролираните земеделски стопани се поддържат в съответната ОДБХ, на територията на която земеделските стопани на растениевъдна продукция упражняват дейност. В досието се съхраняват констативните протоколи и доклади от проверки, протоколи за вземане на проби, резултати от анализ и всякакъв вид кореспонденция, засягаща дадения обект.

Изпълнителният директор на БАБХ със заповед определя длъжностните лица, които извършват проверки на място и по документи при осъществяване на контрола върху ПРЗ, активните вещества и адювантите по Закона за защита на растенията и свързаните с него национални нормативни актове и европейското законодателство в тази област.

Българската агенция по безопасност на храните разполага с висококвалифициран опитен персонал за осъществяване на официален контрол върху ПРЗ. Всички инспектори по растителна защита от 28 ОДБХ, които осъществяват контрол върху ПРЗ, са с висше агрономическо образование и са държавни служители. Съгласно Закона за държавния служител, всеки държавен служител ежегодно до 31 март декларира писмено пред органа по назначаването всеки търговски, финансов или друг делови интерес, който той или свързани с него лица имат във връзка с функциите на администрацията, в която работи.

Всяко длъжностно лице гарантира, че информацията, която е получило при изпълнението на задълженията си в рамките на официалния контрол и другите официални дейности, не се разкрива на трети лица, когато съгласно националното право или правото на Съюза, тази информация поради естеството си попада в обхвата на задължението за опазване на професионална тайна, както изисква член 8 (1) на Регламент (ЕС) № 2017/625..

Официалният контрол върху ПРЗ се извършва като се използват подходящи методи и техники на контрол, като проверки на обекти, изпълнение на мониторингови програми, вземане на проби от ПРЗ и растителни проби и извършване на изпитване, в съответствие с изискванията на чл. 14 на Регламент (ЕС) № 2017/625.

Съгласно чл. 3, ал. 2 от Наредба № 8/2021 г. изпълнителният директор на БАБХ в срок не по-късно от 31 януари утвърждава национални планове за контрол на пазара и върху употребата на ПРЗ, част от Многогодишен национален план за контрол по чл. 48 от ЗУАХВ, за текущата календарна година.

Контролът върху предлагането на пазара на ПРЗ се осъществява съгласно годишен Национален план за контрол на пазара на продукти за растителна защита. Съгласно Плана:

1. Проверяват се следните обекти със съответната честота, определена на базата на оценка на риска:

- складове на производители на ПРЗ – проверяват се 100% от броя на регистрираните обекти, най-малко два пъти годишно;
- обекти за преупаковане на ПРЗ – проверяват се 100% от броя на регистрираните обекти, най-малко два пъти годишно;
- складове за съхранение и търговия с ПРЗ – проверяват се 100% от броя на регистрираните обекти, най-малко един път годишно;
- селскостопански аптеки – проверяват се от 80% до 100% от броя на регистрираните обекти, най-малко един път годишно, на база анализ на риска;
- Други обекти, извън регистрираните (пазари, магазини, тържища и др.), в които са налични по друг начин ПРЗ – броят на проверките се определя в зависимост от броя на предполагаемите (възможните) обекти, където съществува риск от нерегламентирана търговия с ПРЗ – най-малко един път годишно и при сигнал.

2. Проверките на обектите биват:

- Планови проверки - плануват се в Регионалния план на ОДБХ за контрол на пазара на ПРЗ;
- Внезапни проверки - извършват се през цялата година, в зависимост от рисковите обекти и по преценка на началник отдела на ОДБХ;
- Проверки по сигнал - извършват се през цялата година, в срок до два работни дни.

При проверки на селскостопанските аптеки, складове за търговия и обекти за преупаковане се вземат проби от ПРЗ, съгласно Националния и регионалните планове за контрол на пазара на ПРЗ. Проби се вземат и при констатирани нарушения, както и при заявяване от фирми, търгуващи с ПРЗ, за извършване на изпитване за съответствие

на ПРЗ с показателите одобрени при разрешаването му, с цел удължаване срока на годност на определени партии.

При всяка проверка проверяващите се легитимират със служебна карта и съобщават основанията за проверката. При поискване от проверявания длъжностното лице представя копие от заповедта на изпълнителния директор на БАБХ за определяне на длъжностните лица, които извършват контрол.

При установено несъответствие с нормативните изисквания на европейското и национално законодателство се съставя констативен протокол по образец, утвърден от изпълнителния директор на БАБХ, който се подписва от инспектора по растителна защита и от проверяваното лице, което получава екземпляр от протокола. Констативният протокол съдържа: име и длъжност на инспектора, име на предприятието и отговорното лице, присъствало по време на проверката, цел на проверката, констатации, предписания, срок за отстраняване на предписанията, информация за взети проби по време на проверката и подписи и печати на инспектора и предприятието.

При констатирано несъответствие, в зависимост от степента му, се правят предписания със срок за отстраняването им или се съставя акт за установяване на административно нарушение.

Установяването на нарушенията, издаването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания. Актът и издаденото от наказващия орган на ОДБХ наказателно постановление се вписват в регистъра на съставените актове, който се води в ОДБХ. При констатирани нарушения по Закона за защита на растенията контролните органи съставят Акт за установяване на административно нарушение.

Всяка проверка е непредизвестена и завършва със съставянето на Доклад от проверката по образец, в който се проверяват контролните елементи за проверка на проверявания обект и тяхното съответствие или несъответствие с изискванията. В случай, че в хода на проверките контролните органи на ОДБХ установят нередности или несъответствия извън компетенциите си, са задължени да информират съответните компетентни власти.

След приключване на проверката, инспекторите вписват констативния протокол със съответните реквизити в регистъра на съставените констативни протоколи, който се води в ОДБХ и в който се отразяват резултатите от проверките при контрола на пазара на ПРЗ на територията на съответната ОДБХ.

Въз основа на констативните протоколи и докладите от извършените проверки от инспекторите, ОДБХ изготвя обобщена месечна справка за извършените проверки, и я представя в Excel таблица, за периода от месец януари до месец декември, по утвърден образец. Справката за извършените планови проверки се изпраща ежемесечно в ЦУ на БАБХ, дирекция „Продукти за растителна защита, торове и контрол”, отдел „Контрол на ПРЗ и торове” до пето число на следващия месец. Заедно с обобщената справка, на посочената електронна поща се изпраща (с натрупване) и регистъра на вписаните констативни протоколи, съставени за съответния период. Отдел „Контрол на ПРЗ и торове” обобщава изпратените от ОДБХ справки и доклади. Докладите от проверките при наличие на данни за нарушение се извършват в срок до 2 работни дни от постъпването на данни за извършено нарушение и отразяването му в дневник за

подадените жалби и сигнали и се изпращат в ЦУ на БАБХ в 3-дневен срок от датата на извършване на проверката.

Продуктите за растителна защита, за които при контролната дейност се установи, че са неразрешени, с изтекъл срок на годност, с несъответствия по отношение на етикета или с несъответствие доказано при изпитване, се спират от продажба, като се дава съответното разпореждане за безопасното обезвреждане на ПРЗ, съгласно Закона за управление на отпадъците⁶⁴.

При планирането на броя проби и разпределение им за всяка ОДБХ се вземат под внимание следните критерии:

- броят на обектите за търговия и преупаковане на ПРЗ на територията на ОДБХ;
- броят на разрешените за пускане на пазара и употреба ПРЗ, включително за паралелна търговия;
- възможностите на ЦЛХИК за анализ на активни вещества;
- видовете ПРЗ, които са взети и анализирани при изпълнение на плана за вземане на проби от ПРЗ за съответствие за предходната година и резултатите от анализа;
- сигнали от потребители на ПРЗ, които не са показали ефикасност;
- постъпили нотификации по системата за бързо оповестяване на храни и фуражи /iRASFF/ при необходимост.

Броят на пробите и вида на активните вещества са индикативни и се определят за всяка година.

Контролът върху употребата на ПРЗ се осъществява съгласно Националния годишен план за контрол върху употребата на продукти за растителна защита. Съгласно него, броят на проверките се планира на база 5% - 15% от регистрираните земеделски стопани, производители на растения предназначени за храна и за фураж в т.ч. и на земеделски стопани производители на растения, предназначени за фураж, които прилагат ПРЗ при производството, с размер на площта над 5 дка, и всички оранжерии, независимо от площта. Плануваният брой на земеделските стопани, производители на растения, предназначени за фураж, са част от планувания общ брой проверявани земеделски стопани. В планувания брой се включат и земеделски стопани, които са производители на оранжерийна продукция, независимо от размера на площта, на която отглеждат продукцията; бенефициенти по мерките за подпомагане от Програмата за развитие на селските райони⁶⁵, които подават заявление в ОДБХ за издаване на становище, че стопанството отговаря на изискванията на Закона за защита на растенията; земеделските стопани кандидатстващи за прилагане на схема за държавна помощ. На контрол подлежат и земеделски стопани, които не са регистрирани по Наредба № 3 за създаване и поддържане на регистър на земеделските

⁶⁴ Закон за управление на отпадъците, обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г., в сила от 13.07.2012 г., изм., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г.; изм. с Решение № 11 от 10.07.2014 г. на КС на РБ - бр. 61 от 25.07.2014 г.

⁶⁵ <https://www.mzh.government.bg/bg/politiki-i-programi/programi-za-finansirane/programa-za-razvitiie-na-selskite-rayoni/>

производители⁶⁶, както и лицата, които извършват специализирани растителнозащитни услуги на територията на съответната ОДБХ.

Планираните проверки в проверяваните обекти се извършват чрез:

- контрол на документите – водене на записи от земеделските стопани в Дневник за проведените растителнозащитни мероприятия и торене, одобрен от изпълнителния директор на БАБХ за употребените ПРЗ;
- проверка на употребата на ПРЗ с наземна техника, при третиране на семена за посев, чрез фумигация, чрез въздушно пръскане;
- проверка на документацията от самоконтрола на земеделския стопанин и резултатите от взетите проби на база анализ на риска и по целесъобразност от произведената растителна продукция за анализ за съдържание на остатъци от пестициди, в изпълнение на изискванията на Приложение I към Регламент (ЕО) № 852/2004 и Приложение I към Регламент (ЕО) № 183/2005.

Всяка ОДБХ планира периодите за провеждане на планираните проверки при земеделските стопани, в зависимост от естеството на отглежданите култури в агроекологичния район и извършваните растителнозащитни мероприятия за съответния период. Изготвя се график за брой проверки по месеци за всеки един инспектор.

При контролната дейност върху употребата на ПРЗ се вземат предвид следните обстоятелства:

- установените рискове, свързани с търговията и употребата на ПРЗ или с процеси, дейности или действия, които могат да повлияят на безопасността на растителната продукция;
- водената документация от търговците на ПРЗ и от земеделските стопани по отношение на съответствието с нормативните изисквания;
- документираните от компетентните органи данни за установени при предишни проверки несъответствия в дейността на търговците и земеделските стопани с нормативните изисквания;
- проверка на документацията от самоконтрола на земеделския стопанин и резултатите от взетите проби на база анализ на риска и по целесъобразност от произведената растителна продукция за анализ за съдържание на остатъци от пестициди, в изпълнение на изискванията на Приложение I към Регламент (ЕО) № 852/2004 и Приложение I към Регламент (ЕО) № 183/2005;
- всяка друга информация, която би могла да свидетелства за несъответствие.

При проверките на земеделските стопани се вземат проби от растения или растителни продукти за идентификация на употребените ПРЗ или за остатъци от пестициди, във връзка с изпълнение на Националния годишен план за контрол на употребата на ПРЗ.

Вземане на проби от растения и растителни продукти за идентификация на употребените ПРЗ се извършва съгласно утвърдена от изпълнителния директор на БАБХ СОП за вземане на проби от растения и растителни продукти за идентификация на употребените ПРЗ с цел установяване на съответствие с посочените в дневника за

⁶⁶ Наредба № 3 от 29 януари 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани (загл. изм. - дв. бр. 31 от 2015 г., в сила от 28.04.2015 г.), обн. ДВ. бр.10 от 5 Февруари 1999г., изм. ДВ. бр.62 от 21 Юли 2023г.

проведените растителнозащитни мероприятия и торене ПРЗ и дали са разрешени за пускане на пазара и употреба при съответната култура.

Вземане на проби от продукти от растителен произход за остатъци от пестициди се извършва съгласно утвърдена от изпълнителния директор на БАБХ процедура за вземане на проби от растения и растителни продукти за остатъци от пестициди. Проби се вземат от местата на производство (полето, оранжерии), при прибиране на реколтата, от набрана продукция, преди предлагането им на пазара. Пробите се вземат в достатъчно количество, което позволява да бъде поискано второ експертно становище или контролна експертиза в съответствие с чл. 35, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 2017/625.

При планиране на броя на пробите вземани от земеделски стопани се вземат предвид следните критерии:

- Регламент за изпълнение на Комисията относно координирана многогодишна контролна програма на Съюза за съответната година за гарантиране на спазването на максимално допустимите граници на остатъчни вещества от пестициди във или върху храни от животински и растителен произход и за оценка на експозицията на потребителите на тези пестицидни остатъци;

- Възможността на ЦЛХИК за броя изследвания на вида на пестицидните бази, нитрати и тежки метали (олово и кадмий), които могат да изследват в обхват на акредитация, съобразено с възможностите на наличното лабораторно оборудване;

- Информация, предоставена от ЦЛХИК за установените по вид пестицидни остатъци, нитрати и тежки метали (олово и кадмий) в продукти, изследвани през предходната година.

При разпределение на броя на пробите се взема под внимание:

- Интензивността на районите (структурата на земеделските култури);
- Интензивността на извършваните растително защитни мероприятия;
- Сигнали за подмор на пчели;
- Сигнали от потребители на ПРЗ, които не са показали ефикасност за борба с вредителите;
- Други сигнали или нотификации.

Пробите се вземат по индикативен график, неразделна част от Национален план за контрол върху употребата на ПРЗ, който може да бъде променян по отношение на култури и период на вземане на пробите в зависимост от възникнали конкретни обстоятелства, жалба или сигнал и се определят за всяка година.

При установяване на несъответствия с нормативните изисквания контролните органи предприемат мерките, посочени в чл. 121 - 123 от ЗЗР и Регламент (ЕС) 2017/625, или налагат административните наказания, посочени в глава осма от ЗУАХВ.

При установени несъответствия – съдържание на забранено активно вещество, съдържание на активни вещества, неразрешени при определени култури, остатъци от пестициди или нитрати и тежки метали (олово и кадмий) над максимално допустимите концентрации и др., контролните органи предприемат последващи действия, като на земеделските стопани се правят предписания или се съставят актове за нарушение

съгласно чл. 107 и чл. 123 от Закона за защита на растенията, а замърсената продукция се възбранява съгласно чл. 123, ал. 5 от ЗЗР.

При съставяне на актове за установяване на административно нарушение, в ЦУ на БАБХ по официален път се изпраща копие от пълната преписка към акта, заедно с придружително писмо. Пълната документация по отношение контрола на пазара на ПРЗ се съхранява в съответната ОДБХ.

При вземане на проба от ПРЗ или растителна проба се съставя Протокол за вземане на проби, в който се описва основанието за вземане на пробата и всички идентификационни данни за пробата. Оригиналите на резултатите от анализи на пробите от ПРЗ или растителните проби се изпращат до обекта, от където е взета пробата. Копие от протокола от анализ се съхранява в ОДБХ, в досието на фирмата или земеделския стопанин.

Взетите проби за целите на официалния контрол се изпитват в официални лаборатории, които отговарят на изискванията на чл. 120, ал. 4 и 5 от ЗЗР и чл. 51 от ЗУАХВ.

Българската агенция по безопасност на храните разполага с ЦЛХИК - София, която е Национална референтна лаборатория за остатъци от пестициди в плодове и зеленчуци и извършва анализи за нуждите на официалния контрол върху ПРЗ, с цел установяване на съответствие с показателите, одобрени при разрешаването им. Тя е акредитирана съгласно стандарт EN ISO/IEC 17025, има изградена и функционираща Система за управление на качеството, оборудвана е с необходимата аналитична апаратура, разполага с високо квалифициран персонал и прилага стандартите и методите, съгласно действащото европейско и национално законодателство, в съответната област на изпитване.

В съответствие с изискванията на чл. 5, параграф 4 на Регламент (ЕО) 2017/625 всички инспектори, които извършват официален контрол трябва да са получили подходящо обучение, което им позволява компетентно и последователно да изпълняват своите задължения, и съгласувано да извършват официален контрол.

Всички експерти или инспектори преминават обучение за постигане и надграждане на необходимата компетентност в съответствие с изискванията на Наредба № 6 за условията и реда за провеждане на следдипломно обучение в областта на ветеринарната медицина.

Контролните органи трябва да получават навременна информация за новостите в своята сфера на компетентност и при необходимост получават допълнително обучение.

IV.2.9. Растително здраве

Българската агенция по безопасност на храните чрез своите специализирани звена - дирекция „Растителна защита и контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци“ (РЗККППЗ), ЦЛКР и ОДБХ е компетентният орган в България за здравето на растенията, съгласно чл. 1, параграф 1, подточка а); параграф 2, подточка ж) и чл. 4, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625, с функции да осъществява наблюдение, диагностика на растения и растителни продукти и фитосанитарен контрол върху растения, растителни продукти и други обекти, с които могат да се пренасят и

разпространяват карантинни и регулирани некарантинни вредители, съгласно Регламент (ЕС) 2016/2031.

Дирекцията прилага специалните правила за официалния контрол върху растения, растителни продукти и други обекти и отговаря за действията, предприемани от компетентните органи във връзка със здравето на растенията, съгласно чл. 22 от Регламент (ЕС) 2017/625.

Дирекция “Растителна защита и контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци“ ръководи, координира и контролира на централно ниво дейностите, свързани с растителното здраве на територията на страната. Дирекцията ръководи методически и координира фитосанитарните дейности на ОДБХ и задълженията на Република България по Международната конвенция по растителна защита⁶⁷. В дирекцията работят петима експерти в направление растително здраве, които участват в:

- разработването на проекти на нормативни актове, регламентиращи обществените отношения в областта на растителното здраве;
- изготвяне на методически указания и инструкции, свързани с прилагането на фитосанитарното законодателство;
- разработване на образци на фитосанитарни документи, свързани с дейността ѝ; в разработване на програми за обучение на инспекторите;
- изготвяне на годишен работен план за осъществяване на фитосанитарния контрол; изготвят справки, становища, информации и отчети, свързани с дейността на дирекцията;
- изготвяне на ежегодни доклади до Европейската комисия и държавите членки за резултатите от проведените мониторингови програми по изпълнение на контролни директиви, регламенти и решения на ЕК за предприемане на извънредни спешни мерки;
- Постоянния комитет за растения, животни, храни и фуражи, секция „Растително здраве“ към ЕК, в работни групи по растително здраве към Съвета на ЕС и в други международни мероприятия;
- в изготвяне на МНПК, предоставят данни за докладване на изпълнението му и контролират изпълнението му в частта, свързана с функциите на дирекцията;
- участват в междуведомствени работни групи по въпроси, свързани с фитосанитарния контрол;
- обучения, организирани и финансирани от Европейската комисия;
- извършват обмен на информация и анализ чрез системата за бързо оповестяване за установени огнища от карантинни вредители в страната, задържани пратки от внос на контролни пунктове, различни от ГКП, или пратки с установена зараза при движението им между държавите членки (TRACES и EUROPHYT – Outbreaks);

⁶⁷ <https://op.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/a7ef6a2e-a7d2-4fb9-a229-60a9e2678f5e>

- съвместно с ЦЛКР участват в подготовка и участие във вътрешни и международни обучения на фитосанитарни инспектори, свързани с изменения на европейското и националното законодателство; по изпълнение на програмите за наблюдение за карантинни вредители; в изготвяне и актуализация на програмите за наблюдения на вредители по определени култури; в съвместни срещи и обучения с членове на националните асоциации на производители и оператори на регулирани растения и растителни продукти на национално и регионално ниво;
- организацията, ръководството и контрола на мероприятията по ограничаване и ликвидиране на огнища от карантинни вредители;
- организирането на система за превенция, контрол и управление при възникване на биологични бедствия - масова поява на вредители, огнища от карантинни вредители.

На територията на страната, контролните дейности по растително здраве се изпълняват от фитосанитарни инспектори към отделите по растителна защита в 28 ОДБХ.

Съгласно чл. 37, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625 и Заповед № РД- 09-976 от 18.10.2019 г. на министъра на земеделието и храните, Централната лаборатория по карантинна на растенията е определена за национална референтна лаборатория по растително здраве, свързана с дейността на фитосанитарния контрол в БАБХ, по Закона за защита на растенията. ЦЛКР извършва следните дейности:

- фитосанитарна лабораторна експертиза на растения, растителни продукти и хранителни среди, окончателна диагностика и идентификация на вредители;
- участва в разработването на методически указания, инструкции, мониторингови програми и информационни материали за карантинни вредители и обучава фитосанитарните инспектори;
- методически ръководи и контролира фитосанитарните прегледи и обследвания; вземането и съхранението на проби с цел надеждна диагностика, локализиране и ликвидиране на огнища от карантинни вредители;
- методически ръководи, обучава и контролира дейността на диагностичните лаборатории по растително здраве в системата на агенцията;
- методически ръководи и контролира дейността по лабораторните анализи на посевния и посадъчния материал за установяване на здравното му състояние;
- извършва арбитражни лабораторни анализи и издава необходимите документи;
- участва в извършването на проверки в одобрените лаборатории по Закона за посевния и посадъчния материал за съответствието им с нормативно установените изисквания.

Изградени са 6 областни диагностични лаборатории по растително здраве (ОДЛРЗ):

1. ОДЛРЗ в ОДБХ Варна – извършва рутинни анализи на територията си, вкл. на територията на ОДБХ Шумен и ОДБХ Търговище и вирусологична експертиза на проби от лози и декоративни видове от територията на Северна България;

2. ОДЛРЗ в ОДБХ Бургас – извършва рутинни анализи на територията си и вкл. на територията на ОДБХ Ямбол, Сливен и Стара Загора и вирусологична експертиза на проби от лози и декоративни видове от територията на Южна България;

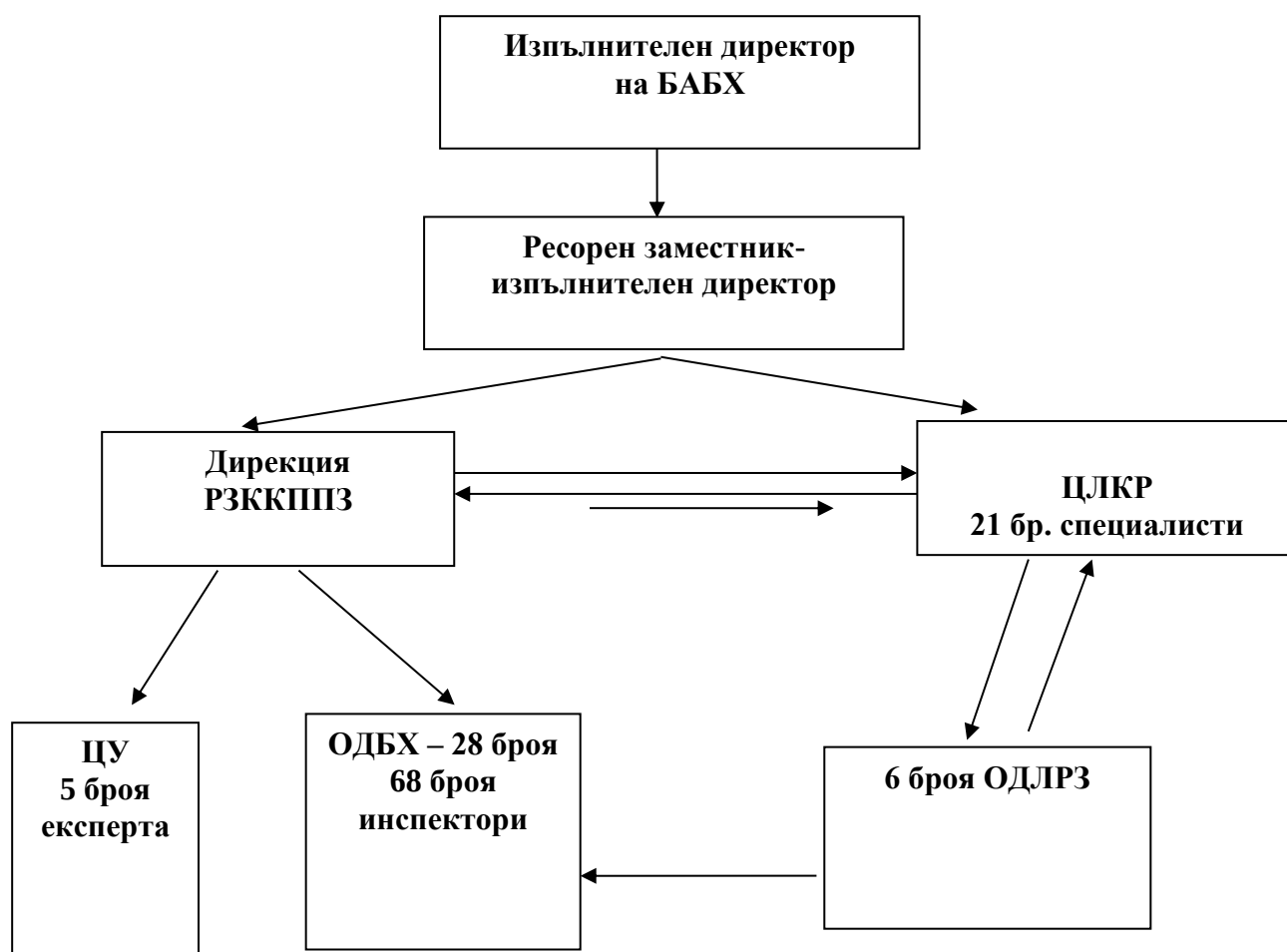
3. ОДЛРЗ в ОДБХ Велико Търново – извършва рутинни анализи на територията си вкл. на територията на ОДБХ Габрово, ОДБХ Видин, ОДБХ Враца, ОДБХ Монтана, ОДБХ Плевен и ОДБХ Ловеч и вирусологична експертиза на проби от овощни и зеленчукови видове от територията на Северна България;

4. ОДЛРЗ в ОДБХ Пловдив – извършва рутинни анализи на територията си вкл. на територията на ОДБХ Пазарджик, ОДБХ Смолян, ОДБХ Хасково и ОДБХ Кърджали и вирусологична експертиза на проби от овощни и зеленчукови видове от територията на Южна България;

5. ОДЛРЗ в ОДБХ Благоевград – извършва рутинни анализи на територията си и територията на Кюстендил;

6. ОДЛРЗ в ОДБХ Русе – извършва рутинни анализи на територията си вкл. на територията на ОДБХ Разград, ОДБХ Добрич и ОДБХ Силистра;

Областните диагностични лаборатории по растително здраве се ръководят методически от Централна лаборатория по карантина на растенията.

При извършване на официалния контрол фитосанитарните експерти и официалните фитосанитарни инспектори на БАБХ прилагат освен законодателството, посочено в Приложение № 1 и следните планове и програми:

1. Общ годишен план за дейностите по фитосанитарен контрол. Планът се изготвя съвместно от експертите по фитосанитарен контрол в дирекция РЗКППЗ при ЦУ на БАБХ и ЦЛКР. Планът се обсъжда на годишен семинар по фитосанитарен контрол и се включва в общия план за работа на дирекцията.

2. Мониторингови програми за карантинни вредители. Програмите са разработени от дирекция РЗКППЗ и одобрени от изпълнителния директор на БАБХ.

Съгласно чл. 9-13 от Регламент (ЕС) № 2017/625, експертите в направление растително здраве извършват:

- официален контрол на всички оператори редовно, с подходяща честота, определена въз основа на риска;
- официален контрол без предварително уведомяване на операторите, освен когато предварителното уведомяване е необходимо и обосновано за извършването на официалния контрол;
- официален контрол по еднакъв начин, като отчитат необходимостта от адаптиране на контрола към специфичните случаи;
- официален контрол, който се прилага с едно и също внимание, както по отношение на износа от Република България и Европейския съюз, така и към вноса в Съюза;
- официален контрол при голяма степен на прозрачност и предоставят на обществеността най-малко веднъж годишно, съответната информация относно организацията и осъществяването на официалния контрол;
- официален контрол в съответствие с документираните процедури за контрол;
- изготвят писмени записи за всеки извършен от тях официален контрол;
- спазват задълженията за поверителност на информацията за резултатите от официалния контрол.

Контролът се извършва на всеки един от етапите по веригата за производство и преработка. Проверките се извършват на случаен принцип, без каквато и да е дискриминация по отношение на произхода на растенията, растителните продукти или другите обекти и в съответствие със следните разпоредби:

- случайни проверки по всяко време и на всяко място, където са преместени растения, растителни продукти или други обекти;
- случайни проверки в предприятията, където се отглеждат, произвеждат, съхраняват или продават растения, растителни продукти или други предмети, както и в предприятията на купувачите;
- случайни проверки едновременно с всякакви други проверки по документи, извършвани по причини, различни от фитосанитарните.

Проверките трябва да са редовни в обектите и помещенията на професионалните оператори, вписани в Официалния регистър за фитосанитарен контрол на ОДБХ. Проверките могат да бъдат селективни, ако има факти, които позволяват да се смята, че се нарушават съответните разпоредби.

Съгласно изискванията на Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/66 в помещенията на професионалните оператори и други места, свързани с дейността, се извършва проверка най-малко веднъж годишно. Честотата на контрола може да бъде увеличена или намалена в зависимост от критерии, свързани с риска от въвеждане на вредители.

Съгласно чл. 23 от Регламент (ЕС) 2016/2031 държавите членки изготвят многогодишни програми за наблюдение. Наблюденията са организирани в няколко програми, групирани по култури и при базиран на риска подход, са насочени към места с по-голяма вероятност да бъдат установени определените за наблюдения вредители.

Съгласно чл. 24 от Регламент (ЕС) 2016/2031 фокусът на наблюденията е насочен към приоритетните вредители и такива с решения за спешни мерки, както и карантинни вредители от значение за ЕС, по култури и растителни видове, които са от значение за икономиката и околната среда на България.

При анализ на рисковете, за наблюдения на вредители се вземат предвид следните критерии:

- свързани с пътищата за пренасяне на вредители - места в близост до сухопътни гранични и контролни пунктове, различни от граничните пунктове, летища, пристанища и международни пътища;
- внос и движение на стоки с висок фитосанитарен риск – посевен и посадъчен материал, рязан цвят, дървен опаковъчен материал (ДОМ);
- рискове, свързани с произхода на стоките - страни и зони в ЕС с присъствие на определени вредители;
- интензитет на доставките и цикличност на производствените процеси при професионалните оператори.

Използваните методи за наблюдение са директни (визуално наблюдение за наличие на симптоми и присъствие на вредители) и индиректни, с различни техники - феромонови уловки, лепливи капани и др. За определени вредители, за които е подходящо, се вземат проби за латентна зараза.

В програмите за наблюдения се използват научните достижения, международни и регионални стандарти за откриване и диагностика на вредители по растенията. В ръководствата за инспекторите са описани подходящите периоди за наблюдение, характерна симптоматика, биология на вредителите, рисковите фактори за навлизане на вредители, методите за вземане и безопасно изпращане на пробите за лабораторен анализ. Наблюденията се базират на определени нива на вероятност за откриване на вредители, в зависимост от размера на контролираните единици, съгласно Международен стандарт за фитосанитарни мерки (МСФМ) №31. За планиране на наблюденията и прилагане на базиран на риска подход за обследване за някои вредители, се прилагат и разработени пособия от Европейския орган за безопасност на храните (EFSA) - електронен инструмент Ribess, картоните за наблюдения (Pest survey

cards), разработени за всеки конкретен вредител. Във всяка програма за наблюдения по култури има заложен годишен план за вземане на проби.

Относно обследванията за вредители, всяка година се формират работни групи по различните мониторингови програми, състоящи се от експерти от ЦУ на БАБХ, експерти от ЦЛКР, националния докладчик по съответната програма и фитосанитарни инспектори от регионите, където има интензивно производство на наблюдаваните култури. Работната група анализира резултатите от изпълнението за предходната година, изготвя план за наблюдение за всеки регион, периодите за наблюдение, промените в законодателството, и на тази база актуализира броя на инспекциите и пробите за лабораторно изпитване, необходими да се гарантира изпълнението на програмата.

Многогодишните програми за наблюдения са както следва:

- Мониторинг за карантинни вредители по картофи;
- Мониторинг за карантинни вредители по овощни видове, включително ягоди и малини;
- Мониторинг за карантинни вредители по лозята;
- Мониторинг за карантинни вредители по зеленчукови видове в оранжерии и на открити площи;
- Мониторинг за *Xylella fastidiosa*;
- Мониторинг за установяване наличие или отсъствие на вредителя *Meloidogyne graminicola* на територията на България;
- Мониторинг за карантинни вредители по горски видове;
- Мониторинг за карантинни вредители в оранжерии, разсадници и градински центрове за цветя и декоративни растения;
- Календарен план за наблюдение на растения и растителни продукти за карантинни вредители.

Мониторинговите програми се актуализират ежегодно с промените в нормативната уредба и въвеждане на нови актове за изпълнение на ЕК относно спешни мерки за предотвратяване на въвеждането и разпространението на определени вредители на територията на Съюза.

В член 14 от Регламент (ЕС) 2017/625 са определени дейностите, методите и техниките на контрол, които следва да се прилагат при официалния контрол. Специалните правила за официалния контрол и за действията, предприемани от компетентните органи във връзка със здравето на растенията са регламентирани в член 22 от Регламент (ЕС) 2017/625.

Като цяло, официален контрол се извършва на всички етапи на производството, вноса, износа и търговията. Планираните контроли се основават на риска, като тяхната честота и график на провеждане са съобразени с изискванията на законодателството на страната и ЕС. С цел оценка на риска при внос на определени растения, растителни продукти и други обекти е съставен „Списък на видовете растения, растителни продукти и други обекти, рискови за Република България, подлежащи на задължителен

лабораторен анализ в ЦЛКР при внос“ съгласно Приложение № 9А към Заповед № РД 11-1601/09.07.2020г. на изпълнителния директор на БАБХ.

Основен метод за оценка на фитосанитарното състояние е визуалната проверка на растенията. Винаги, в случай на съмнение, се извършва вземане на проби за лабораторни изпитвания. Провеждат се също и редовни обследвания, които включват задължително вземане на проби и лабораторно изпитване за всички видове вредители, като вредителите по картофите.

Обследвания за наличие на вредители се извършват на производствените обекти, в зелените зони и горските райони, съгласно изискванията на ЕС.

Инспекциите през вегетационния период се планират и извършват в подходящо време, а отделите по растителна защита към ОДБХ изготвят месечни отчети за проведеният контрол.

Контролът в рамките на системата за растителни паспорти е основан на редовни проверки в площите и другите помещения на регистрираните оператори.

Растителните паспорти се издават от официалните фитосанитарни инспектори когато резултатите от проведения през вегетацията контрол, включително от лабораторните изпитвания, отговарят на нормативните изисквания.

Растителни паспорти могат да се издават и от професионални оператори, които отговарят на критериите, посочени в Делегиран Регламент (ЕС) 2019/827 и имат разрешение от компетентния орган, в случая ОДБХ.

Проверки могат и се извършват и при нерегистрирани дребни производители, в зависимост от растителните видове, които отглеждат и фитосанитарния риск, който представляват като гостоприемници на вредители.

Официалният контрол се извършва от официалните фитосанитарни инспектори в ОДБХ. Фитосанитарните проверки се извършват редовно, но най-малко веднъж в годината и обхващат, сградите и другите помещения на производителя, площите за производство, растежната среда на растенията, документацията.

Съгласно член 22 от Закона за защита на растенията, в Официалния регистър на професионалните оператори се регистрират лицата по чл. 6, ал. 1, т.11 от Закона, включително лицата, които внасят, произвеждат, преработват и/или отглеждат растения и растителни продукти, в т.ч. събирателни и разпределителни центрове, стокови тържища и пазари на производители на такива растения и растителни продукти. Производителите се регистрират в ОДБХ, на чиято територия извършват дейността си.

Фитосанитарният контрол се извършва върху отделни партии, без да се прилага дискриминация по отношение на произхода на растенията, растителните продукти и другите обекти:

- навсякъде и по всяко време, когато растенията, растителните продукти и другите обекти се придвижват;
- в предприятията, в които растенията, растителните продукти и другите обекти се съхраняват или продават, както и в предприятията на купувачите.

Дирекция РЗКППЗ към БАБХ извършва вътрешни проверки на регионалните си подразделения съгласно план, утвърден от изпълнителния директор на БАБХ.

Проверките са в рамките най-малко веднъж на три години за всяка ОДБХ. Проверките се провеждат с цел оценка на степента на съответствие на документацията, която се води и доколко и как се изпълняват поставените цели и задачи, заложи в Работния план на дирекцията за съответната година и Годишните планове за контрол. При констатиран несъответствие се попълва фиш за забележка или фиш за несъответствие, като се посочват коригиращи мерки и срок за изпълнението им, както и отговорно лице. След приключване на проверката се прави заключение, което се изготвя от проверяващото лице и се представя на ръководството и лицата, които са проверявани. Процедурата приключва с изготвяне на доклад от проведената проверка.

Проверка на степента на съответствие на документацията по отношение на контролните дейности, в областта на фитосанитарния контрол (ФСК). Процедурите на проверката са:

1. Подготовка:

- Формулират се критериите;
- Изготвят се бланки за провеждане на проверката;
- Изготвя се план;

2. Попълват се бланките за проверка по съответните направления, отразява се съответната степен на изпълнение съгласно определените критерии:

- несъответствие;
- частично несъответствие (констатации);
- съответствие.
- корективни мерки – дават се под форма на:
- несъответствие;
- забележка.

3. Определя се срок за отстраняване на несъответствието. Посочва се отговорно лице за отстраняване на несъответствието.

Процедурите по прилагане на фитосанитарното законодателство са подробно описани в утвърдените от изпълнителния директор на БАБХ мониторингови програми за карантинни вредители за съответната година и в утвърдените стандартни оперативни процедури, както следва:

1. Стандартна оперативна процедура № 504 “Издаване на растителен паспорт от фитосанитарните инспектори на БАБХ при въвеждане и движение на растения, растителни продукти и други обекти в рамките на територията на ЕС и България”
<https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/about.bfsa/administration/standard.operative.procedures>

Съгласно **чл. 84, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2016/2031 на Европейския Парламент и на Съвета от 26.10.2016 г.** растителните паспорти се издават от Компетентния орган.

Тази процедура регламентира общите правила за действие при издаване на растителен паспорт на растения, растителни продукти и други обекти от официалните

фитосанитарни инспектори на БАБХ. Спазването ѝ осигурява единен подход и последователност във всички ОДБХ при издаване на растителен паспорт.

2. Стандартна оперативна процедура № 706 „Издаване на фитосанитарен сертификат за износ, реекспорт и предекспортен сертификат от фитосанитарните инспектори“

<https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/about.bfsa/administration/standard.operative.procedures>

Фитосанитарни сертификати за износ, реекспорт и предекспортни сертификати се издават и подписват само от официалните фитосанитарни инспектори на БАБХ, при условия и по ред, определени в **Глава VI, раздел 4 на Регламент (ЕС) 2016/2031 и глава VII от Регламент (ЕС) 2017/625.**

Компетентният орган не може да делегира издаването на фитосанитарни сертификати за износ, реекспорт и предекспортни сертификати на други лица.

3. Стандартна оперативна процедура № 3201 „Вписване на професионалните оператори в Официалния регистър за фитосанитарен контрол на областните дирекции по безопасност на храните“

<https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/about.bfsa/administration/standard.operative.procedures>

Тази процедура регламентира реда и условията за вписване в Официалния регистър на професионални оператори, попадащи в обхвата на чл. 65 от Регламент (ЕС) 2016/2031 за защитните мерки срещу вредителите по растенията, извършващи дейност на територията на Република България.

4. Стандартна оперативна процедура № 2702 „Временно разрешаване на въвеждане, движение, държане и размножаване на вредители, растения, растителни продукти и други обекти на територията на България и ЕС за официални изпитвания, научноизследователски или образователни цели, опити, сортов подбор или селекция“.

<https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/about.bfsa/administration/standard.operative.procedures>

Във връзка с чл. 8, параграф 1 и чл. 48, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/2031 и Делегиран Регламент (ЕС) 2019/829 тази процедура определя реда за заявяване и условията за временно разрешаване на въвеждането, движението, държането и размножаването на вредители, растения, растителни продукти и други обекти за официални изпитвания, научноизследователски или образователни цели, опити, сортов подбор или селекция.

При необходимост се изготвят допълнителни писмени указания и инструкции за инспекторите по конкретни въпроси.

Официалният контрол за проверка на съответствието с правилата и мерките по Регламент (ЕС) № 2016/2031 и оперативните правила на Регламент (ЕС) № 2017/625 по отношение на растителното здраве включва:

- официален контрол на вредители, растения, растителни продукти и други обекти на всички етапи на производство, преработка, разпространение и използване;

- официален контрол на професионалните оператори и дейностите, които се намират под техен контрол, в т.ч. свързаната с дейностите документация, както и на други лица, спрямо които са приложими същите правила.

Правилата за извършване на официален контрол за проверка на съответствието с правилата и мерките по Регламент (ЕС) № 2016/2031 и оперативните правила на Регламент (ЕС) № 2017/625, както и за действията, които компетентният орган (БАБХ) предприема след извършването на този контрол, са в съответствие със специалните правила по чл. 22 от Регламент (ЕС) № 2017/625 и чл. 26 от Закона за защита на растенията.

За целите на прозрачността и проследимостта, във всяка ОДБХ се води и съхранява досие на всеки регистриран професионален оператор, което включва цялата изискуема документация по регистрация/актуализация на дейността, вкл. инспекционни доклади, протоколи за взети проби за лабораторно изпитване, протоколи с резултати от изпитването, предписания и всякаква друга документация, свързана с дейността и удостоверяваща извършения контрол.

В случай на установени несъответствия с оперативните правила на Регламент (ЕС) № 2017/625 или по Закона за защита на растенията, фитосанитарните инспектори на БАБХ предприемат една или повече от мерките по чл. 138 от Регламент (ЕС) № 2017/625 - издават предписания за отстраняване на констатираните несъответствия и определят срок за отстраняването им, или съставят акт за установено административно нарушение по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Верификацията на извършения официален контрол е от компетенциите на дирекция „Одит на официалния контрол“ при ЦУ на БАБХ. Проверките се извършават по предварително утвърден план и в тях участват началникотдели по растителна защита от съответната ОДБХ или инспектори от други ОДБХ. Всяка проверка се документира. Докладът от извършената проверка съдържа констатации и препоръки към одитирания отдел и се предоставя и на дирекция РЗККППЗ при ЦУ на БАБХ.

Всички фитосанитарни инспектори, осъществяващи официален контрол на растителното здраве в БАБХ, са държавни служители. Съгласно Закона за държавния служител всеки държавен служител ежегодно, до 31 март, декларира писмено пред органа по назначаването всеки търговски, финансов или друг делови интерес, който той или свързани с него лица имат във връзка с функциите на администрацията, в която работи, по образец, утвърден от министъра на държавната администрация и административната реформа.

За целите на официалния контрол и другите официални дейности в растителното здраве, ефективността на контрола се подкрепя и гарантира с достъпа до и ползването на лабораторния капацитет на ЦЛКР, разполагаща с подходящ специализиран ресурс за провеждане на изпитвания, идентификация и диагностика на вредителите по растенията, растителните продукти и другите обекти. ЦЛКР е определена за референтна лаборатория по смисъла на чл.100 от Регламент (ЕС) № 2017/625.

Фитосанитарните експерти и официалните фитосанитарни инспектори на БАБХ притежават необходимото образование и подходяща квалификация за упражняване на официалния контрол и другите официални дейности, съобразно изискванията на

Единния класификатор за длъжностите в администрацията, отразени в длъжностните им характеристики. За целта разполагат с подходящи съоръжения и оборудване.

За постигането на единен и хармонизиран контрол, фитосанитарните експерти и фитосанитарните инспектори на БАБХ разполагат с утвърдени от изпълнителния директор на БАБХ стандартни оперативни процедури, планове за действие в извънредни ситуации, програми за наблюдение и мерки срещу карантинни вредители по определени култури и растения-гостоприемници, както и с допълнителни указания и инструкции по конкретни въпроси, с цел преодоляване на неясноти и трудности в прилагането на нормите.

За постигането на еднаквост в прилаганите методи, проследимост и прозрачност на официалния контрол, на фитосанитарните инспектори на ОДБХ са предоставени образци на работни документи, утвърдени от изпълнителния директор на БАБХ.

Съгласно член 130 на Регламент (ЕС) 2017/625 за официалния контрол, Комисията организира обучение на служителите на компетентните органи. Всички инспектори, които извършват официален контрол са получили подходящо обучение, което им дава възможност да изпълняват задълженията си, и компетентно и последователно да извършват официалния контрол. Информирани са за новостите в своята сфера на компетентност и при необходимост получават допълнително обучение.

Агенцията провежда обучение на фитосанитарните инспектори за повишаване на тяхната квалификация. Обучението на инспекторите е не по-малко от 40 часа за период от три години.

Всички фитосанитарни инспектори задължително преминават различни видове целеви обучения през годината. Темите на тези обучения се определят въз основа на анализа на резултатите от контрола, установени несъответствия в работата на инспекторите при извършени проверки от ЦУ на БАБХ, анализ на риска при ново установени вредители в съседни страни или други държави членки на ЕС, с които имаме търговски стокообмен, информации от EUROPHYT, прилагане на нови актове на ЕК за спешни мерки, промени в действащото законодателство и др.

БАБХ осигурява ежегодно обучение, свързано с фитосанитарния контрол, в рамките на годишна програма за обучение, утвърдена от изпълнителния директор на БАБХ.

IV.2.10. Храни с традиционно специфичен характер, защитени географски указания и защитени наименования за произход

Министерството на земеделието и храните, чрез дирекция „Политики по агрохранителната верига – отдел „Схеми за качество“ и БАБХ изпълняват функциите на национални компетентни органи съгласно националната нормативна уредба и правото на ЕС за земеделски продукти и храни със защитени географски означения и традиционно специфичен характер.

Дирекция „Политики по агрохранителната верига“, непосредствено след вписване на наименования на български земеделски продукти и храни в европейските регистри на земеделски продукти и храни със защитени географски означения и традиционно специфичен характер, изпраща на БАБХ информация за новосъздадените регистри на производителите на български продукти със защитени наименования на

уеб сайта на Министерство на земеделието и храните, с оглед упражняване на ефективен официален контрол на пазара. Извършва се обмен на информация между дирекция „Политики по агрохранителната верига“ и БАБХ при промяна в тези регистри, както и при сигнали за неправомерна употреба на наименованията на български или чужди продукти, вписани в европейските регистри.

Контролът за съответствие на земеделските продукти и храни със защитени географски означения и традиционно специфичен характер се извършва от контролиращи лица в съответствие със Закона за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз (ЗПООПЗПЕС)⁶⁸ и Наредба № 5 за подготовка и представяне на искания до Европейската комисия относно земеделските продукти и храни със защитени географски означения и традиционно специфичен характер, за контрол за съответствие с продуктова спецификация и за водене на регистри на производителите и контролиращите лица⁶⁹. Министърът на земеделието и храните определя условията и реда за даване на разрешение на контролиращите лица, за осъществяване на контрол за съответствие на земеделските продукти и на храните с географски означения и с традиционно специфичен характер с тяхната спецификация, както и за упражняване на надзор върху дейността на контролиращите лица. За получаване на разрешение кандидатстват контролиращи лица, които са получили акредитация за съответствие с изискванията на Стандарт EN ISO/IEC 17065:2012 - *Оценяване на съответствието. Изисквания към органите за сертификация на продукти, процеси и услуги*. Съгласно този стандарт органите, които извършват сертификация на продукти, трябва да имат сключени договори с лаборатории, сертифицирани по Стандарт EN ISO/IEC 17025:2018 - *Общи изисквания за компетентността на лаборатории за изпитване и калибриране*.

За получаване на разрешение контролиращите лица подават заявление в Министерство на земеделието и храните. Заявлението съдържа данни за правния статус на лицето. Към заявлението се прилагат: копие от регистрация, нотариално заверено копие на сертификат за акредитация и досие. Досието съдържа: процедура за извършване на контрол, която контролиращото лице се задължава да прилага при упражняване на контрола, и гаранции за неговата обективност; копие на договор с акредитирана лаборатория, която ще извършва анализи; мерките, които контролиращото лице прилага при установяване на нарушения; данни за техническото оборудване и за броя на служители на контролиращото лице и доказателства за тяхната квалификация и опит в контролната дейност. Документи, които са издадени на чужд език, се придружават от легализиран превод на български език.

Процедурата за даване на разрешение протича в няколко етапа. Извършва се преглед на представените документи, проверка на място за оценка на съответствието на представената от заявителя документация с фактическите условия за извършване на контролната дейност. Въз основа на установените факти се изготвя експертен доклад, който се представя на Постоянната междуведомствена консултативна комисия по

⁶⁸ Закон за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз (загл. изм. - ДВ, бр. 99 от 2013 г.), в сила от 01.01.2007 г., обн. ДВ, бр. 96 от 28 ноември 2006 г., посл. изм. ДВ, бр. 41 от 10 май 2024 г.

⁶⁹ Наредба № 5 от 13.08.2019 г. за подготовка и представяне на искания до Европейската комисия относно земеделските продукти и храни със защитени географски означения и традиционно специфичен характер, за контрол за съответствие с продуктова спецификация и за водене на регистри на производителите и контролиращите лица (обн. в ДВ, бр. 67 от 23.08.2019 г.)

географски означения и храни с традиционно специфичен характер. Комисията излиза със становище за даване на разрешение или за мотивиран отказ. Заповедта на министъра за разрешение на контролиращото лице да упражнява дейност се публикува в Държавен вестник и е валидна до изтичане на срока на акредитацията му. Контролиращите лица извършват проверки по процедура, утвърдена в Контролния план на съответния продукт.

Контролът при производството на земеделски продукти и храни със защитени географски означения и традиционно специфичен характер се изпълнява на няколко нива. Съгласно контролните планове за всеки продукт, производителите имат задължението да извършват самоконтрол, който включва поддържане на документация за всички процеси от получаването на суровини до транспортирането на готовия продукт към търговската мрежа – входящи дневници, производствени дневници, регистрация на продажбите, регистрация на проверката на готовия и опакован продукт. Контролиращите лица осъществяват планови и допълнителни планови или внезапни проверки на място дали се спазват изискванията за съответствие – идентификация и проследимост на суровините, на съхранявания продукт, на преработвания продукт и съответно на готовия продукт. Проверят се също така характеристиките на готовия продукт и дали той отговаря на изискванията за етикетиране. След всяка извършена проверка контролиращото лице изпраща контролен лист на компетентния орган.

Надзорът върху контролиращите лица се възлага от министъра на земеделието и храните на длъжностни лица от компетентното звено в МЗХ - дирекция „Политики по агрохранителната верига”, отдел „Схеми за качество”, изпълняващ функциите на **национален компетентен орган** съгласно европейското законодателство за земеделски продукти и храни със защитени географски означения и традиционно специфичен характер.

Надзорът се осъществява чрез документални проверки и чрез проверки на място при производителите и/или контролиращите лица. За извършените проверки на място длъжностните лица изготвят протокол. Копие от протокола се изпраща на поднадзорното лице.

Съгласно чл. 2, ал 1 от Вътрешните правила на дирекция „Политики по агрохранителната верига”⁷⁰ дейността на служителите се осъществява при спазване на принципите, заложи в българското законодателство, на законност, откритост и достъпност, ефективност, отговорност и отчетност, субординация и координация.

Мониторингът на използването на регистрирани наименования (защитени наименования за произход, защитени географски указания и храни с традиционно специфичен характер) за описание на пуснат на пазара продукт се осъществява от БАБХ чрез извършване на официални проверки. Съответствие с оперативните критерии на Регламент (ЕС) № 2017/625 БАБХ постига чрез Стандартна оперативна процедура за мониторинг на използването на регистрирани наименования на пазара - СОП КХ-21, версия 2⁷¹. Официалните проверки на пазара се извършват съгласно разписани указания в тази процедура. В нея са определени критерии за оценка на риска на обектите и честотата на извършване на проверките, планирането и докладването на

⁷⁰ Вътрешните правила на дирекция „Политики по агрохранителната верига“ в МЗХ, влезли в сила със Заповед № РД-09-66 от 24.01.2024 г.

⁷¹ Стандартна оперативна процедура за мониторинг на използването на регистрирани наименования на пазара“ - СОП КХ-21, версия 2, утвърдена със Заповед № РД 11-2342/12.10.2021 г.

контрола, обхвата на инспекциите, оценка на несъответствията и мерки за тяхното отстраняване. Контролът е насочен приоритетно към обекти, чиято дейност има потенциален риск от несъответствие с изискванията на законодателството към храните със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ за потребителите или други оператори по веригата на разпространение. Проверките обхващат храни с произход от Р България, държави-членки на ЕС и трети страни. Извършват се на всеки етап от производството и търговията със земеделски продукти и храни със защитени географски означения и храни с традиционно специфичен характер и обхващат дейности като внос, износ, съхранение, транспорт, търговия, нарязване, преупаковане, етикетиране и продажба или доставка до краен потребител. Насочени са към:

1. Регистрирани продукти;
2. Продукти, които използват неправомерно регистрирани наименования ЗНП/ЗГУ/ХТСХ;
3. Продукти с временна национална защита;
4. Продукти, включващи в състава си регистрирани наименования ЗНП/ЗГУ/ХТСХ.

Съгласно СОП КХ-21, на база извършена оценка на риска на обектите и определена честота на официалния контрол, ОДБХ изготвят Регионални годишни планове, които се изпращат в дирекция „Контрол на храните“ при ЦУ на БАБХ в срок до края на месец януари. Регионалните годишни планове включват 100% от обектите с висок риск, 50% от обектите със среден риск, 33 % от обектите с нисък риск и 20% от обектите с много нисък риск.

Оценка на риска на обектите	Честота на проверки
Висок	1 годишно
Среден	1 на две години
Нисък	1 на три години
Много нисък	1 на пет години

Анализът на риска се извършва по два показателя - Потенциален риск от несъответствие, свързан с дейността на бизнес-оператора, за потребителите или други бизнес-оператори и Степен на съответствие със законодателството за ЗНП/ЗГУ/ХТСХ. Прави се оценка на риска на обектите /производители и търговци на едро, търговци на дребно, включително заведения за обществено хранене/.

Освен планираните проверки се извършват и извънредни. Те биват:

1. По сигнали на граждани, групи производители, други компетентни или контролни органи;
2. Тематични, разпоредени с писма или заповеди от изпълнителния директор на БАБХ;

3. За проверка на изпълнението на разпоредени административни мерки, като предписания за спиране на търговията с храни, предписания за отстраняване на несъответствия в етикетирането и др.

Официалните проверки на пазара на използването на регистрирани наименования и наименования с временна национална защита се осъществяват чрез методи и техники на контрол:

1. Проверка на дейностите, които бизнес-операторите извършват с храни със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ.
2. Избор на продукт
3. Спецификация на продукта
4. Инспекция на етикетирането, включваща:
 - Изисквания за етикетиране на предварително опаковани храни;
 - Изисквания за етикетиране на непредварително опаковани храни.
5. Проследимост на храни със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ.
6. Документиране на проверката.
7. Оценка на несъответствията и мерки за тяхното отстраняване.

Документирането на проверката се осъществява чрез попълване на чек-лист по образец, който е даден в Приложение I към СОП КХ-21 и съставяне на констативен протокол. Правят се снимки на продукта (етикетиране и представяне) и на придружаващите го документи, ако не е възможно вземането на копия от тях.

За оценка на установени несъответствия компетентният орган взема предвид естеството на несъответствието и данните за предишни периоди относно операторите във връзка с осигуряването на съответствието. Предвидените санкции трябва да бъдат ефективни, пропорционални на нарушението и възпиращи.

Несъответствията, констатирани при официалния контрол на употребата на регистрирани наименования на пазара, се степенуват на съществени и несъществени. За съществени се приемат несъответствията, които касаят естеството и произхода на храната със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ. Ако една храна не е регистрирана, не съответства на продуктова спецификация или производителят ѝ не е включен в система на контрол, то тя е несъответстваща на изискванията на законодателството. За несъществени се приемат несъответствията, които се констатира при етикетирането или представянето на регистрирани храни със ЗНП/ЗГУ/ХТСХ.

За да е ефективна и пропорционална наложената санкция, тя трябва да е насочена към оператора, който е отговорен за несъответствието, независимо на кой етап от разпространението на продукта то е констатирано. Когато се определят естеството и размерът на санкцията, трябва да се вземат предвид и данните за предишни несъответствия на оператора.

Информация за всяка извършена проверка се изпраща в ЦУ на БАБХ, дирекция „Контрол на храните“. Информацията включва попълнен чек-лист от проверката, снимки и документи на проверения продукт.

Годишни доклади за мониторинга на използването на регистрирани наименования на пазара се изпращат от отдел „Контрол на храни“ при ОДБХ до дирекция „Контрол на храните“ при ЦУ на БАБХ до 20 януари на следващата година. До 31 януари дирекция „Контрол на храните“ изготвя годишен доклад до министъра на земеделието и храните за извършения от БАБХ официален контрол.

IV.2.11. Биологично производство

Министърът на земеделието и храните е компетентен орган, отговорен за организацията на официалния контрол в Република България за целите на чл. 1, параграф 2, буква "и", чл. 3, т. 3, буква "а" от Регламент (ЕС) 2017/625 и чл. 3, т. 54 от Регламент (ЕС) 2018/848, на всички етапи на производство, обработка и разпространение.

Дейността на компетентния орган се подпомага от Компетентното звено, определено съгласно Устройствения правилник на Министерството на земеделието и храните – дирекция „Биологично производство“. Дейността на дирекцията се осъществява съгласно вътрешни правила, утвърдени със Заповед № РД09-719/10.09.2020 г. на министъра на земеделието и храните.

С цел оптимизиране на контрола върху дейността по издаване на разрешения за осъществяване на контрол за съответствие с правилата за биологично производство на контролиращите лица, както и за осъществяване последващ текущ надзор върху тяхната цялостна дейност, дирекция „Биологично производство“ е изготвила следните процедури, окомплектовани с контролни листове и утвърдени със заповеди на министъра на земеделието и храните:

Процедура за издаване на разрешение⁷²;

Процедура за извършване на надзорни проверки/одити на контролиращите лица⁷³;

Методика за анализ на риска за оценка на вероятността от несъответствие⁷⁴;

Специфични правила за избор на подходящо разположение на пчелините за производство на биологични пчелни продукти⁷⁵;

- Процедура за събиране на информация за наличието на пазара на биологичен растителен репродуктивен материал и растителен репродуктивен материал произведен при преход към биологично производство, на отглеждани по биологичен начин животни, бавнорастящи птици, биологични ярки и ювенилни екземпляри от биологични аквакултури⁷⁶.

⁷² Процедура за издаване на разрешение, утвърдена със Заповед № РД 09-357/23.03.2023 г. на министъра на земеделието.

⁷³ Процедура за извършване на надзорни проверки/одити на контролиращите лица, утвърдена със Заповед № РД 09 – 831/08.08.2023 г. на министъра на земеделието и храните.

⁷⁴ Методика за анализ на риска за оценка на вероятността от несъответствие, утвърдена със Заповед № РД 09-287/20.03.2023 г. на министъра на земеделието.

⁷⁵ Специфични правила за избор на подходящо разположение на пчелините за производство на биологични пчелни продукти, утвърдени със Заповед № РД 09-420/07.04.2023 г. на министъра на земеделието.

⁷⁶ Процедура за събиране на информация за наличието на пазара на биологичен растителен репродуктивен материал и растителен репродуктивен материал произведен при преход към биологично

Процедури, необходими за ефективна комуникация:

Процедура за обмен на информация между дирекция „Биологично производство“ и Държавен фонд „Земеделие“ - Разплащателна агенция⁷⁷;

- Процедура за обмен на информация между дирекция „Биологично производство“ и Българската агенция по безопасност на храните⁷⁸;

- Процедура за обмен на информация на компетентното звено с Европейската комисия⁷⁹;

- Процедура за обмен на информация на компетентното звено с държавите членки⁸⁰;

- Процедура за обмен на информация на компетентното звено с одобрените от министъра на земеделието, храните и горите контролиращи лица по отношение на мерките от Приложение № 3 от Наредба № 5 от 2018 г.⁸¹;

- Процедура за обмен на информация във връзка с прилагането на чл. 92 а от Регламент (ЕО) № 889/2008⁸².

Процедурите на Компетентния орган гарантират съответствието с приложимото общностно и национално законодателство, правилната координацията и разпределение на отговорностите между отделните звена, законосъобразни практики по планиране, провеждане, последващи действия и документиране на всички етапи свързани с официалния контрол и надзора, както и предприемането на коригиращи действия при необходимост.

Съгласно чл. 18 от ЗПОПЗПЕС контролът за спазване на правилата на биологичното производство се осъществява от контролиращи лица. Контролиращи лица по чл. 3, параграф 56 от Регламент (ЕС) 2018/848, получават разрешение за контролна дейност от компетентния орган, който е делегирал задачи, свързани с официалния контрол и другите официални дейности.

производство, на отглеждани по биологичен начин животни, бавнорастящи птици, биологични ярки и ювенилни екземпляри от биологични аквакултури, утвърдена със Заповед № РД 09-469/25.04.2023 г. на министъра на земеделието.

⁷⁷ Процедура за обмен на информация между дирекция „Биологично производство“ и Държавен фонд „Земеделие“ - Разплащателна агенция, утвърдена със Заповед № РД 09 – 1050/18.11.2019 г. на министъра на земеделието и храните.

⁷⁸ Процедура за обмен на информация между дирекция „Биологично производство“ и Българската агенция по безопасност на храните, утвърдена със Заповед № РД 09 – 318/23.03.2020 г. на министъра на земеделието и храните.

⁷⁹ Процедура за обмен на информация на компетентното звено с Европейската комисия, утвърдена със Заповед № РД09-696/08.10.2015 г. на министъра на земеделието, храните и горите.

⁸⁰ Процедура за обмен на информация на компетентното звено с държавите членки, утвърдена със Заповед № РД09-696/08.10.2015 г. на министъра на земеделието, храните и горите.

⁸¹ Процедура за обмен на информация на компетентното звено с одобрените от министъра на земеделието, храните и горите контролиращи лица по отношение на мерките от Приложение № 3 от Наредба № 5 от 2018 г., утвърдена със Заповед № РД09-1096/14.12.2018 г. на министъра на земеделието, храните и горите.

⁸² Процедура за обмен на информация във връзка с прилагането на чл. 92 а от Регламент (ЕО) № 889/2008, утвърдена със Заповед № РД09-1052/18.11.2019 г. на министъра на земеделието, храните и горите.

Контролиращите лица са местни и чуждестранни лица - търговци по смисъла на Търговския закон или на законодателството на държава - членка на ЕС, или на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, и получили разрешение от министъра на земеделието и храните. В разпоредбите на чл. 19, ал. 2 от същия закон е регламентирано, че контролиращите лица трябва да притежават сертификат за акредитация, издаден от Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“, съответно от органа за акредитация на държавата - членка на Европейския съюз, или на държавата - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, в която е седалището на лицето, с който се удостоверява съответствие с изискванията на стандарт EN ISO/IEC 17065:2012.

Съгласно разпоредбите на чл. 25а, ал. 2 и чл. 25в от ЗПООПЗПЕС, Българската агенция по безопасност на храните извършва официален контрол за употреба на термини и означения за биологичен метод на производство в търговска мрежа и при внос на биологични продукти и храни за спазване изискванията на Регламент (ЕС) 2018/848, ЗПООПЗПЕС и Наредба № 5 от 2018 г.

На национално ниво правилата за биологично производство се уреждат със ЗПООПЗПЕС и Наредба № 5 от 2018 г.

С Наредба № 5 от 2018 г. се определят условията и редът за:

1. прилагане на правилата на биологично производство на растения, животни и аквакултури, растителни, животински продукти, продукти от аквакултури и храни, тяхното етикетиране и контрола върху производството и етикетирането им съгласно изискванията на европейското законодателство;

2. създаване и поддържане на публични електронни регистри;

3. прилагане на правила за преход към биологично производство;

4. внос от трети държави на биологични продукти и храни съгласно изискванията на Делегиран регламент (ЕС) 2021/2306, Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/2307, Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/1378 и съгласно чл. 25в от ЗПООПЗПЕС;

5. издаване на разрешение за контролна дейност и последващ официален надзор върху дейността на контролиращите лица, в т.ч. делегиране на задачи на контролиращите лица съгласно чл. 40 от Регламент (ЕС) 2018/848;

6. състава и функциите на постоянната междуведомствена консултативна комисия по биологично производство, наричана по нататък "комисията";

7. официален контрол на биологично произведени земеделски продукти и храни съгласно чл. 25а от ЗПООПЗПЕС;

8. взаимодействие между институции, имащи компетенции по отношение на надзора и контрола в биологичното производство съгласно Регламент (ЕС) 2018/848.

Компетентното звено – дирекция „Биологично производство“ осъществява надзор върху дейността на контролиращите лица. Надзорът се извършва съгласно Процедура за извършване на надзорни проверки/одити на контролиращите лица, утвърдена със Заповед № РД09-831/08.08.2023 г. на министъра на земеделието и храните. С нея се определя реда за извършване на годишни и допълнителни надзорни

проверки/одити съгласно чл. 53, ал. 1 и ал. 9 от Наредба № 5 от 2018 г. на лицата, получили разрешение по чл. 18, ал. 1 от ЗПООПЗПЕС.

Годишната надзорна проверка/одит на контролиращите лица включва:

1. Издаване на заповед на министъра на земеделието и храните за извършване на Годишна надзорна проверка/одит за всяко контролиращо лице.

2. Предоставяне на предварителна информация от всяко контролиращо лице чрез попълване на „Предварителен въпросник във връзка с предстояща Годишна надзорна проверка/одит“ по образец.

3. Подготовка за Годишната надзорната проверка/одит – извършва се преглед на наличните документи, анализира се предварително предоставената от всяко контролиращото лице информация. По време на годишната надзорна проверка компетентното звено може да изисква и допълнителна информация и документи по електронната поща от КЛ. Същата следва да бъде изпратена по електронен път в срок, определен от водещия проверката.

4. Изготвяне на Програма за Годишната надзорна проверка/одит съгласно одобрен от директора на дирекция „Биологично производство“ индикативен график за извършване на Годишни надзорни проверки/одити с физически проверки на място на оператори.

5. Извършване на Годишната надзорна проверка/одит от длъжностните лица със следните етапи:

- административна проверка на документацията на контролиращото лице;
- административна проверка на досиета на не по-малко от 3% от общия брой;
- оператори в система на контрол на всяко контролиращо лице;
- физическа проверка на място по време на инспекция, извършвана от инспектор;
- на контролиращото лице на не по-малко от 2% от общия брой оператори в система на контрол на всяко контролиращо лице.

6. Изготвяне на предварителен доклад от Годишна надзорна проверка/одит и окончателен доклад от Годишна надзорна проверка/одит, които съдържат констатации, препоръки и срокове за предприемане на мерки и действия.

7. Предварителният и окончателният доклад се изпращат до контролиращото лице с придружителни писма от директора на дирекция „Биологично производство“.

8. В случай че контролиращо лице не е изпълнило препоръките от окончателния доклад в поставените срокове, се изготвя предписание по чл. 22, ал. 4 от ЗПООПЗПЕС с План за действие за отстраняване на допуснато нарушение.

9. В случай че контролиращо лице не отстрани нарушението в определения в предписанието срок, компетентното звено изготвя предложение до Постоянната междуведомствена консултативна комисия по биологично производство по чл. 16, ал. 4 от ЗПООПЗПЕС за отнемане на разрешението или ограничаване на неговия обхват, съгласно чл. 22, ал. 4, т. 1 от ЗПООПЗПЕС.

След изпращане на окончателния доклад от Годишната надзорна проверка/одит се извършва оценка на риска на контролиращото лице съгласно утвърдена от министъра на земеделието и храните Методика за определяне на категорията риск на контролиращите лица. Оценката на риска има за цел да определи процента на допълнителните физически проверки по чл. 53, ал. 9, т. 2 от Наредба № 5 от 2018 г. на оператори спрямо рисковата категория на всяко контролиращо лице.

В зависимост от определената рискова категория дирекция „Биологично производство“ планира допълнителните надзорни проверки, както следва:

- За контролиращо лице с „нисък риск“ - извършват се не по-малко от 1% допълнителни надзорни проверки на оператори;
- За контролиращо лице със „среден риск“ - извършват се не по-малко от 2% допълнителни надзорни проверки на оператори;
- За контролиращо лице с „висок риск“ - извършват се не по-малко от 3% допълнителни надзорни проверки на оператори.

Допълнителните надзорни проверки или одити започват след приключването на Годишните надзорни проверки/одити на контролиращите лица. Допълнителни надзорни проверки по чл. 53, ал. 9, т. 2 от Наредба № 5 от 2018 г. с физически проверки на място се извършват въз основа на определената рискова категория. Съгласно чл. 53, ал. 9, т. 1 и 3 от Наредба № 5 от 2018 г. се извършват и допълнителните надзорни проверки за установяване на предприети мерки и действия след направени констатации и/или проверки по сигнал/жалба.

Дирекция „Биологично производство“ в срок до края на месец януари изготвя Годишен обобщен доклад до министъра на земеделието и храните за резултатите от годишните и допълнителните надзорни проверки или одити за предходната година.

Министърът на земеделието и храните издава на контролиращите лица разрешение за извършване на контролна дейност за спазване правилата на биологичното производство, съгласно чл. 18, ал. 1 от ЗПООПЗПЕС. Разрешението се издава съгласно Процедура за издаване на разрешение, утвърдена със Заповед № РД09-357/23.03.2023 г. на министъра на земеделието и храните. Процедурата установява правила за работа по отношение на:

1. Издаване на разрешение или ново разрешение по реда на чл. 21 от ЗПООПЗПЕС;
2. Разширяване на обхвата на разрешение;
3. Издаване на разрешение по реда на чл. 21 от ЗПООПЗПЕС при преакредитация;
4. Издаване на временно разрешение по реда на чл. 21а, ал. 2 от ЗПООПЗПЕС.

Лицата по чл. 19, ал.1 и чл. 20, ал. 1 от ЗПООПЗПЕС подават до дирекция „Биологично производство“ заявление за издаване на Разрешение по чл. 18, ал. 1 от ЗПООПЗПЕС. Съгласно чл. 50, ал. 3 от Наредба № 5 от 2018 г. със заповед на министъра на земеделието и храните се определят длъжностни лица, които да извършат административна проверка на заявлението и приложените към него документи, както и проверка на място. Проверката се извършва от минимум двама

служители, един от които се определя като водещ на проверката. Резултатите от проверките се представят за становище на Постоянната междуведомствена консултативна комисия по биологично производство, след което министърът на земеделието и храните издава разрешение за извършването на контролна дейност по смисъла на чл. 18, ал. 1 от ЗПООПЗПЕС. Издадените разрешения на контролиращите лица се публикуват в Държавен вестник.

Прекратяването на контролна дейност, отнемането на разрешение и ограничаването на неговия обхват е регламентирано в чл. 22 от ЗПООПЗПЕС.

При упражняване на контролната дейност контролиращите лица прилагат процедури за извършване на контрол, които гарантират обективност, съгласно изискванията на правото на Европейския съюз и българското законодателство. Контролиращите лица трябва да разполагат и с:

- валиден Сертификат за акредитация съгласно стандарт EN ISO/IEC 17065:2012;
- процедура за анализ на риска за оценка на вероятността от несъответствие на всеки оператор, съответно подизпълнител, с който имат сключен договор за контрол и сертификация, в съответствие с чл. 38, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/848, която се основава на методика, утвърдена със заповед на министъра на земеделието и храните;
- минимален обхват от вещества и продукти, неразрешени за употреба в биологичното производство, или от замърсители, които да бъдат изискани за изпитване от акредитирана лаборатория за всяка от категориите продукти по чл. 35, параграф 7 от Регламент (ЕС) 2018/848;
- договор с официална лаборатория за извършване на лабораторни анализи на проби, взети по време на официален контрол на биологично производство, определена от Компетентния орган съгласно чл. 37 от Регламент (ЕС) 2017/625;
- техническо оборудване, необходимо за изпълнение на контролните дейности;
- достатъчен брой служители с необходимата квалификация и опит в контролната дейност.

Българската агенция по безопасност на храните извършва официален контрол за употреба на термини и означения за биологичен метод на производство в търговска мрежа, съгласно СОП КХ-24⁸³.

В ОДБХ се изготвят Регионални двугодишни планове за контрол. В тях се включват всички обекти за търговия на едро и дребно, които търгуват с биологични храни, както и общинските пазари за продажба на земеделски продукти и храни. Плановите за официален контрол на обектите се изготвят на база извършен анализ на риска и определена честота на контрол, съгласно СОП КХ-24, версия 3.

⁸³ Стандартна оперативна процедура за официален контрол на храни в търговската мрежа върху употребата на термини и означения за биологичен метод на производство”, СОП КХ-24, версия 03, утвърдена със Заповед РД 11-767/20.04.2021 г. на изпълнителният директор на БАБХ

Оценка на риска на обектите	Дейности с биохрани	Честота на проверки
Висок	Търговци на едро, които извършват внос, износ, свободна търговия с държави-членки на ЕС или дистрибутират на територията на страната непредварително опаковани биологични храни и продукти. Търговци на дребно, които произвеждат, приготвят или обработват (нарязване, опаковане и етиктиране) на място биологични храни, които извършват търговия с непредварително опаковани биологични храни и продукти, които складираат биологични храни на място, различно от мястото на продажба, извършват внос или възлагат някоя от тези дейности на трета страна. Пазари за продажба на земеделски продукти и храни.	1 годишно
Нисък	Търговци на едро, които търгуват само с предварително опаковани биологични храни. Търговци на дребно, които търгуват само с предварително опаковани биологични храни.	1 на две години

Извършват се планирани проверки на място в обектите за търговия с биологични храни. Освен планираните проверки се извършват и извънредни. Те са по сигнали на граждани, групи производители, други компетентни или контролни органи; тематични, разпоредени с писма или заповеди от изпълнителният директор на БАБХ; за проверка на изпълнението на разпоредени административни мерки.

Проверките се документират с констативен протокол или доклад, по утвърдени от изпълнителният директор на БАБХ образци. За улеснение на работата на инспекторите към СОП КХ-24, версия 03 е разработен чек-лист, който включва всички елементи на проверката.

Методите и техниките на контрола са подробно разписани в СОП КХ-24 Стандартна оперативна процедура за официален контрол на храни в търговската мрежа върху употребата на термини и означения за биологичен метод на производство, версия 03.

- Проверка на дейностите, които операторът извършва с биологични храни, за съответствие с изискванията за включване в система на контрол или спазване на национална дерогация за изключване от системата за контрол на търговците на дребно;
- Проверка на представянето в търговска зала и съхранението на биологични храни за съответствие с националните изисквания;
- Инспекция на етиктирането за съответствие със специфичните изисквания за етиктиране на биологични храни и с изискванията за предоставяне на информация на потребителите;
- Проследимост на биологични храни – преглед на търговски документи и сертификати, предоставени от доставчиците на биологичните храни, за съответствието им с изискванията на законодателството.

Официалният контрол на биологични продукти и продукти, произведени при преход към биологично производство се извършва от инспектори от отделите “Контрол на храни” при ОДБХ. Дирекция “Контрол на храните” при ЦУ на БАБХ, методически ръководи и координира дейността на ОДБХ. Събира и обобщава информация свързана с контрола на биологично произведените храни в търговска мрежа, изготвя годишните доклади и комуникира с компетентният орган (МЗХ) и други органи за контрол на биологичното производство (контролиращи лица).

Информация за извършените проверки в търговска мрежа се изпраща от ОДБХ до ЦУ на БАБХ, дирекция “Контрол на храните” до 20 януари на следващата година. До 31 януари дирекция “Контрол на храните” изготвя до министъра на земеделието и храните годишен доклад за извършения от БАБХ контрол в търговска мрежа на употреба на термини и означения за биологичен метод на производство. .

Спазването на условията и мерките за внос в Съюза на биологични продукти и продукти, произведени при преход към биологично производство, се установяват на граничните контролни пунктове в съответствие с член 47, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625. Честотата на физическите проверки, посочени в член 49, параграф 2 от същия регламент, зависи от вероятността за несъответствие съгласно определението в член 3, точка 57 на Регламент (ЕС) 2018/848 с правила относно официалния контрол по отношение на пратки с биологични продукти и продукти, произведени при преход към биологично производство, предназначени за внос в Съюза, и относно сертификата за инспекция.

Официалният контрол при внос на биологични продукти се извършва от ОДБХ, на чиято територия се намира пункта за въвеждане на продуктите и храните съгласно СОП КХ-23⁸⁴. На пункта се извършва проверка на всяка пратка биологични продукти, като се използват следните проверки: документална, случайна идентификационна и физическа, съгласно анализа на риска при определяне на процента на идентификационни и физически проверки на пратките биологични продукти. Като резултат от извършения анализ ежегодно се изготвя план за вземане на проби (комбинации продукт/страна на произход) и честота (в %) за извършване на идентификационни и физически проверки, включително вземане на проби. Всяка пратка се проверява документално, а при съмнение инспекторът може да извърши идентификационна и/или физическа проверка извън предварително планираните.

След вземане на решение за пратката се заверява сертификата за инспекция като вноса се допуска като биологичен, допуска се като конвенционален или не се допуска. Вносът на биологични продукти се сертифицира само по електронен път в системата за електронна сертификация TRACES.

Системата за електронно сертифициране TRACES осигурява по-добър контрол върху вноса на биологични продукти. Непрекъснатият достъп до система улеснява проследимостта, позволява на вносителите и компетентните органи да получават лесно информация за движението на стоките и ускорява административните процедури.

Разписаните процедури на Компетентното звено–дирекция „Биологично производство”, гарантират съответствието с приложимото общностно и национално законодателство, правилната координацията и разпределение на отговорностите между

⁸⁴ Стандарта оперативна процедура за официален контрол при внос на биологични продукти - СОП КХ-23, версия 03, утвърдена със Заповед РД 11-1482/30.06.2021 г. на изпълнителният директор на БАБХ

отделните звена, законосъобразни практики по планиране, провеждане, последващи действия и документиране на всички етапи свързани с официалния контрол.

Съответствие с оперативните критерии на Регламент (ЕО) 2017/625 БАБХ постига чрез стандартни оперативни процедури за официален контрол при внос на биологични продукти СОП КХ-23 и за официален контрол на храни в търговската мрежа върху употребата на термини и означения за биологичен метод на производство СОП КХ-24. Процедурите унифицират контрола извършван от БАБХ. В тях са определени критерии за анализ на риска и честотата на извършване на проверките.

Съгласно разпоредбите на чл. 5, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 2017/625 компетентният орган гарантира, че лицата, които извършват официален контрол, получават в рамките на своите отговорности подходящо обучение, което им позволява да изпълняват задълженията си компетентно и да извършват официалния контрол по последователен начин, както и да получават редовно допълнително обучение, ако това е необходимо.

Обучения се провеждат по предварително одобрен годишен график за всяка календарна година и при следните случаи:

- При установени слабости и пропуски при изпълнение на задълженията;
- След анализи на доклади от одити;
- При новости в законодателството;
- По препоръки от проведени одити.

Периодично се провеждат работни срещи с компетентното звено и се обсъждат актуални проблеми и възникнали въпроси при упражняването на надзора/контрола.

IV.2.12. Генетично модифицирани организми

IV.2.12.1. Контрол на генетично модифицираните семена и посадъчен материал

Компетентен орган по отношение контрола на генетично модифицираните семена и посадъчен материал на територията на Република България е Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол (ИАСАС). Тази функция е възложена на ИАСАС в Закона за генетично модифицирани организми (ЗГМО) и Закона за посевния и посадъчния материал (ЗППМ).

Официалният контрол при ГМО семената и посадъчния материал осъществяван от ИАСАС обхваща всички производствени етапи при производство и търговията им: производство, заготовка, търговия, разфасоване и преупаковане на семена в регламентирани и нерегламентирани обекти и внос от трети страни. На същия контрол подлежат и семената и посадъчния материал, доставяни от фирми за целите на сортоизпитването за признаване на нови сортове за вписване в Официалната сортова листа на Република България и за защита правата на селекционера⁸⁵.

85

<https://iasas.government.bg/cms/%D0%BE%D1%84%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0-2021>

Управлението на контрола на генетично модифицираните семена и посадъчен материал на национално ниво се осъществява от изпълнителния директор, главния директор на ГДСАС и отдел „Централна лаборатория“ при ЦУ на ИАСАС. Контролът на регионално ниво се осъществява от инспектори от два сектора на отдел „Сертификация и семеконтрол“ на ИАСАС.

За целите на официалния контрол при семената се предвижда мониторинг в сектора с проверки на място и вземане на проби за лабораторен анализ и анализ в акредитирана лаборатория на взетите проби от партидите семена, произведени и/или търгувани в Република България за наличие на ГМО, като броят на вземаните проби е съобразен с оценката на риска в сектора. За всяка една година от многогодишния план са предвидени анализи за наличие на ГМО в 10 проби. Взетите проби от партиди семена се анализират в акредитирана лаборатория по следния годишен план за мониторинг на ГМО.

Култура:	Година:		
	2024	2025	2026
Царевица	5	5	5
Рапица	3	3	3
Соя	2	2	2
Общ брой проби	10	10	10

Проверките се извършват на полето, в предприятията за заготовка на семена, в складове за съхранение, по време на транспорт и при внос от трети страни. Те биват:

- Проверка по документи (при етикетирание на семената се спазва изискването от ЗППМ „За семена от генетично модифицирани сортове на всеки етикет или придружаващ документ, поставен върху опаковките или придружаващ партидата семена, се отбелязва, че сортът е генетично модифициран“ и проверка дали семената са от разрешени за засяване съдържащи ГМО сортове);
- Проверка на книгите по чл. 62 от ЗППМ, за проверка на записаните в книгите партиди семена дали са от сортове, за които в Европейския каталог на сортовете растения от полски и зеленчукови култури е отбелязана генетична модификация.

Официалният контрол в обектите, подлежащи на контрол от страна на ИАСАС се извършва:

- Планово – извършва се по предварително изготвен план за територията на всяко териториално звено на ИАСАС съгласно стандартна оперативна процедура П 3-6 за документиране на проверките за съответствие със ЗППМ;
- Извънпланово - по сигнали, жалби на граждани и заповед на министъра на земеделието и храните.

За периода 2024 – 2026 г. не са предвидени одити за ГМО семена и посадъчен материал.

Контролната дейност на ИАСАС се осъществява в предвидения в законодателството обхват и на базата на утвърдени от изпълнителния директор писмени процедури П 3-6 "Контрол и документиране на проверките по глава осма и девета на ЗППМ", П 3-7 "Контрол на посевния и посадъчен материал при внос и износ от и за трети страни", в които са предвидени начини за регистриране на резултатите от проверките и срокове за съхраняване на документацията.

Законовите правомощия на ИАСАС за извършване на официален контрол са дефинирани ясно в чл. 13 от Закон за управление на агрохранителната верига, чл. 4 от Закона за посевния и посадъчния материал, чл. 109, ал. 1 от Закона за генетично модифицирани организми и подзаконовите нормативни актове по прилагането им. Всички служители в ИАСАС ежегодно подават Декларация по чл. 12, т. 1 във връзка с чл. 5 от Закон за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси и Декларация по чл. 12, т. 2 във връзка с чл. 14 от Закон за предотвратяване и установяване на конфликт на интереси, подписани саморъчно.

За осигуряване на поверителност и етично поведение при изпълнение на служебните задължения служителите на агенцията са запознати с утвърдения Етичен кодекс за поведение на служителите в ИАСАС и Вътрешни правила за организацията и реда за извършване на проверка, съхраняването и унищожаването на декларациите и за установяване конфликт на интереси в ИАСАС⁸⁶.

Бизнес операторите в сектор „Семеа и посадъчен материал“ са задължени по закон да оказват съдействие на контролните органи и към момента не са регистрирани случаи на отказ за съдействие.

Обмен на информация се осъществява двупосочно на ниво организация между централното управление и териториалните звена и извън организацията – хоризонтално с бизнес операторите, други държавни структури като Агенция „Митници“, БАБХ, сродни офиси на държавите членки на ЕС и др. и вертикално с МЗХ, Европейската комисия и др.

При контрола на семена ИАСАС има ефективно и ефикасно сътрудничество с БАБХ в областта на контрол при внос на семена и посадъчен материал от трети страни.

Всички инспектори и експерти са с висше образование – бакалаври и магистри, държавни служители, с 8 часова заетост на ден, 40 часа/седмично. Служителите имат на разположение служебен транспорт, мобилни телефони, компютри, постоянен достъп до интернет. Инспекторите на ИАСАС са оборудвани с необходимите уреди за вземане на проби и обучени за техниките на пробовземане.

Инспекторите на ИАСАС преминават първоначално обучение при постъпване на работа в агенцията и планирани обучения, за поддържане на умения и компетентност.

За проведените обучения се водят и съхраняват записи и се проверява ефективността им (дали обучаваният/те действително са усвоили и прилагат на практика изискванията).

⁸⁶ Етичен кодекс за поведение на служителите в ИАСАС - утвърден от изпълнителния директор на ИАСАС през 2020 г., Вътрешни правила за организацията и реда за извършване на проверка, съхраняването и унищожаването на декларациите и за установяване конфликт на интереси в ИАСАС - утвърдени от изпълнителния директор на ИАСАС през 2023 г.

Съгласно Закона за държавния служител два пъти в годината се провеждат срещи между инспекторите и преките им ръководители, за атестация на тяхната дейност, като и се анализират степента на изпълнение на заложените в контролния план цели, както и компетентността на инспектора по изпълнение на неговите задължения.

Документите от извършените проверки и резултатите от лабораторните анализи се съхраняват в централното управление на ИАСАС в срокове утвърдени в „Номенклатура на делата със срокове за съхраняване на ИАСАС“ от 2017 г.

IV.2.12.2. Контрол върху етиктирането на генетично модифицирани организми (ГМО)

Съгласно Закона за генетично модифицирани организми (ЗГМО), обн. ДВ бр. 27 от 2005 г., Комисията за защита на потребителите към министъра на икономиката и индустрията осъществява контрол върху етиктирането на ГМО като продукти или съставка на продукти при пускането им на пазара. Контролът се извършва на основание чл.111 от ЗГМО.

Координация на дейностите: Контролът върху етиктирането на генетично модифицирани организми се осъществява от длъжностни лица, оправомощени от председателя на КЗП.

При осъществяване на контролните си функции Комисията за защита на потребителите си взаимодейства с Министерството на околната среда и водите, Министерството на земеделието и храните и с Агенция "Митници". Взаимодействието се осъществява с централните и регионалните структури на съответните органи, описани по-горе.

Председателят на КЗП упълномощава длъжностни лица от Главна дирекция „Контрол на пазара“ към КЗП да осъществяват контрол за спазване изискванията на ЗГМО, като извършват проверки на място в търговски обекти за продажба на стоки по отношение на етиктирането на генетично модифицирани организми. При осъществяване на контролните си функции длъжностните лица от Комисията за защита на потребителите имат право на свободен достъп до търговските обекти, подлежащи на контрол; изискват сведения и документи и получават копия от тях на хартиен носител; могат да привличат експерти в съответната област, когато проверката е особено сложна и изисква специални знания.

При установяване на нарушение на изискванията на ЗГМО или в случаи на съмнение за нарушение КЗП незабавно уведомява министъра на околната среда и водите и министъра на земеделието и храните.

Контролът, извършван от ГД „Контрол на пазара“ е проактивен и реактивен.

Проактивният контрол се осъществява въз основа на план-програма за контролна дейност на дирекцията. Главна дирекция „Контрол на пазара“ към КЗП включва шест регионални дирекции на териториален принцип със седалища в гр. София, гр. Пловдив, гр. Бургас, гр. Варна, гр. Русе и гр. Монтана, както и отдел „Организация на контрола и безопасност на стоките“, който се намира в централното управление на КЗП и координира взаимодействието между регионалните дирекции в областта на контрола. Проактивният контрол обхваща търговски обекти за продажба на

стоки, извършва се на място и се проверява дали предлаганите стоки отговарят на изискванията за етикетиране.

В хода на всяка извършвана проверка длъжностните лица съставят констативен протокол, в който са отразени установените факти и обстоятелства. В случай, че при извършването на проверка в търговски обект е изисквана документация, която не е представена или са необходими допълнителни доказателства, с цел уточняване на дейността, изясняване на конкретни обстоятелства и отговорности, се извършва проверка по документи в офиса на съответната регионална дирекция на КЗП, като се съставя протокол за проверка на документи.

Реактивният контрол се осъществява въз основа на постъпили жалби и сигнали от потребители по описания по-горе ред.

При осъществяване на контрола длъжностните лица:

1. извършват проверки на място в търговските обекти;
2. извършват проверки относно спазване изискванията за етикетиране на продукти по ЗГМО;
3. извършват документални проверки.

Обучение на персонала се провежда при постъпване на работа, при промени в законодателството или при други настъпили промени. Периодично се провеждат работни срещи, семинари и обучения със служителите и се обсъждат поставени въпроси по отношение на прилагането на нормативните актове, срещани затруднения и възникнали казуси при упражняване на контролната дейност.

КЗП извършва официален контрол в съответствие с европейското и национално законодателство, както и в съответствие с утвърдени вътрешни правила и процедури.

При извършване на документална проверка и/или проверка на място в търговски обект/и на икономически оператор/и се съставят констативни протоколи за проверката или протоколи за проверка на документи.

ГД „Контрол на пазара“ към КЗП разполага с приблизително 100 инспектора на територията на цялата страна, които извършват проверки в търговски обекти по всички направления от компетенциите на институцията, включително за извършване на проверки в обекти за търговия на дребно на спиртни напитки и по ЗГМО. Инспекторите са държавни служители с подходяща професионална квалификация и преминават допълнителни вътрешни обучения, насочени към правоприлагане и спазване на относимото законодателство, както и вътрешни правила и процедури.

Съгласно Закона за държавния служител, всеки държавен служител е длъжен:

1. всяка година до 31 март по образец, да декларира писмено пред органа по назначаването всеки търговски, финансов или друг делови интерес, който той или свързани с него лица имат във връзка с функциите на администрацията, в която работи;
2. да не участва при обсъждането, подготовката и вземането на решения, когато той или свързаните с него лица са заинтересувани от съответното решение или когато има със заинтересуваните лица отношения, пораждащи основателни съмнения в неговата безпристрастност.

В случаите по т.2 държавният служител писмено уведомява органа по назначаването.

За изпълнение на изискванията на чл. 8, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/625 инспекторите и експертите от Комисията за защита на потребителите подписват декларация за конфиденциалност. Всеки служител е длъжен да декларира незабавно конфликт на интерес при възникването му.

IV.2.13. Контрол на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки

IV.2.13.1. Контрол при производството на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати от земеделски произход и спиртни напитки

Министерство на икономиката и индустрията осъществява контрол и гарантира спазване изискванията на ЗВЧН, Регламент (ЕС) 2019/787 и Регламент (ЕС) 2024/1143 по отношение на производството и търговията на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати от земеделски произход и спиртни напитки, вкл. спиртни напитки с географско указание. Осъществява надзор по отношение процесите на отлежаване на дестилати от земеделски произход и на спиртни напитки в съответствие с изискванията на чл. 13, параграф 6 от Регламент (ЕС) 2019/787.

Контролът върху производството на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки се извършва от оправомощени със Заповед на министъра на икономиката и индустрията длъжностни лица от отдел “Контрол на икономически дейности” към дирекция „Администриране и контрол на икономически дейности” на МИИ.

При осъществяване на контрола длъжностните лица:

1. извършват проверки на място на производствените обекти за установяване:

а) наличието на необходимите технологични възможности за производство на заявените напитки и/или продукти;

б) изправността на наличното технологично оборудване за производство на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки, както и за съответствието му с вписаното в удостоверението за регистрация на фирмата;

2. извършват проверки относно спазването на технологичните изисквания при производството на етилов алкохол, дестилати и спиртни напитки;

3. извършват проверки относно спазването на изискванията за описанието, представянето, етикетирването и предлагането на пазара при производството на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати от земеделски произход и на спиртните напитки;

4. заверяват технически спецификации за установяване спазването на технологичните изисквания при производството на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки, чрез полагане на подпис, дата и номер;

5. извършват документални проверки и проверки на място за редовността и верността на вписванията в технологичните дневници, които фирмите водят, за съответствието им с придружителните документи и стоковата наличност;

6. събират и обработват информация за произведените, закупените/внесените и реализираните количества етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и

спиртни напитки за предходната календарна година, съгласно чл. 143 и чл. 144 от Закона за виното и спиртните напитки;

7. вземат проби от етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки за физикохимичен анализ и за органолептична оценка;

8. дават задължителни предписания и определят срок за изпълнението им;

9. съставят актове за установяване на административни нарушения по ЗВСН;

10. дават заключения по възраженията във връзка с констатираните нарушения;

11. пазят производствената и търговската тайна и не разгласяват данни от проверките;

12. уведомяват съответния специализиран орган за контрол, когато е налице нарушение на друг нормативен акт;

13. привличат експерти в съответната област, когато проверката е особено сложна и изисква специални познания.

При упражняване на контролните си правомощия длъжностните лица имат право на свободен достъп до:

- обектите за производство и съхранение на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки;

- технологичните дневници, счетоводните и други документи, необходими за целите на контрола, като могат да изискват заверени копия от тях.

Контролът, извършван от отдела е превантивен, текущ и последващ.

Превантивният контрол обхваща едновременно и взаимосвързана документална проверка и проверка на място в производствените обекти на дружествата преди издаване на удостоверение за регистрация и вписване в регистъра на производителите на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати от земеделски произход и спиртни напитки.

Превантивният документален контрол включва проверка на документите, които заявителят подава за регистриране на дружеството в МИИ, съгласно чл.134-137 от ЗВСН.

Същият се извършва при регистрация на спиртни напитки с географско указание на национален етап. Със Заповед на министъра на икономиката и индустрията се създава постоянно действаща Комисия за географски указания, която разглежда подаденото заявление и приложените към него:

1. продуктова спецификация на спиртната напитка;

2. единен документ, така както е определен в член 23 от Регламент (ЕС) 2019/787;

3. топографска карта на географския район в мащаб 1:25 000, на която се нанасят границите на общините, на чиято територия се добиват суровини за производството на спиртната напитка с географско указание, на която се означават наименованията на местностите и местонахождението и границите на насажденията почви;

4. почвена скица на географския район в мащаб 1:25 000 с означаване на видовете почви;

5. справка за площите, засадени с плододаващи лозя или овощни култури;

6. справка за сортовия състав на плодовете и сортовата структура на засадените площи;

7. справка за характеристиките на гроздето или плодовете – захарно съдържание, киселинност, механичен състав и други;

8. справка и документи за връзката между произвежданата спиртна напитка, нейното качество, известност или други специфични характеристики и географския ѝ произход;

9. протокол за изпитване за основните физико-химични показатели съгласно нормативните изисквания за съответния продукт, издаден от акредитирана лаборатория;

10. протокол на регионалната дегустационна комисия за извършен органолептичен анализ и оценка;

11. копие от сертификат за автентичност за винена ракия, гроздова ракия, джиброва ракия и бренди;

12. декларация за верността на обстоятелствата;

13. документ за платена държавна такса.

Превантивните проверки на място в производствения обект на дружеството преди вписването в регистъра на производителите на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки и издаването на удостоверение за регистрация целят установяване на съответствие на действителните със заявените обстоятелства и наличие на условия и технологични възможности за производство на заявените продукти.

Текущият и последващ контрол също обхваща документални проверки и проверки на място в производствените обекти на вече регистрираните производители на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки.

Текущият и последващ контрол обхваща документална проверка на:

- дневниците за водене на технологичния процес, в които задължително се вписват всички дейности след извършването им. Това дава възможност да се проследи автентичността, произхода и категорията на продуктите и производствените манипулации.

- технически спецификации за установяване спазването на технологичните изисквания при производството на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки. Техническата спецификация обхваща нормативно определените технически изисквания: точно посочване на използваните суровини и добавки, качествени изисквания – органолептични и физико-химични показатели, правила за вземане на проби и методи за анализ, опаковка и означаване, съхранение и транспорт, технология на производство, посочват се машини и съоръжения, дават се разходни норми за получаване на 1000 литра продукт, техника на безопасността и хигиена на труда.

- информация за произведени, реализирани и съхранявани количества спиртни напитки. Информацията се събира, обработва и съпоставя с данните, отразени в технологичните дневници.

Текущият и последващ контрол включва и проверки на място в производствените обекти на регистрираните производители, където се проверяват:

- Актуалността на данните от удостоверението за регистрация;
- Водената технологична документация;
- Съответствието на наличното технологично оборудване за производство на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки, съгласно вписаната в удостоверението за регистрация на дружеството техническа справка за открити и закрити производствени помещения, съдовете, машините и съоръженията в тях;
- Спазване изискванията за описанието, представянето, етикетирането и предлагането на пазара на произвежданите продукти;
- Съответствието на фактическите с документалните складови наличности;
- Взимат се проби за физикохимичен анализ от склада за готова продукция, с цел установяване на съответствието им с изискванията на нормативната уредба и автентичния характер на продуктите и напитките.

Контролът се осъществява:

1. Планово: извършва се по предварително изготвен план за текущата година по целесъобразност;

2. Извънпланово:

- Когато дружеството заяви промяна в обстоятелствата по чл. 139 от ЗВСН;
- По сигнали и жалби, постъпили в МИИ;
- Извънредни и целеви проверки, свързани със сигнали за нарушения на законодателството;
- Съвместни проверки с други контролни органи при възникване на необходимост.

При осъществяване на контролните си функции Министерството на икономиката и индустрията си взаимодейства с Министерството на вътрешните работи, Министерството на земеделието и храните, Агенция „Митници“, Министерството на здравеопазването, Комисията за защита на потребителите и с други органи на изпълнителната власт в рамките на тяхната компетентност.

Преди започване на проверка МИИ писмено уведомява другите контролни органи, ако се изисква съдействие, като може да изиска информация във връзка с проверката, както и определяне на длъжностни лица, които да участват в проверката. Съответният орган предоставя на МИИ исканата информация и определя длъжностни лица за участие в проверката. В случаите, когато се налага извършването на спешни проверки, ръководителите на съответните органи оказват във възможно най-кратък срок исканото от Министерството на икономиката и индустрията съдействие. В случаите, когато друг контролен орган в рамките на своите правомощия планира извършването на проверка на производители и/или търговци на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки, при необходимост той изисква съдействие от МИИ, което може да бъде под формата на предоставяне на информация

и/или участие на длъжностни лица от министерството. В 7-дневен срок от приключване на проверката, органът уведомява МИИ за резултатите от извършените проверки.

Планирани проверки за периода 1 януари 2024 - 31 декември 2026 г.:

Период	Планирани проверки в производствени обекти	Планирани брой взети проби
1.01.2024 г.-31.12.2024 г.	20	10
1.01.2025 г.-31.12.2025 г.	20	10
1.01.2026 г.-31.12.2026 г.	20	10

В Министерството на икономиката и индустрията, дирекция „Администриране и контрол на икономически дейности“ се води електронен регистър на производителите на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати от земеделски произход и спиртни напитки. Регистърът е публичен, поддържа се в електронен вид и се публикува на интернет страницата на Министерството на икономиката и индустрията - <https://www.mi.government.bg/register/registar-na-proizvoditelite-na-etilov-alkohol-ot-zemedelski-proizhod-destilati-i-spirtni-napitki-po-zakona-za-vinoto-i-spirtnite-napitki/>

В Министерството на икономиката и индустрията, дирекция „Администриране и контрол на икономически дейности“ се поддържа публичен електронен регистър на лицата, които извършват внос, въвеждане на територията на страната, производство, продажба, предоставяне или предлагане на дестилационни съоръжения за производство на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати от земеделски произход и спиртни напитки. Същият се публикува на интернет страницата на Министерството на икономиката и индустрията - <https://www.mi.government.bg/registri/registratsionni-rezhimi/>

Внасяните от трети страни с цел предлагане на пазара етилов алкохол от земеделски произход, дестилати от земеделски произход и спиртни напитки трябва да са в съответствие с изискванията за производство и търговско предлагане в държавата на произход, което се установява с атестация, издадена от официален орган в държавата на произход. Продуктите, предназначени за директна консумация, трябва да са придружени и от протокол от изпитване, издаден от оторизиран орган в държавата на произход или от лаборатория по чл. 121, ал. 4. на ЗВЧН.

Министърът на икономиката и индустрията или оправомощен от него заместник-министър със заповед определя списъци на официалните органи в държавата на произхода за страни-нечленки на ЕС, компетентни да издават атестация и протоколи от изпитване (анализни свидетелства) за внасяните в Р България етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки, които се публикуват на интернет страницата на Министерството на икономиката и индустрията:

1. Списък на официалните органи в държавата на произхода за страни-нечленки на ЕС, компетентни да издават протоколи от изпитване (анализни свидетелства) за внасяните в Република България етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки, които са предназначени за пряка консумация - <https://www.mi.government.bg/register/spisak-na-oficialnite-organi-v-darzhavata-na-proizhoda-za-strani-nechlenki-na-es-kompetentni-da-izdavati-protokoli-ot-izpitvane-analizni-svidetelstva-za-vnasyanite-v-republika-balgariya-etilov-alko/>

2. Списък на официалните органи в държавата на произхода за страни-нечленки на ЕС, компетентни да издават атестация за внасяните в Република България етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки, за установяване на съответствието им с изискванията за производство и търговско предлагане в държавата на произхода - <https://www.mi.government.bg/register/spisak-na-oficialnite-organi-v-darzhavata-na-proizhoda-za-strani-nechlenki-na-es-kompetentni-da-izdavata-atestacziya-za-vnasyanite-v-republika-balgariya-etilov-alkohol-ot-zemedelski-proizhod-destila/>

Контрол на спиртните напитки с географски указания

Географските указания са синоним на качествени продукти и те представляват едно от най-големите предимства на Съюза, както за неговата икономика, така и за културната му идентичност. Тези продукти са най-силното представяне на марката „произведено в ЕС“, която е разпознаваема в целия свят, която генерира растеж и опазва културното наследство на Съюза.

Министерството на икономиката и индустрията е контролен орган на територията на Република България по отношение на производството на спиртни напитки с географски указания, осъществява националната част от процедурата по регистрацията им и цялостния процес по докладването на географските указания и комуникация с ЕК съгласно Регламент (ЕС) 2024/1143.

Европейската комисия създаде публично достъпен електронен регистър на географските указания на спиртните напитки - e-Ambrosia, в който са представени 12 български ракии, а именно: Бургаска мускатова ракия, Карловска гроздова ракия, Поморийска гроздова ракия, Стралджанска мускатова ракия, Сухиндолска гроздова ракия, Сунгурларска гроздова ракия, Сливенска перла, Карнобатска гроздова ракия, Ямболска гроздова ракия, Гроздова ракия от Търговище, Ловешка сливова ракия и Троянска сливова ракия.

Официалният контрол върху напитките с утвърдено географско указание включва веднъж годишно проверка в производствения обект и взимане на проба за физикохимичен анализ в акредитирана лаборатория, с което се проверява съответствието на напитката с продуктовата спецификация, потвърждава се специалното качество и автентичността на продукта, проследяват се суровините и технологията и се контролира спазването на нормативните изисквания за описание, представяне, етикетиране и предлагане на пазара. След всяка извършена проверка упълномощените лица съставят констативен протокол. Ежегодно се събира и обработва информация за произведени, реализирани и съхранявани количества спиртни напитки с утвърдено географско указание.

Лабораторно осигуряване

Със Заповед на министъра на икономиката и индустрията, лабораторията към „Национален институт за изследвания и сертификация“ ЕООД („НИИС“ ЕООД) е определена да извършва физикохимичен анализ за целите на официалния контрол на спиртните напитки по чл. 121, ал. 3 от ЗВЧН. Лабораторията е акредитирана съгласно изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025:2018, има изградена и функционираща Система за управление на качеството, оборудвана е с необходимата аналитична апаратура, разполага с високо квалифициран персонал и прилага стандартите и методите, съгласно действащото европейско и национално законодателство, в областта на изпитване на спиртните напитки.

Численост на персонала в дирекция АКИД, в т.ч. отдел „Контрол на икономически дейности”, отговарящ за контрол при производството на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати от земеделски произход и спиртни напитки – 6, както следва:

1. директор на дирекция АКИД – 1
2. началник на отдел – 1
3. инспектори – 4

IV.2.13.2. Контрол при търговия на дребно с бутилирани спиртни напитки

Съгласно Закона за виното и спиртните напитки (ЗВСН), обн. ДВ бр. 45 от 2012 г., Комисията за защита на потребителите към министъра на икономиката и индустрията извършва контрол по спазване изискванията на закона по отношение на търговията на дребно с бутилирани спиртни напитки.

Контролът се извършва на основание чл.193, ал.1 от ЗВСН и чл.16 и чл.17 от Наредбата за контрола и координацията на контрола върху вината, спирта, дестилатите и спиртните напитки.

Контролът върху предлагането за продажба/продажбата на бутилирани спиртни напитки се осъществява от длъжностни лица, оправомощени от председателя на КЗП. Координацията на контролната дейност е подробно описана в чл. 197-199 от ЗВСН, а именно:

При осъществяване на контролните си функции Комисията за защита на потребителите си взаимодейства с Министерство на икономиката и индустрията, Министерството на вътрешните работи, Министерството на земеделието и храните, Министерството на транспорта и съобщенията, Министерство на здравеопазването, Националната агенция за приходите и с Агенция "Митници". Взаимодействието се осъществява с централните и регионалните структури на съответните органи, описани по-горе. Освен от гореизброените органи, Комисията за защита на потребителите може да поиска съдействие от всички други централни и териториални органи на изпълнителната власт и от органите на местното самоуправление.

Преди започване на проверка Комисията за защита на потребителите писмено уведомява другите контролни органи, ако се изисква съдействие, като КЗП може да изиска информация във връзка с проверката от съответния орган, както и определяне на длъжностни лица, които да участват в проверката. Съответният орган предоставя на Комисията за защита на потребителите исканата информация и определя длъжностни лица, които да участват в проверката. В случаите, когато се налага извършването на спешни проверки, ръководителите на съответните органи осигуряват във възможно най-кратък срок исканото от Комисията за защита на потребителите съдействие. В случаите, когато друг контролен орган планира извършването на проверка в рамките на своите правомощия на търговци на бутилирани спиртни напитки, при необходимост той изисква съдействие от Комисията за защита на потребителите, което може да бъде под формата на предоставяне на информация и/или участие на длъжностни лица от Комисията за защита на потребителите при извършване на проверката. В 7-дневен срок от приключване на проверката, органът уведомява КЗП за резултата от извършената проверка.

Председателят на КЗП упълномощава длъжностни лица от Главна дирекция „Контрол на пазара“ към КЗП да осъществяват контрол за спазване изискванията на ЗВСН, като извършват физически проверки /на място/ в търговски обекти за продажба на бутилирани спиртни напитки и проверки по документи и по партидни номера за установяване произхода на продуктите съгласно Закона за защита на потребителите. При осъществяване на контролните си функции длъжностните лица от Комисията за защита на потребителите имат право на свободен достъп до търговските обекти, подлежащи на контрол; изискват сведения и документи и получават копия от тях на хартиен носител; вземат проби и мостри за лабораторни изследвания; могат да привличат експерти в съответната област, когато проверката е особено сложна и изисква специални знания; съставят актове за установяване на административни нарушения.

Контролът, извършван от дирекцията е проактивен и реактивен.

Проактивният контрол се осъществява въз основа на план-програма за контролна дейност на дирекцията. Главна дирекция „Контрол на пазара“ към КЗП включва шест регионални дирекции на териториален принцип със седалища в гр. София, гр. Пловдив, гр. Бургас, гр. Варна, гр. Русе и гр. Монтана, както и отдел „Организация на контрола и безопасност на стоките“, който се намира в централното управление на КЗП и координира взаимодействието между регионалните дирекции в областта на контрола. Проактивният контрол обхваща търговски обекти за продажба на бутилирани спиртни напитки, извършва се на място и се проверява дали предлаганите бутилирани спиртни напитки отговарят на изискванията, като: вписване на всички задължителни данни на български език при етикетирането на спиртната напитка; предлагат ли се за консумация само безопасни спиртни напитки; отговарят ли наименованията на спиртните напитки посочени в категориите спиртни напитки използвани за тяхното означаване и търговско представяне, на съответните изисквания за съответната категория, като за целта се изисква копие на протокол от изпитване, издаден от акредитирана лаборатория; предлагат ли се за продажба или продават ли се на пазара напитки, които не отговарят на определените изисквания, носещи означението „спиртна напитка“, без техния състав предварително да е одобрен от министъра на здравеопазването, а технологията за производството им да е одобрена от министъра на икономиката и индустрията; предлагат ли се за консумация в търговската мрежа или продават ли се напитки с означението „спиртни напитки“, които са с означени допълнителни думи или изрази, като „род“, „вид“, „тип“, „метод“, „имитация“, „стил“, „марка“, „с вкус на“, „с аромат на“ или други сходни наименования; предлагат ли се за продажба или продават ли се наливни (небутилирани) спиртни напитки; предлагат ли се за продажба или продават ли се спиртни напитки опаковани /бутилирани/ в пластмасови опаковки /бутилки/ с вместимост над 0,5 литра; предлагат ли се за продажба или продават ли се спиртни напитки, при които данните (индикациите), които се използват за описание, представяне, етикетиране и предлагане на напитките и продуктите въвеждат в заблуждение потребителите относно характера, естеството и свойствата на напитката или продукта, тяхното съдържание, включително действителното алкохолно съдържание, цвета, произхода, качеството, сорта грозде или име на плода или суровината, реколтата, действителния обем на съда или търговците, които са участвали при производството или в търговското разпространяване на напитките и продуктите, и др. В хода на всяка извършвана проверка длъжностните лица съставят констативен

протокол, в който са отразени установените факти и обстоятелства. В случай, че при извършването на проверка в търговски обект е изискана документация, която не е представена или са необходими допълнителни доказателства, с цел уточняване на дейността, изясняване на конкретни обстоятелства и отговорности, се извършва проверка по документи в офиса на съответната регионална дирекция на КЗП, като се съставя протокол за проверка на документи.

Реактивният контрол се осъществява въз основа на постъпили жалби и сигнали от потребители по описания по-горе ред.

При осъществяване на контрола длъжностните лица:

1. извършват проверки на място в търговските обекти;
2. извършват проверки относно спазване изискванията на ЗВСН;
3. извършват документални проверки;
4. вземат проби от бутилирани спиртни напитки за лабораторен анализ;
5. дават задължителни предписания и определят срок за изпълнението им;
6. дават заключения по възражения във връзка с констатирани нарушения;
7. пазят търговската тайна и не разгласяват данни от проверките;
8. уведомяват съответния специализиран орган за контрол, когато е налице нарушение на друг нормативен акт;
9. привличат експерти в съответната област, когато проверката е особено сложна и изисква специални познания.

При упражняване на контролните си правомощия длъжностните лица имат право на свободен достъп до търговските обекти, подлежащи на контрол.

Длъжностните лица могат да съставят актове за установени нарушения на ЗВСН. Наказателните постановления се издават от председателя на КЗП или оправомощени от него служители. В случай на констатиране на нарушения, които са в правомощията на друг контролен орган, КЗП изисква съдействие за извършване на съвместна проверка.

В случай, че при проверка се установи, че определен продукт или партида продукти, предлагани за продажба, не съответстват или е вероятно да не съответстват на нормативните изисквания, председателят на КЗП налага съответната принудителна административна мярка.

Обучение на персонала се провежда при постъпване на работа, при промени в законодателството или при други настъпили промени. Периодично се провеждат работни срещи, семинари и обучения със служителите и се обсъждат поставени въпроси по отношение на прилагането на нормативните актове, срещани затруднения и възникнали казуси при упражняване на контролната дейност.

КЗП извършва официален контрол в съответствие с европейското и национално законодателство, както и в съответствие с утвърдени вътрешни правила и процедури.

При извършване на документална проверка и/или проверка на място в търговски обект/и на икономически оператор/и се съставят констативни протоколи за проверката или протоколи за проверка на документи, а при вземане на проба/и от предлаганите за продажба продукти се съставя протокол за вземане на проба.

При извършени проверки, в хода на които са взети проби от бутилирани спиртни напитки, предлагани за продажба в търговската мрежа, същите се предоставят за анализ в акредитирана лаборатория към „Национален институт за изследване на

вина, спиртни напитки и етерични масла“ ЕООД, определена със заповед на министъра на икономиката и индустрията, за извършване на физикохимичен анализ за целите на контрола по ЗВЧН.

IV.2.14. Контрол в лозаро-винарския сектор

Съгласно устройствения правилник на ИАЛВ Главна дирекция „Контрол в лозаро-винарския сектор“ извършва контрол при производство на лозаро-винарски продукти, ароматизирани лозаро-винарски продукти, плодовите вина, продукти на основата на плодови вина и оцет, извършените енологични практики и обработки при производството на качествени вина и вина от определен район, като при необходимост си съдейства с други държавни органи.

Ежегодно се извършва поне една пълна проверка на всеки регистриран обект за вино- и оцето-производство. Към края на 2023 г. са регистрирани 361 обекта. В началото на всяка година се изготвя заповед, с която се утвърждава ред за извършване на плановите проверки на регистрирани вино- и оцето- производители. С нея се утвърждават образци на констативен протокол, чек лист и План-график за извършване на проверките по месеци. Проверките обхващат периода от датата на предходната планова проверка (датата на регистрация на винопроизводителя за производители регистрирани през последната календарна година) до датата на настоящата проверка и включват:

- ✓ цялата документация, която производителят е длъжен да води съгласно изискванията на ЗВЧН и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане за периода;
- ✓ спазването на разрешените енологични практики и обработки;
- ✓ спазването на изискванията при производство на вината със защитени географски означения – ЗНП и ЗГУ;
- ✓ реализираните, съгласно технологичните дневници, сортови вина без ЗНП/ЗГУ в периода като се проследява документално производството им от произхода на гроздето до крайния продукт с цел установяване спазване на изискванията при производство на сортови вина без ЗНП/ЗГУ;
- ✓ спазването на изискванията за етиктирането и представянето на лозаро-винарски продукти;
- ✓ дневниците за водене на технологичния процес;
- ✓ данните от удостоверение за регистрация на производителя.

При наличие на бутилирано сортово вино без ЗНП/ЗГУ се взема проба за анализ в изпитвателна лаборатория на ИАЛВ. Резултатите от анализа на партидите се архивират за сравнителна база.

При съмнение за нарушение, породено от вида, консистенцията, цвета или аромата на продукта или липса на информация за неговия произход и съдържание или противоречива информация за това, също се вземат проби и изпращат за анализ в ИЛ на ИАЛВ. При установени отклонения в анализите на пробите се предприемат законосъобразни действия - предписват се обработки, забрана за разпространение, заповед, разпореждаща унищожаване на продукта по реда на Раздел VII от ЗВЧН.

Резултатите от извършените проверки по месеци се включват в част II „*Контрол в производството на вино/оцет*“ в месечните доклади на териториалните звена на ИАЛВ.

Проверки по сигнал се извършват незабавно след уведомяването.

В две или три кампании се извършват целеви проверки в производствени и търговски обекти на основание чл. 182, ал. 3 от ЗВСН. Изготвят се индивидуални или се използва обща постоянна заповед. Проверката включва оглед на наличните продукти и съхраняваните такива, етикетирание, наличие на документи за произхода им и при необходимост последващо проследяване до производител и по технологични дневници до суровина грозде по партидата от етикета. Отново е допустимо при съмнение за нарушение да бъдат взети проби за анализ или за доказателство при неправилно етикетирание.

Изпълнителната агенция по лозата и виното извърша официален контрол в съответствие с европейското и национално законодателство посочено в Приложение I. За резултатите от проверките се съставят констативни протоколи по образец и доклади.

Взетите за анализ проби се изследват в една от двете контролни лаборатории към ИАЛВ – прави се заявка от звеното, взело пробата, до началника на съответната лаборатория като се отбелязват анализите, които са необходими (в зависимост от съмнението за нарушение). Резултатният протокол от изследването се предоставя в Главна дирекция „Контрол в лозаро-винарския сектор“ за предприемане на действия в съответствие с данните.

При установяване на нарушения при проверките на място и в зависимост от тези нарушения и от резултатите от анализите, се предприемат необходимите законосъобразни действия:

- Издаване на задължително предписание съгласно чл. 183, ал. 3 от ЗВСН;
- Съставяне на акт за установяване на административно нарушение в съответствие с чл. 184 от ЗВСН съгласно изискванията на Закона за административните нарушения и наказания. Актовете и издадените наказателни постановления се вписват в регистъра на съставените актове, който води ИАЛВ;
- Съгласно чл. 183, т. 4 от ЗВСН при неизпълнение на задължителните предписания в указания срок изпълнителният директор на ИАЛВ може да издаде заповед за спиране експлоатацията на обект за производство или на части от него, или за спиране на определена дейност в обекта.
- Принудителна административна мярка запечатване на обект или съд с нарушение се прилага и по реда на чл. 207 от ЗВСН.

При съмнение за нарушение извън компетентността на агенцията се изпраща на основание чл. 183, ал. 6 от ЗВСН наличната информация на съответните контролни органи за предприемане на действия по компетентност.

Главна дирекция "Изпитвателни лаборатории" извършва химичен, физико-химичен и микробиологичен анализ на вина за целите на контрола по спазване изискванията на Закона за виното и спиртните напитки. Тя е структурирана в две акредитирани изпитвателни лаборатории, съответно в Пловдив и София. Националният

орган по акредитация Българска служба по акредитация извършва одити на двете акредитирани лаборатории в съответствие с процедурата за акредитация. Всяка година двете изпитвателни лаборатории извършват ежегодни вътрешни одити на системите за управление в съответствие със стандарта БДС EN ISO 19011.

Обучение се провежда при постъпване на работа, при промени в законодателството или при промяна в използваните технически средства. Периодично се провеждат срещи с всички инспектори и се обсъжда прилагането на нормативните актове, срещани затруднения и възникнали въпроси при упражняване на контрола. Провеждат се семинари и обучения включително такива, касаещи административното производство. Проверките се извършват от поне двама служители, всички документи се разписват с възможност за проверка от прекия началник и главен директор на ГДКЛВС, главен секретар и изпълнителен директор и се отразяват в делеводната система на ИАЛВ

През 2023 г. бяха въведени нови GPS устройства за измерване на терен на лозови насаждения, които да импортират и експортират данни в и от информационната система, поддържаща лозарския регистър.

ИАЛВ извършва проверки за актуализация данните за лозовите насаждения в лозарския регистър. Включително изображения в цифрова географска карта на обработваните в стопанствата парцели винени лозя по сортове и ползватели. Регистърът се актуализира с теренни и дистанционни проверки (очертване по карта с ортофото изображения). Проверките обхващат освен промени на ползвателите, такива произтичащи от изкореняването и засаждането на винени лози в рамките на разрешителния режим на засаждане в съответствие с Регламент 1308/2013.

V. УПРАВЛЕНИЕ НА ИНЦИДЕНТИ/ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ

V.1. Планове за действие в извънредни ситуации

V.1.1. Здравеопазване на животните

Контингенс планове

Дирекция “Здравеопазване, идентификация и хуманно отношение към животните” на БАБХ е изготвила контингенс планове за следните заболявания:

- Шап по чифтокопитните животни;
- Класическа чума по свинете;
- Инфлуенца по птиците;
- Нюкасълска болест по птиците.
- Син език по преживните животни;
- Спонгиформна енцефалопатия по говедата;
- Пролетна виремия по шарана;
- Хеморагична септицемия по пъстървата.

Многогодишни програми за надзор на заразните болести⁸⁷

Изготвени са програми за надзор, одобрени с Решение на ЕК 2010/712, за следните заболявания:

- Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии
- Син език
- Класическа чума по свинете
- Инфлуенца и Нюкасълска болест по птиците
- Салмонелоза по птиците
- Салмонелоза по пуйките
- Орална ваксинация на лисици срещу бяс

Във всички Областни дирекции по безопасност на храните на територията на страната са изготвени **планове за действия в непредвидени случаи**. Плановете са разработени на базата на Регламент (ЕС) 2016/429 и актовете за изпълнението му.

Координацията по прилагането на плановете на национално ниво се извършва от дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ със съответните специализирани дирекции, а на регионално ниво – съответните отговорници.

V.1.2. Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии (ТСЕ) и странични животински продукти (СЖП)

Дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ със съответните специализирани дирекции, а на регионално ниво – съответните отговорници, методически ръководи, координира и контролира дейността по контролна система ТСЕ и СЖП на ниво Централно управление на БАБХ. Отговорниците на регионално ниво са служители в ОДБХ назначени в отдел „Здравеопазване на животните“ и отдел „Контрол на храните“.

Действията, които се предприемат при възникване на извънредни ситуации по отношение официалния контрол на ТСЕ и СЖП са разписани в Стандартна оперативна процедура за мерки за незабавно прилагане в обект със съмнителен или положителен резултат за трансмисивни спонгиформни енцефалопатии (СОП – ЗХОЖ 30А), описани в т. V.1.1.

V.1.3. Храни и хигиена на храните

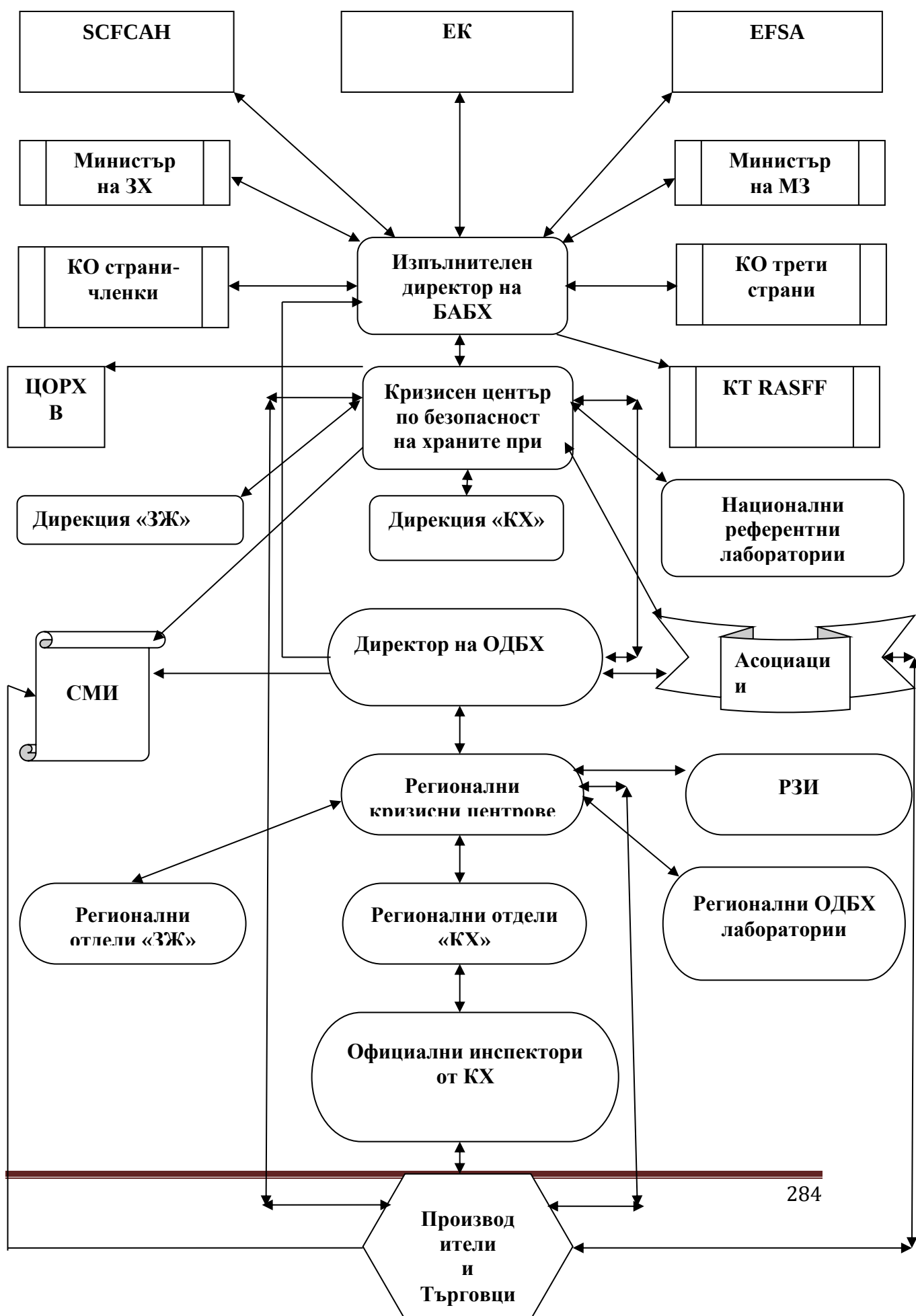
Оперативен план за действие при извънредни ситуации, свързани с консумация на небезопасни и вредни за здравето храни (Контингенс план).

⁸⁷ <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/activities/animal.health.and.welfare/animal-health/nppnklbzhzb/nppnklbzhzb>

Планът е утвърден със Заповед № РД 11-1475/25.11.2011 г. на изпълнителния директор на БАБХ и с него се определят мерките, редът за съобщаване, проучване и действие когато се установи, че суровини и храни от неживотински и животински произход, материали, предназначени за контакт с храните, хранителни добавки и добавки за храни излагат на сериозен пряк или косвен риск здравето на хората, който няма вероятност да бъде предотвратен, отстранен или намален до приемливо ниво чрез съществуващите законови разпоредби, и мерките за установяване на причините, довели до възникването му и предприемане на незабавни действия от органите на БАБХ.

Сериозен риск за здравето на хората са случаи, когато консумацията на суровини и храни и употребата на добавки и материали, предназначени за контакт с храните може да причини сериозно увреждане на здравето или смърт на хора.

В диаграмата по-долу са отразени всички нива на взаимовръзка и уведомяване от компетентните власти на регионално и централно ниво в БАБХ.

При всеки случай на съмнение за възникване на взрив от хранително заболяване се предприемат действия, съгласно Стандартна оперативна процедура СОП КХ-34⁸⁸. Процедурата регламентира отговорностите, правата, организационният процес и необходимата документация за дейностите, свързани със съмнение за взрив от хранително и действията на ОДБХ при получаване на сигнала за възникнало заболяване от хранителен произход.

Отговорност за изпълнение на процедурата на регионално ниво носят отдели „Контрол на храни“ при ОДБХ, осъществяващи официален контрол върху обектите за производство и търговия с храни. За предприетите действия от страна на ОДБХ се изпраща подробен доклад, с приложени копия от издадените по случая документи по официален път и електронен път до дирекция “Контрол на храните”.

В ЦУ на БАБХ отговорна дирекция е дирекция “Контрол на храните”- експерти, началник отдели и директор, които методически ръководят и координират предприетите мерки на регионално ниво и информират изпълнителния директор на БАБХ.

Обменът на информация се извършва двупосочно от регионално до централно ниво и обратно. Комуникацията се осъществява по телефон и електронна поща. Комуникацията между БАБХ, РЗИ и МЗ се осъществява на основание чл. 20 от ЗУАХВ.

V.1.4. Бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води

За преодоляване на несъответствията и недопускане риск за здравето на потребителите от страна на производителите, под контрола на съответната Регионална здравна инспекция (РЗИ), се предприемат редица мерки като:

- проучване на причините довели до констатираните отклонения и обследване както на водовземното съоръжение и района на водосбора, така и на довеждащите водопроводи, втресградната инсталация и производствените мощности;
- доброволни коригиращи действия и изтегляне на произведената продукция от пазара;
- преустановяване подаването на вода от водовземното съоръжение към бутилиращото предприятие;
- преустановяване на бутилирането и провеждане на редица хигиенни мероприятия в производствените помещения и на линията за производство;
- други коригиращи действия, предвидени във внедрената в производственото предприятие Система за анализ на опасностите и критични контролни точки (НАССР).

Процесите по възстановяване на водоподаването и бутилирането се възобновява, отново под контрола на РЗИ, след провеждането на задължителни изследвания и анализи, доказващи, качеството и безопасността на бутилираната вода.

⁸⁸ "Процедура за реакция при кризисна ситуация - съмнение за взрив от хранително заболяване" – СОП КХ-34, утвърдена със Заповед № РД 11-1295/ 30.05.2023 г. в изпълнение на Наредба № 9 от 17 ноември 2011 г. за реда за съобщаване, проучване и регистриране на взрив от хранително заболяване и реда за вземане на проби при провеждане на епидемиологичното проучване (ДВ. бр.95 от 2 декември 2011 г.).

На регионално ниво при възникването на взрив от хранително заболяване съответната РЗИ и ОДБХ действат съгласно наредбата за реда за съобщаване, проучване и регистриране на взрив от хранително заболяване и реда за вземане на проби при провеждане на епидемиологичното проучване⁸⁹ и Стандартна оперативна процедура.⁹⁰

V.1.5. Хигиена на фуражите и хранене на животните

Оперативният план за действие при извънредни ситуации, които произтичат от фуражи⁹¹ се изготвя от дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ и се утвърждава със заповед на министъра на земеделието и храните, съгласно чл. 62, ал. 1 от Закона за управление на агрохранителната верига. Същият се актуализира при настъпили промени в ЦУ на БАБХ и ОДБХ (новоназначени служители, промени в телефонни номера, електронни адреси и други).

Планът влиза в действие в случаите, когато възникне съмнение или е налице доказателство за наличие на сериозен риск за здравето или живота на животни или хора, консумирали суровини или храни от животински произход, при условие че рискът произтича от фуражи.

Планът е задължителен в своята цялост и се прилага от всички структури на БАБХ, имащи отношение към фуражите.

При възникване на риск, който засяга повече сектори от хранителната верига се свиква постоянния кризисен щаб, който взема решенията за вида на мерките и действията, които следва да се предприемат.

Всеки по веригата предоставя цялата налична информация, която може да послужи за овладяване на кризата.

При разпространяване на чувствителна информация, се спазва принципът за конфиденциалност.

При възникване на извънредни ситуации, които произтичат от фуражи, административните органи, които имат отношение към разрешаване на кризите, свързани с фуражи са:

- Министерство на земеделието и храните, чрез дирекция „Политики по агрохранителната верига“ и чрез националното звено за контакт по Мрежата за предупреждение и сътрудничество на Европейската комисия;
- Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ), чрез:
 - дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при БАБХ – на централно и на областно ниво чрез контактните звена по Мрежата за предупреждение и сътрудничество на Европейската комисия, в частта за фуражи;

⁸⁹ Наредба № 9 от 17 ноември 2011 г. за реда за съобщаване, проучване и регистриране на взрив от хранително заболяване и реда за вземане на проби при провеждане на епидемиологичното проучване, Обн. ДВ. бр.95 от 2 Декември 2011г.

⁹⁰ Споразумение № СП-8 от 16.11.2021 г. за взаимодействие при прилагане на мерките за ограничаване и ликвидиране на зоонозите между министъра на земеделието, храните и горите и министъра на здравеопазването.

⁹¹ Оперативен план за действие при извънредни ситуации, които произтичат от фуражи, Версия: 02, Утвърден със Заповед № 09-154/23.02.2021 г. на министъра на земеделието, храните и горите.

- дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ съвместно с дирекция „Здравеопазване и хуманно отношение към животните“ при БАБХ и съответният отдел в областните дирекции по безопасност на храните – когато животни са поели фураж, който не отговаря на изискванията за безопасност;

- дирекция „Граничен контрол“ – чрез граничните инспекционни пунктове има отношение към изпълнението на оперативния план в случай, че се касае за внесени фуражи или храни, пренасочени за храна на животни;

- дирекция „Контрол на храните“ – когато кризата засяга или има опасност да засегне хора след консумация на суровини или храни от животински произход, добити от засегнати животни; когато от засегнати животни са добити суровини и/или храни, както и в случай че те са достигнали краен потребител или кризата е свързана с храни от растителен произход, които са пренасочени за хранене на животни и са последвали същите ефекти;

- дирекция „Контрол на ветеринарномедицински продукти и инвитро диагностични ветеринарномедицински средства“ – когато кризата е възникнала поради незаконно третиране на животни с медикаментозни фуражи или ВЛП, в нарушение на разпоредбите на ЗВД и подзаконовите нормативни актове, издадени по прилагането му, които касаят задължения на собствениците на животни, събирателни пунктове, кланици, търговци на едро или дребно с ВЛП, на ветеринарни лекари, които обслужват обект, в който се намират засегнатите животни, или на производители на медикаментозни фуражи.

Изпълнителният директор на БАБХ може да бъде информиран за спешен случай, свързан с фураж, чрез Националната контактна точка на Мрежата за предупреждение и сътрудничество на Европейската комисия в МЗХ или от регионална структура на БАБХ, както и по друг начин.

1. Изпълнителният директор на БАБХ се уведомява за спешен случай, свързан с фураж, разпространен чрез Мрежата за предупреждение и сътрудничество на Европейската комисия от Компетентната контактна точка в дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ или от регионална структура на БАБХ, както и по друг начин.

2. Изпълнителният директор на БАБХ, чрез дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти“ при ЦУ на БАБХ, при получаване на информация от директор на ОДБХ за случай, представляващ сериозен пряк или косвен риск за здравето на животни или хора, произтичащ от фураж, който е реализиран на територията на друга държава членка, както и когато фураж е изнесен в трета държава, предприема една или повече от следните мерки:

а) свиква постоянния кризисен щаб в Българската агенция по безопасност на храните;

б) уведомява министъра на земеделието и храните за предприетите мерки, когато това се налага;

в) уведомява министъра на здравеопазването, когато е необходимо;

г) уведомява обществеността, чрез средствата за масова информация, когато фураж, който представлява сериозен риск е разпространен до много крайни получатели и липсва друга възможност за спешното им информироване;

д) изпраща съобщение до Националната контактна точка по Мрежата за предупреждение и сътрудничество на Европейската комисия в МЗХ, когато това се налага при спазване изискванията на Регламент (ЕС) № 2019/1715;

е) уведомява компетентните органи на държавите членки за предприемане на необходимите мерки, в случай че партидата е реализирана на територията на друга/и държави членки;

ж) уведомява компетентните органи на трети държави, в случай че партидата е изнесена в трета държава;

з) официално информира Европейската комисия в случай на необходимост от предприемане на спешни мерки;

и) уведомява браншовите асоциации, при необходимост;

й) публикува в Интернет страницата на БАБХ и МЗХ ежедневна информация;

к) всяка друга подходяща мярка.

3. Всички действия по т. 2 се предприемат при стриктно спазване принципите на прозрачност, като следва да се прилага и стратегия за обмен на информация.

Постоянният кризисен щаб в Българската агенция по безопасност на храните:

а) отговаря за събирането и оценката на цялата информация и за намиране на възможности за най-ефективно и бързо предотвратяване, отстраняване или намаляване до приемливо ниво на риска, възникнал от фуражи;

б) може да иска съдействие от всяко ведомство, организация или предприятие, чийто професионален опит смята за необходим за ефективното управление на кризата;

в) информира обществеността за рисковете и за предприетите мерки;

г) събира, обобщава и анализира информацията от регионалните кризисни центрове;

д) осъществява връзка със съответните референтни лаборатории;

е) поддържа връзка с Постоянния комитет по хранителната верига и здравеопазването на животните и Европейския орган по безопасност на храните;

ж) поддържа връзка със собственици на обекти, в които са произведени, съхранявани, предлагани фуражи или изхранвани фуражи.

4. Членовете на постоянния кризисен щаб в БАБХ са на разположение в рамките на работния ден, а при необходимост в почивните дни се осъществява дежурство.

5. В случаите когато фуражи са напуснали територията на страната, постоянният кризисен щаб е в тясна връзка, като предоставя пълна информация и оказва научна и техническа помощ на сформираното кризисно звено на Европейската комисия, държавата членка или третата държава.

6. Постоянният кризисен щаб в БАБХ се свиква по преценка на изпълнителния директор на БАБХ и в случаите, в които фуражи са напуснали територията на страната или съществува необходимост от предприемане на национални мерки.

Директорът на ОДБХ определя състава на кризисния щаб за съответния регион.

Областните дирекции по безопасност на храните предприемат действия съгласно оперативния план, когато:

- е постъпил сигнал или информация от собственик на фураж, собственик на животновъден обект, ветеринарен специалист, отговорен за обекта, както и в резултат на официален контрол;
- сигналят е постъпил от друга ОДБХ или ЦУ на БАБХ.

В случай, че фураж, който произхожда от страната, от друга държава членка или е внесен от трета държава на територията на Република България, представлява сериозен пряк или косвен риск за здравето на животни, здравето на хората и околната среда, и рискът не може да бъде предотвратен, отстранен или намален до приемливо ниво чрез съществуващите законови разпоредби, директорът на ОДБХ без излишно забавяне предприема една или повече от следните мерки:

а) свиква регионалния кризисен щаб, в чийто състав може да има и лица от регионални административни органи, извън системата на БАБХ, които притежават нужните знания, умения и законова компетентност. Регионалният кризисен щаб:

- идентифицира фуража, определя опасностите и анализира риска;
- проучва източника на възникване на риска;
- налага забрана на фуража – спира пускането на пазара и употребата на фуража;
- контролира действията на оператора относно изтеглянето на фуража от пазара;
- контролира конкретните условия за съхранение и реализация за фуража, които е въвел оператора;
- при необходимост организира вземането на проби за лабораторен анализ;
- разпорежда предприемане на мерки за обезвреждане или унищожаване на фуража;
- предприема административни мерки спрямо производителя или търговеца или собственика на животните;
- уведомява изпълнителния директор на БАБХ и директора на дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти” при ЦУ на БАБХ за предприетите действия във връзка с кризата;
- съгласува с директора и изпраща съобщение до компетентната контактна точка по Мрежата за предупреждение и сътрудничество на Европейската комисия в дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти” при ЦУ на БАБХ.

Когато обектът, от който произхожда фуражът (произведен, съхраняван и пр.) се намира извън територията на ОДБХ, на чиято територия е установен рискът, директорът съобщава незабавно всички необходими данни на съответната ОДБХ, на чиято територия е обектът на произход или е разпространен фуражът, с цел провеждане на проучване на място.

Директорът на ОДБХ отговаря за организацията и работата на регионалния кризисен щаб. В случай на необходимост и когато са обхванати населени места в цялата страна, със заповед на изпълнителния директор на БАБХ се формира екип, в който се включват експерти, инспектори и официални ветеринарни лекари от дирекции „Здравеопазване и хуманно отношение към животните“, „Контрол на храните“ и „Граничен контрол“, НДНВМИ и/или други структурни звена на агенцията и извън нея.

При провеждане на проучването, регионалният кризисен щаб:

- а) изяснява цялостно конкретния случай и неговото развитие;
- б) установява дали животни са хранени с опасния фураж;
- в) организира вземане на проби от фуража в съответния обект;
- г) осъществява връзка с лабораториите и организира правилното транспортиране на взетите проби по най-бързия начин;
- д) привлича допълнително експерти на БАБХ или външни специалисти за участие в проучването, в случай на необходимост;
- е) предприема необходимите спешни оперативни мерки за отстраняване на причините, довели до възникването на сериозен риск, както следва:
 - извършва обстойна проверка на хигиената на обекта, от който произхожда фуражът – обекта на добив, преработка, съхранение, транспортиране, продажба или изхранване на фуража;
 - издава писмено предписание за поставяне под възбрана на фуражите, за които има съмнение, че представляват сериозен риск;
 - издава писмени предписания за провеждане на необходимите мероприятия в обектите;
 - съставя актове на лицата, допуснали нарушения;
 - прави предложение до директора на ОДБХ за издаване на заповед за спиране на част от дейността или на цялата дейност на обекта, станал причина за възникване на сериозен риск, до отстраняването на причините за това.
- ж) на основание на данните от извършеното проучване, резултатите от лабораторните изследвания и данните от извършените проверки потвърждава или отхвърля случая като представляващ “сериозен риск”;
- з) изготвя протокол за цялото извършено проучване.

Членовете на регионалния кризисен щаб са на разположение в рамките на работния ден, а при необходимост – в почивните дни се осъществява дежурство. В ОДБХ се съхранява цялата документация от проучването.

Директорът на ОДБХ уведомява изпълнителния директор на БАБХ и директора на дирекция „Контрол на фуражите и страничните животински продукти” при ЦУ на БАБХ за всички случаи, които представляват сериозен пряк или косвен риск за здравето на хората, произтичащ от фураж, независимо дали се касае за риск, който е предотвратен на територията на съответната ОДБХ или се е наложило да бъде уведомен директор на друга/и ОДБХ.

Задължения на производители и търговци на фуражи, собственици на животновъдни обекти във връзка с действия при извънредни ситуации, които произтичат от фуражи са следните:

1. Съгласно законодателството по фуражите (чл. 4, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 183/2005 и чл. 5, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 767/2009), производителите и търговците на фуражи са отговорни за хигиената и безопасността на фуражите. Те са длъжни да изготвят, въведат и валидират система за проследяване на фуражите, с която работят. Системата за проследяване се прилага при възникване на риск, свързан с фуражи.

2. Когато оператор е внесъл, получил, произвел, преработил, обработил, транспортирал, разпространил фураж или фуражът е изхранван на животни, отглеждани за производство на храни и е възникнало съмнение или има доказателство, че фуражът представлява сериозен пряк или косвен риск за здравето на животни и/или хора, в съответствие с изпълнението на чл. 28, т. 1 от Закона за фуражите, информира незабавно, но не по-късно от 24 часа, директора на ОДБХ, на чиято територията се намира рисковият фураж, за предприетите от него мерки.

3. Едновременно с уведомяването по т. 2, операторът стартира процедурата за блокиране и изтегляне на фуража от пазара с оглед да се ограничи разпространяването му.

4. Когато фуражът е достигнал до краен потребител (до животновъден обект), производителят или търговецът по т. 1 информира за причините за изтеглянето на фуража от пазара, за да може потребителят да предприеме незабавни мерки от своя страна. В случай, че фуражът е достигнал до множество крайни клиенти, на видно място в обекта за производство и/или продажба се поставя съобщение или се предприемат действия за уведомление чрез пресата, за да бъдат приканени потребителите да върнат закупения фураж.

5. В случаите по т. 2, в съответствие с разпоредбите на чл. 28, т. 2, 3 и 4 от Закона за фуражите производителите и търговците на фуражи са длъжни да:

а) не възпрепятстват сътрудничеството на други лица с компетентния орган, насочено към предотвратяване, намаляване или отстраняване на възможния риск, произтичащ от фуражите, в съответствие с приложимите нормативни актове и процедури;

б) оказват съдействие на компетентния орган за предприетите действия за избягване или намаляване на риска за здравето на животните или хората;

в) възстановят заплатената от потребителите цена за съответния фураж.

Забележка: Когато обстоятелствата по т. 1 бъдат установени от ветеринарен лекар, регистриран да следи здравословното състояние на животните в животновъден обект, той незабавно уведомява директора на ОДБХ, респективно ЦУ на БАБХ. Той

предприема мерки в случай, че фуражът не е под непосредствен контрол на посочените административни органи.

На всяко от посочените административни нива съществува вероятност да възникне съмнение, постъпи сигнал или има доказателство за сериозен и непосредствен риск, свързан с фуражи. Информация или уведомление за възникнал риск може да постъпи от:

- всички нива на организационната структура на БАБХ;
- производител, търговец на фуражи, земеделски стопанин или собственик на животновъден обект;
- национално звено за контакт по Мрежата за предупреждение и сътрудничество на Европейската комисия в МЗХ;
- Министерство на здравеопазването.

Обменът на информация се извършва двупосочно по веригата. Комуникацията се осъществява по телефон, електронна поща, както и чрез директен контакт.

V.1.6. Растително здраве

Съгласно чл. 27 от Закона за защита на растенията дирекция РЗКППЗ при ЦУ на БАБХ е разработила „Рамков план за действия в извънредни ситуации при установяване на карантинни вредители в България“⁹², утвърден със Заповед № РД-112950/ 30.12. 2022 г. на изпълнителния директор на БАБХ. Този план регламентира общите правила за действие в извънредни ситуации при установяване на карантинен вредител от значение на Съюза, по смисъла на чл. 4 от Регламент (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета за защитните мерки срещу вредители по растенията или вредител, за който са предприети мерки по чл. 30 от същия регламент. Планът включва:

- инициране;
- официални действия за потвърждаване на вероятната зараза;
- официални действия за унищожаване след потвърждаване наличието на вредител;
- търсене и събиране на информация от официални източници за изготвяне на специфична програма за конкретен вредител;
- създаване на управленски екип;
- обучение на персонала;
- консултации със заинтересованите страни;

⁹² <https://bfsa.egov.bg/wps/wcm/connect/bfsa.egov.bg/19113/d4b95492-e97b-45f2-b06a-290fc6aefd30/%D0%A0%D0%90%D0%9C%D0%9A%D0%9E%D0%92+%D0%9F%D0%9B%D0%90%D0%9D+%D0%97%D0%90+%D0%94%D0%95%D0%99%D0%A1%D0%A2%D0%92%D0%98%D0%95+%D0%92+%D0%98%D0%97%D0%92%D0%AA%D0%9D%D0%A0%D0%95%D0%94%D0%9D%D0%98+%D0%A1%D0%98%D0%A2%D0%A3%D0%90%D0%A6%D0%98%D0%98.pdf?MOD=AJPERES&CVID=omlSdjB>

- изпълнение на програмата;
- документиране и вътрешна комуникация;
- външна комуникация;
- анализ на резултатите от изпълнението на програмата и ревизия на плана при необходимост.

Окончателната идентификация и потвърждаване наличието на вредител се извършва в Централната лаборатория по карантина на растенията (ЦЛКР), която е референтната лаборатория в България в областта на растителното здраве.

При потвърдено наличие на вредител, изпълнителният директор на БАБХ стартира плана за спешни мерки и разпорежда създаването на управленски екип, вменията отговорностите им по взимане на решения, превръщането им в практически указания и оперативно изпълнение на указанията. Формира оперативен щаб за ръководство, координация и контрол, който изготвя програма за унищожаване или ограничаване разпространението на установения вредител. Програмата се изпълнява от фитосанитарните инспектори на ОДБХ, на чиято територия е установеното огнище, под ръководството на директора на ОДБХ. Изпълнението на програмата се контролира от оперативният щаб.

Процесът се документира писмено, в детайли. Резултатите от изпълнението на програмата се докладват на изпълнителния директор на БАБХ.

Установяването на карантинен вредител, приложената програма и резултатите от нея се докладват на Европейската комисия и държавите членки.

БАБХ предоставя информация на засегнатите страни, на местните власти и на други национални организации за растителна защита, при поискване.

Разходите по организиране, прилагане, изпълнение и контрол на мерките по обследване, ограничаване и унищожаване на огнище/вредител са от бюджета на БАБХ.

Периодично и при необходимост, БАБХ прави преглед на ефективността на прилаганите мерки и постиганите цели. В зависимост от резултатите от анализа, и ако липсват неоспорими доказателства, че целите на програмата са постигнати, могат да се предложат алтернативни подходи или да се разработи нова програма за унищожаване, или ограничаване, или управление на вредител.

Планът подлежи на ревизия и актуализация и при изменения във фитосанитарното законодателство на Съюза.

Съгласно чл. 25 и чл. 27 от Регламент (ЕС) 2016/2031 за защитните мерки срещу вредителите по растенията, всяка държава членка изготвя и актуализира план за действие при извънредни ситуации за всеки приоритетен вредител, който е способен да навлезе и да се установи на нейна територия. Този план за действие съдържа информацията, отнасяща се до процесите на взимане на решения, процедурите и протоколите, които трябва да бъдат спазвани, минималните ресурси, които трябва да се предоставят на разположение.

Тези планове подлежат на актуализация при наличие на нови научни данни за вредителите и промяна на законодателството на ЕС.

В процес на разработване са планове за действие в извънредни ситуации при потвърдено наличие, за следните приоритетни вредители:

- *Bursaphelenchus xylophilus* – борова нематода;
- *Anoplophora chinensis* - цитрусов сечко;
- *Anoplophora glabripennis* – азиатски сечко;
- *Xylella fastidiosa*;
- *Agrilus planipennis*;
- *Agrilus anxius*;
- *Aromia bungii*;
- *Popillia japonica*;
- *Spodoptera frugiperda*;

При установено наличие или съмнение за наличие на карантинен вредител фитосанитарните инспектори от съответната ОДБХ взимат проби за лабораторен анализ за идентификация на вредителя и потвърждение за наличието му.

Окончателната идентификация и потвърждаване наличието на вредител се извършва в Централната лаборатория по карантина на растенията (ЦЛКР), която е референтната лаборатория в България в областта на растителното здраве.

При потвърдено наличие на вредител, изпълнителният директор на БАБХ стартира плана за спешни мерки и разпорежда създаването на управленски екип, вменията отговорностите им по взимане на решения, превръщането им в практически указания и оперативно изпълнение на указанията. Формира оперативен щаб за ръководство, координация и контрол, който изготвя програма за унищожаване или ограничаване разпространението на установения вредител.

Програмата се изпълнява от фитосанитарните инспектори на ОДБХ, на чиято територия е установеното огнище, под ръководството на директора на ОДБХ. Изпълнението на програмата се контролира от оперативния щаб.

Процесът се документира в хронология, в детайли, включително със снимков и видеоматериал по възможност. Резултатите от изпълнението на програмата се докладват на изпълнителния директор на БАБХ.

Агенцията разработва и прилага програми за наблюдение на карантинни вредители при овощни видове, ягоди и малини, лозя, картофи, зеленчукови видове, оранжерии, разсадници и градински центрове за цветя и декоративни растения, горски видове, *Xylella fastidiosa*, *Meloidogyne graminicola*.

В програмите за наблюдения са включени специфични програми за прилагане на мерки при съмнение и потвърдено наличие на *Synchytrium endobioticum*, *Clavibacter michigagensis subsp. sepedonicus*, *Ralstonia solanacearum*, *Globodera rostochiensis* и *Globodera pallida*, плодови мухи при овощните, *Phytophthora ramorum*.

Съгласно член 26 от Регламент (ЕС) 2016/2031, държавите членки провеждат симулационни учения за изпълнението на планове за действие при извънредни ситуации.

Съгласно чл. 58 от ЗУАХВ Министерството на земеделието и храните (Дирекция „Политики по агрохранителната верига“) е единен орган на национално ниво, който отговаря за координиране на сътрудничеството и контактите с Европейската комисия, с другите държави членки и други институции на Европейския съюз във връзка с официалния контрол и другите официални дейности по смисъла на чл. 4, параграф 2, буква "б" от Регламент (ЕС) 2017/625.

Дирекция РЗККППЗ в ЦУ на БАБХ, съгласно чл. 22, параграф 3 от Регламент (ЕС) 2017/625:

- до 30 април всяка година докладва на Комисията и другите държави членки за резултатите от наблюденията, проведени през предходната година;
- чрез своите експерти участва в заседания на ЕК и Съвета на ЕС по отношение на растителното здраве;
- извършва обмен на информация за установени огнища чрез системата за бързо оповестяване "EUROPHYT- ОГНИЩА".

V.1.7. Граничен контрол

За управлението на рискове при осъществяването на официален контрол на граничните контролни пунктове се прилагат правилата, разписани в СОП-ДГК-07, утвърден със Заповед на изпълнителния директор на БАБХ с №РД11-2061/08.09.2021 година. Процедурата регламентира прилагането на единен подход за управление на риска, включващ идентифициране, оценяване и контролиране на потенциални събития, които могат да повлияят негативно върху постигане на целите на дирекция „Граничен контрол“ при ЦУ на БАБХ. Управлението на рисковете е пряко обвързано с разработването на стратегическите и оперативни цели при осъществяването на официален контрол ГКП в изпълнение изискванията на Регламент (ЕС) 625/2017, свързаните с него вторични правни актове, както и пряко приложимото европейско право и национално законодателство. Процесът по управлението на риска е предназначен да даде разумна увереност, че целите и приоритетите ще бъдат постигнати чрез въвеждане на контролни дейности за ограничаването на рисковете и свеждането им до приемливо ниво. Процедурата за управление на риска създава условия за ефективното управление на рисковете, като въвежда правила за:

- подхода и методите, които се използват в процеса по управление на риска;
- отговорностите на лицата, изпълняващи дейности по управление на риска;
- начина на документиране;
- реда за докладване;
- дейностите по мониторинга.

Управлението на риска в дейността на дирекция „Граничен контрол“ е интегриран процес в който участват ресорният зам. изпълнителен директор на БАБХ, директорът на дирекция „Граничен контрол“, началниците на отдели ГИП, експерти в отдел ОУГК и служителите на отдели ГИП, осъществяващи официален контрол на граничните контролни пунктове. Ресорният зам.изпълнителен директор утвърждава Процедурата за управление на риска в дирекция „Граничен контрол“ и стратегическите и оперативни цели на дирекцията. Директорът на дирекция „Граничен контрол“ е ръководител на екипа за управление на риска в рамките на дирекцията. Членовете на екипа по управление на риска включват началник отдели ГИП, експерт(и) от отдел „Организация и управление на граничния контрол“ и инспектори от отделите ГИП,

познаващи добре структурата и дейността на дирекцията със съответните задължения, определени поименно.

Ръководителят на екипа по управление на риска има отговорности по:

- Създаване на организация за разработване на Процедурата за управление на риска, съответно нейната актуализация;
- Координиране, организиране и информационно обезпечаване на дейностите по идентифициране и оценка на риска и определяне на реакции на риска;
- Осигурява отразяването на рисковете и тяхната оценка, резултатите от извършените по управление на риска действия, сроковете, в които действията ще бъдат предприети и отговорните лица, в риск-регистър и неговото редовно актуализиране;
- Организира осъществяването на мониторинг на управлението на риска;
- Докладва писмено на Изпълнителния директор и ресорния зам.изпълнителен директор обобщена информация по отношение на управлението на риска. При необходимост от предприемане на коригиращи действия, в резултат на мониторинга, организира и координира тяхното разработване, в съответствие с настоящата процедура.
- Организира разработването и предлага за утвърждаване от ресорния зам.изпълнителен директор Процедура за управление на риска, която се преглежда и при настъпване на промени се актуализира.
- Отговаря за разработването и поддържането на риск-регистър; Определя членовете на екипа по управление на риска съгласно утвърдена заповед.

Началник отдели ГИП - отговарят в рамките на задълженията си за идентифицирането на рисковете и прилагането на мерките по управлението им. Оценяват установените рискове с помощта на директора на дирекция „Граничен контрол“. Наблюдават рисковете в ръководеният от тях отдел за състоянието и развитието им; адекватността и ефективността на прилаганите мерки в изпълнение на плана за действие. Докладват на директора на дирекция „Граничен контрол“ периодично за състоянието на рисковете, които да се включат в риск-регистъра, при възникване на кризисна ситуация или промяна във вероятността и влиянието на един или група рискове.

Официални инспектори на ГКП

Отговорностите на служителите са:

- да подпомагат началник отдел ГИП в процеса на управление на риска, като осигуряват нужната за целта информация и участват активно в дейностите по оценка на идентифицираните рискове и въведените процедури;
- да докладват на началник отдел ГИП за възникващи проблеми, които могат да застрашат постигането на целите

Рисковете могат да бъдат:

➤ **Външни**, свързани с външни обстоятелства (като например: политически събития; законодателни промени; промени в икономиката; масови заболявания от епидемиологичен и епизоотичен характер; природо-климатични явления-земетресения, новоднения, големи снежни натрупвания и др., външни организации - жалби, медии и др.)—

➤ **Вътрешни**, т. е. рискове на правно-организационната форма и спецификата на дейностите и процесите на работа (като например: рискове, свързани

със системата за обмен на данни; риск свързан с човешкия ресурс – липса на управленски персонал или неефективно управление; липса на персонал осъществяващ проверките по официален контрол/ технически персонал; разширяване обхвата на служебните ангажменти; риск, свързан със загубата на активи – загуба или повреда на сгради, оборудване; финансов риск – липса на финансови средства и др.

За оценката на идентифицираните рискове се прилага методика за качествена оценка на риска. Методиката оценява вероятността да се случи даден риск и степента на неговото въздействие и е подробно разписана в горесцитираната СОП. Осъществяването на систематично наблюдение се прави от директора на дирекция ГК, чрез един междинен преглед годишно през април (за целите на актуализацията, ако е необходимо) и още един преглед през ноември за изготвяне на актуален Риск регистър за следващата година. Новият риск регистър се изготвя през ноември с цел, ако са необходими ресурси, те да бъдат предвидени при съставянето на бюджета за следващата година. При възникване на внезапни събития риск-регистърът може да се разглежда извънредно без да се чака редовния преглед.

Неразделна част от Процедурата са разработените 4 броя приложения, както следва:

- Приложение № 1 Класификация на рисковите области;
- Приложение № 2 Формуляр за идентифициране на рискове;
- Приложение № 3 Образец на риск-регистър;
- Приложение № 4 Списък на екипа за управление на риска.

V.1.8. Биологично производство

При възникване на непредвидени случаи в областта на биологичното производство, контрол и надзор се ползват инструментите, предвидени в процедурите за обмен на информация и взаимодействие, описани в част „Контролни системи“. Посредством одобрените процедури се следва реда за осигуряване на текущия обмен на информация между МЗХ, контролиращите лица, европейските и национални институции, осигурява се административно сътрудничество, резултатно и координирано взаимодействие, партньорство. Така например, съвместните действия на компетентните и контролни органи на различните държави-членки при работа със системата Organic Farming Information System⁹³ (OFIS) рефлектира положително върху ефективността на контрола върху биологичното производство, като създава възможност за намаляване на сроковете, разходите и усилията при постигане на контролното въздействие и силно намаляване на опасността от нарушения и измами с биологично произведени продукти и храни на европейския пазар.

V.1.9. Министерство на отбраната

Министерство на отбраната има изготвен Общ план за управление на кризи. Планът предоставя на органите на ведомствения здравен контрол процедури за

⁹³ Organic Farming Information System, https://ec.europa.eu/agriculture/ofis_public/index.html?lang=en

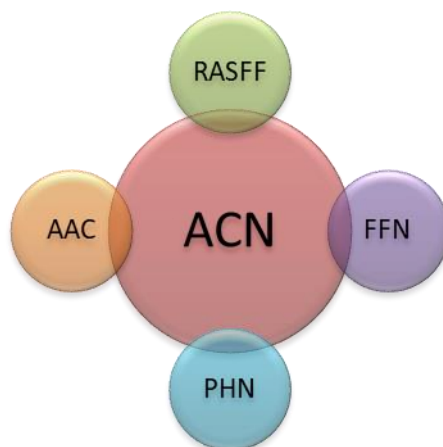
незабавно реагиране при кризисна ситуация с оглед да се осигури защита на общественото здраве.

Той определя ролите, отговорностите и координацията между органите на ведомствения здравен контрол при управлението на кризи, с оглед предприемането на бързи, навременни и ефективни мерки.

На регионално ниво при възникването на взрив от хранително заболяване Научноприложен център по военна епидемиология и хигиена - ВМА действа съгласно Наредба № 9 от 17 ноември 2011 г. за реда за съобщаване, проучване и регистриране на взрив от хранително заболяване и реда за вземане на проби при провеждане на епидемиологичното проучване и Стандартна оперативна процедура.

5.2. РАЗПОРЕДБИ ЗА ВЗАИМОПОМОЩ

Във връзка с изпълнение разпоредбите на чл. 106 от Регламент (ЕС) 2017/625⁹⁴, в случай на потенциално и/или повтарящо се нарушение и с оглед осигуряването на бърз обмен на информация, данни и документи в Системата за управление на информацията (IMSOC) като елемент от дейността по извършването на официалния контрол е създадена Мрежата за предупреждение и сътрудничество на Европейската комисия (ACN), която функционира съгласно следната схема:

Мрежата за предупреждение и сътрудничество представлява инструмент за обмен на информация **във връзка с установени опасности и несъответствия по цялата агрохранителна верига** между държавите-членки на Европейския съюз посредством онлайн платформа, наречена iRASFF, която обхваща:

- **Система за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF)**

⁹⁴ Регламент (ЕС) 2017/625 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 година относно официалния контрол и другите официални дейности, извършвани с цел да се гарантира прилагането на законодателството в областта на храните и фуражите, правилата относно здравеопазването на животните и хуманното отношение към тях, здравето на растенията и продуктите за растителна защита, за изменение на регламенти (ЕО) № 999/2001, (ЕО) № 396/2005, (ЕО) № 1069/2009, (ЕО) № 1107/2009, (ЕС) № 1151/2012, (ЕС) № 652/2014, (ЕС) 2016/429 и (ЕС) 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета, регламенти (ЕО) № 1/2005 и (ЕО) № 1099/2009 на Съвета и директиви 98/58/ЕО, 1999/74/ЕО, 2007/43/ЕО, 2008/119/ЕО и 2008/120/ЕО на Съвета, и за отмяна на регламенти (ЕО) № 854/2004 и (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 89/608/ЕИО, 89/662/ЕИО, 90/425/ЕИО, 91/496/ЕИО, 96/23/ЕО, 96/93/ЕО и 97/78/ЕО на Съвета и Решение 92/438/ЕИО на Съвета (Регламент относно официалния контрол).

Създаването на Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи („RASFF“) се основава на разпоредбите на член 50 от Регламент (ЕО) 178/2002⁹⁵ и обхваща всеки **пряк или косвен риск** за здравето на хората, животните и околната среда, произтичащ от храни, материали предназначени за контакт с храни и фуражи. На по-късен етап с член 29 от Регламент (ЕО) № 183/2005⁹⁶ обхвата на Мрежата се разширява, така че да обхваща сериозни рискове за здравето на животните и за околната среда, произтичащи от фуражите.

- **Система за административна помощ и сътрудничество (AAC)**

Системата за административна помощ и сътрудничество на Европейската комисия е създадена с цел осигуряване на проверка на съответствието със законодателството в областта на фуражите и храните и правилата за опазване здравето на животните и хуманното отношение към животните. С влизането в сила на Регламент (ЕС) 2017/625 („Регламент за официалния контрол“) е създадена мрежата от органи за връзка за целите на Системата за административна помощ и сътрудничество, както е предвидено в Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/1715 на Комисията за установяване на правила за функционирането на системата за управление на информацията за официалния контрол и нейните системни компоненти („Регламент IMSOC“).

- **Мрежа/модул за борба с измамите по агрохранителната верига (FFN)**

Мрежата FFN предоставя на държавите членки възможност за обмен на информация и сътрудничество на доброволен принцип по въпроси, свързани с нарушения на европейското законодателство в областта на агрохранителната верига, в съответствие с правилата, установени в Регламент (ЕС) № 2017/625, с цел противодействие на измамите по агрохранителната верига.

- **Мрежа/модул за здраве на растенията – (PHN)**

Посредством Мрежата PHN се докладват рисковете, свързани със здравето на растенията и продукти за растителна защита, попадащи в обхвата на Регламент (ЕС) № 2016/2031 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 година за защитните мерки срещу вредителите по растенията за случаите, които са установени на територията на Общността /вътрешни прихващания/.

Функционирането на Мрежата за предупреждение и сътрудничество в Република България се гарантира от членовете на определените звена за контакт, които притежават компетенции в различни сфери, обхванати от агрохранителната верига. За гарантиране на ефективното им управление са създадени единни „Правила за работа със системата за управление на информацията относно официалния контрол и нейните компоненти“, утвърдени със Заповед № РД 09-813 на министъра на земеделието и храните от 13.10.2020 г.⁹⁷

Министерството на земеделието и храните е единен орган на национално ниво, който отговаря за координиране на сътрудничеството и контактите с Европейската

⁹⁵ Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните

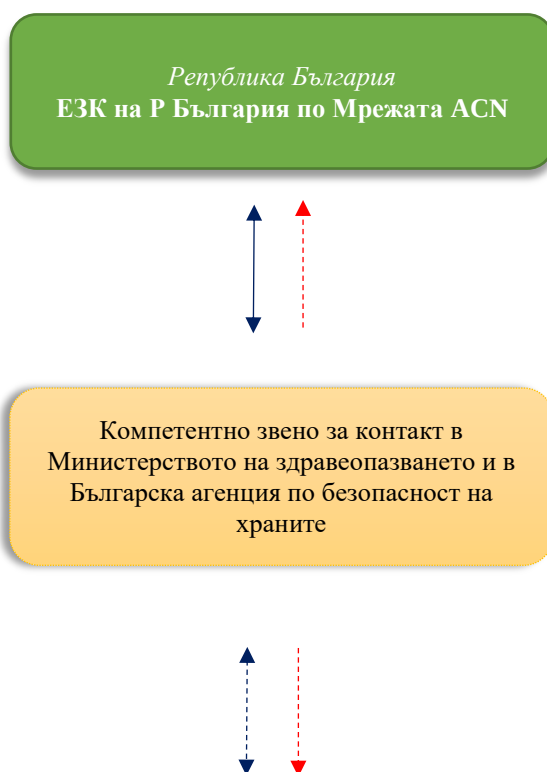
⁹⁶ Регламент (ЕО) № 183/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 12 януари 2005 година за определяне на изискванията за хигиена на фуражите

⁹⁷ <https://www.mzh.government.bg/bg/politiki-i-programi/politiki-i-strategii/politiki-po-agrohranitelnata-veriga/sistema-barzo-preduprezhdenie-za-hrani-i-furazhi-rasff/>

комисия и със звената за контакт по Мрежата от другите държави-членки и институции на Европейския съюз при изпълнение на процедурите за ACN.

В дирекция „Политики по агрохранителната верига“ на Министерство на земеделието и храните е създадено и функционира Единно звено за контакт (ЕЗК) на Република България по Мрежата за предупреждение и сътрудничество (ACN) на Европейската комисия, което е **в режим на работа „24/7“**. Министърът на земеделието и храните определя със заповед числения и поименния състав на единното звено за контакт, като координира дейността му директно или чрез определен от него ресорен заместник-министър в обхвата на системата, както и в случаите на кризи с храни и/или фуражи. Министърът на здравеопазването и изпълнителният директор на Българската агенция по безопасност на храните определят със заповед числения и поименния състав на компетентните звена за контакт, които координират и при необходимост актуализират своевременно. Права за достъп до модулите на ACN се осигуряват, чрез поискване от страна на член на Мрежата към ЕЗК в делегирана платформа за администриране на достъпите SAAS II.

На основание чл. 4 и във връзка с чл. 14 от Регламент (ЕС) 2019/1715⁹⁸, Единното звено за контакт на Р България чрез своята дейност, е гарант за гладкото функциониране на Мрежата за предупреждение и сътрудничество на национално ниво. Членовете на ЕЗК получават, преглеждат, анализират и насочват за последващи действия по компетентност **всяко** постъпило чрез ACN уведомление, за което са необходими действия от страна на компетентните звена за контакт в Р България, и предоставят на Звеното за контакт в ЕС отговори/информация в установения срок.

⁹⁸ Консолидиран текст: Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/1715 на Комисията от 30 септември 2019 година за определяне на правила за функционирането на системата за управление на информацията относно официалния контрол и нейните компоненти (Регламент за IMSOC)

Звено за контакт в Областни дирекции
по безопасност на храните (ОДБХ) при
БАБХ и Регионални здравни инспекции
(РЗИ) при Министерство на
здравеопазването

Легенда:

- Поток на информацията за предоставяне на уведомления, съгласно „Регламент за IMSOC“ и „Регламент за официален контрол“.
- Поток на информацията, която се предоставя от компетентните звена на единното звено за контакт по чл. 13 от Регламент за IMSOC и национални Правила.

VI. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА МНПК

Многогодишният национален план за контрол ще се коригира по време на изпълнението му, като се вземат предвид следните фактори:

- а) ново законодателство;
- б) появата на нови заболявания или други рискове за здравето;
- в) значителни промени в структурата, управлението или дейността на компетентните национални органи;
- г) резултатите от официалния контрол, извършван при изпълнение на МНПК;
- д) резултатите от проведени одити на Генерална дирекция „Здравеопазване и безопасност на храните“;
- е) научни констатации;
- ж) резултатите от одитите, извършвани от трета страна;
- з) други фактори.

Приложимо законодателство в областта на агрохранителната верига

Българска агенция по безопасност на храните

Българската агенция по безопасност на храните осъществява официален контрол по реда на:

1. Закон за управление на агрохранителната верига;
2. Закон за Българската агенция по безопасност на храните;
3. Закон за храните;
4. Закон за ветеринарномедицинската дейност ;
5. Закон за фуражите;
6. Закон за генетично модифицирани организми;
7. Закон за животновъдството;
8. Закон за пчеларството;
9. Закон за защита на растенията;
10. Закон за защита на животните;
11. Закон за рибарството и аквакултурите;
12. Закон за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз.

Българска агенция по безопасност на храните осъществява официален контрол по реда на следните закони подзаконовите нормативни актове по прилагането им, които могат да се изтеглят от следния линк: <https://bfsa.egov.bg/wps/portal/bfsa-web/about.bfsa/normative.documents/bulgarian.legislation/laws>

Регионални здравни инспекции

Регионалните здравни инспекции осъществяват официален контрол по реда на следните закони и подзаконовите нормативни актове по прилагането им:

- Закон за управление на агрохранителната верига, в сила от 20.06.2020 г., обн. дв. бр.51 от 5 юни 2020 г.;
- Закон за храните относно прилагане на Раздел I от Глава III по отношение на натуралните минералните, изворните и трапезните води;
- Закон за здравето по отношение извършването на държавен здравен контрол. Регионалните здравни инспекции осъществяват официален контрол по агрохранителната верига на територията на съответната област по следните дейности:

- безопасността, защитата на здравето и интересите на потребителите при производството, дистрибуцията и пускането на пазара на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води;
- предотвратяване разпространението на инфекции, предавани на хора, чрез храни и води;
- здравните претенции по смисъла на чл. 2, параграф 2, т. 5 от Регламент (ЕО) № 1924/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. Относно хранителни и здравни претенции за храните;
- лабораториите в системата на Министерството на здравеопазването, в които се извършват анализи, изпитвания и диагностика на елементи на агрохранителната верига;
- Наредба № 4 от 23 септември 2020 г. за надзор и мониторинг на зоонозите при профилактиката, ограничаването и ликвидирането им.

Нормативните актове свързани с дейността на РЗИ на Министерство на здравеопазване са достъпни на следните линкове:

1. <https://rzi-sfo.bg/%D0%B4%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%8A%D0%BF-%D0%B4%D0%BE-%D0%B8%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8/>
2. <https://www.mh.government.bg/bg/normativni-aktove/>

Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството

- Закон за управление на агрохранителната верига, в сила от 20.06.2020 г., обн. дв. бр.51 от 5 юни 2020г.;
- Закон за животновъдството;
- Закон за генетично модифицирани организми по отношение на провеждането на полски опити с ГМО, използването на генетично модифицирани продукти за растителна защита и торенето на биологична основа и пускането на пазара на генетично модифицирани животни.
- Закон за пчеларството и подзаконовите нормативни актове по прилагането им.

Разработените процедури за осъществяване на официален контрол върху дейността на развъдните организации, наредби, заповеди, писма, инструкции и други документи, свързани с развъдната дейност, които могат да се изтеглят от следния линк: <https://www.iasrj.eu/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B8>

Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол (ИАСАС)

На интернет страницата на ИАСАС се поддържа актуалното законодателство в областта на семената и посадъчния материал, както следва: <https://iasas.government.bg/cms/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE>

Изпълнителна агенция по лозата и виното

Изпълнителната агенция по лозата и виното осъществява официален контрол по реда на следните закони подзаконовите нормативни актове по прилагането им:

- Закон за управление на агрохранителната верига, в сила от 20.06.2020 г., обн. дв. бр.51 от 5 юни 2020г.;
- Закона за виното и спиртните напитки относно реда за производството, получаването, преработката, търговията и контрола на гроздето, предназначено за производство на вино, вината, продуктите, получени от грозде и вино, и на спиртните напитки, както и управлението и контрола на лозаро-винарския потенциал;
- Закона за прилагане на Общата организация на пазарите на земеделски продукти на Европейския съюз по отношение на употребата на защитени наименования за произход, защитени географски указания по смисъла на Регламент (ЕО) № 834/2007, при производството, получаването, преработката, търговията и контрола на гроздето, предназначено за производство на вино, вината, продуктите, получени от грозде и вино, и на спиртните напитки.
- Закона за генетично модифицирани организми по отношение на пускането на пазара на генетично модифицирани вина, продуктите, получени от грозде и вино, и на спиртните напитки.
- Наредба № 12 за условията и реда за създаване и поддържане на регистър на лозарските стопанства и специализирана карта на лозята;
- Наредба за правилата за класифициране на винените сортове лози;
- Наредба за разрешените енологични практики и обработки и контрола по тяхното извършване;
- Наредба за придружителните документи при превоз на местни и вносни вина, продукти от грозде и вино, спирт, дестилати и спиртни напитки;
- Наредба за правилата за производство на пенливи и искрящи вина и реда за използване на разрешените подслаждащи средства, ароматни и вкусови добавки;
- Наредба за разновидностите специални вина и правилата за тяхното производство;
- Наредба за правилата и изискванията за производството на регионални вина;
- Наредба за условията, на които трябва да отговарят качествените вина от определен район, реда и начина за тяхното утвърждаване;
- Наредба за условията и реда за регистриране и заличаване от регистъра, данните, подлежащи на вписване, начина на водене на дневниците,

съдържанието и формата на декларациите на реколтата и стоковата наличност и контрола върху регистрираните лица и дейността им;

- Наредба за означаването и търговското представяне на вината, спиртните напитки и продуктите от грозде и вино;
- Наредба № 106 за условията и реда за предаването на вторичните продукти от винопроизводството за задължителна дестилация, изискванията, на които трябва да отговарят и контрола върху тях;
- Наредба за контрола и координацията на контрола върху вината, спирта, дестилатите и спиртните напитки.
- Наредба № 9 от 26.05.2016 г. за условията и реда за издаване на разрешения за засаждане на лозя;
- Наредба № 14 от 11.09.2023 г. за условията и реда за предоставяне на финансова помощ по интервенциите в лозаро-винарския сектор, включени в Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 - 2027 година.
- Съгласно § 4. от Закона за виното и спиртните напитки, *в сила от 16.09.2019 г.*, издадените въз основа на отменения Закон за виното и спиртните напитки от 02.01.2000 г. подзаконовите му нормативни актове се прилагат, доколкото не противоречат на горепосочения действащ закон.
- Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на Регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007;
- Делегиран регламент (ЕС) 2018/273 на Комисията от 11 декември 2017 година за допълнение на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на схемата за разрешаване на лозови насаждения, лозарския регистър, придружаващите документи и сертифицирането, входящия и изходящ регистър, задължителните декларации, уведомленията и публикуването на подадената в тях информация, както и за допълнение на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на съответните проверки и санкции, за изменение на регламенти (ЕС) № 555/2008, (ЕС) № 606/2009 и (ЕС) № 607/2009 на Комисията и за отмяна на Регламент (ЕС) № 436/2009 на Комисията и на Делегиран регламент (ЕС) 2015/560 на Комисията;
- Регламент за изпълнение (ЕС) № 2018/274 на Комисията от 11 декември 2017 година за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на схемата за разрешаване на лозови насаждения, сертифицирането, входящия и изходящ регистър, задължителните декларации и уведомления и за прилагането на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на съответните проверки и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/561 на Комисията;

- Регламент (ЕС) № 555/2008 на Комисията от 27 юни 2008 година относно определяне на подробни правила за прилагане на Регламент (ЕС) № 479/2008 на Съвета относно общата организация на пазара на вино по отношение на програмите за подпомагане, търговията с трети страни, производствения потенциал и проверките в лозаро-винарския сектор;
- Делегиран регламент (ЕС) № 2019/934 на Комисията от 12 март 2019 година за допълнение на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на лозарските райони, където алкохолното съдържание може да бъде увеличено, разрешените енологични практики и ограниченията, приложими към производството и съхраняването на лозаро-винарските продукти, минималния съдържим процент алкохол във вторичните продукти и тяхното отстраняване, както и публикуването на досиетата на OIV;
- Регламент за изпълнение (ЕС) № 2019/935 на Комисията от 16 април 2019 година за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на методите на анализ за определяне на физичните, химичните и органолептичните характеристики на лозаро-винарските продукти и уведомяването относно решенията на държавите членки по отношение на повишаването на естественото алкохолно съдържание;
- Делегиран регламент (ЕС) № 2019/33 на Комисията от 17 октомври 2018 година за допълнение на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на заявленията за предоставяне на закрила на наименования за произход, географски указания и традиционни наименования в лозаро-винарския сектор, процедурата за предявяване на възражения, ограниченията на употребата, измененията на спецификациите на продуктите, отмяната на закрилата и етикетирането и представянето;
- Регламент за изпълнение (ЕС) № 2019/34 на Комисията от 17 октомври 2018 година за определяне на правила за прилагането на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на заявленията за предоставяне на закрила на наименования за произход, географски указания и традиционни наименования в лозаро-винарския сектор, процедурата за предявяване на възражения, измененията на спецификациите на продуктите, регистъра на защитените наименования, отмяната на закрилата и използването на символи, и на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на подходяща система за проверки;
- Регламент (ЕС) № 251/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 година за определяне, описание, представяне, етикетиране и правна закрила на географските указания на ароматизирани лозаро-винарски продукти и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 1601/91 на Съвета;
- Регламент (ЕС) № 1334/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно ароматизантите и определени хранителни съставки с ароматични свойства за влагане във или върху храни и за изменение на Регламент (ЕИО) № 1601/91 на Съвета, Регламенти (ЕО) № 2232/96 и (ЕО) № 110/2008 и директива 2000/13/ЕО;
- Регламент (ЕС) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година за предоставянето на информация за храните на

потребителите, за изменение на регламенти (ЕО) № 1924/2006 и (ЕО) № 1925/2006 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 87/250/ЕИО на Комисията, Директива 90/496/ЕИО на Съвета, Директива 1999/10/ЕО на Комисията, Директива 2000/13/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2002/67/ЕО и 2008/5/ЕО на Комисията и на Регламент (ЕО) № 608/2004 на Комисията;

- Регламент за изпълнение (ЕС) № 2017/1185 на Комисията от 20 април 2017 година за определяне на правила за прилагане на Регламенти (ЕС) № 1307/2013 и (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на уведомленията до Комисията относно информация и документи и за изменение и отмяна на няколко Регламента на Комисията;
- Регламент (ЕС) № 2017/625;
- Регламент (ЕС) № 2021/2117 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013 за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти, (ЕС) № 1151/2012 относно схемите за качество на селскостопанските продукти и храни, (ЕС) № 251/2014 за определяне, описание, представяне, етикетиране и правна закрила на географските указания на ароматизирани лозаро-винарски продукти и (ЕС) № 228/2013 за определяне на специфични мерки за селското стопанство в най-отдалечените региони на Съюза
- Делегиран регламент (ЕС) № 2023/1606 на Комисията от 30 май 2023 година за изменение на Делегиран регламент (ЕС) 2019/33 по отношение на определени разпоредби относно защитените наименования за произход и защитените географски указания за вината и относно представянето на задължителни данни за лозаро-винарските продукти и специални правила за посочване и обозначаване на съставките за лозаро-винарските продукти и за изменение на Делегиран регламент (ЕС) № 2018/273 по отношение на сертифицирането на внесените лозаро-винарски продукти;
- Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година относно географските означения за вина, спиртни напитки и селскостопански продукти, както и за храните с традиционно специфичен характер и незадължителните термини за качество за селскостопанските продукти, за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013, (ЕС) 2019/787 и (ЕС) 2019/1753 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1151/2012;
- Известие на Комисията - Въпроси и отговори относно прилагането на новите разпоредби на ЕС за етикетирането на вина след изменението на Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета и Делегиран регламент (ЕС) № 2019/33 на Комисията.

Министерство на околната среда и водите

Министерството на околната среда и водите чрез регионалните инспекции по околната среда и водите осъществява контрол върху освобождаването на ГМО в околната среда по реда на следните закони и подзаконовите нормативни актове по прилагането им:

- Закон за управление на агрохранителната верига, в сила от 20.06.2020 г., обн. ДВ. бр.51 от 5 юни 2020г.;
- Закон за генетично модифицирани организми по отношение на прилагането на предпазните и защитните мерки, определени за всеки клас на работа с ГМО в контролирани условия и контрол върху освобождаването на ГМО в околната среда;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, приета с ПМС № 201 от 2007 г.;
- Правилник за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите, издаден от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 49 от 12.06.2018 г., в сила от 12.06.2018 г., изм. и доп., бр. 54 от 16.06.2020 г., в сила от 16.06.2020 г., бр. 41 от 10.05.2024 г., в сила от 10.05.2024 г.;
- Правилник за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите, в сила от 12.06.2018 г., обн. ДВ. бр.49 от 12 Юни 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.54 от 16 Юни 2020 г.

Министерство на икономиката и индустрията

Министерството на икономиката и индустрията осъществява официален контрол по реда на следните европейски регламенти, закони и подзаконовите нормативни актове по прилагането им:

- Закон за виното и спиртните напитки, обн. ДВ, бр. 45 от 2012 г.;
- Регламент (ЕС) 2019/787 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 година за определението, описанието, представянето и етиктирането на спиртни напитки, за използването на наименованията на спиртните напитки при представянето и етиктирането на други храни, за защитата на географските указания на спиртни напитки, за използването на етилов алкохол и дестилати от земеделски произход в алкохолните напитки и за отмяна на Регламент (ЕС) № 110/2008;
- Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година относно географските означения за вина, спиртни напитки и селскостопански продукти, както и за храните с традиционно специфичен характер и незадължителните термини за качество за селскостопанските продукти, за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013, (ЕС) 2019/787 и (ЕС) 2019/1753 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1151/2012.
- Регламент (ЕО) № 1333/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно добавките в храните.
- Регламент (ЕО) № 1334/2008 от 16 декември 2008 година относно ароматизантите и определени хранителни съставки с ароматични свойства за влагане във или върху храни и за изменение на Регламент (ЕИО) № 1601/91 на Съвета, регламенти (ЕО) № 2232/96 и (ЕО) № 110/2008 и Директива 2000/13/ЕО.
- Закон за административните нарушения и наказания, посл. изм. и доп., ДВ, бр.39 от 01.05.2024 г.

- Наредба за контрола и координацията на контрола върху вината, спирта, дестилатите и спиртните напитки, обн. ДВ., бр. 99 от 2005 г.
- Инструкция № 1 от 26 октомври 2012 г. за водене на технологичните дневници при производството на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки, издадена от министъра на икономиката, енергетиката и туризма.

Комисия за защита на потребителите

Комисията за защита на потребителите⁹⁹ осъществява официален контрол по реда на следните закони и подзаконовите нормативни актове по прилагането им:

- Закон за управление на агрохранителната верига, в сила от 20.06.2020 г., обн. дв. бр.51 от 5 юни 2020г.;
- Закона за генетично модифицирани организми относно осъществява контрол върху етикетирането на ГМО като продукти или съставка на продукти при пускането им на пазара;
- Закон за виното и спиртните напитки относно търговията с вино, продуктите, получени от грозде и вино, и на търговията на дребно с бутилирани спиртни напитки, обн. ДВ, бр. 45 от 2012 г.;
- Регламент (ЕС) 2019/787 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 година за определения, описанието, представянето и етикетирането на спиртни напитки, за използването на наименованията на спиртните напитки при представянето и етикетирането на други храни, за защитата на географските указания на спиртни напитки, за използването на етилов алкохол и дестилати от земеделски произход в алкохолните напитки и за отмяна на Регламент (ЕС) № 110/2008;
- Закон за административните нарушения и наказания, обн. ДВ., бр.92 от 1969 г.
- Наредба за контрола и координацията на контрола върху вината, спирта, дестилатите и спиртните напитки, обн. ДВ., бр. 99 от 2005 г.

Законодателството, с което работи КЗП е достъпно на следния линк:

<https://www.kzp.bg/bg/zakoni-i-reglamenti/?navid=894762894762>

Министерство на земеделието и храните, дирекция „Биологично производство“

- Закон за управление на агрохранителната верига, в сила от 20.06.2020 г., обн. дв. бр.51 от 5 юни 2020г.;
- Закон за прилагане на общата организация на пазарите на земеделски продукти на европейския съюз (ЗПООПЗПЕС), (загл. изм. - дв. бр. 99 от 2013 г.), в сила от 01.01.2007 г., обн. ДВ. бр.96 от 28 ноември 2006г., изм. ДВ. бр.41 от 10 Май 2024 г.;

⁹⁹ Комисията за защита на потребителите: <https://www.kzp.bg/bg/>

- Наредба № 5 от 3.09.2018 г. за прилагане на правилата на биологично производство, етикетирание и контрол, и за издаване на разрешение за контролна дейност за спазване на правилата на биологичното производство, както и за последващ официален надзор върху контролиращите лица (Обн. ДВ. бр.75 от 11 Септември 2018 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.103 от 24 Декември 2022 г.);
- Устройствения правилник на Министерството на земеделието и храните (загл. изм. - дв, бр. 9 от 2024 г., в сила от 01.02.2024 г.), приет с пмс № 260 от 14.10.2019 г.;
- Заповед № РД09-719/10.09.2020 г. на министъра на земеделието и храните.